

GYŐR-MOSON-SOPRON

a dinamikus, innovatív és otthonos megye

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Egyeztetési változat 3.1

Universitas-Győr Nonprofit Kft.

2013. július

Győr-Moson-Sopron megye Területfejlesztési Konceptiója

Megbízó:

Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat 9021 Győr, Városház tér 3.
Képviselője: dr. Szakács Imre a közgyűlés elnöke

Generáltervező:

Universitas-Győr Nonprofit Kft 9026 Győr Egyetem tér 1.
Képviselője: Tóth Eszter ügyvezető

Tervezők

Vezető tervező:

Prof. Dr. Rechnitzer János egyetemi tanár Széchenyi István Egyetem

Közreműködött:

Buruzs Adrienn egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem
Dr. Csizmadia Zoltán egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem
Dr. Dőry Tibor egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem
D. Pintér Erika igazgatási ügyintéző, Széchenyi István Egyetem
Dr. Filep Bálint egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
Dr. Horváth Balázs egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem
Dr. Koltai Judit Petra egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
Dr. Kovács Zsolt egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
Dr. Makkos-Káldi Judit egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
Dr. Tamándi László egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
Dr. Torma András egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
Dr. Tóth Péter egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzati Hivatal részéről:

Kara Ákos alelnök
Encsyné dr. Nánási Ágnes irodavezető
Székely Imre fejlesztés-stratégiai referens
dr. Lakatosné dr. Novák Éva irodavezető helyettes
Pappné Kett Adrienn munkatárs
Pálfi Mária munkatárs
Ponty Zita munkatárs
Pőcze Eszter munkatárs
Végh Csaba megyei főépítész

Közreműködő szervezetek:

Magyar Tudományos Akadémia
Régió Trend Bt.
Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálata Európa Intézete
BFH Európa Projektfejlesztő és Tanácsadó Kft.

Tartalomjegyzék

Előzmények	5
1. Győr-Moson-Sopron megye Európában és Magyarországon	7
2. Térhasználati elvek	12
3. Helyzetértékelés összefoglalása	13
3.1. Természeti és környezeti adottságok.....	13
3.1.1. Felszín feletti és felszín alatti vizek.....	13
3.1.2. Éghajlat, földtan, élővilág.....	14
3.1.3. Terület-felhasználás, természet- és tájvédelem, a környezet állapota.....	14
3.1.4. A megye természeti, épített környezeti és kulturális öröksége.....	16
3.1.5. Megújuló energiaforrások.....	16
3.2. A településhálózat jellemzői.....	18
3.2.1. Térszerkezet	18
3.2.2. Településhierarchia	19
3.2.3. Települések közötti feladatmegosztások	19
3.2.4. Közigazgatási változások 2013-tól.....	20
Társadalmi folyamatok.....	22
3.2.5. Népeség, demográfiai folyamatok.....	22
3.2.6. Nemzeti és etnikai kisebbségek	23
3.2.7. Foglalkoztatási viszonyok és munkaerőpiac.....	23
3.2.8. Nevelés-oktatás.....	24
3.3. Gazdasági bázis.....	29
3.3.1. Gazdasági teljesítmény.....	29
3.3.2. Ágazati szerkezet	30
3.3.3. Gazdasági szervezetek.....	30
3.3.4. Termelési infrastruktúra.....	31
3.3.5. Külföldi működő tőke	31
3.3.6. Kutatás-fejlesztés	32
3.3.7. Turizmus	32
3.4. Műszaki Infrastruktúra	34
3.4.1. Közlekedés.....	34
3.4.2. Vízellátás, szennyvízkezelés	39
3.4.3. Hulladékgazdálkodás.....	40
3.4.4. Energiagazdálkodás	41
3.4.5. Az infokommunikációs társadalom helyzete.....	41
3.5. A területfejlesztés intézményrendszere.....	42
3.5.1. Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési menedzsentje	43
3.5.2. A megye területfejlesztési menedzsentjének partnerségi viszonyai	44
4. Jövőkép.....	46
5. Célrendszer.....	50
5.1. Átfogó célok (2030)	50
5.2. Jövőkép, stratégiai célok, lehetséges prioritások és intézkedések	50
5.3. Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020).....	51
5.4. Horizontális célok	52
6. A stratégiai fejlesztési célok tartalma (2014-2020).....	53
6.1. Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél:	53
6.1.A. Szakképzés fejlesztése.....	53
6.1.B. A KKV kultúra terjesztése és a vállalkozási aktivitás	54
6.1.C. A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata.....	55
6.2. Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél:.....	57

6.2.A. Helyi gazdaságfejlesztés és innováció.....	57
6.2.B. A turisztikai kínálat feltételeinek javítása	58
6.2.C. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése	60
6.3. Prioritás: Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél	62
6.3.A. A közlekedési kapcsolatok javítása	62
6.3.B. A centrumok elérhetősége.....	64
6.4. Timaffy László Program	65
6.4.A. Környezeti adottságok hasznosítása	65
6.4.B. Táj, település, ember, értékmegóvás.....	67
6.4.C. Életminőség javítása.....	68
6.5. Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél:.....	70
6.5.A Rábaköz Fejlesztési Program.....	71
6.5.B Helyzetbe Hozás Programja	71
6.5.C Győri Járműipari Körzet Program.....	71
6.5.D Centrumok és Térségük Integrációs Program.....	71
6.6. Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Cél.....	72
6.6.A. A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása	73
6.6.B. Az országhatár menti együttműködések fejlesztése.....	73
6.6.C. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzaskörzetek rehabilitációja .	75
7. A területfejlesztés elvei és intézményei.....	77
7.1. A területfejlesztés elvei	77
7.2. A területfejlesztés intézményrendszere.....	78
8. A koncepció üzenetei	82
8.1. Üzenetek a Kormány számára	82
8.2. Üzenetek a gazdasági szereplőknek.....	84
8.3. Üzenet az önkormányzatoknak	84
8.4. Üzenetek a civil szervezeteknek.....	85
9. Koherencia vizsgálata	86
9.1. Belső koherencia vizsgálata.....	86
9.2. Külső koherencia vizsgálat.....	88
Ábrajegyzék	96
Táblázatjegyzék	97
MELLÉKLETEK.....	98

Mellékletek:

1. Kiemelt fejlesztési irányok (17 db)98. oldaltól
2. Projektötletek (262 db).....123. oldaltól
3. Észrevételek és tervezői válaszok(kidolgozás alatt)

Előzmények

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározott területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (2) b) szerint a megyei önkormányzat a megye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében

- kidolgozza és elfogadja – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját, illetve – a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével – a megye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat;
- részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában;
- a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

2012. január 1-től a megyei önkormányzat hatáskörébe került a megyei szintű területfejlesztés tervezése, annak koordinálása, amely felkészülést jelent a 2014-2020 Európai Unió tervezési időszakra.

A tervezés rendszerét a területfejlesztés tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009 (X. 6.) Korm. rendelet határozta meg, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium és annak háttérintézete a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal szakmai útmutatásai.

A tervezést az Universitas-Győr Nonprofit Kft. szervezésében a Széchenyi István Egyetemtervező és elemzői szakmai csapata végezte el.

A területfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódó Helyzetfeltárást, a megye állapotának bemutatását a Győr-Moson-Sopron megyei Önkormányzat Közgyűlése 2012. november 23-ai ülésén a 79/2012 (XI. 23.) KH határozattal elfogadta, mint a további tervekészítés alapidokumentumát. A Helyzetfeltárás tartalmazta a területfejlesztési koncepció elkészítésének nyilvánossági tervét is, amelynek szellemében zajlott a tervezés.

A következő feladat a megyei területfejlesztési koncepció javaslatlételi fázisának kidolgozása volt. Ennek első olvasataként elkészült 1.5 számú egyeztetési változatát 2013. április 26-ai ülésén tárgyalta a megyei közgyűlés. Ezt a dokumentumot továbbítottuk az önkormányzati, a gazdasági, a civil és egyéb partnereinknek.

A tervezés **alapelve** az volt, hogy folyamatos együttműködés és információ csere valósuljon meg a megye területfejlesztési szereplőivel, így a települési önkormányzatokkal, a kormányzati szervek megyei reprezentánsaival, a gazdasági élet képviselőivel közvetlenül és az érdekképviselőiken keresztül, a különféle megyében lévő meghatározó intézményekkel, szervezetekkel, a térségi szinten működő fejlesztési társulásokkal, egyesületekkel, a civil és nonprofit szervezetekkel, s különböző nyitott fórumok révén a lakossággal.

Részletes felmérést készítettünk ezen szervezeteknél a fejlesztési irányokról, ezeket összegyűjtöttük, rendszereztük, amely kiváló alapot jelentett a stratégiai fejlesztési célok és azokra épülő prioritások és programok meghatározására. Az írásban megszólított közel 400 szervezettől több száz írásos észrevétel és projektjavaslat érkezett.

A javaslattevő fázisban meghatároztuk a megye fejlesztésének jövőképét 2030-ig, majd a fejlesztés célrendszerét 2020-ig, ennek alapján a jövőképet megjelenítő stratégiai fejlesztési célokat, azok belső tartalmát.

Hat stratégiai fejlesztési célt állítottunk fel a helyzetfelmérés, az előzetes ajánlások alapján. Ezekre a témakörökre tervező szakmai vezetőket jelöltünk ki, akik tervező csoportot állítottak össze és az adott témában illetékességek rendelkező megyei szereplőkkel széleskörű és többszörös konzultációkat folytattak.

A stratégiai fejlesztési célokra épülő szakmai konzultációk mellett, azokkal lényegében szinte párhuzamosan területi **szintű egyeztetések is** zajlottak, külön a nagyvárosokkal, a kisvárosokkal, a több vidéki térségben és településben, hogy a területi célok is alaposan felmérésre kerüljenek, azok is megjelenjenek a területfejlesztés koncepcióban.

A szakmai és területi konzultációk, a beérkezett írásbeli vélemények alapján a Javaslattevő fázishoz készített anyagok **folyamatosan frissültek**, az azokban foglaltakat módosítottuk a jelentős számú észrevétel alapján. A tervezés során összeállításra került **17 megyei előzetes gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és humán fejlesztési irány**, amelyeket szintén beépítettünk a stratégiai fejlesztési célokba, valamint az azokra épülő prioritásokba és programokba.

Külső szakmai szervezettel végeztettük el a területfejlesztés koncepció **ex ante értékelését**, aminek tanulságait visszacsatoltuk a tervezési folyamatba.

A tervezés során **egyeztettünk** Komárom-Esztergom, Vas és Veszprém megyével, ismertettük fejlesztési irányainkat a szomszédos Nyitra, Pozsony és Nagyszombat kerületekkel, valamint Burgenland tartománnyal, tájékoztatást adtunk a Dunamenti Tartományok Munkaközössége Gazdasági, Turisztikai Bizottságának, folyamatosan tartottuk a kapcsolatot a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal.

A dokumentumot Győr-Moson-Sopron megye közgyűlése rendelettel hagyja jóvá.

1. Győr-Moson-Sopron megye Európában és Magyarországon

Győr-Moson-Sopron megye földrajzi helyzete geopolitikai és gazdasági szempontok szerint egyaránt kimondottan kedvező, az ország legjobban pozícionált megyéjének tekinthető. A kelet-közép-európai térségfejlődést képviselő magterületekkel közvetlenül érintkezik, hiszen a Bécs-Brno-Pozsony-Győr innovációs magterület, amely kitart egészen Budapestig, új nagytérségi fejlődési zónának tekinthető. Ebben a Centrope néven is illetett nagytérségben Bécs – és napjainkra már Pozsony is – meghatározó fejlődést generáló központnak tekintő. Az elmúlt években számos jele mutatkozott annak, hogy a két szomszédos ország fővárosa nem csak új típusú együttműködések épít ki, hanem együttesen kívánják a formálódó nagyvárosi régiójukat alakítani, amely egyértelműen kiterjed Győr-Moson-Sopron megyére és annak központjaira is.

1. ábra: Európa országai

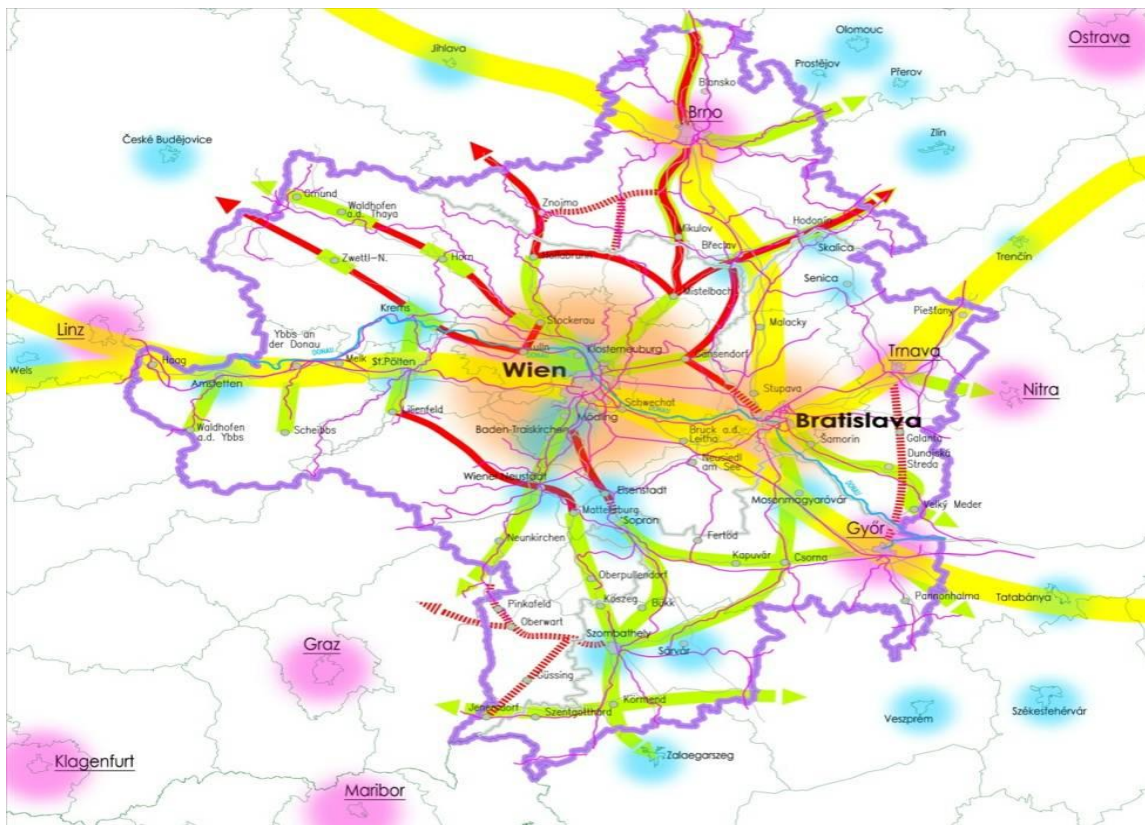

Forrás: <http://europa.terkepek.net/europa.html>

A kedvező földrajzi elhelyezkedés, a viszonylag képzett munkaerő jelentős külföldi beruházásokat vonzott a térségbe. A külföldi vállalkozók Győr-Moson-Sopron megyét (a főváros és Pest megye után) előnyben részesítették az ország más területeivel szemben, befektetéseik jelentős hányadát itt valósították meg. Győr-Moson-Sopron megyében a külföldi tőke döntő része a feldolgozóiparba áramlott.

A megye kapcsolódik mind közútjai (elsősorban az M1-es autópálya), mind a vasút révén a nemzetközi közlekedési útvonalakhoz. Itt haladnak keresztül a hazánkat (valamint Kelet-Európát és a Balkánt) Közép- és Nyugat-Európával összekötő útvonalak. Az Európai Unió 2004-ben történt bővítésével pedig egyre jobban felértékelődött a megyét átszelő észak-déli, a Baltikumot az Adriai-térséggel összekötő E65 jelű útvonal (a 86-os főút) is, amelynek nemzetközi tehergépjármű-forgalma drasztikusan megnövekedett. A megyeszékhely kapcsolata a többi európai gazdasági központtal különösen kiemelkedő. A megye kedvező turisztikai vonzerőkkel rendelkezik: megfelelő klimatikus, műemléki adottságok, természeti környezet, gyógy- és termásvizek, kulturális élet gazdagsága. A nemzetközi idegenforgalmat azonban döntően a tranzitforgalom és a forint/euró árfolyam változását követő változó intenzitású és irányú bevásárló turizmus jellemzi.

2. ábra: CENTROPE régió

Forrás: www.centrope.com

A vásárlóerő-paritáson számított egy főre jutó GDP az Európai Unióhoz való csatlakozást megelőző időszakban folyamatosan emelkedett, mind Magyarország, mind Győr-Moson-Sopron megye tekintetében. A csatlakozásig évente mintegy 1,5 százalékpontnyival közelítettük meg az Európai Unió átlagát. 2003-ban az akkori 15 EU tagállamhoz viszonyítva a GDP vásárlóerő-paritáson 66%-ot tett ki Győr-Moson-Sopron megyében, míg Magyarországon 54%-ot ért el.

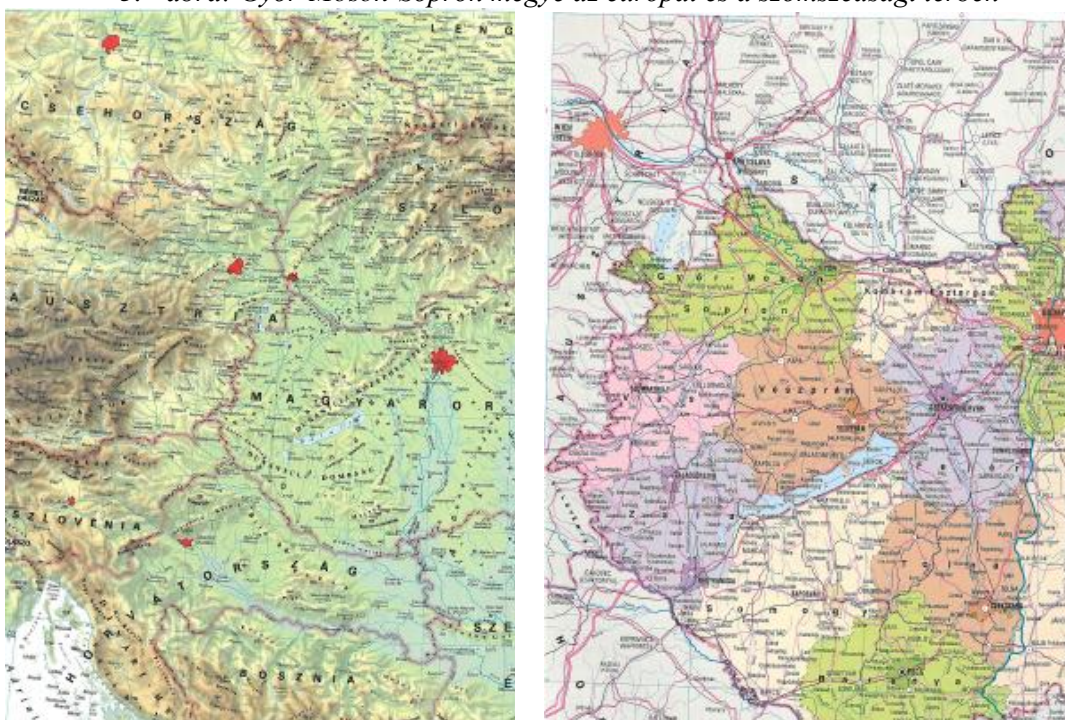
A munkanélküliség tekintetében Győr-Moson-Sopron megye 2000 és 2011 között az Európai Unió adatoknál jóval kedvezőbb mutatókkal rendelkezett. 2008-ig az uniós munkanélküliségi rátának csak a fele volt a megyei munkanélküliségi ráta. A 2008-as válság a megyét meglehetősen kedvezőtlenül érintette, így ekkor a munkanélküliségi ráta az uniós átlag 70%-ára emelkedett, majd 2011-re 64%-ra csökkent. Magyarország egésze 2008-ig az uniós átlagnál kedvezőbb mutatókkal rendelkezett, 2009 óta viszont magasabb a munkanélküliségi ráta hazánkban, mint az EU27-ek átlaga.

Győr-Moson-Sopron megye az ország legnyugatibb megyéje, így a szomszédos Ausztria és Szlovákia, s annak érintkező térségei, centrumai hatnak fejlődésére. Az európai fejlettségi sorrendben Pozsony-régió az 5. helyezett, míg Bécs-régió a 7. helyezett a 2009-es GDP adatok alapján. A két főváros tehát erős hatást gyakorol a megye északi, észak-keleti térségeire, ahol már határon átnyúló település-agglomerációs tendenciák érvényesülnek, éppen Pozsony fejlődésének hatására.

Győr vonzáskörzete túlnyúlik a megyehatáron (Komárom, Kislőr és Pápa irányába), valamint az országhatáron (Csallóköz területére). A megye másik nagycentruma, Sopron vonzáskörzete, az elmúlt években folyamatosan bővült, illetve új funkciókat kapott, ez erőteljesen érinti Észak-Burgenland térségét, illetve a szomszédos Bécsújhely települést is.

A 2006-ban alakult Centrope-program, amely Bécs nagytérségi kapcsolatainak szervezését hivatott szolgálni, befogja a megyét, igyekszik integrálni a területi kapcsolatokat, segíteni a megyei központ beépülését ebbe a közép-európai fejlődési övezetbe. Tény, hogy a túlzott osztrák dominanciát tapasztaló magyar (Győr-Moson-Sopron és Vas megyei) partnerek az utóbbi időben visszafogták részvételüket a Centrope együttműködésben.

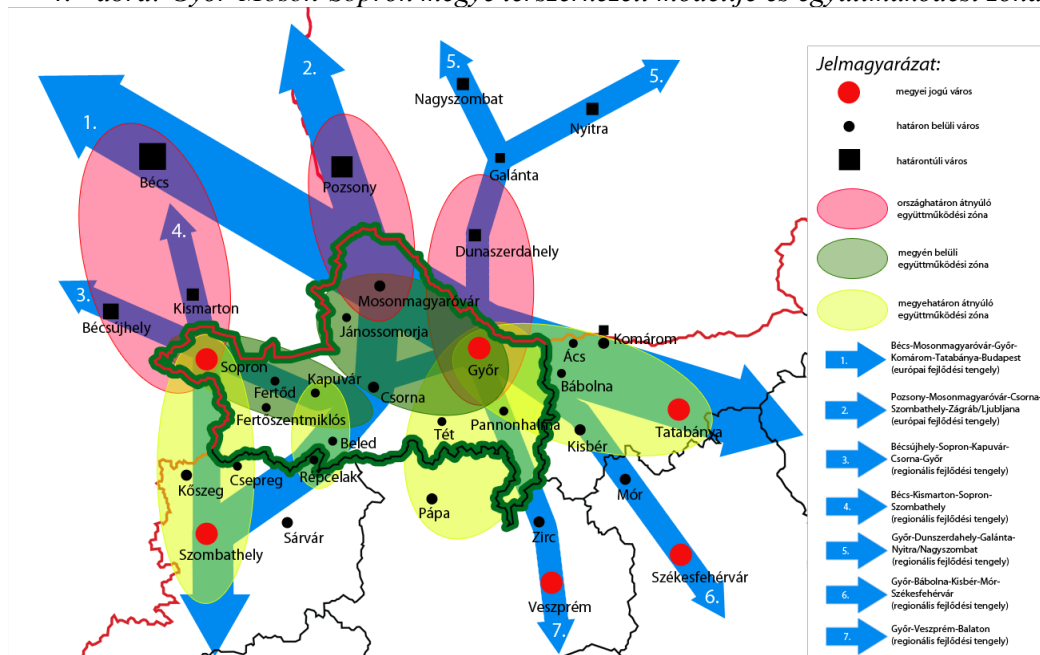
3. ábra: Győr-Moson-Sopron megye az európai és a szomszédsági térben

Forrás: Földrajzi világtalasz, Cartographia

Az országhatáron túli térségekkel, döntően a szlovák területekkel az EGTC (Európai Területi Társulás) szervezése megvalósult, elkészült két fejlesztési terv az együttműködésre. A hazai megyeszomszédokkal, így Vas, Veszprém és Komárom-Esztergom megyével a kapcsolatok sokszálúak, hiszen a munkaerő vonzáskörzettől kezdve az infrastrukturális rendszereken át, egészen a fejlesztés és a közszolgáltatás számos formációjáig szervezett együttműködések, intézményesített relációkat sorolhatnánk fel.

4. ábra: Győr-Moson-Sopron megye térszerkezeti modellje és együttműködési zónái

Forrás: Saját készítés

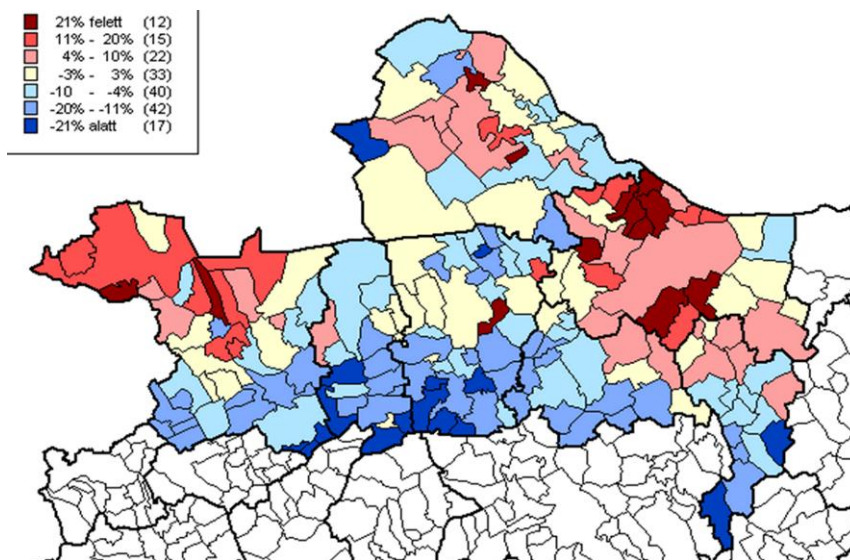
Győr-Moson-Sopron megyét 7 statisztikai kistérség, 183 település 11 város és 172 község alkotja. A városok közül kettő – Győr és Sopron – megyei jogú város, Mosonmagyaróvár nagy múlttal rendelkező középváros, Csorna és Kapuvár tradicionális kisváros, egyben térségi központok is. A megye településhálózata nem elaprózott, ugyanakkor megosztott. A közlekedési tengely mentén elhelyezkedő települések felértékelődtek, az országhatár menti fekvés új dimenziókat kapott. A megye kisvárosaiban a népességnek mérsékelt fogyása és a – különösen Győr környékén erős – szuburbanizációs folyamatok ellenére a megye urbanizációs szintje emelkedett, mivel egyfelől az elmúlt évtizedekben 6 település vált várossá: Fertőd (1995), Pannonhalma (2000), Tét (2001), Jánossomorja (2004), Fertőszentmiklós (2008) és Beled (2009); másfelől a megye közép- és nagyvárosai növelték népességük számát.

A települések 31,7 százaléka 500 főnél kisebb népességű, mely az országos aránynál (34,8%) valamivel alacsonyabb, míg az 500 és 1000 fő közötti lakosságszámú települések aránya (24,6%) kissé meghaladja az országos átlagot (21,4%). Az 1000 és 2000 fő közötti népességű települések aránya szintén az országos átlag feletti. A népesség eloszlása nem egyenletes a településszerkezetben. A megye lakosságának 59,8 százaléka, több mint 261 ezer ember él városokban, ennek több mint a fele, 131 ezer fő a megyeszékhelyen, Győrben.

A megye valamennyi kistérségében negatív a természetes szaporodás. Alapvetően három csoport különböztethető meg:

1. Azon települések, amelyeknél olyan mértékű a bevándorlási pozitívum, hogy növekszik a népesség: Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár város környékében találhatók.
2. Tét és Pannonhalma térségének települései esetében nem éri el a bevándorlási nyereség a természetes fogyást, ezért csökken a népesség.
3. A legrosszabb helyzetben a Rábaköz térségének települései vannak, ahol a természetes fogyás vándorlási veszteséggel párosul. Hasonló folyamatok figyelhetők meg a Répce-mente, a Tököz és a dél-keleti megyehatárnál található településeken.

5. ábra: A települések népességszám változása 2001-2011 között

Forrás: KSH alapján szerkesztette Vasárus G.

A GDP szerkezetében a mezőgazdaság szerepe gyors mértékben visszaesett, 1995-ben még 8,7%-át, 2000-ben 4,1%-át, 2009-ben pedig 3,6%-át adta a bruttó hazai terméknek ez az ágazat. Az ipar szerepe erősödött, 2009-ben már a GDP 47,3%-át termelte meg, mellyel Komárom-Esztergom megye után Magyarország legiparosodottabb megyéje lett. 2009-ben a megye GDP-jének 49,1%-át állították elő a szolgáltatások, mely jelentősen az országos átlag alatt maradt.

A foglalkoztatás szerkezetében jelentős változások következtek be az elmúlt évtizedben. Habár Győr-Moson-Sopron az ország egyik legjobban iparosodott térsége, a foglalkoztatás szerkezetében erőteljes

elmozdulás figyelhető meg a szolgáltatások irányába. 2000-ben az alkalmazásban állók 48,1%-a dolgozott a terciér szektorban, ami több mint 10 százalékponttal maradt el az országos átlagtól. 2005-ben már 54,2%, 2010-ben pedig 61,3% volt a szolgáltatási szektorban alkalmazottak aránya, mely már csak 8 százalékponttal maradt el az országos átlagtól.

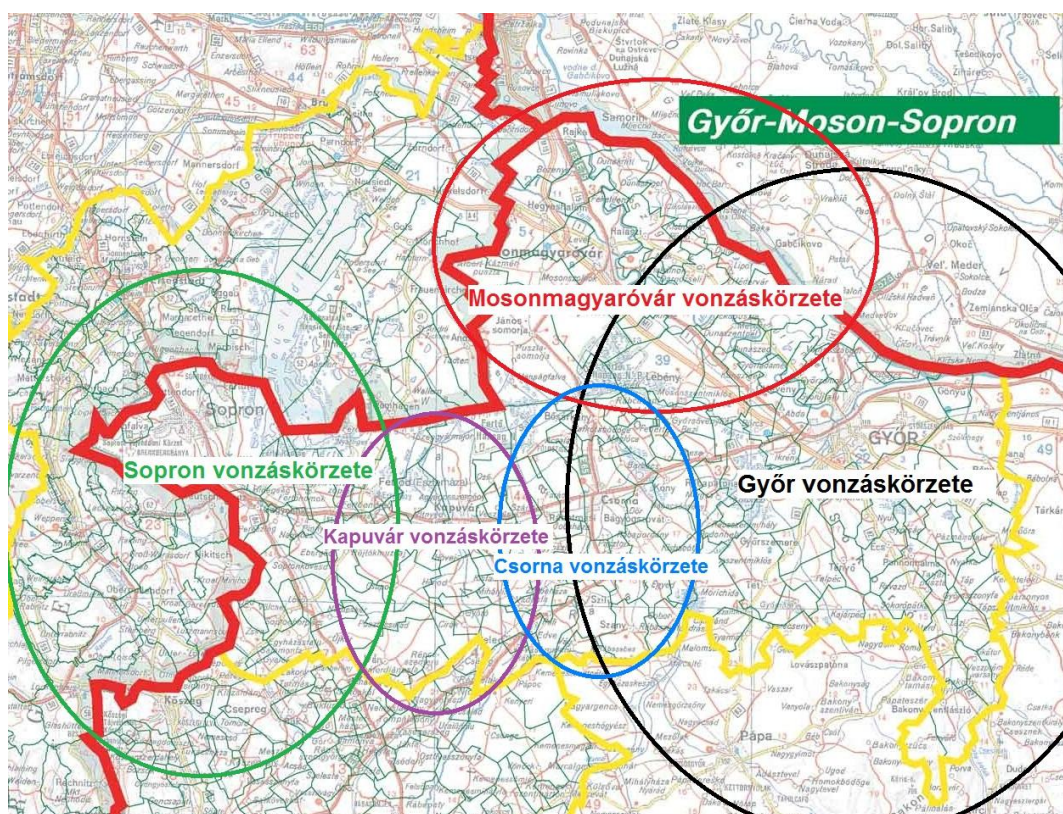
A regisztrált gazdasági szervezetek száma 2000 és 2010 között több mint 25 ezerrel emelkedett, ami 154%-os növekedést jelentett, némiképpen meghaladva ezzel az országos átlagot (148%). A megyében 164 vállalkozás jut 1000 lakosra, az országos átlag ennél valamivel magasabb, 180 vállalkozás. Ha csak a megyék átlagát vesszük figyelembe, - Budapest jelentős torzító hatása miatt, - akkor a Győr-Moson-Sopron megyei adatok valamivel meghaladják az országos átlagot (160).

A külföldi tőke vonzásában Győr-Moson-Sopron megye kitüntetett helyet foglal el, mivel Budapest és Pest megye után még abszolút értékben is itt található a legtöbb külföldi érdekeltségű vegyes vállalat. Az ipar elhelyezkedésére erős területi koncentráció jellemző, mivel a városok termelői infrastruktúrája lényegesen kiemelkedik környezetükből. Győr, Sopron és Mosonmagyaróvár hagyományosan fejlett ipari központok, melyek túlsúlya máig érvényesül. Igaz, ezt a képet néhány, a múltban kevésbé jelentős ipari hagyományokkal vagy ipari hagyományok nélküli település vidéki szinten nagyléptékű, alapvetően a külföldi tőke befektetéseiből származó iparfejlődése színesíti, pl. Dunakiliti, Gönyű, Jánossomorja, Kunsziget, Lövő, Mosonszolnok. A külföldi tőke jelentősége ugrásszerűen emelkedett a megye életében, – habár ez a növekedés némiképpen lassabb volt, mint a korábbi évtizedben – amelyet a külföldi érdekeltségű vállalkozások jegyzett tőkéjének közel négy és félszeresére való emelkedése jelez 2000 és 2010 között. Ezzel a megyében felhalmozott külföldi jegyzett tőke már a régiós állomány 83%-át és az országos érték egytizedét adja.

2. Térhasználati elvek

1. Nagyvárosok területigényének áttekintése, azok összehangolása az agglomerációs folyamatokkal.
2. Mindenkinek biztonságos hozzáférés az infrastrukturális rendszerekhez.
3. Értékkörzés a fenntarthatóság szolgálatában.
4. A helyi természeti, termelési és humán erőforrások használata és a gazdaságfejlesztés támogatása.
5. A közlekedés-fejlesztési projektek az elérhetőséget javítják, a helyben ki nem elégíthető szükségletek kielégítését szolgálják. Elsősorban a környezetkímélő (a gyalogos, kerékpáros és közösségi) és a kombinált (pl.: gyalogos-kerékpáros-vasúti/busz) közlekedési formák fejlesztése támogatandó, mindenhol, ahol ez lehetséges. Az egyéni gépjármű, valamint a teherforgalmat szolgáló közlekedés pályáinak bővítése természetesen ugyancsak elkerülhetetlen.
6. Ipari területek hasznosítása, azok új funkcióinak kialakítása, barnaövezetek aktivizálása.
7. A fejlesztések során megvalósuló új létesítmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell.
8. A fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket és kultúrtájakat.
9. Indokolt a Natura 2000 hálózat felülvizsgálata és az új területek összehangolása a gazdaságfejlesztéssel.
10. A szél- és napenergia, mint megújuló energiaforrások használatának támogatása, döntően a helyi energiaellátásban.
11. A fejlesztéseknek kell szolgálniuk a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását.
12. A fejlesztésben kapjon prioritást a települési értékek (múemlékek, településkép, szerkezet) megóvása.

6. ábra: Az 5 meghatározó város vonzaskörzetei

Szerkesztette: GyMS MÖK Hivatal

3. Helyzetértékelés összefoglalása

3.1. Természeti és környezeti adottságok

3.1.1. Felszín feletti és felszín alatti vizek

A megye gazdag *felszín feletti* és *felszín alatti vízkészlettel* rendelkezik, amelyek egyfelől megóvandó természeti környezetünk részét képezik, másfelől jelentős gazdasági potenciállal bírnak. A megye legjelentősebb folyója a *Duna*, a megye északi határfolyója. A Dunához és ezzel párhuzamosan a *Mosoni-Dunához* (és a *Lajtához*) kapcsolódóan a *bősi erőműrendszer* megépítése óta a *legfőbb megoldandó feladat a vízszint emelése, a környezeti állapot javítása*. Minden más potenciál (pl. vízi turizmus és kapcsolódó tevékenységei, a Győr-Gönyű kikötő fejlesztése) fokozottabb, ugyanakkor természetbarát fejlesztése, vagy például az árvízveszély mérséklése ettől a feltételtől függ.

A megyén áthaladó második legjelentősebb folyó a *Rába*. A folyó a *Rába-Répcse-Marcal* vízrendszer gyűjtője, valamint a *Kis-Rába* öntözőrendszer táplálója. Az árvízvédelem Árpástól felfelé hiányos. A Marcal a Rába legnagyobb mellékfolyója. A folyó vizének használatára alapozva jelentős halastavak és öntözőrendszerek kísérik. A Mosoni-Duna másik jelentős mellékfolyója a megyében a *Rábca*. Szabályozása 1971-ben indult, az árvízvédelem megoldott, azonban több szakasz ökológiai rehabilitációra szorul a bekövetkezett degradáció miatt.

A megye legjelentősebb *állóvize* az előregedő stádiumú, a magyar oldalon erősen feltöltődő *Fertő-tó*, mely Közép-Európa legnagyobb sztyepp tava. Környezetével együttesen világörökségi helyszín, a határ mindkét oldalán természetvédelmi területekkel, ugyanakkor *kiváló mezőgazdasági* (szőlő és bor) *turisztikai* (fürdő-, vízi-, természetjáró-, kulturális turizmus) *adottságokkal*.

A megye gazdag *talajvízkészlettel* rendelkezik, melynek fő felhasználója a mezőgazdaság és az ipar. Mivel a talajvíz a legfelső vízadó rétegben helyezkedik el, viszonylag védtelen. Az állattartó telepek, régi ipari egységek miatt nagy mennyiségű szennyezés kerül a talajvízbe. A mezőgazdaságnak, mint az egyik fő terhelőnek a műtrágya és növényvédőszer felhasználását optimalizálni kell. A földmedencés ürítő helyek és lakossági ciszternák talajvízszennyezése a megye jó részén jelentős, amelyet a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése és a mélyebb rétegek szennyeződésének elkerülése érdekében sürgősen orvosolni kell.

Országos szinten is jelentős a megye *rétegvíz* készlete. A *Szigetköz-Csallóköz* határ térségben található *Közép-Európa legnagyobb édesvíz készlete*. Az *ivóvíz* stratégiai szerepe világszerte növekszik. Ezért megóvása kiemelten fontos. Győr-Moson-Sopron megye ivóvizeinek túlnyomó részét ebből nyerik. Jelentős közüzemű *rétegvíz-kitermelések* a megyében a Balfi Ásvány- és Gyógyvizek, a Csornai, a Darnózseli, a Kapuvári, a Nagycenki, a Nyúli, és a Sopronkőhidai Vízművek. A megnövekedett kitermelés hatására kialakult talajvíz leáramlások miatt azonban hosszútávon várható a sekélyebb rétegvizek szennyeződése is.

A 30 °C feletti hőmérsékletű rétegvizek a *termálvizek*. Balf, Csorna, Győr, Hegykő, Kapuvár, Lipót és Mosonmagyaróvár településeken található termálvizeket hasznosító fürdők, melyek turisztikai és gyógyászati funkciókat töltenek be. A szigorú és környezettudatos vízgazdálkodás révén a termálvizek terhelése sehol sem haladja meg az utánpótlás mértékét.

A megye vízgazdálkodásában hagyományosan megoldatlan kérdés a *belvíz* megfelelő, zárt elvezetése és kezelése. Kialakulásának fő okai a hirtelen hóolvadás, a tartós árhullám, jégtorlódás, a magas talajvízszint, illetve a megyében gyakori *nem megfelelő csapadékvíz-elvezetés*.

Összegezve megállapítható, hogy a megye gazdag, fenntartható vízbázissal rendelkezik. Kiemelt feladat a szennyezések mértékének csökkentésével az ivóvíz, a talaj- és az állóvizek minőségének megőrzése, az árvíz-, belvíz- és vízbázis-védelemmel kapcsolatos fejlesztések, valamint a termálvízkincsben rejlő gazdasági lehetőségek kiaknázása. Az elmúlt években jelentős előrelépések történtek a vízbiztonság-vízminőség javítására, a vizes élőhelyek rehabilitációjában. A megye felszíni vizeinek jó része egyben értékes vizes élőhely, természetvédelmi terület is. Ezeknek egyaránt szolgálni

kell a társadalom igényeit és az ökológiai célokat, ezért a beavatkozások során a két szempont összhangjára szükséges törekedni, valamint a turisztikai, táj- és városképi szempontok jelentősége fokozódik. Réteg-, hasadék- és parti szűrésű vizekben gazdag a megye, minőségük védelme azonban teljes körűen nem megoldott.

3.1.2. Éghajlat, földtan, élővilág

A megye éghajlati adottságait a domborzat határozza meg, az óceáni hatás jobban érvényesül a megyében, kevesebb a szélsőség. Az évi középhőmérséklet 9,8°C-ról 10,5°C-ra, a napsütéses órák száma 1850 órától 1950-re növekszik nyugatról kelet felé haladva, az évi csapadék a teljes síkságon 600mm alatt marad. Figyelembe véve a megyének az átlagosnál kedvezőbb termőföld adottságait, a megye hagyományosan a kiváló mezőgazdasági adottságú térségekhez tartozik. Az uralkodó szélirány ÉNY-i, 3-3,5m/s körüli átlagos szélességgel. A szél és a napsütéses órák száma alkalmassá teszik a megyét ezen természeti erőforrásoknak a hazai átlagnál erőteljesebb energetikai hasznosítására.

A *Kisalföldi-medence* földtani forrásokban gazdag. A megye Kisalföld nagytájához tartozó területén a geotermikus gradiens meghaladja az országos átlagot, amely 50-80°C-os kutak létesítésére alkalmas, ennek ellenére ezen adottság kihasználtsága rendkívül alacsony. A régió legjelentősebb bányászati tevékenysége az építési kavics és homok kitermelése, a dunai hordalékkúp kavicskészlete 80 M m³-re tehető. Répcelak-Mihályi térségében jelentős a szén-dioxid gáz kitermelése.

A megye *növényvilága* nagyjából a magyar flóratartományhoz tartozik, kivéve a Soproni-hegységet, amely már az alpi flóratartomány része. Kiemelendők a Duna-mentén elhelyezkedő ártéri növénytársulások (magasság rétek, mocsárrétek, bokorfüzesek, fűz-nyár ligetek), valamint a Hanság társulásai (láprétek, nádasok, fűzlápok). Ezen területek jelentős részt a *természeti turizmus* kedvelt célpontjai. Az alföldi jellegű fauna jellemzője, hogy az erdős területeken gyakori az őz, szarvas, vaddisznó stb., amely hosszabb időre visszatekintve is a *vadászturizmus* egyik célterületeként tekinti a térséget. A Szigetköznek a szabályozás előtt jelentős halállománya és fajgazdagsága mára megcsappant. Ez mérsékeli a hazánkban és a világban is egyre népszerűbb *horgászturizmus* potenciálját. Az őshonos fajták egy részének visszatelepítésére történtek kísérletek. Fertő, Hanság és Szigetköz kiemelkedő jelentőségű élőhelyet biztosít a honos, a vonuló, s az átvonuló fajtáknak egyaránt. Az ehhez kapcsolódó természeti turizmus (pl. madárlesek) népszerűsége erősödik a világban.

3.1.3. Terület-felhasználás, természet- és tájvédelem, a környezet állapota

A *mezőgazdasági területek* aránya 63% (256 ezer ha), amely megfelel az országos átlagnak. Területe az elmúlt években valamelyest csökkent. A *szántók* aránya azonban lényegesen meghaladja az országos értéket és 2000 óta (85,2%) fokozatosan növe, 2010-ben már 89,2%-ot ért el a mezőgazdasági területen belül. Döntően ez a növekedés a *gyepterületek* kiterjedését csökkentette. A mezőgazdasági területek mérete 2005 óta csökken a megyében, ennek fő oka a települések belterületének és az ipari övezeteknek a növekedése, ugyanakkor az *erdők* és *halastavak* területe bővül.

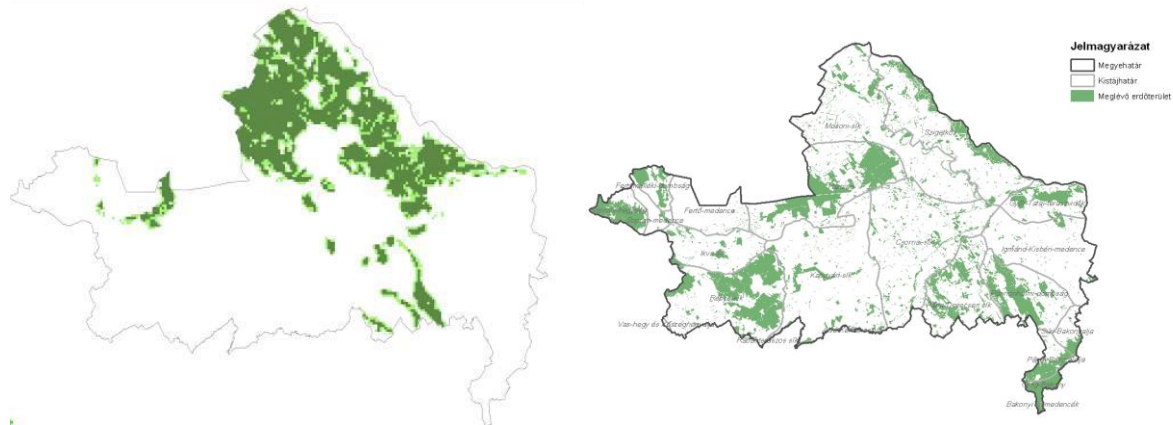
A megye termőföldjeinek minősége nagyon változó. Éppen ezért szükséges fokozottan védeni a jó minőségű termőföldeket. Győr-Moson-Sopron megyében az összes szántóterület mintegy 17%-a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében tartozik, ezen belül Mosonmagyaróvár és Győr környéke emelhető ki. (5. ábra)

A megyében meghatározó jelentőségű a *Soproni és a Pannonhalma-Sokoróaljai borvidék*. Előbbi terület kékfrankos szőlőinek legkiválóbb termőterületei a Fertőmelléki-dombok, az utóbbi terület fehérszőlői közül az olaszrizling és a rajnai rizling kiemelkedő. A megyében a *szőlő visszaszorulóban van*, a mezőgazdasági terület 1%-át foglalja el.

Győr-Moson-Sopron megye erdőállománya 2010-ben 81.979 ha, az összterület 19,3%-a, amely megfelel az országos 20%-os értéknek. Összefüggő, nagyobb területen végzett *erdőgazdálkodás* a Bakony-vidék, a Duna hullámterének, a Hanság, a Pannonhalmi-dombság, a Répce-sík és a Soproni-hegység területén folyik.

A természet állapota jó, de a degradáció mozaikos képet mutat. A megye legjelentősebb védett területe a *Fertő-Hanság Nemzeti Park*, melynek 23.730 hektárjából 7.659 fokozottan védett. 1970 óta védett terület, 1991 óta nemzeti park és 1994-ben összekapcsolták az osztrák oldali nemzeti parkkal. A megye európai jelentőségű madárvédelmi szerepet tölt be. A Fertő-vidék számos szárazságtűrő, ritka növényfajnak ad otthont. A táj rehabilitációja során 600 ha vizes élőhelyet állítottak helyre. A kultúrtáj értékét jelzi, hogy 2001-ben világörökségi címet kapott.

7. ábra: Győr-Moson-Sopron megye kiváló termőhelyi adottságú szántóterületei és meglévő erdőterületei

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Tervének módosítása

A megye dél-keleti pereme, 15.274 ha, a *Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság* kezelésében áll, e területen kiemelkedő jelentőségű érték a *fenyőfői ősfenyves*.

A megyében összesen 48.236 ha jogszabállyal kihirdetett országos jelentőségű védett terület van, melyet kiegészít az összesen 46297 ha-t felölelő 19 *Natura 2000 terület* (szabályozott fejlesztési potenciállal), az Ex lege védett 20 láp, 34 barlang, 3 víznyelő, 33 forrás, 33 kunhalom, 14 földvár, 5 erdőrezervátum, 496 ha összterületű 75 helyi jelentőségű védett terület és 51 helyi jelentőségű természeti emlék. További 7.181 hektárnyi védetté nyilvánítás van folyamatban és nemzetközi jogi védelem alatt áll 8.849 ha *ramsari terület*.

A *Szigetköz* 20%-a védett, illetve fokozottan védett terület, kiemelt jelentőségű vizes élőhely. A vizek és morotvák növényzete (hínár, nádas) a nagy fajgazdagságú vízimadár és halállományoknak adnak otthont, a hazai halfajok 80%-a megtalálható itt. A hullámterek ártéri, zátony, liget és mocsárrét társulások otthonául szolgálnak, melyeken értékes fajok találhatók. A természeti értékek mellett kiemelendő a kultúrtáj értékes, a tájba illeszkedő falusi jellege.

A megye természetvédelmi területeinek többsége a határ mentén fekszik, ezáltal kiváló együttműködési lehetőségeket kínálnak a határon átnyúló együttműködésre. Sajnálatos ugyanakkor, hogy a *Szigetköz* együttműködésen alapuló, magas szintű védelmének kialakítása terén nem történt igazi előrelépés.

Az emberi tevékenységek közül az urbanizáció és a műszaki infrastruktúra területigénye veszélyezteteti leginkább a termőföldeket. A kiváló adottságú talajok hosszú távú védelme a fenntartható és versenyképes mezőgazdaság alappillére. Mivel a kiváló termőhelyi adottságú szántók jellemzően az intenzíven fejlődő Mosonmagyaróvár-Győr tengely mentén találhatók, a *művelés alól kivonásra* kerülő egységek nagy arányban érintik ezeket az értékes talajokat. A megyében a belterületek mérete 44%-os növekedést mutat 2003 és 2008 között, a településrendezési tervek pedig további 15.000 harral, azaz 45%-kal kívánják növelni a belterületeket és a beépítésre szánt területeket.

A *közlekedésből eredő légszennyezettség* oka a megye tranzitjellege, Sopron esetében a turizmus és az országos átlag feletti gépjárműsűrűség. A közlekedés hatását az autópálya, az elkerülő utak kiépülése (Győr, Sopron, Enese) mérsékelte. A megye főútjainak átlagos napi forgalma 9.194 jármű, ami 25%-kal haladja meg az országos átlagot. Hasonlóan magas az átlagos napi nehézgépjármű forgalom is, mely 40%-kal magasabb az országos 731-hez viszonyítva.

A megyében a közlekedésből eredő légszennyezés jelentőségét mutatja, hogy 2004 után a megye útjain (M1, 85-ös és 856-os főút) tapasztalható nagyarányú forgalomnövekedés hatására jelentősen nőtt a CO mennyisége a levegőben, melyet csupán a 2008-ig megvalósult ipari kibocsájtás csökkentése tudott ellensúlyozni. Hasonlóan növekedett a *kén-dioxid* és a *nitrogén-oxidok* jelenléte, utóbbi a megyeszékhely forgalmas belvárosában 2004 és 2007 között folyamatosan meghaladta az egészségügyi határértéket. A Győr-Mosonmagyaróvár terület a 2-es légszennyezetségi zóna része (Abda, Bezenye, Börcs, Győr, Győrújbarát, Hegyeshalom, Ikrény, Kimle, Kunsziget, Lébény, Levél, Mecsér, Mosonmagyaróvár, Mosonszentmiklós, Öttevény, Rajka, Töltéstava), Sopron a 8. kijelölt város. Mindkét zónára készült intézkedési program.

3.1.4. A megye természeti, épített környezeti és kulturális öröksége

Győr-Moson-Sopron megye kiemelkedően gazdag a természeti és épített örökséget tekintve. Magyarország összesen nyolc világörökségéből kettő helyezkedik el a megyében. Határon átnyúló nemzeti park, ahhoz kapcsolódóan tájvédelmi körzetek, valamint natúrpark is található a térségben. Budapest után Sopronban és Győrben található a második és harmadik legtöbb műemléképület Magyarországon. A ragyogó főnemesi kastélyok mellett kiemelkedő egyházi épületek és számos kúria gazdagítja a régiós örökséget. Ennek az örökségnek számos eleme az elmúlt évtizedben megújításra került, jelentősen növelve annak turisztikai vonzerejét.

Napjainkban talán a legerősebb helyhez, területhez köthető szimbólumok közé tartoznak a világörökségi helyszínek. Győr-Moson-Sopron megyében az ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és közvetlen természeti környezete, valamint az osztrák határon átnyúló Fertő/Neusiedler kultúrtáj része a világörökségnek. Egy további kezdeményezés pedig döntésre vár: a római limes magyarországi szakasza (Ripa Pannonica).

A természeti örökség védelmét két-két nemzeti park és natúrpark teljesíti a megyében: Fertő–Hanság Nemzeti Park; Balaton-felvidéki Nemzeti Park (fenyőfői ősfenyves); Soproni-hegység Natúrpark és Pannontáj-Sokoró Natúrpark. A természeti turizmus kiemelkedő helyszínei: Szigetköz, Lővérek, Fertőrákosi köfeytő, Rába és Mosoni-Duna (vízitúra útvonal), Magas-Bakony és Sokorói-dombság, Rábaköz és Tóköz (kisforgalmú útjai a kerékpárosokat, csendes falvai a nyugalmat kedvelő turistákat várják), termál- és gyógyfürdők (Balf, Győr, Mosonmagyaróvár, Lipót, Hegykő).

3.1.5. Megújuló energiaforrások

A megújuló energiaforrások mindegyike hasznosítható a megyében, potenciáljuk azonban eltérő súlyú az országos helyzethez képest. Győr-Moson-Sopron megye a szélenergia és a biomassza területén bír az átlagosnál kedvezőbb adottságokkal.

Szélenergia

A szélenergia a világban dinamikusan fejlődő ágazat. Hazánk medence jellegéből adódóan a szélenergia terén az Uniónál szerényebb potenciálokkal rendelkeznek. Mivel a megye észak-nyugati fele az ország egyik legszelesebb területe, így itt az országos átlagnál jóval kedvezőbb lehetőségekkel rendelkezik. 2002-től van jelen az ágazat, a legjelentősebb kapacitásnövekedés pedig 2008 és 2010 között valósult meg, azóta némileg csökkent az ütem, a bonyolultabb szabályozás miatt. 2011-ben a megye területén 88 darab, összesen 169,4 MW beépített teljesítményű szélkerék található, ez az országos kapacitás 51,4%-a a teljesítmény, illetve 51,2%-a a toronyszám tekintetében.

Biomassza

A megye jelentős biomassza potenciállal rendelkezik. Ennek alapját az erdők, a faipar és mezőgazdaság melléktermékei, valamint energia-ültetvényezésre alkalmas területek adják. A faipar és a helyi egyetemek részvételével kutatás folyik a lehetőségek fejlesztése, feltárása céljából. A megyében több mintaprojekt található: Felpécen, Győrben és Sopronban működik biogáz-erőmű, és több helyen a távhő-szolgáltatás primer energia igényét részben a fa- és falhulladék biztosítja. A jövőben a célzott energianövény-termelés és erdőültetés a megye mezőgazdasági használatra

kevésbé alkalmas területein nem csak a bioenergia szerepét növelheti, de a belvíz (erősen párologtató fajok alkalmazása) és az erózió problémájára is hatékony válasz lehet. Ki kell azonban emelni, hogy kizárólag a fenntartható, a növényzet megújulását folyamatosan biztosító energiaültetvények alkalmazása képes biztosítani a bemutatott előnyöket.

Geotermikus energia

Győr-Moson-Sopron megye az egyik legjobb geotermikus adottságokkal rendelkező terület az országban. A Kisalföld jó részén 80°C, vagy annál melegebb hévíz kinyerésére van lehetőség. A Nemzeti Energiastratégia a geotermikus energia fokozott kihasználását írja elő.

Vízenergia

A Duna vízenergiája az ország és a térség egyik legnagyobb potenciálja, a Bösi Erőmű évente 2.800 GWh villamos energiát termel. Amennyiben elkészülne a teljes Bős-Nagymarosi vízerőmű-rendszer, akkor évi 3000GWh kapacitással rendelkezne, biztosítaná a két ország árvízvédelmét, szolgálná a térség gazdasági fellendülését és megfelelő változtatások esetén biztosítaná a Szigetköz vízellátását. A megye területét érintően a Dunakiliti Duzzasztóműbe beépíthető, 4,8 MW maximális terheltségű kiserőmű tervezése folyik, amelynek éves termelése mintegy 28 GWh. Malomkerekű vízerőművek elhelyezése a Szigetközben, a Marcalon, a Rábán és a Rábcán is lehetséges.

Napenergia

Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából a következők: az évi napsütéses órák száma 1900–2200, a beeső napsugárzás éves összege átlagosan 1150-1360 kWh/m². Az ország területéhez képest - napenergia hasznosítás szempontjából - Győr-Moson-Sopron megye egésze közepes, míg Sopron térsége gyengébb adottságokkal rendelkezik.

3.2. A településhálózat jellemzői

3.2.1. Térszerkezet

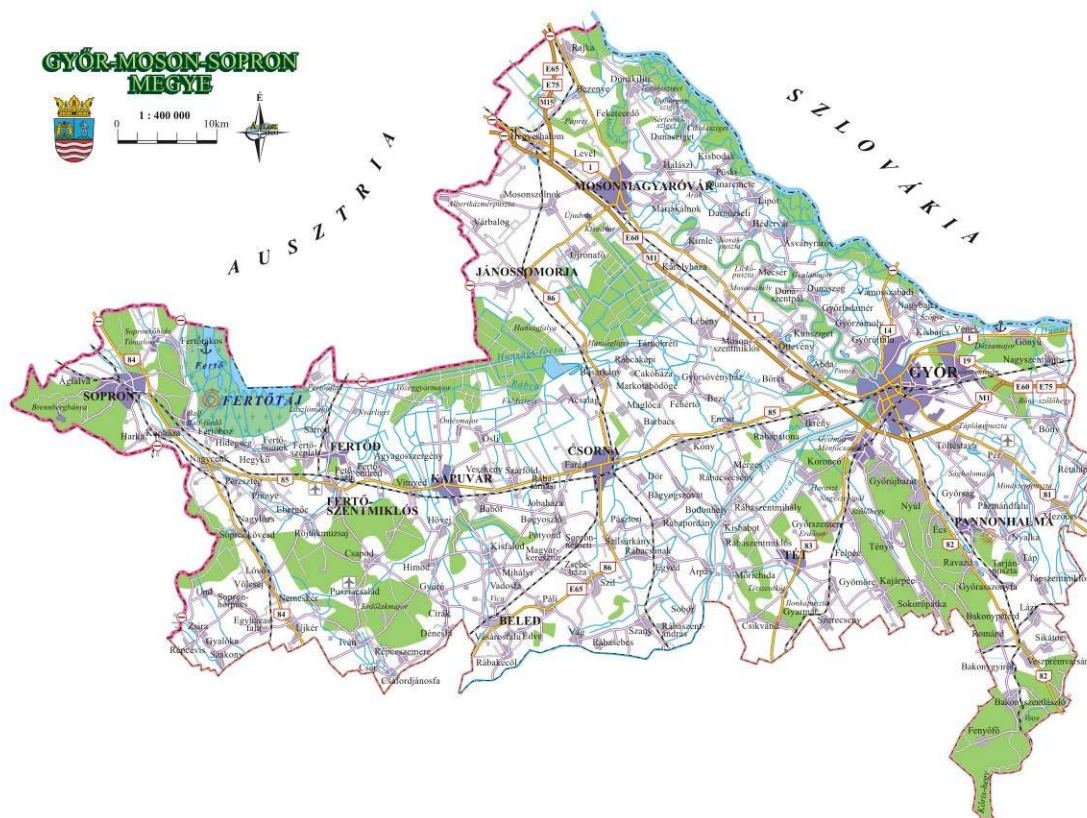
A megyét több térszerkezeti vonal osztja fel, melyek befolyásolják a településhálózat fejlődését:

1. a Budapest-Bécs innovációs tengely;
2. a Győr-(Fertő-mente) Sopron potenciális innovációs tengely;
3. a 85-ös úttól délre a megyehatár mentén húzódó sáv belső periféria jellegű.

A Budapest-Bécs nemzetközi közlekedési tengely megyei szakasza a Győr-Mosonmagyaróvár vonallal jellemezhető, mely a megye egyik legintenzívebben fejlődő része. Észak-nyugaton a tengelyre - a megyei városok adottságai mellett - Bécs és Pozsony is jelentős hatást gyakorol. A megye a történelem során is Bécs, és főleg Pozsony vonzáskörzetéhez tartozott, és így Trianon után központ nélkül maradt, mely feladatot Győr csak részben tudott ellátni. Az integrációs folyamatok során tehát a két főváros hatása természetesen újra intenzívvé vált. E terület egységes jellemzője a gazdasági prosperitás és a vándorlási nyereség, amely kedvezően hat a településrendszer alakulására. A tengellyel párhuzamosan fut a Duna, mint a kontinens egyik legfontosabb, növekvő jelentőségű vízi útvonala. Jelenleg a folyam nem nyújt olyan lehetőségeket a megye számára, mint a korábbi időszakokban, azonban az olyan beruházások, mint a gönyüi kikötő, ezen változtathatnak.

A térszerkezetet kedvezően alakító közlekedési hálózat fejlesztések, így a regionális szinten tervezett észak-déli összeköttetés (86-os út) tengelyfejlesztő hatása mérsékeltten jelentkezett. Oka, hogy a fejlesztések nem valósultak meg, a csomóponti rendszerek (Csorna) nem épültek ki, a további helyi fejlesztések nem tudtak ráépülni a hálózatra, mivel azok korszerűsítése nem valósult meg. A Sopron-Győr összeköttetés (85-ös út) korszerűsítése csak lépésben halad, bár felmutathatók eredmények, azonban a megye és az ország két dinamikus központja között a kapcsolat közúton még mindig elavult, nem segíti az együttműködések intenzívebbé válását, s ezzel a fejlődési zónák összekapcsolását.

8. ábra: Győr-Moson-Sopron megye településszerkezete

3.2.2. Településhierarchia

A II. világháború utáni megyerendezéskor alakult ki Győr-Sopron megye, Győr, Moson és Sopron vármegyék Trianon után megmaradt részeiből. 1990-től neve Győr-Moson-Sopron megye. Az elmúlt két évtizedben település szétválásokkal, illetve három hullámban összesen tizenegy település Veszprém megyéből történő csatlakozásával napjainkban 183 alkotja a megye településrendszerét. A 183 településből 11 város.¹ Hagyományosan vidéki települési térség (15 fő/ha-nál nem nagyobb belterületi lakossűrűségű községek) kategóriába 166 falu tartozik.

A 100 km²-re jutó 4,3 település meghaladja az országos településsűrűséget (3,4). A megye kistelepülésszerű, mivel 99 település 1.000 fő alatti és csak hét 5.000 feletti, de nem aprófalvas, mivel 500 fő alatti település 52 darab van és mindössze hatban laknak száznál kevesebben. Differenciált a településméret eloszlása a megyében, a Csorna-Kapuvár vonaltól délre eső területen sorakozik az 1.000 fő alatti települések háromnegyede. Az északi részen ellenben a települések zöme 2000 fő feletti.

3.2.3. Települések közötti feladatmegosztások

Városok

Győr hazánk egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező iparvárosa, fejlődő turisztikai, kereskedelmi, egyetemi és kutatási kapacitásokkal. *Sopron* jelentős idegenforgalmi desztináció, Vas és Győr-Moson-Sopron megye közeli turisztikai célpontjaival együtt országos jelentőségű terület. *Mosonmagyaróvár* viszonylag erős szolgáltató-igazgatási funkciókörrel bír, ipari és egészségturisztikai jelentősége szintén fejlődik. A három nagyváros teljes körűen ellátja a vizsgált funkciókat.

Hagyományos térségi vonzásterülettel a kisebb városok közül csak *Csorna* és *Kapuvár* bír, azonban nem alakult ki a megye középső-déli negyedét megfelelően lefedő vonzáskörzet-rendszer, nem rendelkeznek felsőoktatási intézménnyel és bizonyos igazgatási szerepek is hiányoznak.

A kisebb városokban a szolgáltató szektor, az igazgatás és más városi funkciók is viszonylag gyengék. Ilyen város *Pannonhalma*, *Fertőd*, és *Tét*, azonban a két előbbi idegenforgalmi szerepköre révén előnyösebb helyzetben van. Funkcióhiányos központnak tekinthető *Beled*, *Fertőszentmiklós* és *Jánossomorja*.

A funkciók ilyen eloszlásának okai közül kiemelendő, hogy az öt nagy település a tágabb vonzáskörzetű funkciók tekintetében jól lefedti a megye nagyobb részét, valamint a funkcióhiányos városok közül több a megyei jogú városok főbb kivezető útjai mentén található, így a nagyobb centrumok is jól elérhetők.

Községek

Funkciógazdag falvak elsősorban a két megyei jogú város agglomerációjában, valamint a Szigetközben és a Bécs-Budapest korridor mentén jelennek meg, valamint a déli területek városhiányossága miatt több község ellátottsága kiemelkedik. Ezen települések nagyobb népességi és jobb közlekedési-gazdasági helyzetük révén több funkciót képesek helyben ellátni, így hagyományosan ide sorolhatók a körjegyzőségi központok. A megye 183 településéből 99 a gyenge illetve a funkció nélküli települések kategóriájába tartozik, utóbbiak 25%-a a déli belső periférián található, így ezen falvak ellátásának jobb megszervezése a peremterület helyzetének javítása érdekében elengedhetetlen.

¹ 2011. óta a közel 3200 lelkes *Lébény* folyamatosan pályázott a városi cím elnyerésére. Döntés 2013-ban várható.

3.2.4. Közigazgatási változások 2013-tól

Járások

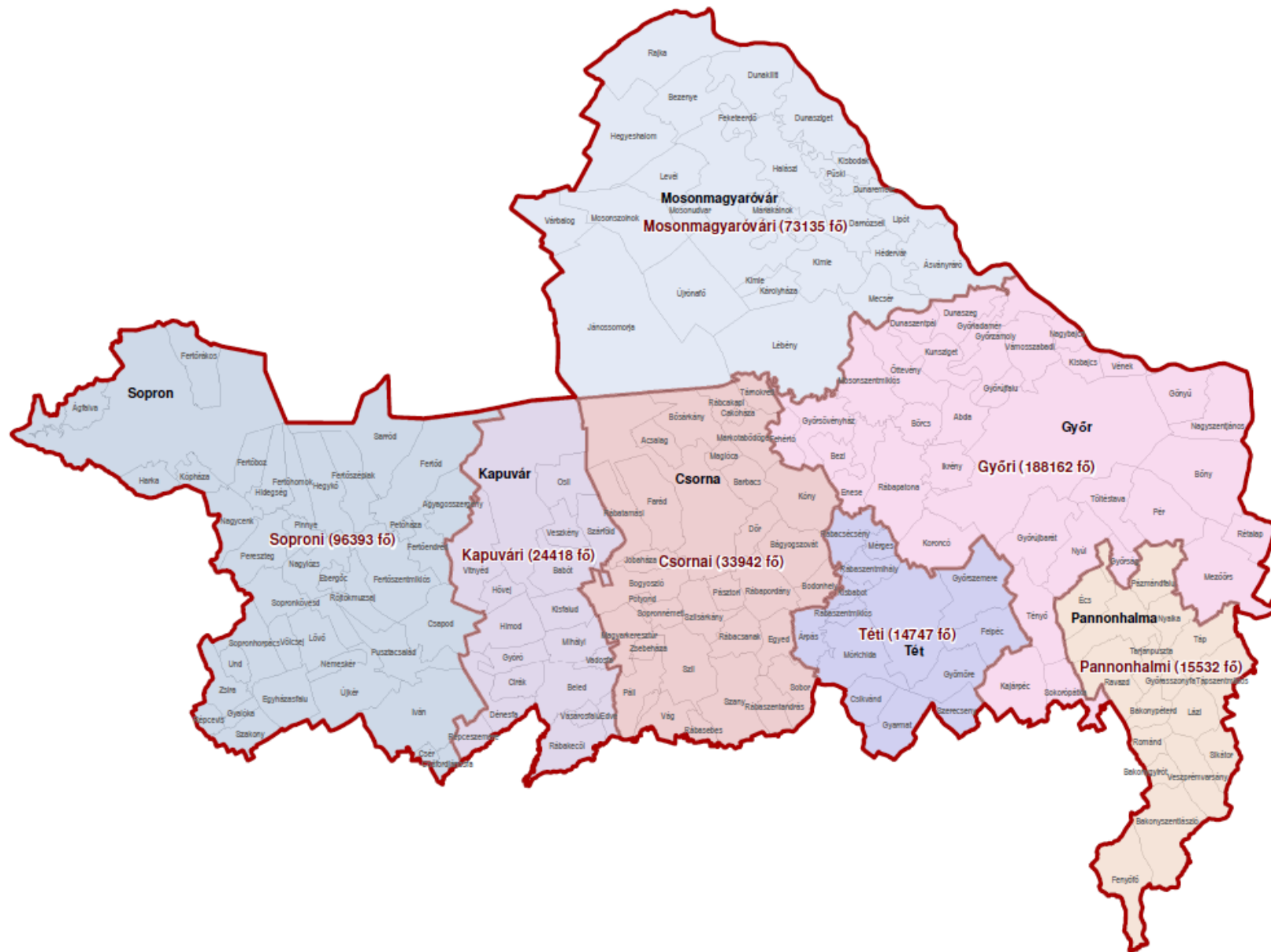
2012. december 31-én a többcélú kistérségi társulásokra vonatkozó szabályozás hatályát veszítette és 2013. január 1-től újra megalakultak a járások (6. ábra). Ezek száma a megyében változatlan a KSH statisztikai kistérségekhez, s így az ezek határai között eddig működő többcélú kistérségi társulásokhoz képest, azonban a területük valamelyest változott. A járások határai némileg eltérnek az eddigi kistérségi határoktól:

- a Győri járás a csornai kistérségből Bezi, Fehértó és Györsövényház, a mosonmagyaróvári kistérségből Mosonszentmiklós, a pannonhalmi kistérségből Györság, a tétai kistérségből Tényő, Kajárpéc és Sokorópátka települések,
- a Csornai járás a tétai kistérségből Sobor,
- a Kapuvári járás a Sopron-fertődi kistérségből Répceszemere átjövételével bővült.

A járások kiterjedt közigazgatási feladatkört kapnak és több intézményt átvesznek a megyéktől, köztük a gyermekvédelem, az építésügy, az állategészségügy, a földhivatal került a járási kormányhivatalok alárendeltségébe, mások (kórházak, szakképzés) pedig minisztériumi irányítás alá kerültek. Ugyanakkor a területfejlesztés - a kistérségektől és régióktól elkerülve - a megyei önkormányzatok fő feladatává vált. A kistérségi, valamint az új járási rendszer kapcsán kiemelő, hogy beosztásukhoz nem igazodik a tömegközlekedés, pl. Tápról Pannonhalmára, a járás/kistérség központjába csak 1,5-2 órás úttal, Győrön keresztül lehet eljutni. A többi kistérségben is általánosan jellemző az észak-déli irányú útvonalak alacsony buszsűrűsége, illetve az útvonal hiánya, ami jelentősen csökkenti a kistérségi szint hatékonyságát. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy több intézmény (okmányirodák, földhivatalok, stb.) vonzáskörzetének területi beosztása jelenleg nem követi a fent bemutatott közigazgatási (járás, kistérség, körjegyzőség) határokat.

Váltás a körjegyzőségekből közös önkormányzati hivatalokra

Az önkormányzati rendszerre való áttérés során nyilvánvalóvá vált, hogy Magyarország elaprózott településhálózata miatt indokolatlan, hogy minden település önálló polgármesteri hivatalt tartson fenn. A 2013. január 1-től hatályba lépett új önkormányzati törvény a korábbi körjegyzőségi rendszer helyett a közös önkormányzati hivatalok 2013. március 31-ig történő létrehozását határozta meg.

9. ábra: Győr-Moson-Sopron megye járásai 2013-tól

Társadalmi folyamatok

3.2.5. Népeség, demográfiai folyamatok

A megye lakosainak száma 2012. január 1-jén 451.427 fő volt, ami a magyar lakosság (Budapest és Pest megye nélkül) 6,48%-a.

A szomszéd megyékkel összevetve Győr-Moson-Sopron népessége a legmagasabb, ugyanakkor közülük az egyetlen, amely lakóinak száma bővült az elmúlt évtizedben. 2001-hez képest 4,06%-kal nőtt a lakosság létszáma.

A megye lakosságának folyamatos emelkedése nem a gyermekszám emelkedésének, hanem a *belföldi és nemzetközi vándorlási különbözet pozitív változásának köszönhető*. Előbbiek a munkahely miatt döntően önállóként a megyébe költöző felnőtt lakosság, utóbbiak elsősorban a Pozsonyból a határ menti településekre költöző családok. A külföldiek letelepedése a megyében jóval magasabb, mint a szomszédos megyékben. 2010-ben több mint kétszer annyi külföldi költözött a megyébe, mint a többi területre. A legtöbben Romániából és Szlovákiából települtek ide. A vándorlás mértéke jóval meghaladta a természetes szaporodás csökkenésével járó népességcsökkenést, s így a megye tényleges szaporodási mutatója az elmúlt 11 évben pozitív mérleget mutat.

A kistérségek népességének alakulása változatosan alakult a megyében. A természetes szaporodás mindegyik kistérségben csökkent, ugyanakkor a belföldi vándorlások különbözetének 10 éves átlaga eltérő képet mutat. 2010-ben 2001-hez viszonyítva a Sopron-Fertői kistérség népessége változott a legnagyobb mértékben, a megyei átlagot meghaladva nőtt, melynek oka a belföldi vándorlás magas aránya. Ugyancsak nőtt a Győri és a Mosonmagyaróvári kistérségben élők létszáma 4,5, illetve 3,2%-kal. A legnagyobb népességcsökkenés a Kapuvár-Beledi és a Csornai kistérségekben figyelhető meg, ahol a legnagyobb természetes fogyás még elvándorlással is párosult. (1. táblázat)

1. táblázat: A lakónépesség változása a kistérségekben

Kistérség	Lakónépesség		Természetes szaporodás, illetve fogyás	A belföldi vándorlási különbözet
	az év végén, fő	változása a 2001. év végéhez, %		
Csornai	33 853	-5,1	-5,1	-0,7
Győri	183 422	4,5	-1,5	4,6
Kapuvár-Beledi	23 191	-5,9	-4,8	-2,6
Mosonmagyaróvári	74 860	3,2	-1,7	1,2
Pannonhalmi	16 730	-3,9	-4,9	1,9
Sopron-Fertői	99 314	5,7	-3,6	8,1
Téti	18 597	-4,0	-5,4	0,8
Győr-Moson-Sopron megye	449 967	2,4	-2,8	3,7

Forrás: Területi Statisztikai Évkönyv, 2010.

A népesség kor szerinti megoszlásában a megye helyzete hasonló az országos átlaghoz. 1990 és 2011 között a megyére az ország egészéhez hasonlóan az *öregedés jellemző*, amelyet a megyei öregségi index is jól mutat, tehát az idősek fiatalokhoz viszonyított aránya növekszik. A kistérségeket vizsgálva 2010-ben a 60 év feletti aránya a Csornai és Kapuvár-Beledi kistérségben volt a legmagasabb (23,3 és 26,6%), míg a Mosonmagyaróvári kistérségben a legalacsonyabb (20,4%).

Település szinten a megyén belül jellemző eltérő népességi folyamatok területileg koncentráltan jelennek meg. 2001 és 2011 között a legjelentősebb, 21% feletti népességnövekedést mutató települések (Dör kivételével) Sopron, Győr és Mosonmagyaróvár agglomerációs zónájában találhatóak, valamint kiemelkedik Feketeerdő, Győrzámoly és Vámoszabadi, melyek 40% feletti népességnövekedést értek el. A népességszám alakulásának területi megoszlása követi a bemutatott

tengelyek pozitív hatását és a közlekedési árnyékban lévő területek kedvezőtlenebb helyzetét. Kiemelendő, hogy a népességnövekedés hatásaira, az abból fakadó plusz feladatokra a legtöbb település jelenleg nincs felkészülve.

Ugyanakkor a déli peremterület esetében ez a két mutató is alacsony maradt. A 21% feletti csökkentést elszenvedő települések - Cakóháza és Várbalog kivételével - a megye déli peremén találhatók, Csér és Edve 30% feletti lélekszámcsökkenést mutatott.

A megye népessége az elmúlt időszakban kis mértékben növekedett. Ezzel párhuzamosan azonban öregedési index emelkedett, amelynek szinten tartása, illetve csökkentése lenne a jövő egyik fontos feladata. Fontos lenne a fiatalok megtartása a megyében, illetve, ha növekedhetne a gyermeknépesség eltartottsági rátája. Ha az említett két mutatóban nem történik változás, akkor a jövőben a megye munkaképes lakosságának nagy része 60 év feletti lesz.

3.2.6. Nemzeti és etnikai kisebbségek

A *nemzeti és etnikai kisebbségek* számának és arányának megállapításához csak a népszámlálások nyújtanak hiteles adatot. Az elmúlt évtizedben jelentősen nőtt azok száma, s népességen belüli aránya, akik a népszámlálás során valamely nemzetiséghez tartozónak vallották magukat. Fontos változás, hogy a történelminek nevezhető nemzetiségek mellett napjainkra megjelentek a bevándorló (arab, afrikai, kínai) népesség is. A megyében a nemzetiségi és etnikai kisebbségek közül legnagyobb számban a *horvátok*, a *németek*, és a *cigányok* vannak jelen. Győr-Moson-Sopron megye 80-90 településén élnek ezek a nemzetiségek. A horvát és a német nemzetiség elsősorban a nyugati határ mentén, a Sopron–fertői és Mosonmagyaróvári kistérség területén él. A romák eloszlása lényegesen szórta a megyében, egy-egy településen lényegesen magasabb az arányuk a megyei átlagnál: Iván, Szakony, Gyórszemere.

Külön kell megemlíteni azokat a szlovák lakosokat, akik Pozsonyból a határ menti magyar településekre költöznek. A szlovák főváros lakóhelyi szuburbanizációja az uniós csatlakozás, de különösen a schengeni határrend bevezetése óta érinti a magyar településeket. Leginkább a határral, s így magával Pozsony fővárossal határos Rajka települést, de mellette a beköltözés markáns jelenség még Dunakilitin, de ma már *Feketeerdőn*, s Mosonmagyaróváron is (s más, a kistérségben található településen is). Az átköltözők jelenleg csak lakóhelyet létesítenek magyar területen, de mindennapi életvitelük a szlovák fővároshoz köti őket, tehát naponta ingáznak a határon át.

3.2.7. Foglalkoztatási viszonyok és munkaerőpiac

A Lisszaboni Stratégia fő célja – Európa versenyképességének növelése a tudással – jelzi, hogy a tudás-intenzív ágazatok nagy jelentőségűek, melyhez a megfelelő munkaerő- utánpótlást is biztosítani kell. Itt emelkedik ki a vállalatoknál a K+F és innováció, valamint a szakmai együttműködésben a partner felsőoktatási intézmények szerepe.

Az utóbbi évtizedben megyénk munkaerő-piacá dinamikussá vált. Egyrészt az ország különböző megyéiből és Szlovákia határ menti területéről számottevő munkaerő beáramlás zajlik. Korábban ez a jelenség bizonyos jól meghatározható szakmai végzettségeket jelentett elsősorban, ugyanakkor 2012 őszén már azt mondhatjuk, hogy gyakorlatilag valamennyi szakmacsoportban beazonosítható jelenséggé vált. A magyarországi szlovák munkaerő közel 10%-a itt dolgozik. A legtöbb szlovákiai vendégmunkás a feldolgozóiparban, az építőiparban helyezkedik el, de kiugró a gépkezelők és az egészségügyben dolgozók száma is.

Másrészt a megye az Ausztriába irányuló munkaerő kibocsátója. A kiáramló munkaerő döntően azon hiányszakmákban helyezkedik el, amelyek a magyar oldalon is munkaerőhiánnyal küzdenek: vendéglátás, építőipar stb. A ki- és beáramló munkaerő nagymértékben befolyásolja a megye munkaerőpiacát.

A megye gazdaságában elsősorban a külföldi befektetőknek köszönhetően meghatározó szerepet tölt be a gépipar. A térség legdominánsabb vállalata az Audi Hungaria Motor Kft., melynél az alkalmazottak létszáma a fejlesztéseknek köszönhetően 2011 szeptemberére elérte a 7.000 főt, s 2013-

ig várhatóan további 2100 fővel fog gyarapodni a foglalkoztatottak létszáma. A fejlesztések közvetetten is kihatnak a munkaerőpiacra, hiszen a társaság részére bedolgozó és a vele kapcsolatban lévő kis- és középvállalkozásoknál is munkaerő-felvételre lehet számítani.

Az iparban foglalkoztatottak száma 2012 első negyedévében 47,5 ezer fő volt, alágazatai közül is kiemelkedik a járműgyártás, mely területen dolgozók aránya az előző év azonos időszakához képest 14%-kal 16,2 ezerre növekedett. A gumiipar és a fémipar területén nagyobb, míg az élelmiszeriparban kevesebb volt a foglalkoztatottak létszáma a tavalyi évhez képest. Ezen kívül a megyében és Győrött is jelentős a szállításban, raktározásban dolgozók hányada (14%).

2012 júniusában közel négy esztendő mélypontját érte el megyénkben a munkanélküliség. Ebben a hónapban 9.000 fő alá került a munkanélküliség. 2012 augusztusára a létszám emelkedett (9.313 fő), a munkanélküliségi ráta 4,6%-os értéke ugyanakkor jelentősen az országos átlag (11,9%) marad. Győr-Moson-Sopron megye munkanélküliségi rátája a megyék viszonylatában hosszú ideje a legalacsonyabb.

Korábbi elemzések megmutatták, hogy a megyében nyilvántartott álláskeresők számát tekintve 2010 márciusától egyértelmű csökkenő tendencia figyelhető meg. 2012. augusztusban az álláskeresők 41,6%-a volt férfi, míg 58,4%-uk nő. Arányuk az elmúlt hónapokban változatlan maradt. Megyénkben hosszú ideje magasabb a női munkanélküliek aránya a regisztrált álláskeresők között. Ugyanakkor az országban elsőként indult nem humán szakmában a munkanélküli nők számára elhelyezkedést segítő munkaerő-piaci mintaprojekt.

Szintén 2012 nyár végi, munkaügy szervezeti adatok szerint megállapítható, hogy Győr-Moson-Sopron megyében a munkanélküliek iskolai végzettségi összetétele eltér az országos tendenciáktól, ahol az alapfokú végzettségűek vannak a legnagyobb arányban. Megyénkben az álláskeresők nagy része (60,3%) középfokú végzettséggel rendelkezik, 27,7% legfeljebb általános iskolát végzett el és 11,9% rendelkezik felsőfokú tanulmányokkal. A képzetlenek aránya a második legalacsonyabb értékű az országban, mely a jobb foglalkoztatási helyzetnek köszönhető, valamint annak, hogy a tervezett képzéseknél elsősorban a képzetlenek kerülnek bevonásra, mellyel az elhelyezkedési lehetőségeik javulnak.

A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszerét az az alapvető elképzelés határozza meg, mely szerint a közfoglalkoztatásnak átmeneti segítséget kell nyújtania a munkanélküliek számára. Az átmeneti segítségnyújtás azt jelenti, hogy ameddig a nyílt munkaerő-piacon nem talál állást a munkanélküli, addig is tudjon értékteremtő tevékenységet folytatni. A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszere három pilléren áll. Így állami, önkormányzati és az ún. Start-mintaprogramokról beszélhetünk. A Téli kistérség Start-mintaprogramja egyedülálló kezdeményezés Győr-Moson-Sopron megyében. Célja az, hogy hátrányos helyzetű munkavállalók értékteremtő tevékenységet tudjanak folytatni saját településükön. További cél, hogy a sikeres programmal kellő mértékben indokolható legyen a fejlettebb gazdasági régiókban is szükséges közfoglalkoztatási mintaprogramok megvalósítása.

3.2.8. Nevelés-oktatás

Óvodai nevelés, általános iskolai oktatás, középfokú oktatás

Az utóbbi fél évtizedben ellentétes tendenciát mutatott az óvodai nevelés és az általános iskolai oktatás Győr-Moson-Sopron megyében. Az óvodások száma több mint másfél ezerrel (12,26%-kal) 15.276 főre nőtt a 2010/2011-es tanévben, ugyanakkor az általános iskolások száma hasonló mértékben (12,12%), de összességében mintegy 3.700 tanulóval 31.947 főre csökkent. Előbbi folyamat maga után vonta az óvodai csoportok és az főállású óvoda-pedagógusok számának mérsékelt emelkedését, utóbbi pedig az általános iskolai feladat-ellátási helyek, az iskolai osztályok, valamint a főállású pedagógus számának csökkenését eredményezte.

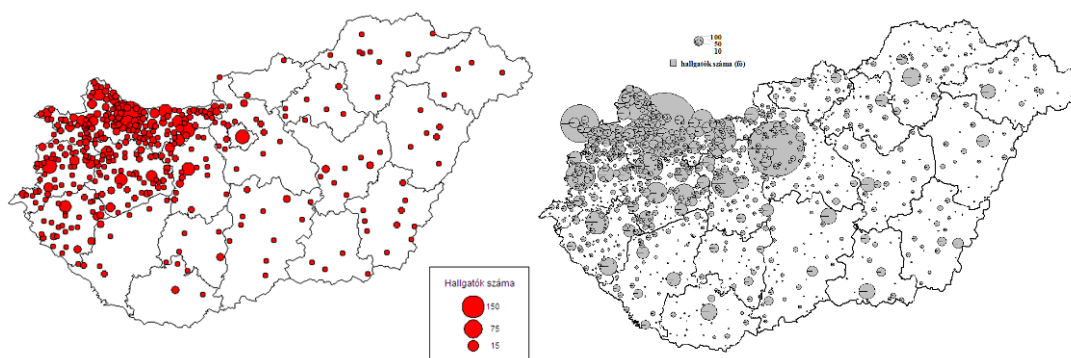
Győr-Moson-Sopron megyében a középfokú oktatás szakiskolákban, speciális szakiskolákban, szakközépiskolákban és gimnáziumokban folyik. A középfokú oktatás térben erősen koncentrált jellegű: a középiskolák több mint fele Győrött működik, kínálatával Dunántúl legnagyobb középiskolai centruma. A megye másik iskolavárosa Sopron. A szakközépiskolák és gimnáziumok döntő többségét 2012. év végéig az önkormányzatok működtették, de megyénkben kiemelkedő az

egyházi fenntartású intézmények aránya is. Az évtized második felében a megyeszékhelyen a hiányszakmákra kialakított ösztöndíjrendszer hatására a szakiskolákban és szakközépiskolákban tanulók száma 10-10%-kal emelkedett, míg az általános képzést nyújtó és a felsőfokú tanulmányokra eredményesebben felkészítő gimnáziumokban a tanulók száma 12,24%-kal csökkent. Míg az 1990-es évek elején Győr-Moson-Sopron megye a gimnáziumi pozíciói erősítésére törekedett, addig az elmúlt esztendőkből hangsúlyosabbá vált a szakiskolai és a szakközépiskolai képzés. Győr-Moson-Sopron megye hiányszakmái a megyei Kormányhivatal ismertetője alapján: gépi forgácsoló, géplakatos, hegesztő, szerszámkészítő, autókészítő, fényező, ápoló, szociális gondozó, szakács, felszolgáló, eladó, húspari termékgyártó (hentes), kőműves, épületasztalos.

Felsőoktatás

A megye felsőoktatási intézményei közül kiemelt szerepet tölt be a Széchenyi István Egyetem (SZE), és a Nyugat-magyarországi Egyetem (NYME). A térség képzési helyeit vizsgálva megállapítható, hogy az említett 2007-es, 2008-as mélypontot követően Győr városába került felvételre a legtöbb hallgató, az adott időszakban mintegy 37.000 fő. Ezt követi Sopron majd Mosonmagyaróvár. A SZE esetében a NYME-vel ellentétben, a felvételi számokban a mélypont nem a 2007-es, hanem a 2008-as évben következett be, amelyet egy határozott emelkedés követett. A felvett hallgatók lakhely szerinti megoszlásában megfigyelhető, hogy a csökkenés időszakában 2005-2008-ig a térségen kívülről érkezők aránya és száma csökkent, ezt követően viszont az egyes kategóriák közötti arányok szinte alig változtak, vagyis az abszolút számokat megnézve láthatjuk, hogy a felvettek számának növekedését minden kategória növekedése táplálta.

10. ábra: A SZE és az NYME vonzáskörzete (2010)

Forrás: Tamándl L. 2011. (Szerkesztette: Tamándl L. és Smahó M.)

3.3.5. Egészségügy, szociális ellátás

A lakosság egészségi állapotának főbb jellemzői

A születéskori várható élettartam Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évi adatot alapul véve a férfiak és a nők születéskor várható átlagos élettartama egyaránt emelkedett, 2010-ben a férfiaké 71,98 év, mely meghaladja mind az országos (70,50), mind a régió belüli átlagot (71,1). A Győr-Moson-Sopron megyei nők születéskor várható átlag élettartama több mint 6 évvel múlja felül a férfiakét.

A csecsemőhalálozás egyrészt a gazdasági – társadalmi - szociális viszonyok, az egészségügyi ellátórendszer, ezen belül az anya-csecsemő védelmi ellátás színvonalának, a lakosság egészségi állapotának érzékeny tükrözője. A csecsemőhalálozás a régiót alkotó megyék mindegyikében javult. A Győr-Moson-Sopron megyében az ezer lakosra vetített csecsemőhalálozás a 2000. évi 10,7-ről 5,5-re csökkent, ami azonban a csökkenés ellenére is közel 1,3-szeres relatív halálozási kockázatot jelent az Unió átlaghoz képest.

Megyénkben átlagosan 5.400 ember hal meg évente. A standardizált halálozási arány (100.000 főre jutó) alapján a korai mortalitás trendjében kedvező folyamat zajlott a vizsgált időszakban (2000-2010),

hiszen 17%-kal csökkent a megyében élők összhalálózása, különösen a férfiak körében jelentős a javulás (férfiak 25%-os, nők 0,3%-os csökkenés). A férfi halandóság mindvégig az országos és régiós átlagnál kedvezőbb helyzetet jelez, a női azonban az időszak végére az országos – korábban jelentősen kedvezőtlenebb – átlagot közelíti. Az Európai Unió átlaggal történő összevetés során azonban több, mint másfélszeres relatív halálózási kockázat mutatkozik, ebben az összevetésben a férfiak többlethalálózása a kedvezőtlenebb.

A halálozás főbb halálokok (betegségcsoportok) szerinti megoszlása az országos trendet követi. A halálozások közel 90%-át a felsorolt sorrend szerinti 5 betegségcsoport teszi ki:

Összefoglalásként megállapítható, hogy bár a megye halandósága az országos átlagnál kedvezőbb, csökkenő trendet mutat, azonban a kép közel sem egységes. Egyes halálokok alakulása kifejezetten kedvezőtlen trendet mutat (női daganatos halálozás), egyes kistérségek lakossága több szempontból is fokozott kockázatúnak tekinthető.

A megye lakosságának közel harmada szűrhető daganatos betegség miatt, minden tizedik ember az elsődleges prevenció által befolyásolható megbetegedés következtében hal meg. *(Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal NSZSZ, Burkali Bernadett szociológus, epidemiológus)*

A 2009. évi háziorvosi morbiditási főbb betegségi adatokat vizsgálva a 0-18 évesekre vonatkozóan megállapítható, hogy a megyei gyermekeknél a megbetegedések közül első helyen a tüdőasthma áll (4.664 fő), második helyen a szemizmok, a binokuláris szemmozgás, az alkalmazkodás és a fénytörés betegségei (2.229 fő), harmadik helyen a vér és vérképző szervek, immunrendszer betegségei (2.156 fő), negyedik helyen a deformáló hátgerinc elváltozások (1.551 fő), míg az ötödik helyen a vashiányos anémia áll (1.483 fő). *(KSH)*

A 19 éves és idősebb korosztálynál első helyen a magas vérnyomás (123.745 fő), második helyen a spondylopathiak – ízületi gerinc bántalmak (50.804 fő), harmadik helyen a lipoprotein anyagcsere rendellenességei (47.939 fő), negyedik helyen a diabetes, míg ötödik helyen az ischaemiás (koszorúér) szívbetegség áll. *(KSH)*

Egészségügyi ellátás

A 2011-ben elfogadott Semmelweis Terv új irányokat fogalmazott meg az egészségügy területén, mely jelentősen megváltoztatja az ország ezen belül a megye egészségügyi ellátási rendszerét. Az állami szerepvállalást előtérbe helyező, szisztematikus rendszer-átalakítás eredményeként 2012. január 1-től a megyei és fővárosi kórházak, 2012. május 1-től a települési önkormányzatok kórházai kerültek önkormányzati tulajdonból állami tulajdonba.

Ez a megye területén az addig a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonában lévő Petz Aladár Megyei Oktató Kórházat, továbbá négy városi (Sopron, Csorna, Kapuvár és Mosonmagyaróvár) kórházat érintett.

2011-ben megkezdődött az egészségügyi ellátás egészségügyi térségekbe szervezésének előkészítése, amely eredményeképpen 2012. január 1-től nyolc egészségügyi térség alakult. A nyugat-dunántúli térség központjának – melyhez Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala megye tartozik - a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház, mint póluskórház került kijelölésre.

2011. május 1-én öt háttérintézmény integrációjával megalakult a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség és Szervezetfejlesztési Intézet, a GYEMSZI, amely a megörökölt feladatok megtartása mellett alapvetően a Semmelweis Terv egészségügyi fejlesztési koncepciójának megvalósításában, a térségi egészségügy szervezés kialakításában és működtetésében, az állami intézményrendszer vagyonkezelésében és fenntartásában kapott központi szerepet. Az ellátásszervezés feladataira a GYEMSZI megalakította a Térségi Egészségügyi Központokat.

Megtörtént a fekvőbeteg ellátás kapacitásainak, a progresszivitási szinteknek és a területi ellátási kötelezettségeknek az újrendezése.

Azokban az intézményekben, ahol a változások után nem áll rendelkezésre a fekvő sürgősségi osztály minimumfeltételeként előírt teljes szakmai háttér, folyamatos járóbeteg-ellátás szervezhető éjszakai és hétvégi formában is, elsősorban egyszerűbb, fekvőbeteg kezelést nem igénylő sebészeti, baleseti esetek ellátása céljából.

A Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban, mint póluskórházban az aktív fekvőbeteg ellátás területén – valamennyi területet lefedő - 40 szakterület áll a betegek szolgálatában - megyehatáron túlnyúló ellátási kötelezettséggel -, melyek közül 13 szakterület a legmagasabb, 3-as progresszivitási szinten, 16 szakterület 2-es progresszivitási szinten működik, az 1-es szintet az általános belgyógyászati szakellátás képviseli. A Soproni Erzsébet kórházban 23 szakterület közül csak 1, a tüdőgyógyászat rendelkezik 3-as progresszivitási szinttel; a mosonmagyaróvári kórházban 8 szakterület működik azonos számú 1-es és 2-es progresszivitási szinttel.

A fekvőbeteg ellátás területén az utóbbi 4-5 évben jelentős uniós beruházások valósultak meg, illetve vannak folyamatban.

A győri kórház kiemelt feladata továbbá a győri AUDI Kft. dolgozóinak, továbbá a NATO pápai bázisán dolgozó nemzetközi személyzet magas szintű ellátása.

A fekvőbeteg ellátás területén az utóbbi 4-5 évben jelentős uniós beruházások valósultak meg, illetve vannak folyamatban.

A megye legnagyobb egészségügyi fejlesztése a Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban valósul meg. Az infrastruktúra fejlesztésre irányuló beruházás összköltsége 11,255 milliárd Ft, melyből egy 26.000 m²-es új hotelépület, valamint egy helikopter leszálló (330 m²) és közel 3800 m² felújítására kerül sor. A projekt megteremti a megyében mindeddig hiányzó központosított sürgősségi ellátást és a kórház műszerparkjának modernizálását. Az építkezés megkezdésének előfeltétele volt a lebontandó épületben működő gasztroenterológiai labor áthelyezése. A beruházás pénzügyi fedezetét a megyei önkormányzat és alapítványi forrás biztosította. Ezzel egy nyugat-Európai színvonalú gasztroenterológiai endoszkópos részleg valósult meg, melyet az Európai Endoszkópos Szervezet 2012. májusában nemzetközi oktató központtá akkreditált. Az új gasztroenterológiai labor megfelelő bázisa lehet egy népegészségügyi szűrőprogram keretében megvalósítandó vastagbél daganat szűrési programnak.

A soproni Erzsébet Kórház az aktív ellátás centralizációjára 3,1 milliárd Ft összköltségű beruházáshoz nyert támogatást.

A mosonmagyaróvári Karolina Kórház a központi egységeinek bővítése, krónikus osztály bővítése, korszerű ellátást biztosító orvostechnológia és IT eszközök fejlesztésére nyert 758 MFt támogatást. A beruházás összköltsége 842 MFt.

A kapuvári Lumniczer Sándor Kórház az angiológiai rehabilitációs központ kialakításának rekonstrukciós programjához kapott 750 MFt támogatást. A beruházás összköltsége 884 MFt volt.

Jelenleg folyik 12 nyugat-dunántúli intézmény rehabilitációs pályázatának megvalósítása szintén uniós forrásból, mintegy 1,9 MrdFt összköltséggel.

A 100 ezer lakosra jutó háziiorvosi szolgálatok aránya a 2000. évi 63,1-ről 2010-re 61,0-ra csökkent. Ez alacsonyabb mind az országos, mind a régiós átlagnál. A 100 ezer lakosra jutó háziiorvosok aránya némileg csökkent mind megyei (47,0), mind régiós (49,9) és országos (49,3) szinten is. Ezzel szemben a gyermek háziiorvosok aránya enyhe emelkedést mutatott (65,7) megyei, régiós (69,1) és országos (73,9) méretben is. A háziiorvosi központi ügyeleti tevékenységet Győr-Moson-Sopron megyében központosított orvosi ügyelet formájában látják el, háziiorvosi készenlét nincs. 12 központi háziiorvosi ügyelet működik, az ellátás a megye valamennyi települése számára biztosított.

A **fogászati alapellátás** száma 114 területi ellátási kötelezettséggel a megyében, a számos magánpraxist folytató fogorvossal együtt az ellátás a megye minden területén hozzáférhető.

2011-ben Győr-Moson-Sopron megyében összesen 223 fő **védőnői** állás volt, melyből 6 fő vezető védőnő, 170 körzeti és 44 főállású iskolavédőnő, valamint 3 fő a Családvédelmi Szolgálatnál dolgozott. Ezek az adatok évek óta azonos szinten mozognak.

A 2011-es adatok szerint az iskolai/ifjúság-egészségügyi szolgálat száma összesen 217 volt.

A **járóbeteg szakellátásban** a gyógykezelési esetek száma a 2005. évi 2.899.910-ről 2010. évre 2.413.024-re esett vissza. A 100 ezer lakosra jutó teljesített szakorvosi munkaórák számát tekintve 2010-ben Győr-Moson-Sopron megye alacsonyabb óraszámot (125.059,8) produkált, mint Vas (143.090,1) és Zala megye (165.956,8).

A járóbeteg szakellátás területén szintén jelentős beruházások történtek:

- Téten épült gyógyítóház 814 MFt-os beruházási összköltséggel.
- A Pannónhalmán megvalósult járóbeteg központ támogatási összege: 806 MFt volt, míg a beruházás összköltsége 896 MFt-ot tett ki.
- Kapuváron az önálló járóbeteg szolgáltatás kialakítása valósult meg uniós forrásból 879 MFt összköltséggel, melyből a támogatás összege 791 MFt volt.

A **mentési tevékenységet** a megyében az Országos Mentőszolgálat végzi, alternatív mentőszervezet még nem működik. Győr-Moson-Sopron megyében a működő mentőállomások száma 8. A mentőgépkocsik száma azonban némileg csökkent. 2010-ben 29 db volt. A mentőállomás-hálózat jó kiépítettségeinek köszönhetően a megye valamennyi pontját 15 percen belül elérik.

A fekvőbeteg intézmények közül a helikopteres leszálló a győri és a soproni kórház területén biztosított.

Mindezekon kívül jelentősen megnövekedett a hazánkba érkező és a régió átutazó turisták száma is. A megyében a **szakápolási szolgáltatók** száma 2010-ben 13 volt. (OEP) 2011-ben a megyében mindösszesen 133 **gyógyszertár** működött, melyből 6 intézeti gyógyszertár, 64 közforgalmú gyógyszertár 51 fiókgyógyszertár, 12 orvosi kézi gyógyszertár. (az egészségügyi ellátásra vonatkozó adatok a GYEMSZI honlapján található IMEA adattár, REA adattárból származnak)

Szociális ellátás

A hátrányos helyzetű lakosság összetétele

Értelmileg akadályozottak: 966 fő, akik több mint egyharmada városi lakos. Korcsoportos megoszlásuk szerint többségük (53%) a 18-60 éves korcsoportba, 27%-uk az 1-18 éves korcsoportba tartozik, és a fennmaradó 20%-uk töltötte már be a 60. életévét.

Mozgás sérültek: 2011 fő, korosztályos arányukat tekintve jellemzően (59%) a 60 év feletti közé tartoznak, 37%-uk betöltötte a 18. életévét, de nem múlt el 60 éves, és a fennmaradó közel 6%-uk még nem töltötte be a 18. évét.

Súlyos látás sérültek: 502 fő él súlyos látás sérültként a megyében, 66%-uk a 60 év feletti korosztályhoz, 29%-uk a 18-60 éves csoportba, míg a fennmaradó 5% még nem töltötte be a 18. életévét.

Hallás sérültek, siketnémák: 206 fő sérült hallásában, vagy siket-néma, akik 61 %-ban tartoznak a 18-60 éves korcsoporthoz, 29%-uk elmúlt 60 éves, és 10% a 18 évnél fiatalabbak aránya.

Pszichiátriai betegek: 3.817 fő szenved valamilyen mentális betegségben, 65%-uk a 18-60 éves korcsoport tagjai, 34%-uk a 60 év felettiek körébe, és 1% körüli a még kiskorúak aránya.

Szenvedélybetegek: 3.626 fő. Korcsoportos megoszlásukat tekintve hasonlóan a pszichiátriai betegekhez, jellemzően a 18-60 éves csoportba tartozik 70%-uk, 28% a 60 év felettiek aránya és 2% a még fiatalok aránya.

Hajléktalan személyek: 689 fő, ebből Győr Városban 510 fő, Sopronban 121 fő, míg Mosonmagyaróváron 39 fő. Korosztályos megoszlásuk szerint jellemzően 78%-ban a 18-60 év közöttiek csoportjába tartoznak, 20%-uk a 60 év felettiek aránya és 2% körüli a 18 év alattiak száma. (Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata 2011)

Szakosított szociális szolgáltatások

A Győr-Moson-Sopron megyében igénybe vehető tartós bentlakásos intézmények kapacitása és azok fenntartói összetétele számottevően nem változott az utóbbi 2-3 évben, 2011.évben 3.532 engedélyezett férőhely volt. Az intézmények jelzései szerint a nyilvántartott várakozók átlagosan mintegy 30-40 %-a nem kéri jelenleg az elhelyezését, viszont ragaszkodik a nyilvántartásban maradáshoz.

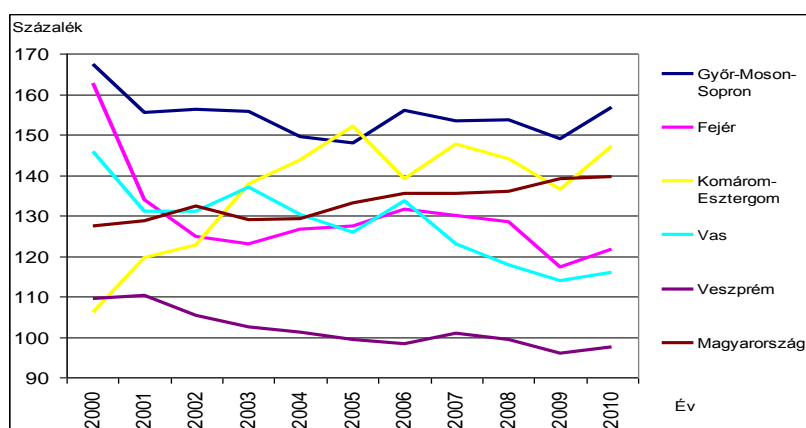
A várakozók számának csökkenése összefügg a férőhelyek számának bővülésével, a speciális alapszolgáltatások fejlesztésével, illetve azzal, hogy a munkanélküliség növekedésével az érintett családok az alapszintű megélhetés érdekében gyakrabban tartják otthon állandó gondozásra szoruló családtagjaikat.

3.3. Gazdasági bázis

3.3.1. Gazdasági teljesítmény

Győr-Moson-Sopron megye bruttó hozzáadott értéke piaci beszerzési áron 2010-ben meghaladta az 1348 milliárd forintot, és ezzel az egyetlen olyan megye, amelyben az egy főre jutó GDP több mint másfélszeresen (156,7%) meghaladja a Pest megye nélküli vidéki átlagot. (11. ábra)

11. ábra: Az egy főre jutó GDP a Pest megye nélküli vidéki átlag százalékában, megyénként (2000-2010, %)

Forrás: KSH alapján szerkesztette Monostori Á.

A területi gazdaság legfontosabb mutatói szerint a megye nem tekinthető homogénnek. A kisebb területi egységek között jelentős különbségek tapasztalhatók, és egyre markánsabban rajzolódik meg egy – egyébként az országos, sőt nemzetközi tendenciákhoz is teljes mértékben illeszkedő – észak-déli fejlettségbeli lejtő. Alapvetően Győr-Moson-Sopron megye egy gazdaságilag fejlett, dinamikus növekvő megye, ugyanakkor az eltérő fejlettség és dinamika következtében, illetve a tradicionális és

újonnan kialakuló gazdasági kapcsolatrendszerek által lehatárolt gazdasági dimenzióban nem beszélhetünk egységes megyei gazdasági térségről.

3.3.2. Ágazati szerkezet

Győr-Moson-Sopron megye napjainkig is *egyértelműen ipari régió*nak tekinthető. (2. táblázat) A kilencvenes évek közepén is a legiparosodottabb térségek közé tartozott a Közép-Dunántúl és Észak-Magyarország megyéi mellett; az ipar GDP-ből való részesedése az ezredfordulón 20,2 százalékponttal meghaladta az országos átlagot. A bruttó hozzáadott érték közel 50%-át az ipar adta, amelynél csak Fejér megye értéke volt magasabb. *2009-re jelentősen, 6,4 százalékponttal mérséklődött az ipar dominanciája*, de még mindig meghaladja a 40%-ot, amelyet csak Komárom-Esztergom megye múlt felül napjainkban. Az építőipar 4,9%-kal egészíti ki ezt a teljesítményt, aminek köszönhetően *a tercier szféra súlya még mindig kevesebb, mint a fele (49,1%) a teljes bruttó hozzáadott terméknek*, 7,9 százalékponttal elmaradva a Pest megye nélkül számított megyei és 17,9 százalékponttal az országos átlagtól. Megfigyelhető az *agrárszektor további zsugorodása*, mely 10 év alatt 0,5 százalékpontot veszített szerepéből, és 2009-ben már csak 3,6%-ot ért el, ami az EU27 átlaga körül helyezkedik el.

Az *ágazati szerkezet* sajátosságai között a mezőgazdaságra vonatkozóan kiemelés érdemel, hogy a strukturális változások ellenére a *társas cégek* maradtak a legfontosabb és legtöbb munkavállalót alkalmazó egységek. A vállalkozások között ugyanakkor szám szerint az *egyéniek* kerültek túlsúlyba, jórészt azért, mert a korábbi alkalmazottak munkahelyük elvesztése után – speciális ismeretük, képzettségük és *szoros vidéki kötődésük miatt* – magánvállalkozás keretei között keresnek megélhetést.

2. táblázat: A GDP ágazati megoszlása (2000–2009, %)

Megyék	2000				2005				2009			
	Mg.	Ip.	Ép.	Sz.	Mg.	Ip.	Ép.	Sz.	Mg.	Ip.	Ép.	Sz.
Győr-Moson-Sopron	4,1	48,9	4,1	43,0	5,0	40,1	5,1	39,8	3,6	42,5	4,7	49,1
Vas	4,2	47,2	4,0	44,6	6,0	37,8	4,5	51,7	5,9	36,2	5,4	52,6
Komárom-Esztergom	4,5	41,6	4,7	49,3	3,6	55,1	4,1	37,2	4,0	51,6	4,7	39,4
Fejér	3,9	54,2	3,6	38,3	5,7	40,4	4,8	49,1	4,9	39,7	5,2	50,2
Veszprém	4,2	40,0	4,4	51,4	5,1	28,7	5,8	60,4	4,7	29,6	5,1	60,6
Vidéki átlag	6,7	35,6	4,5	53,1	7,4	30,6	5,3	56,7	6,2	31,1	5,7	57,0

Forrás: KSH alapján szerkesztette Lados M.

Az iparon belül a *feldolgozóipar* szerepe kiemelkedő. A régió iparszerkezetében az elmúlt két évtizedben jelentős változások játszódtak le, amelyben kiemelkedő szerepet játszottak az 1990-es évek elejétől széleskörűen alkalmazott *kínálat-orientált gazdaságfejlesztési politikai eszközök*, a térségen kívüli erőforrások és az *extenzív típusú fejlesztési tényezők*. Középtávon mindenképpen a jelenlegi folyamatokkal ellentétben – a 2011-ben elindult és várható további ipari nagyberuházásoknak köszönhetően – az *ipar részesedésének enyhe emelkedése prognosztizálható, a tercier szféra folyamatos bővülése mellett*.

A *gazdasági szolgáltatásokkal* való ellátottság területén a megye helyzete az *országos dimenzióban átlagosnak* nevezhető. Győr és környéke az egyetlen terület, amely *fejlett üzleti szolgáltatásaival kiemelkedik* és országos viszonylatban is *képes átlag feletti szolgáltatási feltételeket biztosítani*.

3.3.3. Gazdasági szervezetek

Győr-Moson-Sopron megyében 2010 végén a regisztrált vállalkozások száma meghaladta a 69 ezret, ami 55,6%-kal magasabb, mint 2000-ben. Az 1000 lakosra jutó vállalkozások száma 154 (2000-ben még csak 102 volt), ami teljesen megegyezik a Budapest és Pest nélküli vidéki átlaggal (105 vállalkozás). A *gazdaság területi koncentrációjára utal*, hogy 2009-ben a működő vállalkozások több mint 60%-a a megye három nagyobb városában (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár) található. Ha kistérségükkel együtt nézzük a három várost, akkor a működő vállalkozások koncentrációja közel 85%-os. A nagyfokú koncentráció egyértelmű oka, hogy a letelepedést, majd működést az ipari,

építőipari vállalkozások esetében elősegítette a kiépített *infrastruktúra*, a *helyi szakképzett munkaerő jelenléte*, valamint a *potenciális felvevőpiac közelsége*, de a szolgáltató szektorban is a piac és a *magas urbanizáltsági szint* a megyeszékhelyek, illetve közepes méretű városok felé tereli a vállalkozásokat.

3.3.4. Termelési infrastruktúra

A megyében két ipari park működött, 550 hektáron, melyek a minősítést elnyerték 2012-ig. A betelepült vállalkozások száma évről-évre dinamikusan növekszik, jelenleg megközelíti már a 200 céget. *Egyes parkok már szinte teljesen megteltek*, melynek következtében újabb területeket kellett bevonni a fejlesztésekbe. Az ipari parkokban található vállalkozásokban foglalkoztatottak létszáma meghaladja a tízezer főt, ami azt jelenti, hogy átlagosan körülbelül 1.500 fő jut egy parkra, illetve hogy a megyében alkalmazottak 10%-a valamely ipari parkban működő vállalkozásnál talál korszerű munkakörülményeket. Az összes beruházás értéke meghaladja a 110 Mrd Ft-ot. Míg országosan az elmúlt öt évben 33 telephely kapott ipari park címet, addig Győr-Moson-Sopron megyében egyetlen új pályázat sem készült. Ugyanakkor a címmel rendelkező parkokon kívül is számos olyan gazdasági telephelyfejlesztés valósult meg, már nem csupán városokban, de községekben is, amelyet a beruházók ipari parknak hívnak, pl.: Mosonmagyaróváron (MoWinPark), Jánossomorján, Gönyűn, Lébényben, Péren. Ezek további mintegy 400 ha-ral bővítik a megyei korszerű telephelykínálatot. A jelenleg futó Strukturális Alap programidőszakban több megyei ipari park, illetve az abba települt vállalkozás nyert el telephely-fejlesztési támogatást a Nyugat-dunántúli Operatív Program keretében.

A győri logisztikai központ kialakítása érdekében az elmúlt 10 évben igen jelentős beruházások valósultak meg. Ez Magyarországon – a Budapesten kívüli térséget tekintve – egyedülálló komplex rendszer, hiszen annak egyaránt része a közúti és vasúti, valamint a vízi és a légi szállítás. A *péri repülőtér*en mintegy 10 éve épült meg az aszfaltburkolatot kapott kifutópálya, mely által ma már különösen fontos szerepet tölt be a régióban működő vállalkozások mindennapi életében. A jövőbeni fejlesztési irányok ipari park kialakításával a *raktározási és logisztikai funkciók bővítését*, a leszállórendszer fénytechnikájának és az utas-terminál fejlesztését célozzák meg. Ez tenné lehetővé nagyobb kapacitású utasszállító gépek fogadását is a péri repülőtérén.

Ugyancsak látványos fejlesztések történtek a *gönyői kikötő* területén, mely *nemzetközi normáknak megfelelő létesítményként* az elmúlt években egyre több vállalkozás érdeklődését kelti fel. A kikötő körül már megindult egy logisztikai ipari park kialakítása, melynek fejlődését segítheti a kikötő elkészült vasúti bekötése is.

A soproni logisztikai központ lelke a *GYSEV által üzemeltetett kombi-terminál*, mely nem csak a térség, de az ország egyik legjelentősebb vasúti-közúti átrakó állomása.² A logisztikai központ emellett lehetőséget kínál további cégek, elsősorban a szállítmányozás által érintett multinacionális vállalkozások letelepedésére is.

3.3.5. Külföldi működő tőke

Az országban működő külföldi érdekeltségű vállalkozások 60,8%-a Budapesten található 2009-ben. A fővárost Pest és Győr-Moson-Sopron megye követi 9,3%, illetve 4,5%-os részaránnyal, ami esetünkben több mint 1.300 vállalkozást jelent. A megyében a külföldi tőkével rendelkező vállalkozások száma az 1990-es évek végéig folyamatosan emelkedett, majd 1998–1999-ben ez a növekedés megtorpant, míg az elmúlt években, a válságot követően számuk kismértékben újból növekszik.

A megye gazdaságába az elmúlt 20 évben bevontan összesen mintegy 35 milliárd Ft külföldi tőke több, mint 90%-a ipari vállalkozásokba történő befektetés volt. Az iparon belül a legtöbb közvetlen tőkebefektetés a *gépiparba irányult*, egyes ágazataiban számos világcég létesített korszerű üzemet. A legjelentősebb járműipari befektető az *Audi Hungaria Motor Kft. Győrben* (rekordösszegű, napjainkig több mint 5 milliárd eurós fejlesztéssel), jelentős a külföldiek ingatlanügyletekbe, gazdasági szolgáltatásokba fektetett tőkéje is. A feldolgozóiparba érkezett külföldi tőke

² A kombiterminál működtetése az uniós csatlakozást követően szerepét veszítette, jelenleg az nem működik.

nagymértékben hozzájárult az új gyártási kultúrák, termékek meghonosításához, illetve a korábbi kapacitások modernizálásához.

A megyén belüli területi különbségek e tekintetben még szembetűnőbbek. A megyébe érkezett külföldi működő tőkebefektetések, azon belül is gépipari beruházások elsőszámú célpontja természetesen az igen jelentős ipari hagyományokkal, képzett munkaerővel és kiváló infrastruktúrális adottságokkal rendelkező Győr volt. Az M1-es autópálya mentén fekvő Győri és Mosonmagyaróvári kistérségben ez meghaladja a 40, illetve 20%-ot, de a Sopron-Fertődi kistérség is eléri ez utóbbi szintet.

3.3.6. Kutatás-fejlesztés

A hosszú távú versenyképesség egyik legfontosabb, elengedhetetlen feltétele egy *térség gazdaságának folyamatos megújulási készsége*, más szóval *innovativitása*. Bár az innováció természetesen jóval tágabb kategória, számos egyéb tényező is befolyásolja, mégis rendkívül fontos az azt megalapozó *kutatási és fejlesztési tevékenység*. Mint ahogy a *Lisszaboni Célkitűzés* is megfogalmazza, az európai gazdaság globális versenyképességének elérése érdekében az egyik legfontosabb elérendő célkitűzés *a K+F ráfordítások összegének jelentős növelése*, és a GDP-hez mérve legalább 3%-ának az elérése. Hazánk az elmúlt években épp hogy csak elérte az 1%-ot, míg Győr-Moson-Sopron megyében 0,8-0,9% körül alakult e mutató. Ez alapján mind országos szinten, de megyénkben is *komoly fejlődésre van még szükség* ahhoz, hogy közelebb zárkózzunk a fejlett térségekhez.

Amennyiben a kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó szekunder adatokat vizsgáljuk (K+F ráfordítások összege, foglalkoztatottak száma, kutatóhelyek és kutatási témák, feladatok, vagy tudományos minősítéssel rendelkezők száma), mindenképpen meg kell állapítanunk, hogy *Győr-Moson-Sopron megye súlya a K+F potenciál tekintetében messze elmarad a gazdasági súlya, vagy akár csak népessége által képviselt országos részesedéstől* (3. táblázat). Mindez annak ellenére, hogy az 1990-es évek közepe óta számos pozitív folyamatnak lehetünk tanúi szinte valamennyi mutató tekintetében Győr-Moson-Sopron megye dinamikus fejlődést mutat. Természetesen tudjuk, hogy a K+F tevékenység nem azonos az innovációval, ugyanakkor más vizsgálatok azt mutatják, hogy az innováció terén is hasonló a helyzet.

3. táblázat: Néhány K+F adat területi megoszlása (2010)

Megye	Ezer főre jutó K+F hely	100 ezer főre jutó K+F létszám	100 ezer főre jutó CSc/PhD	100 ezer főre jutó DSc	Egy főre jutó K+F ráfordítás	Egy főre jutó K+F beruházás
	fő				Ft	
GYMS	41,2	533,7	112,1	13,8	28 452	4 726
Magyaro.	29,8	539,1	118,1	21,1	30 977	3 544

Forrás: Területi Statisztikai Évkönyv 2010.

A vállalkozások innovációs tevékenységére vonatkozó felmérések azt mutatják, hogy K+F tevékenységük és innovációs aktivitásuk alapján jól megkülönböztethető néhány csoport. A *régió vállalkozásainak közel 70%-a olyan hazai, főként kisméretű cég, amelynek alacsony az árbevétele, minimális K+F erőforrásokkal rendelkeznek és saját maguk is elmaradottnak tekintik az innovációs szintjüket*. A vállalati populáció másik egyharmada három egymástól markánsan elkülönülő csoportra oszlik, melyek közül a tudásorientált, fejlesztő kisvállalkozásra kell elsősorban odafigyelni, de kiemelkednek a túlnyomórészt külföldi tulajdonban lévő kisvállalkozások és a tradicionális nagyvállalatok.

3.3.7. Turizmus

Turisztikai vonzerők Győr-Moson-Sopron megyében

A megye turizmusát, turisztikai kínálatát elsősorban természeti értékei, kulturális és építészeti örökségei, valamint földrajzi fekvése határozzák meg. Ez utóbbi kapcsán jelentős az átutazó turizmus és – az árfolyamhatások által erősen determinált, így erősen fluktuáló – bevásárló turizmus. A turizmus meghatározó típusai a megyében a wellness, termál-, gyógy- és egészségturizmus, a konferencia

turizmus, aktív és természeti turizmus (kerékpár, vízi, lovas, természetjáró), fesztivál turizmus, falusi turizmus, vallási turizmus (zarándokutak, szakrális emlékek), a borturizmus, a falusi turizmus.

A megyének négy meghatározó turisztikai térsége van, ebből kettő: a Pannonhalmi Apátság és a Fertőtáj a világörökség része, míg a Mosonmagyaróvártól Győrig terjedő Szigetköz országos jelentőséggel bír. A Győr-Pannonhalma-Sokoró térség alapvetően az egynapos kirándulások célpontja. A Rábaköz kulturális értékeinek feltárásával és hasznosításával, illetve meglévő természeti potenciáljával (gyógyvizek, Rába, Hanság) feltörekvő turisztikai térségnek számít. A fenti térségek közül Sopronnak és a Fertő-tó vidékének van a legnagyobb gazdasági súlya. A Fertő-Hanság Nemzeti Parkra, a világörökségi területére, a vidék kulturális örökségére – ehhez a térséghez kötődik Liszt Ferenc és Joseph Haydn világhírű zeneművészeti munkássága, a Széchenyi és Esterházy család kulturális, építészeti, szellemi öröksége –, mint „húzó” tényezőkre alapozva el kell érni, hogy a Sopron-Fertői térség akár *Európa egyik legismertebb és leglátogatottabb idegenforgalmi területe legyen*. Mosonmagyaróvár és a Szigetköz turisztikai potenciáljának alakulását az elmúlt két évtizedben jelentősen befolyásolta a Dunával kapcsolatos kérdések rendezetlensége.

Új és speciális, a városok határán messze túlnyúló hatású kínálatot biztosítanak 2012-ben – az NYDOP támogatásával megvalósult és – működésüket megkezdő természet- és műszaki tudományokat népszerűsítő interaktív kiállítások a győri Mobilis Interaktív Kiállítási Központ, a mosonmagyaróvári Futura Interaktív Természettudományi Élményközpont és a soproni Ligneum, a Nyugat-magyarországi Egyetem Látogatóközpontja. A győri kezdeményezés a műszaki tudományok, a mosonmagyaróvári és a soproni pedig a természet- és a környezettudományok népszerűsítésében kaphat kiemelkedő szerepet. Ezek az akciók segíthetik a fiatalság terelését az innovációhoz és a műszaki pályákhoz.

Amennyiben megvalósul, alapjaiban rendezheti át a megye turizmusának szerkezetét és jelentősen növelheti annak volumenét – mind a szálláskapacitás, mind a vendég- és vendégéjszaka szám tekintetében – a Bezenye és Hegyeshalom határán tervezett kaszinóváros, az Eurovegás projekt.

A megye a fenti vonzerők minőségi, valamint a látogatók igényeihez jobban igazodó kínálatával és összehangolt fejlesztésével és hatékonyabb értékesítésével továbbra is az ország turisztikai szempontból meghatározó térsége marad. A komplex turisztikai termékek kialakításának feltétele a megfelelő színvonalú és mennyiségű fogadóképesség kiépítése, valamint a turisztikai szempontból frekvenciált kistéleplések és a turisztikai vonzerők megközelíthetőségének biztosítása, közvetlen közelében infrastruktúrális fejlesztése. A természeti és kulturális értékek összehangolt térségi kínálatát segíti a megyei önkormányzat keretében működő turisztikai szervezet, a Tourinform irodák, valamint az egyes települések turisztikai, kulturális célú tevékenységet végző civil szervezetei. Mivel világszerte átalakul a desztinációs terület menedzsmentjének koncepciója, ezért a turizmusszervező és értékesítési szervezetrendszer fejlesztése különösen fontos. Egy adott térség turisztikai versenyképességét egyre inkább a földrajzi értelemben lehatárolható kínálat egészének idegenforgalmi kínálatának egységes megjelenítése (turisztikai térségek) határozza meg, miközben erősödik az egyedi, speciális termékek szerepe.

A turizmus jellemzői

A kereskedelmi szálláshelyek kínálata és kapacitása a nemzetközi trendekhez hasonlóan a turisztikai kínálat bővülésével összhangban 2004-ig folyamatosan és fokozatosan növekedett (4. táblázat). Megyében 2004-ben már 22.218 kereskedelmi szállásférőhelyet tartottak nyilván, ahol 2004-ben a közel 368 ezer vendég 913.207 vendégéjszakát töltött el. A férőhelyek száma azonban 2007-re a 2004-es érték felére esett vissza, és 2011-ben sem haladta meg a 12 ezret. A vendégek száma - bár kissé ingadozva - ezzel szemben tartotta növekedési ütemét, és 2011-re meghaladta a 474 ezret, ami 1,071.722 vendégéjszakával párosult. Győr-Moson-Sopron megyében a külföldi turisták aránya 2000-ben 40% volt, mely 2011-ben meghaladta a 45%-ot, így Vas megyével (48%) együtt kiemelkedik a környező megyék közül.

4. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma Győr-Moson-Sopron megyében (2000-2011)

Év	Férőhely július 31-én	Vendég (fő)		Vendégéjszaka (fő)		Átlagos tartózkodási idő (éjszaka)	
		összesen	Ebből: külföldi	összesen	Ebből: külföldi	összesen	Ebből: külföldi
2000	14 323	388 545	153 673	990 466	300 880	2,55	1,96
2001	14 023	370 407	156 120	889 707	304 634	2,40	1,95
2002	15 266	356 561	159 199	822 507	305 320	2,31	1,92
2003	21 946	355 813	147 595	882 364	317 826	2,48	2,15
2004	22 218	367 829	159 657	913 207	347 929	2,48	2,18
2005	20 487	396 476	171 179	901 044	351 739	2,27	2,05
2006	16 371	429 007	168 564	939 322	353 100	2,19	2,09
2007	11 057	404 441	160 211	915 827	351 945	2,26	2,20
2008	11 992	444 871	182 221	964 939	378 107	2,17	2,07
2009	11 265	407 410	170 656	921 765	374 549	2,26	2,19
2010	11 949	446 632	194 755	1 030 817	421 427	2,31	2,16
2011	11 755	474 447	214 796	1 071 722	448 683	2,26	2,09

Forrás: KSH

A két nagyvároson kívül Fertődön (Fertő-tó, kastély), Hegykön (termálfürdő), Röjtökmuzsajon (kastélyszálló), Dunakilitin (kastélyszálló, kemping), Hegyeshalomban (átutazó turizmus), Lipóton (termálfürdő) és Mosonmagyaróváron (gyógyfürdő, átutazó turizmus) töltöttek el több mint 10.000 vendégéjszakát a vendégek 2005-ben és 2010-ben. A megye déli része – a Rábaköz belső és a Répce-sík külső periferiája – turisztikailag kevésbé feltárt terület, kisebb volumenű, mozaikosan megjelenő, de sokrétű potenciális adottságokkal és jelentős tartalékokkal rendelkezik a turizmus fejlesztése számára.

3.4. Műszaki Infrastruktúra

A megye az ország északnyugati határterületén fekszik, északról Szlovákiával, nyugatról Ausztriával határos. Hazánk nyugat-európai közlekedési kapuja, hiszen a legjelentősebb közúti, vasúti, vízi áramlási tengelyek itt lépnek be az országba és haladnak keresztül területén.

3.4.1. Közlekedés

A megyét kettő ún. Helsinki közlekedési folyosó érinti,

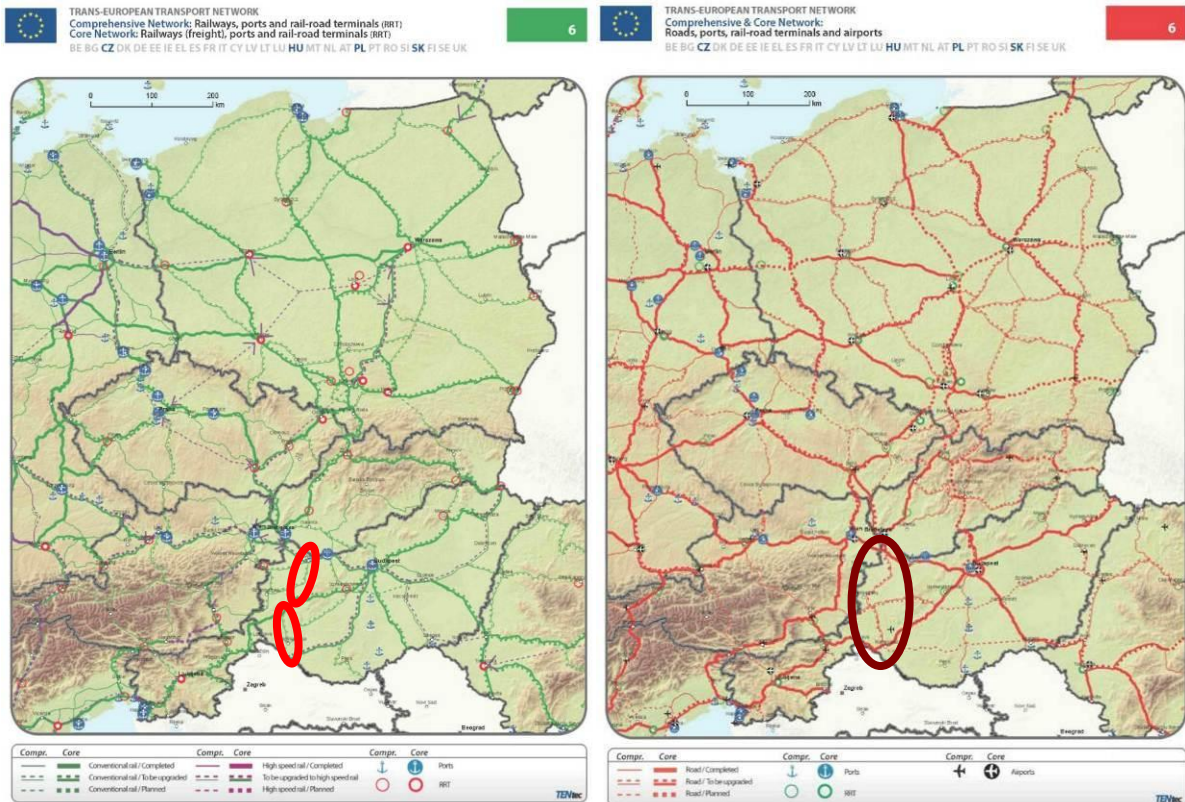
- az egyik a IV. számú páneurópai közlekedési folyosó³, mely Európa nyugati felét köti össze a Balkánnal,
- a másik VII. számú, mely a Duna folyam vízi útját jelöli.

A megye közlekedés-földrajzi jelentőségét egyrészt ennek a két kelet-nyugati európai korridorok általi érintettsége értékeli föl.

Áthalad a megyén ugyanakkor egy észak-déli irányú, dinamikusan fejlődő áramlási irány is, a Baltikumot az Adriával összekötő közlekedési folyosó is. Ez utóbbi TEN-T hálózati elemként egyszersmind összeköti a IV. számú és V. számú páneurópai közlekedési folyosókat köti össze.

³ A IV. páneurópai közlekedési folyosó közúti ága a Berlin/Nürnberg-Prága-Pozsony/Bécs-Budapest-Konstanca/Szaloniki/Isztambul.

12. ábra: Transzeurópai közlekedési folyosók hálózata (2012)⁴

Forrás: Council of the EU

Közúti közlekedés

Nyugat-Dunántúl másik két megyéje felé (Vas, Zala) alacsony szintű, elégtelen kiépíttségű a közlekedési kapcsolat. Hiányzik a (megyénkben többágú) markáns, észak-déli irányú közlekedési folyosó: nevezetesen az M9 és M86 gyorsforgalmi utak és egy minőségi vasútvonal, mely mind a régió belső kohéziója tekintetében, mind pedig az adriai relációban kiemelt jelentőségű (12. ábra). Mindez a Centrope régió szempontjából is jelentős lenne, mivel a Sopron térségéből kiinduló M9 és a Mosonmagyaróvárról induló M86 biztosíthatná Győr-Moson-Sopron megye észak-déli kapcsolatát Béccsel, illetve Szlovákiával és Csehországgal.

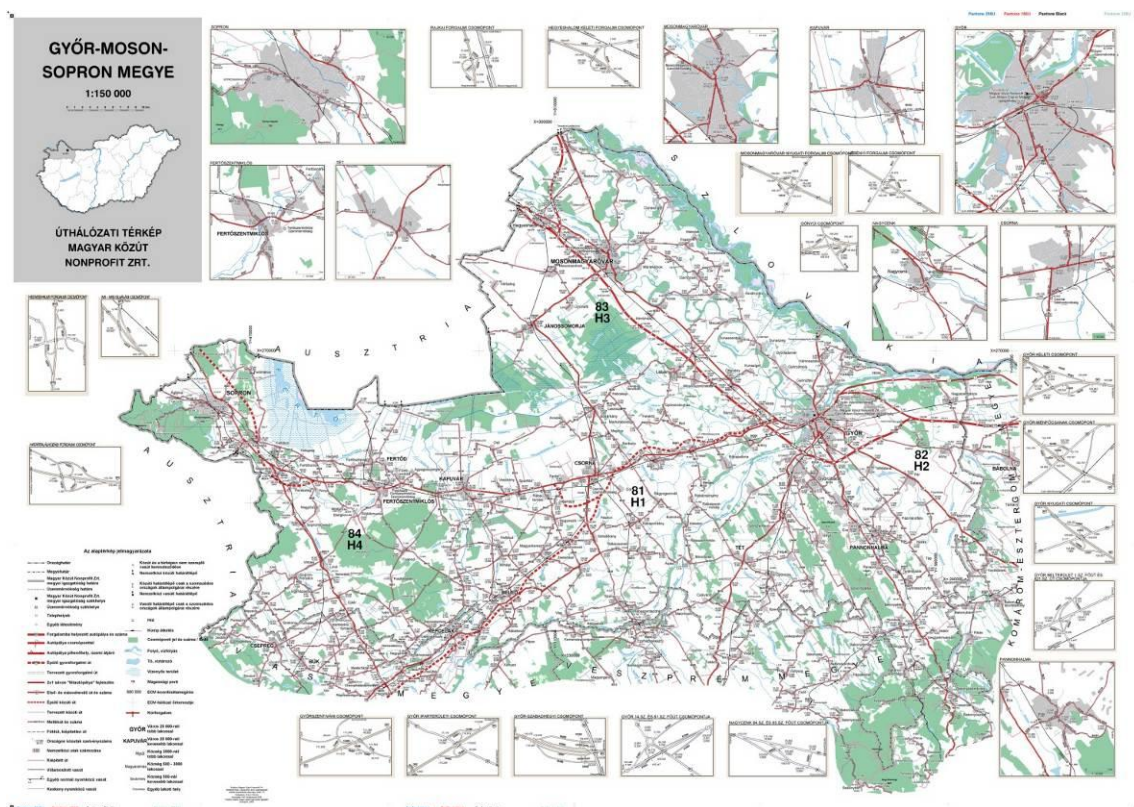
Ugyanakkor az M15 - M86 - M9 gyorsforgalmi útvonal-együttes része a TEN-T hálózatba tartozó közép-európai közlekedési folyosónak (CETC-ROUTE65), mely Svédországtól Horvátországig biztosítja az észak-déli nemzetközi kereskedelmi kapcsolatot.

Nagyon fontos lenne a kelet-nyugati M85-ös autópálya mielőbbi megvalósítás, mely Győr–Csorna–Kapunvár–Sopron térsége irányába biztosítana összeköttetést.

⁴ TENT-T: Bal o. ábra. Átfogó hálózat: Vasutak, kikötők és vasúti-közúti terminálok; Törzshálózat: Vasutak - áruszállítás, kikötők és vasúti-közúti terminálok - Kezdeményezés (1/b): a „Közép-Európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)” Győr-Pápa-Cellőmölk és Zalaszentiván-Nagykanizsa-Murakeresztúr vasúti szakaszai kerüljenek bele a TEN-T törzshálózatába.

Jobb o. ábra: Átfogó és törzshálózat: Utak, kikötők, vasúti-közúti terminálok és repülőterek - Kezdeményezés (1/a): a „Közép-Európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)” Mosonmagyaróvár-Csorna-Szombathely-Nagykanizsa útszakasza kerüljön bele a TEN-T törzshálózatába.

13. ábra: Győr-Moson-Sopron megye közúthálózata (2012)

Forrás: Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2012

A GYMS megyei országos közúthálózat mintegy felét 30 évnél régebben újították meg, azaz az utak 50%-án 30 évnél régebben készült a felső aszfaltréteg. Az országos állapotot tekintve Baranya megye után a második legrosszabb helyzetben Győr-Moson-Sopron megye van. Az utak több mint 30%-a esetében 6,3 mm nagyobb az egyenetlenség ($IRI > 6,3$ mm/m). Az IRI osztályzat tekintetében az országos 2,8-as átlagtól rosszabb a megyei 3,2-es átlag. A rossz minőségben nagy szerepe van annak, hogy a megyei hálózat nagyobb részét az után-tömörödő kisforgalmú mellékutak teszik ki. Az utolsó éves felmérések alapján a fentieket is figyelembe véve a megyei burkolatfelület állapotának vizsgálatánál során az úthálózat 61,3%-a kapott nem megfelelő és rossz állapotú minősítést.

A 2010. évi forgalomszámlálás eredményei szerint a megye főútjainak átlagos napi forgalmi terhelése 84,89%-a az országos átlagnak (2000-ben 90,2%, 2005-ben 89,85% volt), miközben a vizsgált időszakban (2000-2010) bekövetkezett forgalomnövekmény mintegy 4 százalékponttal alacsonyabb a megyében, mint országosan. Vagyis a megye főúthálózatának forgalmi terhelése relatíve kisebb mértékben nőtt, mint az ország más főútjain.

A megye legforgalmasabb főútjai 2010-ben: kimagaslóan az M1 (42.777 E/nap), illetve a 821 sz. Győrben (21.494 E/nap), továbbá a M15 (15.291 E/nap), a 85 sz. (12.508 E/nap), a 84 sz. (11.641 E/nap) és a 83 sz. (10.094) főút. Külön ki kell emelni a Csornán áthaladó 85-ös és 86-os főutak közös szakaszát. Ez a szakasz ugyanis az egyik legterheltebb Győr-Moson-Sopron megyében. A 2010-es forgalma (19.451 E/nap) nem sokkal maradt el a megye második legforgalmasabb főútjától a 821-es úttól (21.494 E/nap).

A közúti határforgalmi adatok tanúsága szerint az M1 hegyeshalmi határátkelő a legterheltebb, országos viszonylatban is, azonban észre kell venni, hogy a schengeni határnyitásnak köszönhetően a soproni határátkelő forgalma 2005 és 2010 között 8.658 jármű/nap-ról 16.831 jármű/nap-ra nőtt, azaz közel a duplájára emelkedett, a kópházi határátkelő forgalma pedig szintén közel 30%-kal nőtt. A többi határátkelőhely (Rajka, Vámoszabadi) forgalma is 25-30%-kal növekedett.

A tehergépjármű forgalom 2005 és 2010 között mindegyik jelentős határátkelőn növekedett. Ez alól a 84-es út soproni határátkelőhelye a kivétel, ahol a személygépjármű és kisteher-gépkocsi forgalom

közel a duplájára emelkedett, miközben a tehergépjármű forgalom ettől jelentős mértékben (14%-kal) elmaradt. Hegyeshalom esetében pedig alig több mint 5%-kal növekedett a személygépkocsi és kisteher-gépkocsi forgalom.

Vasúti közlekedés

A MÁV Zrt. 2000 és 2010 között az ISPA/Kohéziós projekt keretein belül elvégezte a IV. Helsinkii folyosóba tartozó Budapest-Győr-Hegyeshalom-országhatár vonal rehabilitációját. A rehabilitáció GYMS megyében az Ács-Györszentiván vonalat érintette, valamint a győri állomás biztosítóberendezéseit és pályamunkálatait. A felújítás során a Győri állomás vágányainak komplex rekonstrukcióját végezték el. A MÁV Győr-Moson-Sopron megyét érintő további hosszú távú tervei között szerepel a Győr–Pápa–Celldömölk vonal villamosítása. A GYSEV Zrt. 2011-ben újabb 214 km vasúti pályaszakasz üzemeltetésére kapott megbízást a magyar államtól. A vonalak közül a Rajka-Hegyeshalom-Csorna-Répcelak-Porpác vasútvonal kétharmad része található a megyében. A GYSEV számára azonban kiemelten fontos ennek a szakasznak a felújítása, mely egyben a Svédországban kezdődő és Horvátországig tartó észak-déli közép-európai közlekedési folyosó (CETC-ROUTE65) jelentős szakasza hazánkban. A Porpác-Csorna-Mosonszolnok 87 km, valamint a Szombathely-Zalaszentiván 50 km hosszú szakaszának rehabilitációját 2012. július 13-án jelentette be a GYSEV. A felújítás során 2015-ig mindkét szakaszt villamosítják, átalakítják a villamosításhoz szükséges biztosítóberendezéseket és megerősítik a vasúti pálya felépítményét is.

A Győr-Sopron szakasz elérte forgalmi kapacitásának a határát, melyen hosszú távon csak a kétvágányúsítás segíthet. A GYSEV már elkezdte ennek a projektnek az előkészítését, és várhatóan 2018-ig be is fejezi a megvalósítását. A felújítás célja egy kétvágányú, villamosított, 160 km/h sebességű pálya létrehozása. A pályakorszerűsítés során olyan műszaki megoldásokat kell alkalmazni, melyek lehetővé teszik nagy sebességű euro city vonatok közlekedését is.

Az európai vasúti hálózat fejlesztése és térségünk logisztikai szerepkörének bővítése céljából indokolt a déli irányú vasúti összeköttetést szintén két sínpárra bővíteni. Ezzel egy fontos vasúti folyosó létesülhet Nyugat- és Észak-Európa, Bécs irányából térségünkön keresztül az Adriai-tenger felé.

A megye közösségi közlekedésében továbbra sem jött létre közlekedési szövetség, mely a megye centropé régióon belüli tagságában komoly hátrányt jelenthet a jövőben. A GYSEV Zrt. ugyanis, köszönhetően a határon átnyúló érdekeltségének 1994 óta tagja a Kelet Régió Közlekedési Szövetségnek (VOR), és kiszolgálja a burgenlandi lakosok ingázó forgalmát. Az ebből adódó előnyöket pedig egyedül az ott élők élvezhetik. A GYSEV ezért aktív kezdeményezője egy Nyugat-magyarországi Regionális (Nyugat-Pannon) Közlekedési Szövetség létrehozásának.

Légi közlekedés

A megyében két repülőtér található, a Győr melletti Péri Repülőtér, valamint Fertőszentmiklóson. A vidéki repülőterek elmúlt években történt kiemelt fejlesztéseinek egyik sikeres példája a Péri Repülőtér komplex fejlesztése (szilárd burkolatú pálya, utasforgalmi épület stb.), mely révén a térség bekapcsolódhatott a nemzetközi légi forgalomba. A repülőtér hosszú távú céljai között szerepel, a kifutó pályájának meghosszabbítása 1450m-ről 2069m-re, melynek köszönhetően növekedhet a repülőtér kapacitása. Így megjelenhetnek a fapados és üdülőcharteres légitársaságok, valamint a Boeing 737-es és Airbus 320-as repülőgép család is, melyek gazdaságosabban tudnak szolgáltatni mind a teherszállítás, mind pedig a személyszállítás területén.

A repülőtér forgalma 2005 és 2011 között jelentősen megnövekedett, a nemzetközi művelet (49%) és utasok száma (46%) majdnem a duplájára növekedett. De ennél is sokkal jelentősebb, hogy a cargo vagyis a szállított áru mennyisége megtízszereződött! Mindezek az adatok alátámasztják a péri repülőtér bővítésének jogosultságát.

A fertőszentmiklósi repülőtér 1997-ben nyitotta meg kapuit és azóta is nyitva áll a nemzetközi forgalom előtt. A közel 1000m hosszú, 23m széles aszfalt burkolatú kifutópályával rendelkező repülőtér kisépességű repülés számára vehető igénybe, belföldi és nemzetközi forgalomba egyaránt. Pusztacsaládon és Fertőrákos-Piuszpusztán sportrepülőtér működik.

Vízi közlekedés

A páneurópai közlekedési folyosók egyike (VII. sz.) a Duna folyam, az Európát átszelő Duna-Majna-Rajna víziút része. A víziutak osztályba sorolása szerint a Duna hazai szakasza VI/B és V/C kategóriába tartozik, míg a Mosoni-Duna III és VI/B kategóriába. A Rába folyó ebben a rendszerben nincs kategorizálva, hajózási szempontból egyértelműen turisztikai szerepe van, hasonlóan a többi vízi áruszállítás tekintetében nem releváns megyei folyóhoz, illetve a Fertő-tóhoz. A Duna – bár Győr térségében EGB. VI. hajózási osztályba sorolták –, az átlagos vízmélység és a hajózható napok száma messze elmarad az előírttól. E téren a megye - a Duna általi érintettsége okán – elsősorban a Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő Intermodális Központ révén juthatna jelentős szerephez.

A Rába magyarországi, s benne az alsó Győr-Moson-Sopron megyei szakaszával is hasonló a helyzet, mint a Mosoni-Dunán, leginkább sportolásra és szabadidős tevékenységekhez nyújt lehetőséget. A Fertő-tavon a turizmushoz kapcsolódó személyszállítás, valamint vitorlás sport élénkülése jellemző. A tó déli, Magyarországhoz, illetve Győr-Moson-Sopron megyéhez tartozó részének ilyen célú kihasználását az alacsony vízállás nehezíti.

Kombinált közlekedés, logisztika

A gönyői kikötő intermodális központtá való fejlesztése 2007-ben megtörtént, de az akkor kiépített iparvágány üzemeltetése a mai napig nem oldódott meg teljesen. A vágányt 2009-ben adták át, azonban üzemeltető híján szellemvasútként funkcionál, így napjainkig sem kezdődhetett el a RO-LA funkció működtetése. Az iparvágány üzemeltetését 2012. szeptembertől a MÁV ZRt. vette át, igaz csak a gönyői kikötőig tartó szakaszát.

A soproni Logisztikai Szolgáltató Központot a GYSEV CARGO ZRt. üzemelteti. A központ utóbbi években történő legfontosabb fejlesztése a 6 600 m²-es XII. raktár felépítése és átadása volt 2010-ben. A raktár alkalmas a vasúti és közúti ügyfelek kiszolgálására és közöttük kapcsolat létrehozására is. A GYSEV hosszú távú tervei között szerepel a konténerterminál bővítése. A soproni terminál forgalma 2008-tól 2010-ig csökkent, de azóta újra növekedésnek indult. A 2011-es forgalmi adatok alapján a kezelt járműegységek száma megközelítette a 10 000 darabot, a megmozgatott árumennyiség pedig a 200 000 tonnát.

Kerékpáros közlekedés

Az Országos Kerékpáros Törzshálózat elemeiként kijelölt 40 térségi jelentőségű kerékpárútvonal közül négy érinti a megyét. A megyei kerékpárutak jórészt a Szigetközben, a Fertő-tónál, illetve az osztrák határ mentén épültek ki turisztikai célzattal, de számos kerékpárút jellemzően a helyi lakosok mindennapi közlekedési igényeit szolgálja az egyes érintett településeken belül, s kevésbé van turisztikai, hálózati szerepkörük.

A megyei jogú városok oktatási és munkahelyi központi szerepéből fakadóan térségi/megyei jelentősége van a városokon belüli hálózatfejlesztésnek és a szemléletformálásnak egyaránt. (Ebbe a koncepcióba illik a Győr- Győrújbarát-Nyúl-Écs, vagy a Győr-Nyúl-Écs-Pannonhalma kerékpárút, mely a megyét a későbbiekben akár a Balatonnal is összeköthetné.)

Növekvő igény mutatkozik a hivatásforgalmi és szabadidős forgalomban egyaránt. A Duna menti és az osztrák-magyar határ térségének kerékpáros infrastrukturális adottságai a legjobbak, azonban ezek hálózatosága gyenge, míg például a határokon átnyúló kapcsolatok több útvonal esetében jobban kiépültek (Duna-menti út, Fertő-tó). Fontos lenne továbbá egy Győr-Sopron kerékpárút megvalósulása Ausztria irányába, párhuzamosan a 85 sz. főúttal. A kerékpáros közlekedést kiszolgáló háttér-infrastrukturák csak elszórtan találhatóak meg a megyében, hálózatba nem szerveződnek.

3.4.2. Vízellátás, szennyvízkezelés

Vízellátás

Győr-Moson-Sopron megye felszín alatti vizeinek minősége nem csak a Nyugat-Dunántúlon, de közép-európai viszonylatban is kiválónak mondható. Legnagyobb mennyiségben a rétegvizeket használjuk, néhol parti szűrésű kutak vizét, karsztvizet vagy talajvizet is igénybe veszünk a vízellátáshoz. Az ivóvíztermelés elsősorban a rétegvíz-készletekből, továbbá a karsztvíz-készletből és parti szűrésű vízbázisból történik; illetve a szomszédos megyékhez hasonlóan a felszín alatti vízkészlet további fontos összetevője a termálvíz-készlet, amelyre országos jelentőségű gyógyászati intézmények épültek.

A megye érintettsége az Ivóvízminőség Javító Program végrehajtásában az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 6. sz. melléklete alapján, a megyére vonatkozó adatokat a 5. táblázat tartalmazza.

5. táblázat: A szolgáltatott ivóvízminőség kifogással érintett települései Győr-Moson-Sopron megyében (2012)

A 0,01-0,03 mg/l koncentráció közötti arzéntartalmú vízzel ellátott települések					
település	lakosság (fő)	vízműrendszer	kapacitás (m ³ /d)	arzén (10-30 mikrog/l)	
Fertőd-Tőzeggyármajor	149	Fertőd-Tőzeggyármajor	20	+	
A 0,5 mg/l koncentrációnál nagyobb ammónium tartalmú vízzel ellátott települések					
település	lakosság (fő)	vízműrendszer	kapacitás (m ³ /d)	ammónium (>0,5 mg/l)	vas (>0,2 mg/l)
Jánossomorja	5998	Jánossomorja térségi	1450	+	

Forrás: 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről

Győr-Moson-Sopron megye vízellátásáról három szolgáltató gondoskodik: a győri Pannon-Víz Zrt., a mosonmagyaróvári Aqua Szolgáltató Kft. és a Soproni Vízmű Zrt. A megye vízszolgáltatás tekintetében megfelelően ellátott, mivel 2003 óta a 182 település mindegyike rendelkezik közüzemi vízellátással. A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások száma 2000-től 2010-ig több mint 23 ezerrel növekedett. Ugyanakkor a háztartásoknak szolgáltatott vízmennyiség a megyében (az országos átlaghoz hasonlóan) 2007 óta folyamatosan csökken. Győr-Moson-Sopron megye háztartásainak szolgáltatott vízmennyiség 2010-ben 4,3%-a volt az országosan szolgáltatott mennyiségnek. Ez az arány 2000-hez képest 0,5%-kal növekedett.

Árvízvédelem

Elsődleges a Cuhai-Bakony-ér és Ikva vízgyűjtő rendezése, tározók építése, árvízi biztonságának növelése.

Cuhai-Bakony-ér: Fő célkitűzés a Cuhai Bakony-ér eredeti vízszállító-képességének visszaállítása, az árvízi biztonság megoldása. A teljes rehabilitáció magába kell, hogy foglalja a fenékgátak felülvizsgálatát, szükség szerinti átépítését, az üledék és a nem odaillő növényzet egyszeri eltávolítását, töltések, depóniák és árvízi tározók építését.

Ikva: Az árvízi biztonság elérése több létesítmény egymásra épülő, de gyakorlatilag együttes megvalósításával érhető el. Ennek megfelelően a megvalósulás magában foglalja az Ikva-patak belterületi szakaszának rendezését, a patak külterületi rendezését és tározók építését.

Árvízi veszély és kockázati térképezés, kockázatkezelési tervezés

A jogszabály értelmében 2011 decemberében elkészültek az előzetes kockázati térképek, melyekből a veszélyeztetett területek (tervezési célterületek) már lehatárolhatók. A részletes vizsgálatok ezután következnek. A térségi fejlesztési tanácsokat a kockázatkezelési tervezésbe be kell vonni, így készülni

kell a fejlesztési koncepció 2014. évi újabb átdolgozására, felülvizsgálatára az előtéssel veszélyeztetett területi kiterjedések és kártérképek pontos meghatározása után.

Nagyvízi meder

A nagyvízi meder használatával kapcsolatos döntésekbe a jogszabály előírja a meder kezelőjének bevonását. A nagyvízi meder egyes részeinek hasznosíthatóságát a nagyvízi mederkezelési terv tudja részletesen szabályozni és differenciálni. A kezelési tervek még nem készültek el, kidolgozásuknál a fent említett veszély- és kockázati térképek információinak figyelembevételére van szükség.

Szennyvízkezelés, szennyvíztisztítás, szennyvíz- és szennyvíziszap elhelyezés

Az ivóvíz-ellátást biztosító szolgáltatók végzik a szennyvízkezelést is. A szennyvízelvezetést és tisztítást 5 térségi, valamint egy egyedi rendszer biztosítja. A térségi rendszerek befogadója a Mosoni-Duna, az egyedi rendszer befogadója a Lajta jobb parti csatorna. A bezenyei szennyvíztisztító telep tisztító kapacitása nem megfelelő, a telep túlterhelt, míg a további 5 szennyvíztisztító telep kapacitása és tisztítási hatásfoka hosszú távon is biztosítja a keletkező szennyvizek előírt tisztítását.

Folyamatban lévő közműves szennyvízelvezető hálózat építés a megye területén:

- Bősárkány szennyvízelvezetése a Csorna térségi szennyvíztisztító telepre
- Tényő, Győrszemere szennyvízelvezetése a Tét térségi szennyvíztisztító telepre
- Gönyű, Nagyszentjános szennyvízelvezetése a Győr térségi szennyvíztisztító telepre

A folyamatban lévő fejlesztések üzembehelyezésével a 2000 lakos feletti települések közműves szennyvízelvezetése teljes körűvé válik, a közműves szennyvízelvezetéssel el nem látott lakosság a megyében 5% alatti, a csatornahálózatra kötési arány az ellátott lakosokat tekintve 90% fölötti (a győri agglomerációban 97%)

A megye településeinek 78%-a rendelkezik szennyvízcsatorna hálózattal, de a hálózatba bekapcsolt lakások száma 2000-től folyamatosan emelkedik. 2010-ben 37%-kal több lakás volt bekapcsolva a szennyvízcsatorna-hálózatba 2000-hez képest. A megyében egyedül a Mosonmagyaróvári kistérség az, ahol tisztítás nélkül is vezettek be szennyvizet a befogadó vízfolyásokba. Ennek a mennyisége 2000 óta meredeken csökken. 2010-ben összesen 47 400 m³ volt a Mosonmagyaróvári kistérségben a tisztítás nélkül elvezetett szennyvíz, ami az 1%-át tette ki az országos mennyiségnek.

A biológiailag is tisztított szennyvíz mennyisége 2000 óta folyamatosan csökken Győr-Moson-Sopron megyében. 2010-ben már 53%-kal kevesebb volt 2000-hez képest. A csökkenésnek két oka van, egyrészt a vízfogyasztás csökkenése miatt kevesebb szennyvíz keletkezik, másrészt megépült néhány III. tisztítási fokozatot teljesítő szennyvíztisztító. A közcatornában elvezetett összes szennyvíz mennyisége 2010-ben 3,63%-a volt a magyarországi mennyiségnek. Ez az arány 2000-ben 5,42% volt. Győr-Moson-Sopron megye összes elvezetett szennyvízmennyisége 10 év alatt 25,5 %-kal csökkent.

3.4.3. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodási társulások legfőbb célja az integrált, komplex hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása, a megfelelő hulladékok újrahasznosítása, a nem hasznosítható hulladékok számára pedig a környezetvédelmi követelményeket maradéktalanul kielégítő lerakók kialakítása. Ehhez a megyében új korszerű nagytérségi települési hulladékkezelő és lerakó létesítményekre van szükség, melyek megfelelnek az EU irányelveinek. Így a megyében három településen valósult/valósul meg nagytérségi hulladéklerakó: Győrben, Jánossomorján és Csér településen.

Győrben és Sopronban a háztartási és kommunális hulladékok energetikai hasznosítása biogáz termelés formájában megoldott.

A Győr-Moson-Sopron megye területén található ipari hulladékok égetéssel történő ártalmatlanítását és hasznosítását a Győri Hulladékégető Kft. végzi.

2003 óta Győr-Moson-Sopron megye valamennyi települése be lett vonva a hulladékgyűjtésbe. 2010-ben 13%-kal volt több 2000-hez képest a hulladékgyűjtésbe bevont lakások és üdülők száma. A fent

említett nagytérségi hulladékgazdálkodási rendszerek megvalósulása után feltehetően ez az arány jelentős mértékben tovább fog növekedni.

A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége az országos trendhez hasonlóan csökken. 2006-ban még 149 ezer tonna szilárd hulladékot szállítottak el Győr-Moson-Sopron megye lakosságától, 2010-ben viszont már csak 111 ezer tonnát (ez 25%-kal volt kevesebb). Ez a csökkenés elsősorban a szelektív hulladékgyűjtésnek köszönhető.

A lakosságtól szelektíven elszállított szilárd hulladék mennyisége hasonló arányt mutat a bevont lakások számával. 2009-ről 2010-re 50%-kal (több mint 29 ezer tonnával) nőtt a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége. 2010-ben a Győr-Moson-Sopron megyei mennyiség az országosnak a 16%-át tette ki, ami közel négyszerese a megye népességének súlyának.

3.4.4. Energiagazdálkodás

A megye területén a villamosenergia ellátó és szállító vezetékai, valamint létesítményei egyaránt megtalálhatóak. A nemzetközi és országos jelentőségű 400kV-os és 220kV-os vezetékek az átviteli hálózat távvezeték elemei. Ezen kívül pedig néhány éve átadásra került a Győr és Szombathely közötti 90km hosszú 400kV-os távvezeték. Továbbá Győr térségében üzemel az országos villamosenergia rendszer egyik jelentős csomópontja, a 400/220/120 kV-os alállomás. Ezt az alaphálózati csomópontot és az alaphálózatokat az MVM OVIT Zrt. üzemelteti, központja Budapesten van. A 120 kV-os elosztó hálózat az átviteli hálózat üzemét befolyásoló elosztóhálózati elemként funkcionál, melynek irányítását a MAVIR Zrt. végzi.

A megye a megújuló energiaforrások tekintetében mindegyikkel rendelkezik, igaz eltérő nagyságrendű potenciállal: szélenergia, biomassa, geotermikus energia, vízenergia. A szélenergia rejti magában a legnagyobb lehetőséget a megújuló energiaforrások közül Győr-Moson-Sopron megyében. Jelenleg országosan az összes névleges szél erőmű kapacitás 126,925 MW, aminek döntő többsége (mintegy 75%-a) Győr-Moson-Sopron megyében van.

A megyében jelenleg tíz szél erőmű működik. A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Győri Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság saját adatbázisa, valamint a településrendezési tervek alapján 25 olyan helyszín van a megyében, ahol a kiserőmű kategóriába tartozó szél erőmű-tornyok építésének szándéka megfogalmazódott. Az érintett települések: Bagyoszóvát, Bogyoszló, Cirák, Fertőd, Győró, Győr-Gyórszentiván, Hegyeshalom, Iván, Kapuvár, Károlyháza, Kimle, Kisfalud, Lébény, Lövő, Mecsér, Öttevény, Rábapordány, Répceszemere, Répcevis, Sopronhorpács, Tét, Újkér, Und, Völcej és Zsira.

Győr-Moson-Sopron megye településeinek földgázzal való ellátottsága szinte teljes körűnek mondható, a vezetékes gáz mindössze két településen - Fenyőfőn és Vénekén - nem elérhető. Ezek a földgázrendszer kiépítése olyan beruházást igényel, amelynek megtérülési ideje vagy igen hosszú lenne a kis fogyasztói sűrűség miatt, vagy a befektetés megtérülése egyáltalán nem is várható. A földgázellátó hálózati rendszerek mellett kiépült az a szénhidrogén termékvezeték rendszer, amely ipari célú igényeket elégít ki a megye területén Kápolnásnyék - Komárom - Győr között.

A megyében öt településen – Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna és Kapuvár – üzemel távhő-ellátás, amelyre összesen 34.591 lakás csatlakozik rá. Ennek döntő hányada Győrben van. A távhőellátás hőbázisai jellemzően helyi kazánházak/fűtőművek.

3.4.5. Az infokommunikációs társadalom helyzete

Infrastruktúra

Infrastrukturális téren óriási elrugaszkodás történt az utóbbi hat év során. Ebben az elrugaszkodásban a felhasználói igények növekedése és a szolgáltatások iránti igény megváltozása éppúgy szerepet játszott, mint az új technológiák elterjedése és az 1990-es évek végén, a 2000-es évek elején határozott formát öltött kormányzati programok – Közháló, Sulinet, e-Magyarország – hatásának begyűrűzése. Ezek eredményeként a lakossági felhasználóknak a személyi számítógépekkel való ellátottsága 2003

és 2010 között országosan háromszorosára, a fővárosban pedig közel nyolcszorosára növekedett. Az adott időszakban Győr-Moson-Sopron megyében is jelentős volt a változás, azonban a személyi számítógép mellett számos más infokommunikációs eszköz is rendelkezésre áll, amellyel hasonló tevékenységeket végezhetünk. A jövő irányát és ennek következményeként a fejlettség mutatóit ebben a tekintetben nem feltétlenül a személyi számítógépek elterjedtsége adja a jövőben.

A hagyományos kommunikációs eszközök iránti igény eltűnésére világít rá a korábban széles körben használatos vezetékes telefonvonalak számának változása. A mobiltelefon és a kábeltévé előfizetések előretörése, a piaci verseny és a telefonvonal, ill. az azon igénybe vehető internetes szolgáltatás, mint csatolt szolgáltatás megszüntetése együtt okozták az utóbbi húsz évben a vezetékes telefonvonalak számának csökkenését. Mind a kábeltévé, mind a vezetékes telefon jó fokmérője az információs társadalom kialakulásának, hiszen a modemes, ISDN és a DSL kapcsolatok a vezetés telefonhálózathoz, a kábeles internet elérés pedig a kábeltévés infrastruktúrához kapcsolódik szorosan, azaz a már kialakított hálózatokon az információs társadalom összekapcsoltságát növelő internetes szolgáltatások is igénybe vehetők.

A felhasználás alakulása

Az Európai Unió által szorgalmazott, a versenyt növelő hurokátengedési szabály bevezetésének következményeit mutatják a nagy ugrások minden megye esetében 2003 után. 2002 óta létezik ez a szabályzat, aminek következtében a kisebb szolgáltatók számára is lehetővé vált a szolgáltatás az alacsonyabb bérleti (bitfolyamat-átengedési) díjak miatt. Az így kialakított helyzet növelte a versenyt és a fogyasztók számára olcsóbb díjakat hozott, aminek következtében egyre többen engedhették meg anyagilag az internet otthoni használatát. Ennek folyományaként a megyében 2003 és 2010 között több mint ötszörösére nőtt az internet-előfizetések száma ezer lakosra vonatkoztatva. (6. táblázat)

6. táblázat: Az 1000 lakosra jutó internet előfizetések számának alakulása (2003-2010)

	Internet-előfizetések száma 1000 lakosra (db)					
	2003	2005	2007	2008	2009	2010
Budapest	77,6	133,1	237,2	295,5	356,5	436,8
Győr-Moson-Sopron	70,4	102,6	195,2	246,2	297,8	366,2
Komárom-Esztergom	78,4	108,1	201,9	256,8	313,5	388,1
Pest	70,9	110,6	196,7	247,7	296,4	363,5
Vas	75,3	103,2	195,0	247,9	302,6	375,8
Veszprém	71,6	99,6	181,8	231,4	281,9	350,0
Magyarország	66,4	99,1	181,5	230,4	279,9	346,4

Forrás: GkleNet TEIR alapján szerkesztette Tóth P.

A többszereplős magyar mobilpiac olyan versenyt teremtett az elmúlt másfél évtizedben, ami a rendszerváltás utáni, rosszul szervezett és lassan reagáló vezetékes telefonos piacot könnyedén kiütötte, a magyar lakosság pedig gyorsan váltott a jobb, olcsóbb és elérhetőbb szolgáltatás reményében. Ennek folyományaként a 1000 lakosra jutó mobil-előfizetések száma meghaladja az 1000-et. Budapest ezt a határt 2005-ben, míg Győr-Moson-Sopron megye 2007-ben érte el. A vizsgált megyékben ez az érték minden esetben az országos átlagérték felett van. Győr-Moson-Sopron megyét Pest és Komárom-Esztergom megye előzi meg.

3.5. A területfejlesztés intézményrendszere

A területfejlesztésről és rendezésről szóló 1996. évi XXI. évi törvény (TfTv) határozta meg a területfejlesztés központi és dekoncentrált rendszerét. A TfTv rendelkezett a területfejlesztés eszköz- és intézményrendszeréről. Az intézményrendszert tekintve területi szinten definiálta a partnerségi elven szerveződő regionális (RFT), megyei (MTT), illetve kistérségi tanácsot, illetve az azok határait átlépő, szintén a partnerség mentén szerveződő térségi fejlesztési tanácsot. A tanácsok működését titkárság/menedzsment szervezet segítette a területfejlesztés mindegyik szintjén. A rendszer kisebb módosulásokkal (pl. a tanács tagjainak összetétele, vagy a kistérségi szinten különböző nemzeti hatóságokhoz tartozó párhuzamos menedzsment kapacitások kiépítése), illetve az egymáshoz képest erősödő/mérséklődő felelősségi viszonyok változása mentén 2011. év végéig működött. A direkt

területfejlesztés intézményrendszerének területi metszetét 2000-től kiegészítette a vidékfejlesztés, majd 2005-től az innováció-támogatás decentralizált rendszere, továbbá a különböző ágazatok (turizmus, egészségügy stb.) regionális tanácsi rendszere.

Az eszközrendszert tekintve a Tftv két forrást jelölt meg: a területfejlesztési célleírányzatot (TFC) és a területi kiegyenlítést szolgáló célleírányzatot (TEKI), amelyek közül a TFC megosztott központi és a területi szintekhez (megye, régió) decentralizált forrásokra. A decentralizált források köre folyamatosan bővült, alapvetően az MTT döntésű források irányába, majd a hangsúly áttolódott az RFT döntési kompetenciára. 2009-től a költségvetési konszolidáció egyelőre megszüntette a tisztán hazai forrás bázisú területfejlesztési támogatásokat. A direkt és területileg decentralizált területfejlesztési forrásokat 2001-2002-ben a tisztán hazai forrás bázisú Széchenyi Terv és a Phare Tükörpogram, 2000-től pedig az uniós társfinanszírozás (PHARE, ISPA, SAPARD, majd ERFA, ESZA és Leader) forrásai, valamint Győr-Moson-Sopron megyét illetően már 1995-től az uniós határ menti források (2003-ig Phare CBC, 2004-től Interreg, 2007-től ETE) egészítette ki. Az innovációs járulék bevezetését követően pedig a K+F finanszírozás is – a régiószinten kialakított menedzsment kapacitásokra építve – kapott területi szinthez rendelt – tisztán hazai forrás bázisú – forrásokat.

3.5.1. Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési menedzsmentje

Az 1990. évi önkormányzati törvényben meghatározott megyei önkormányzati szerepvállalást a területfejlesztésben átrajzolta a 1996. július 1-től hatályba lépett Területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény (Tftv). A középszintű területrendezéshez kapcsolódó tervezési és hatósági feladatok ugyan a megyei önkormányzatok felelősségi körében maradtak, ám a területfejlesztéshez kapcsolódóan a törvény a különböző területi szintű területfejlesztési tanácsok létrehozását határozta meg. A megyei TFT-knek 1996. június 30-ig kellett megalakulniuk.

Az egyes megyék TFT-ai, közvetlenül az alakulásukat követően, eltérő szervezeti megoldásokkal létrehozták azt a menedzsment-szervezetet, amely egyfelől titkársági feladatokat látott el a TFT számára, másfelől működtette a már 1996 második felétől elindított decentralizált TFC pályázati rendszerét: pályázati kiírás, pályázati döntések előkészítése, szerződéskötés, pályázat megvalósításának követése.

Győr-Moson-Sopron megyében a megyei önkormányzat az MTT számára átadta az 1990-től önkéntes feladatként működtetett Területfejlesztési Csoportjának munkatársait, amely az MTT Munkaszervezeteként működött a továbbiakban. A Munkaszervezetnek a pályázati rendszer működtetését és az MTT munkájához kötődő más feladatait (pl. MTT titkársági teendők, lobby tevékenység, MTT véleményezések központi pályázatok esetén, MTT képvisellete szakmai egyeztetéseken és rendezvényeken, stb.) ellátására 2000-ig 3, 2000 óta 5, míg a megyei önkormányzatba történő visszaintegráláskor 3 fő állt rendelkezésre.

Győr-Moson-Sopron megye sajátossága, hogy két országgal is határos, így az Európai Területi Együttműködési Programok közül az osztrák-magyar és a szlovák magyar programban is érdekelt. A Közreműködő Szervezeti feladatokat a megye pályázóinak irányába a VÁTI Soproni Területi Irodája látja el, ugyanakkor az egyes programok Közös Monitoring Bizottságában Győr-Moson-Sopron megyének is van képvisellete. Ezek a bizottságok döntenek a megvalósítható projektek kiválasztásáról. A megye aktív képvisellete a bizottságban számos esetben hozott kedvező eredményt a Győr-Moson-Sopron megyei pályázók számára.

A területi szintű területfejlesztési tanácsok 2012. január 1-gyel történő megszűnéséig a megyei területfejlesztés menedzsmentje (az MTT) az országhatáron belüli megyék és régiók közötti, illetve határ menti és transznacionális együttműködésekben vállalt erejéhez mérten aktív szerepet. 2006 decemberétől pedig a Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyei szereplők által létrehozott „Szigetköz – Felső-Duna mente” Térségi Fejlesztési Tanács titkársági feladatait látja el. Ez utóbbi testületet a jogutód megyei önkormányzatok 2012-ben újra alapítva tovább működtetik. A megyei önkormányzat hasonlóképpen átvette az MTT-től az országhatáron belüli, valamint a határ menti és transznacionális együttműködésekben megörökölt feladatokat.

3.5.2. A megye területfejlesztési menedzsmentjének partnerségi viszonyai

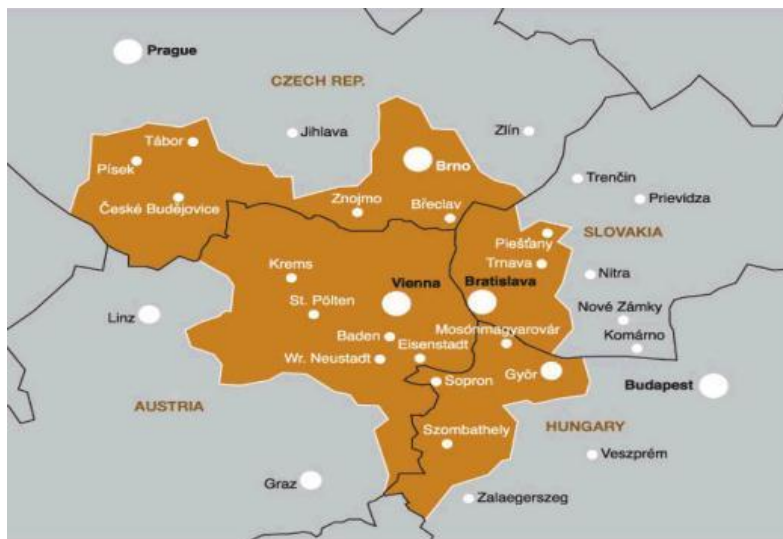
Nagytárségi együttműködések

Győr-Moson Sopron megye a rendszerváltást megelőző időszakban csatlakozott az 1978 Alpok-Adria Munkaközösséghez és 1990-ben az alapítók között található a Duna Menti Országok Tartományainak Munkaközösségében (Arge Donau). A több országon és tartományon/megyén átnyúló kapcsolatrendszer mellett, majd helyett, a kilencvenes évek végétől a kisebb léptékű, bilaterális kapcsolatok erősödtek meg eurégiók létrehozásával. A megyei önkormányzat 1998-ban az magyar-osztrák határ mentén a West-Pannon Eurégió egyik alapítója, míg a magyar-szlovák határ mentén a 2001-ben alapított Hármas Duna-vidék Eurégió magyar oldali szereplője volt. Az Eurégiók szerepvégzését követően a kétoldali együttműködések az EGTC-k irányába mozdultak el települési és megyei szinten egyaránt, amelyek jelentősége a 2014-től induló új Strukturális Alap programidőszakban tovább erősödik.

A 2011-ben elfogadott, az Európai Bizottság által, az érintett országok és tartományok/megyék bevonásával készült Európai Duna Stratégiának köszönhetően az Arge Donau kezdeményezés a fejlesztési elképzelések generálójaként és koordinálójaként, valamint a megyei önkormányzatok területfejlesztési szerepének újra pozicionálásával új lendületet kaphat.

A megye a Centrope együttműködés része, a régió a két főváros, Bécs és Pozsony iker-agglomerációiból, a környező nagyvárosok, Brno és Győr agglomerációiból és a kapcsolódó települések hálózatából épül fel. Azaz Kelet-Ausztria két tartományából, Magyarország és Szlovákia 2-2 nyugati megyéjéből és Dél-Kelet Csehországból összeálló sajátos közép-európai interregionális térszerkezeti egység.

14. ábra: A Centrope régió

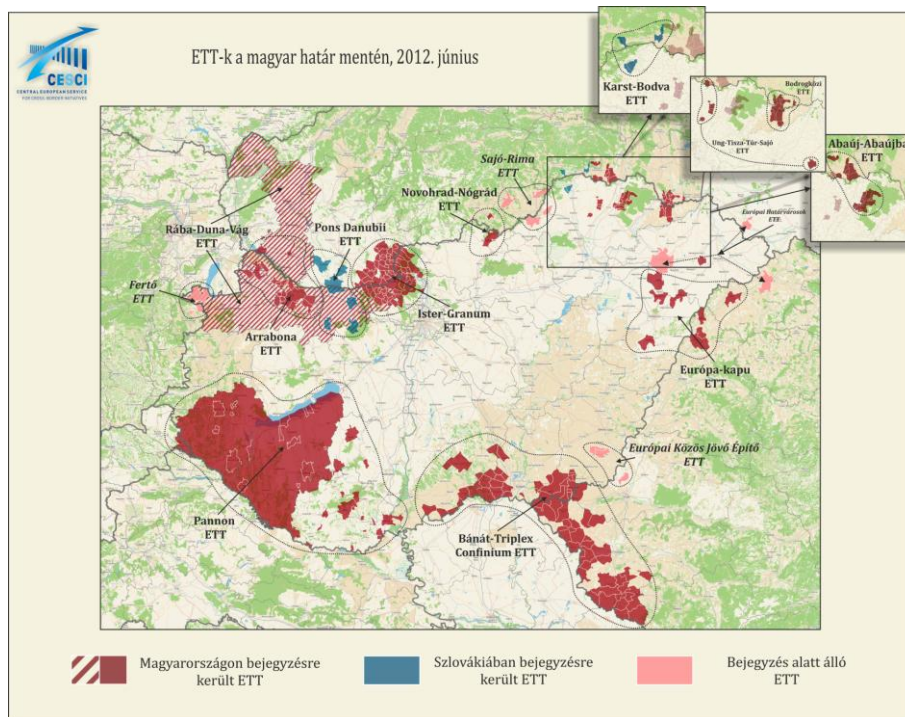

Forrás: www.centrope.com

Európai Területi Társulások

Győr-Moson-Sopron megye területén eddig két ETT regisztrációja zárult le, egy további alapítása pedig folyamatban van. Több ETT alapítására vonatkozóan léteznek további kezdeményezések, ezek előkészítettsége különböző fokú.

15. ábra: Az Európai Területi Társulások Magyarországon

Forrás: Ocskay Gyula

Kistérségi szerveződések

Az ezredforduló után a vidékfejlesztési stratégiai program során újabb ún. SAPARD kistérségi társulások jöttek létre, melyek határai nem estek egybe a korábban létrejött kistérségekkel, így meglehetősen mozaikos kép alakult ki a megyében. Az akkor hat statisztikai kistérség mellett 11 vidékfejlesztési, 15 területfejlesztési társulás működött párhuzamosan a megyében (7. táblázat). A társulások aktivitása és eredményessége nagyon különböző volt.

7. táblázat: Kistérségek és önkormányzati társulások Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évet követő évtizedben

KSH kistérségek 2004-ig	KSH kistérségek 2004-től	Többcélú kistérségi társulások	Járások 2013-tól	Önkormányzati területfejlesztési társulások	Vidékfejlesztési kistérségek	LEADER csoportok
6	7	7	7	15	11	4

Forrás: KSH; MTA RKK NYUTI

2013. januártól a járási rendszer működésének elindulásával párhuzamosan megszűntek a kötelezően létrehozott többcélú önkormányzati társulások. A 2014-től induló új Strukturális Alap programidőszak egyik fontos kérdése, hogy a várhatóan fennmaradó, a vidékfejlesztéshez kapcsolódó LEADER helyi akciócsoportok mellett újraélednek-e az önkéntesen szerveződő önkormányzati területfejlesztési társulások.

4. Jövőkép

Győr-Moson-Sopron a dinamikus, innovatív és otthonos megye

Győr-Moson-Sopron megye

- a dinamikus és innovatív gazdaságával,
- a magasan képzett és kreatív humán tőkeállományával,
- sokszínű határon átnyúló kapcsolataival,
- a természeti, táji és települési értékek megóvásával, azok folyamatos fejlesztésével,

stabil életkörülményeket, otthont kíván biztosítani az itt élőknek.

A megye jövőképében a 2030-ig tartó időszakig azt kívánja elérni, hogy az országos, sőt közép-európai dimenzióban is számottevő gazdaságát megerősítse, annak domináns szektorait (járműipar, gépipar, élelmiszeripar, turizmus) fejleszteni tudja, ezen ágazatokhoz folyamatosan kiépüljenek és megújuljanak a beszállítói közép- és kisvállalkozások, amelyek magas hozzáadott értékű, innovációban egyre teljesebb termék és szolgáltatás skálát tudjanak előállítani, s ezzel a megye versenyképessége növekedjék. A hagyományos gazdasági szektorok mellett erősödjenek meg **új tevékenységek, iparok és szolgáltatások**, így az egészségipar, a környezetipar, a logisztika, a tudásipar, a sport és kulturális szolgáltatások köre. Egyben történjen meg a megyei termelési adottságok teljesebb hasznosítása, bővüljenek és korszerűsödjenek a **helyi termék-kínálatok**, s ezek jelenjenek meg az európai piacokon.

A gazdasági szerkezet generált, innováció alapú megújítása szükségessé teszi a rendelkezésre álló - és a megye kedvező gazdasági szerkezete miatt a más térségekből idetelepülő – **munkaerő-állományának** minőségi fejlesztését, a humánerőforrások gyarapítását, az innovációkhoz aktívan kapcsolódni képes bázisainak, intézményeinek fejlesztését, kreativitásra épülő gyarapítását.

A kettős megfelelés, vagyis a **dinamikus, innováció-orientált ágazatok** és a **magasan képzett munkaerő-állomány** növekvő igényvel lép fel a **területi szerkezet és a települési környezet iránt**, annak minőségének állandó emelését követelve meg.

A megye gazdaságfejlődésének napjainkban tapasztalható akadályozó tényezője a **belső közlekedési, szállítási kapcsolatok elavultsága**, a jelenlegi közlekedési rendszerek nem képesek követni a gazdasági fejlődést és az igényeket. Szükségszerű, hogy 2030-ig a megye belső közlekedési és szállítási kapcsolatai **teljesen megújulásra kerüljenek**, olyan rendszerek, hálózatok és csomópontok jöjjenek létre, amelyek egyrészt biztosítják a nagyvárosok gyors összeköttetését, azok teljesebb integrálódását a szomszédos hazai és országhatáron túli nagyközpontok irányába. Másrészt a megye belső térségei, kisvárosai, települései egymás közötti kapcsolatának, közlekedési feltártságának minősége javuljon, a térségi szintű hálózatokkal, rendszerekkel.

A jövőkép meghatározó eleme, hogy folytatódjék a **nagyvárosok térség szervező funkcióinak megújítása**, s ezzel a települési agglomerációk teljesebb kiépülése, amiben már jelenjen meg az egyes gazdasági funkciók kihelyezése is, s ezzel a környezeti terhelés, a területfelhasználás arányosabb megvalósítása. A megye nagyvárosainak sajátos elhelyezkedése miatt - az európai integrációs folyamatok ütemes gyorsulása következtében - térségi hatásaik az országhatáron túlra is kiterjednek, ami a fejlesztések nemzetközi szintű összehangolását is megköveteli.

A megye belső tereinek, a **vidéki térségeknek** a teljesebb integrálása a 2030-ig tartó időszak meghatározó feladata. A Rábaköz, a Répce mente, a Tóköz, a Sokoró-alja, a Bakony-alja térsége értékes természeti és környezeti, de egyben mezőgazdasági kultúrával is rendelkezik, amelyeknek hasznosítása, s egyben megújítása a megyei fejlesztéspolitika kiemelt célkitűzése. A kisvárosok határozottabb funkcióalakítása, azok gazdasági bázisainak megerősítése, a vidékükkel való jobb kapcsolatok sokoldalúbb megteremtése, a helyi termelési bázisok támogatása, azok korszerűsítése, a meglévő értékek megóvása és azok fokozott bekapcsolása az országos és országhatáron túli hálózatokba, segítheti a megye vidéki térségeinek felzárkózását.

Győr-Moson-Sopron megye négy, jellegét és karaktereit megtartó területi egységből áll:

- 1.) Győr és térsége** a korszerű és folyamatosan exportképes hazai ipar első számú központja, az egyre szélesebb beszállítói és termelő-üzleti szolgáltató rendszerével.

A megyeszékhely térségi hatása mind a megyében, mind a megye- és országhatáron túlra érvényesül, így nagytérségi szervezőközpont szerepe folyamatosan bővül, annak további alakításával elérhető, hogy Közép-Európa fejlődési magterületének egyik alközpontjává váljon.

A város és térségébe települt gazdaság korszerű szerkezetét csak az innováció állandó emelésével lehet elérni, amihez szükséges a humán erőforrások megújítása, a szakképzéstől egészen az egyetemi képzésig és kutatás-fejlesztésig. A szolgáltatások kínálatában új elemek megjelenése kívánatos, ami a nagyvárosi szerep erősítését szolgálhatja.

A város és térsége kapcsolataiban a közlekedési relációk fejlesztése jelentheti a kedvező irányt, de az agglomerálódás szakszerű, tervszerű irányítása fokozhatja a környezetorientált terület felhasználást.

- 2.) Mosonmagyaróvár és térsége** az ország kapuja, egyben fontos gazdasági alközpontja is. Pozsony dinamikus fejlődése felgyorsította az agglomerációs folyamatot, így az egészen Mosonmagyaróvárig, sőt tovább terjedt, s kapcsolódik a győri agglomerációhoz.

A Szigetköz, a Hanság-Tóköz vidéke táji, környezeti értékeinek megóvása kívánatos a rohamos agglomerálódásban, miközben több kisebb centrumban (Mosonszolnok, Jánossomorja, Lébény) erőteljes újíparosítás zajlik, amely szervesen kapcsolódik Győr és más európai centrum járműipari funkcióihoz.

A 86-os (E65-ös) főút fejlesztésével – gyorsforgalmi úttá történő átépítéssel – elérhető, hogy a térség szervezettebben kapcsolódjék a Nyugat-Dunántúl térségéhez, egyben a megye déli térségeinek feltársását is javítja.

3.) Sopron és térségének gazdasága sok szálon kapcsolódik a szomszédos Ausztriához, illetve annak fővárosához. A város műemléki értékei, szellemi erőforrásai, vidékének (Fertő-tó) turisztikai kínálata folyamatos megújulást mutat. Győrrel és más hazai nagyközpontokkal a közlekedési kapcsolatok javítandók, így az M85-ös gyorsforgalmi út kiépítésével elérhető az együttműködések szélesítése, de a vasúti összeköttetések korszerűsítése is ezt szolgálhatja.

Az M9-es gyorsforgalmi út Sopron-Szombathely közötti szakaszának megvalósítása és a vasúti kapcsolat folyamatos fejlesztése gyorsíthatja a két központ közötti település agglomerációkat, egyben a munka- és funkció megosztást (egyetemi központok, szolgáltató funkciók, turisztikai együttműködések, lakó- és élettér).

- 4.) A megye negyedik, jól elhatárolható területi egysége, a **85-ös úttól délre** elhelyezkedő kimondottan **vidéki karakterű**, néhány kisközpont által szervezett, viszont nagy hagyományú mezőgazdasági kultúrával rendelkező térség.

Ennek a vidéknek a feltárása és bekapcsolása a megye dinamikus térségeibe (Sopron, Győr) a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével, valamint kisvárosi központok (Csorna, Kapuvár, Beled, Tét, Pannonhalma) gazdasági és kistérségi szervező szerepének erősítésével érhető el.

5. Célrendszer

5.1. Átfogó célok (2030)

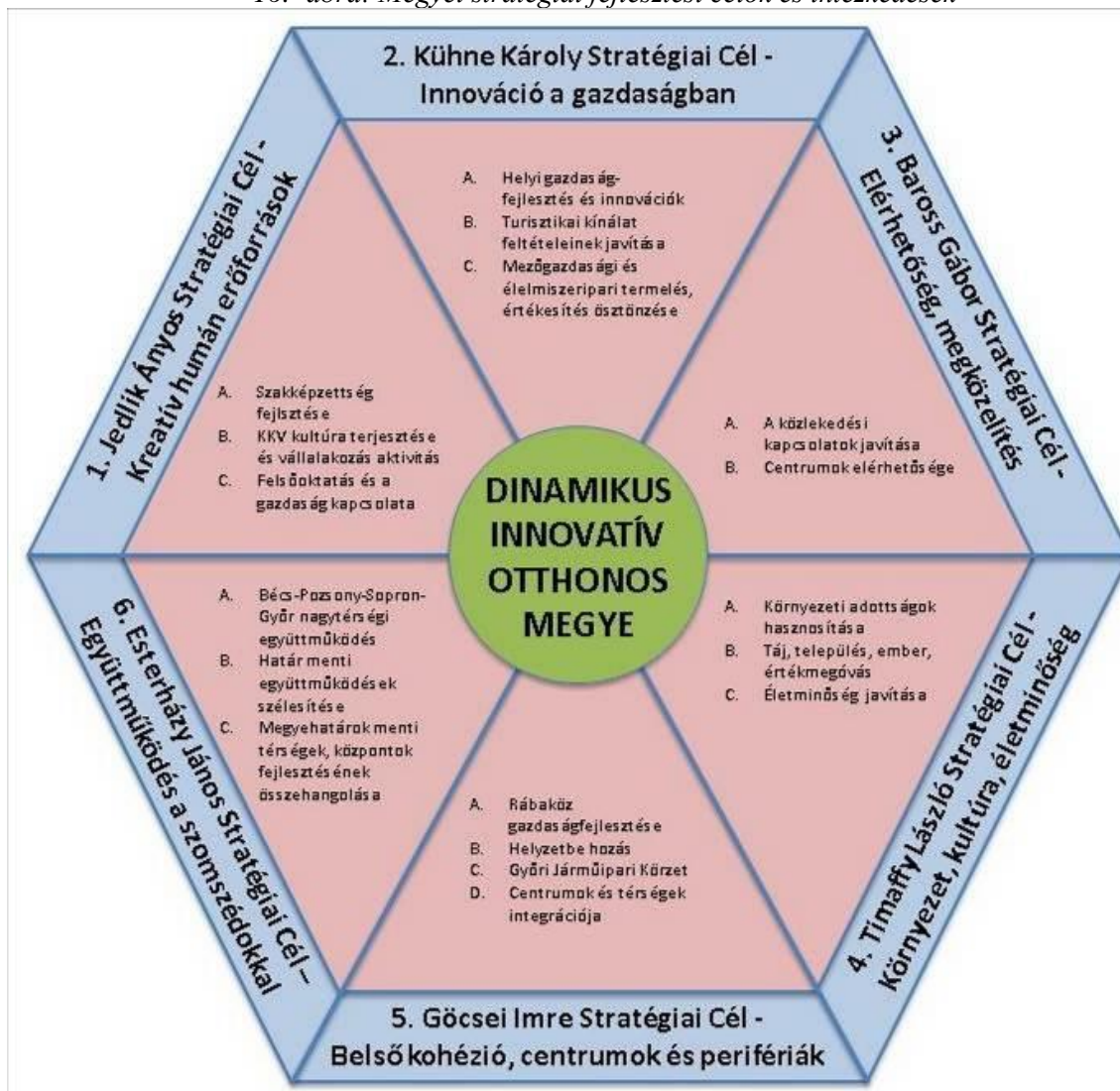
1. A gazdaság szerkezet folyamatos megújítását szolgáló humán erőforrás fejlesztés;
2. A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával;
3. A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése.

5.2. Jövőkép, stratégiai célok, lehetséges prioritások és intézkedések

A megye jövőképe meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, amelyeket a 2014-2020 tervezési időszakban hangsúlyozni kívánunk. Egyben le kell fordítanunk a jövőkép elemeit az Európai Unió kohéziós politika elvárásaira, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott irányokra, de mindezeket értelmezni szükséges a hazai fejlesztési tervek rendszerében is. Ugyanakkor érvényesíteni kell a megye korábbi fejlesztési irányait, azokból következő trendeket, ezekre ráfűzni a területfejlesztés szereplőinek széles igényrendszerét.

A megye stratégiai fejlesztési céljait tehát a fenti összefüggések határozták meg, s a következőkben értelmezhetjük:

16. ábra: Megyei stratégiai fejlesztési célok és intézkedések

5.3. Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020)

1. Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél:

Kreatív humán erőforrások - arra irányul, hogy összefogja és rendszerezze a megyében rendelkezésre álló humán erőforrásokat, s azok tudásszintjét emelje, kreativitását fokozza. Egyértelművé vált a megye gazdaságának és társadalmának fejlődéséből, hogy az emberi erőforrások folyamatos és rendszerezett alakítása, fejlesztése nélkül a jövő nem épülhet. A rendelkezésre álló gazdasági bázisok minőségében megújuló, tudásában folyamatosan fejlődő és fejlesztendő munkaerőt igényelnek, amely képzési rendszereit is változtatni, bővíteni szükséges. A szakképzés rendszerének fejlesztése, a vállalkozói magatartások és kultúra terjesztéséhez, a felsőoktatási potenciálok gazdasági kapcsolatainak alakításához kedvező adottságokkal rendelkezik a megye, s ezen rendszer egységes alakítása a jövő meghatározó záloga.

2. Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél:

Innováció a gazdaságban, már a termelő szektorokra koncentrálni és annak innovációs aktivitását kívánja növelni, erősíteni. A helyi gazdaságfejlesztés körülményeinek javítása, az innovációs szemlélet, a fejlesztési ösztönzések, a versenyképesség javítását szolgáló keretek megteremtése, s a gazdasági szervezetek együttműködésnek új irányai lehetőséget adhatnak a gazdasági szerkezet kedvező alakítására, a meglévő dinamika megtartására, sőt fokozására. A stratégiai fejlesztési célban külön foglalkozunk a megyében megerősödő turizmus szektorral is, jelezve és igényelve új irányainak fejlesztését, s a meglévő szervezetek és szolgáltatások megújítását. Külön kezeljük és nagy hangsúlyt fektetünk a megye mezőgazdaságát és élelmiszeriparát segítő fejlesztési környezet megteremtésére, hogy ezzel is hozzájáruljunk a természeti adottságok hasznosításához, egyben a kedvezőtlen helyzetben lévő települések, térségek gazdasági helyzetbe hozásához. Fejlesztési alapelvnek tekintettük, hogy a gazdaság és foglalkoztatás körülményeinek javítása a megyei területfejlesztés koncepció meghatározó irányelve.

3. Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél:

Elérhetőség, megközelítés, azt kívántuk elérni, hogy a megye centrumainak, településeinek elérhetősége növekedjék, közlekedési feltártságuk jelentősen javuljon, a külső és belső kapcsolatok szélesedjenek, ezzel is megteremtve az együttműködést, a kapcsolatok sokszínűségét. A megye gazdaságának dinamikus fejlesztését nem követte a közlekedési hálózat megújítása, annak korszerűsítése, ez jellemző az országos hálózatokra éppen úgy, mint a megyén belüli kapcsolatokra. A gazdaság fejlődését, de megyei életkörülményeket is jelentősen akadályozzuk a közlekedési hálózatok elmaradottsága, leterheltsége, minőségének romlása. Csak ezen hálózatok gyorsított megújításával lehet a fejlesztési célokat maradéktalanul megoldani!

4. Timaffy László stratégiai fejlesztési cél:

Környezetet, kultúra és életminőség. A fejlődő, megújításra képes gazdaság és humánerőforrások csak minőségi környezetben, az értékek minden szinten történő megóvása mellett, az életminőség magas szintjén képesek hatásukat kifejteni, egyben a folyamatos előrehaladást biztosítani. A megye fejlődése bizonyította, hogy minőségi elvárás alakult ki a környezettel szemben, annak minden összefüggésében (természeti, táji, települési), vagy a kulturális javak megőrzésében és gyarapításában (műemlékek, kulturális szolgáltatások, intézmények), de az életmóddal szemben is (egészséggel szembeni követelmények, életfeltételek, lakás, településkép). Mindezek az új fejlesztési irányok egyben gazdasági tényezők is, így integrálásuk a megyei fejlesztésben szükségszerű.

5. Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél:

Belső kohézió, centrumok és perifériák, területi szintű programokat foglal magában. Látható a megye szerkezetében, hogy különböző fejlődési pályán lévő területi egységek alakultak ki, amelyeknek más és más orientációt kell adni, segítve erőforrásaik bővítését, kialakult trendek dinamikájának megtartását, vagy éppen egy másik, előremutató fejlődési pályára állást kell segíteni. A nagyvárosi térségek sajátos problémáit kezelni kell, erősítve a specialitásokat és a lendületet. Biztosítani kell a kisebb centrumok térszervező képességét és helyzetbe kell hozni az elmaradottakat, a hátrányos helyzetben lévőket. A megyei területfejlesztés koncepciónak tehát a súlypontokra és arányokra is figyelemmel kell lenni, hogy a fejlesztések egyrészt segítsék a lendület megtartását, másrészt a lendületbe hozást, s mindezek együttesen a belső kohéziót, az összetartozást teremtsék meg.

6. Esterházy János stratégiai fejlesztési cél:

Együttműködés a szomszédokkal, arra fókuszál, hogy miként lehet még jobban és még sokoldalúbban együttműködni, s egyben integrálódni azzal a kedvező adottságú térrel, amelyben a megye elhelyezkedik. A közép-európai nagycentrumok, a két szomszédos főváros gazdasági, szellemi, kulturális hatásainak teljesebb hasznosítása. A határ menti kapcsolatok egyre szerteágazóbb rendszereinek, változó intézményeinek és forrásainak adaptálása a megye egészének és térségeinek fejlődésében. Az országhatáron belüli, a megyehatár menti együttműködések összekapcsolásánál segíthetnek.

A stratégiai célokhoz prioritások és programok tartoznak, azokban jelennek meg már konkrét fejlesztési irányok, beavatkozások. Ezek is, mint maguk a célok rendszeresek, egymással kapcsolatban vannak, fejlesztési koherenciát alkotnak, de egyértelműen kapcsolódnak az európai, a nemzeti s más megyei fejlesztési célokhoz, programokhoz.

5.4. Horizontális célok

1. A gazdasági és innovációs potenciál javítása, a humánerőforrások kreativitásának alakítása.
2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség és térségek társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása.
3. Az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának és hozzáféréseinek előmozdítása.
4. A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés, lépések az energiafüggetlenség felé.
5. A környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése. Ivóvízvédelem, megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszertermelés biztosítása.
6. A városok és térségi központok fejlesztésével a térségi együttműködések erősítése.
7. A fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban.

A horizontális célok (természetüknél fogva) mindhárom átfogó célhoz és az összes stratégiai célhoz kapcsolódnak.

6. A stratégiai fejlesztési célok tartalma (2014-2020)

6.1. Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél:

Jedlik Ányos program

Szimő, 1800 – Győr, 1895

természettudós, feltaláló
(villámdelejes forgony – dinamó),
bencés szerzetes, kiváló oktató.

Értékteremtő foglalkoztatás, kreatív humánerőforrások

6.1.A. Szakképzés fejlesztése⁵

Indoklás

A megyére jellemző a szakképzés széleskörű kínálata, mely kiváló alapot biztosít a gazdasági szereplők által keresett szakembergárda képzésére. Emellett a felsőoktatási intézmények oktatási palettájához is igazodik. A KKV által keresett szakemberek mellett a szakképzésből kerülő szakemberek, felsőfokú tanulmányuk befejezése után a multinacionális cégek által keresett „továbbképzendő” humánerőforrást is képezik. A középfokú oktatás Győr-Moson-Sopron megyében szakiskolákban, speciális szakiskolákban, gimnáziumokban és szakközépiskolákban folyik. A megye nem csak a Nyugat-Dunántúli régióban, de az egész Dunántúlon is kiemelkedik gazdag iskolakínálatával. A középfokú oktatás térben erősen koncentrált jellegű: a középiskolák több mint fele Győrött található, kínálatával Győr a Dunántúl legnagyobb középiskolai centruma. A megye másik iskolavárosa Sopron. A szakközépiskolák és gimnáziumok döntő többségét az önkormányzatok működtetik, de megyénkben kiemelkedő az egyházi fenntartású intézmények aránya is.⁶

Általános célok

A szakképzési rendszer átláthatóságának és kontrollálhatóságának biztosítása, az adminisztrációs terhek csökkentése kívánatos. A szakképesítések szakmai tartalmának és a képzési időknél rendszeres felülvizsgálata, a munkaerőpiac igényeinek és visszajelzéseinek felhasználásával. A szakképzési és átképzési tevékenység hatékony koordinációja, valamint a szakképzési partnerségek együttműködése hozzájárul a szakoktatás minőségi szolgáltatásához. Kiemelten fontosak a műszaki, informatikai és gazdasági képzések a megye szakoktatási kompetenciájában.

Az iskolarendszerű szakképzésben a duális képzés elterjesztése, a feltételrendszer biztosítása, a gyakorlati képzés hatékonyabbá tétele, a mindenki által hozzáférhető pályaorientációs rendszer, a rugalmas szakképzési rendszer, a felnőttképzés rendszerszintű fejlesztése, minőségének és

⁵ Győr-Moson-Sopron megyei szakképzés-fejlesztési koncepció 2013-2020. Győr-Moson-Sopron Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság. Győr, 2013. május felhasználásával.

⁶ Győr-Moson-Sopron megye hosszú távú fejlesztési koncepciója és területfejlesztési programja, 1. kötet: helyzetelemzés; 2007, p76

tartalmának javítása, valamint a megfelelő követelményrendszer kidolgozása és bevezetése mind beletartoznak a fejlesztéspolitikai feladatok közé.

Hosszú távú hatások

A térségi integrált szakképző központok fejlesztése kiemelt feladat. A gazdasággal való kapcsolatok erősítését, a gyakorlati szakképzés fejlesztését nemzeti szintű programok segítik, melyhez a megyei koncepciónak is igazodnia kell annak érdekében, hogy egységes legyen a kínálat.

A KKV szektor és a szakiskolák közötti hatékonyabb együttműködéssel, gyár-, üzem- és vállalkozáslátogatásokkal, a tanulók tantermen kívüli óraszámának növelésével az oktatás hatékonysága növelhető és növelendő.

Tervezett programok, intézkedések

A szakképzési rendszer fejlesztése, annak a piaci igényekhez való igazítása, a képzési programok átalakítása, az intézményi bázisok korszerűsítése. (Témaspecifikus bázisok – területi kapcsolódás: Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna, Kapuvár).

Megyei Szakképzési Program: (TISZK-ek feladatai): Képzési profil összehangolása a különböző bázisok között, hatékony pályaorientáció, gyakorlati helyek számának növelése és szervezése, koordinálása, tanulók vállalkozói attitűdjének erősítése, diákcsera programok tapasztalatszerzés célzattal.

Megyei Tehetséggondozási Program: Célja nem csak a tehetséges tanulók mentorálása, de feladata a tehetséggé válás elősegítése is (tehetség-fejlesztés): külön kurzusok szervezése, gyárak/vállalkozások látogatása, szakemberek meghívása az oktatásba, versenyek szervezése.

Hiányszakmák feltérképezése-megszüntetése/munkaerő-piaci kereslet-kínálat koordinációja; mentorok számának növelése; az iskolarendszerű szakképzésben a duális képzés elterjesztése, a feltételrendszer biztosítása; a speciális támogatást igénylő, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók képzése; a tanárok átjárási rendszerének megszervezése bizonyos közös modulokban.

Megyei ösztöndíj rendszer kidolgozása és működtetése: A hiányszakban tanuló kiváló képességű tanulók/hallgatók támogatása, a megyén kívüli hazai és külföldi oktatási intézmények, felsőoktatásban végzők hazahívása, megyéhez kötése, tapasztalataik átadása, végzetek pályakövetése.

6.1.B. A KKV kultúra terjesztése és a vállalkozási aktivitás

Indoklás

A 2008-as gazdasági világválságot követően továbbra is a hazai kis-és középvállalkozások biztosítják a foglalkoztatás legnagyobb hányadát. A hazai tulajdonú vállalatok termelési láncba történő mélyebb integrálása, a magyar tulajdonú vállalatok belső piacon történő megerősítése, valamint az exportpiacokon jelenlévő, a külföldi piacokon is versenyképes termékeket előállító, magyar tulajdonú vállalkozások további terjeszkedésének elősegítése a fejlesztés célja.

Általános célok

A hazai vállalatok beszállítói szerepkörének erősítésében segíthet a klaszterizáció, amely a KKV-k nemzetközi piacra lépését, a márkaépítést, valamint a hatékonyságot jelentősen megkönnyítheti. A klasztereken túl a gazdasági kamarák is közreműködhetnek a multinacionális cégek felé történő közvetítésben, beszállítói vásárok szervezésével. A hazai vállalatok termelési láncba integrálása mellett támogatni kell a korábban megszűnt, de piaci kereslettel bíró iparágak újraélesztését is, akár a járműgyártás területén is. A hazai KKV-k esetében is indokolt lenne egy olyan külkereskedelmi kapcsolatokat építő szervezet felállítása, amely segítené piacra jutásukat. Fontos az internetes piackutatás, piaci kapcsolatépítés fejlesztése is. A gazdasági és innovációs potenciál javítása, a humán erőforrások kreativitásának alakítása.

Kiemelt feladatok közé tartozik a **termelési ismeretek**, illetve az új termékek és kultúrák terjesztése, a fiatal vállalkozók felkészítése; a KKV-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek elősegítése; a hazai vállalatok termelési láncba integrálása; innovatív gazdaságok kialakításának elősegítése; a mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelem-termelő képességének erősítése; a gazdasági együttműködések erősítése; befektetés-ösztönzés és a telephelyi infrastruktúra fejlesztése.

Hosszú távú hatások

A hosszú távú célok az alábbi területekhez kapcsolódnak: KKV kultúra terjesztése a fiatalok körében, a tanácsadó rendszer bővítése, a szolgáltatások elérhetővé tétele, a vállalkozás fejlődésének segítése (innovációs és üzleti tanácsadás), a helyi gazdasági potenciál nyújtotta vállalkozói irányok támogatása, a helyi foglalkoztatás szélesítése, a beszállítói hálózatok fejlesztése, azok szervezeti, intézményi kereteinek bővítése. A megyében jelenlévő multinacionális cégek mellett a hazai tulajdonú KKV-k szerepének erősítése (innovációs potenciál, foglalkoztatás, minőségi termelés-szolgáltatás) hozzájárul a megye gazdasági potenciáljának növekedéséhez. Kiemelt fontosságú továbbá a magyar KKV-k a termelési láncba való mélyebb integrálása, a beruházás-ösztönzés (kedvező adózási, foglalkoztatási körülmények, hitelkonstrukciók, vissza nem térítendő támogatások, stb.), valamint különböző partnerségek (horizontális és vertikális egyaránt) létrejöttének elősegítése.

Tervezett programok, intézkedések

Kiemelt feladatok: termelési ismeretek terjesztése; új termékek és kultúrák terjesztése; fiatal vállalkozók felkészítése; a KKV-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek elősegítése; a hazai vállalatok termelési láncba integrálása; innovatív gazdaságok kialakításának elősegítése; a mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelem-termelő képességének erősítése; a gazdasági együttműködések erősítése; befektetés-ösztönzés és a telephelyi infrastruktúra fejlesztése; Megyei Iparterület Fejlesztési Program; Megyei Beruházás-ösztönzési Program; Megyei Vállalkozás-fejlesztési Program.

6.1.C. A felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata

Indoklás

A felsőoktatási intézmények és a gazdaság közötti kapcsolat több dimenzióban is jelen van Magyarországon, mely kapcsolatot a 2014-2020-es időszakban még inkább erősíteni javasolt. Ezek a dimenziók főként a szakember-, illetve vezetőképzésben, a kutatás-fejlesztés és innováció terén, illetve üzleti-pénzügyi téren jellemezhetők. Éppen ezért kiemelt fontosságú a felsőoktatási kínálat és a munkaerő-piaci kereslet folyamatos harmonizációja. Kívánatos továbbá a felsőoktatás és az egyes gazdasági szereplők együttműködésének élénkítése, mely nem csupán több gyakorlati hely teremtését kell, hogy jelentse a hallgatók számára, de még több gyakorlati szakember oktatásba történő integrálása, együttes értékteremtés tudásmegosztás és tudástranszfer révén szintén hozzájárul a felsőoktatási intézmények munkájához, a hazai KKV szektor teljesítményéhez, de a multinacionális gazdasági szereplők esetén is teremt hozzáadott értéket.

A megye szempontjából kiemelkedő felsőoktatási kompetenciák, a kínálati paletta sokszínűsége miatt (például mérnökképzés, gazdasági, mezőgazdasági, élelmiszer-tudományi, vendéglátó-ipari és turisztikai, faipari, erdészeti, hittudományi, stb.) számos területen ki tudja elégíteni a hazai gazdasági szereplők szaktudás, illetve szakember-igényét. Az oktatási rendszernek hatékonyan kell reagálni a munkaerőpiac gyorsan változó követelményeire, ezért már az alapfokú oktatásban meg kell jelenniük azoknak a kompetenciáknak, oktatott tantárgyaknak, amelyek vagy a térség jelenlegi adottságainak felhasználására, vagy a jövőbeni fejlesztések kiaknázására készítik fel a diákokat. A térség adottságaira épülő képzési programok révén helyben is képezhetők azok a szakemberek, akik a gazdaságfejlesztés alapját biztosítják.

Általános célok

Az általános célok között stratégiai jelentőségű a gazdaságfejlesztést segítő, kreatív, jól képzett humán erőforrások jelenléte és képzése a megyében. A célkitűzések között szerepel a regionális

gazdasági szakképzés, a felsőoktatás és felnőttképzés, valamint az élethosszig tartó tanulás („lifelong learning”) lehetőségeinek összehangolása. A koncepció kistérségi szinten előtérbe kívánja helyezni a kis- és középvállalkozások innovációs aktivitását, a K+F kapacitás és teljesítmény erősítését, valamint az egyetemi és kutatóintézeti bázisokkal való kapcsolataik fejlesztését (kommunikáció, K+F együttműködések). A 2030-ra vonatkozó jövőkép tekintetében kiemelt prioritású a nevelés-oktatás, illetve a felsőoktatási intézmények és a közoktatási intézmények közötti szorosabb együttműködés is.

Hosszú távú hatások

A hosszú távú hatások közül kiemelt jelentőségű a kiválóan képzett, idegen nyelvet beszélő, szakmai kompetenciákkal és gyakorlati szaktudással egyaránt rendelkező munkaerő megléte, ezáltal országos és európai uniós viszonylatban is alacsony munkanélküliségi ráta, valamint az országos átlagnál kedvezőbb foglalkoztatottsági szint.

A felsőoktatási képzési szerkezet megújításának támogatása mellett új képzési formák terjesztése is kívánatos (például távoktatás arányának növelése, e-learning tananyagok alkalmazása, nyitott egyetem, mint szolgáltatás). A helyi gazdaság kutatási- fejlesztési-innovációs igényeinek felmérése és azokhoz kapcsolódó programok indítása lehetővé teszi a felsőoktatásban felhalmozott tudástőke kamatoztatását, illetve gyakorlatba történő adaptálását, hozzájárulva ezáltal a meglévő tudás továbbfejlesztéséhez.

A gazdasági szakemberek oktatásba-képzésbe történő bevonása (meghívott előadóként, mentorként, szakdolgozat, illetve TDK dolgozat külső konzulensi teendőinek ellátásával), mintagazdaságok, mintavállalkozások munkájának megtekintésével, gyárlátogatással ösztönözni lehet a hallgatók, illetve az oktatók munkáját is.

Tervezett programok, intézkedések

A felsőoktatási képzési szerkezet megújításának támogatása, új képzési formák terjesztése (távoktatás, e-learning, nyitott egyetem), helyi gazdaság K+F+I igényeinek felmérése és azokhoz kapcsolódó programok indítása, a gazdasági szakemberek bevonása a képzésbe, K+F+I programokba. (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár). (Kiemelt települések: Győr; Sopron; Mosonmagyaróvár; Pannonhalma).

Győri Járműipari Kutatóközpont létesítése a Széchenyi István Egyetemen. A járműipar kutatási infrastruktúrája és humán erőforrása az egyetemen rendelkezésre áll, az ipari háttér a térségben biztosított. Egyetemi bázison célszerű koncentrálni a kutatási kapacitásokat, annak eszköz- és humán potenciálját, ezzel nemzetközi viszonylatban is jelentős kutatási és oktatási erőforrások épülhetnek ki.

6.2. Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél:

Kühne Károly program

Moson 1869 - Moson 1912

Gépészmérnök, gyártulajdonos.
A mosoni üzem megújítója és
felvirágoztatója, a termékszerkezet
átalakítója, piacbővítő (Balkán,
Olaszország). Állandó kísérleti
telepet rendezett be az új
gyártmányok létrehozására.

Innovációkban gyarapodó gazdasági szerkezet

6.2.A. Helyi gazdaságfejlesztés és innováció

Indoklás

A megye innovációs aktivitása jelentős mértékben elmarad az Európai Unió országainak és régióinak innovációs teljesítményétől. A vállalkozások között meglehetősen alacsony az innovatív szervezetek aránya, amelyek ráadásul kevésbé használják ki az innovációs együttműködésekben rejlő potenciált. A helyi kutatóhelyek és egyetemi tudományos műhelyek sem erősödtek meg az elmúlt évtizedben.

Általános célok

A **helyi gazdaságfejlesztés és az innováció támogatása**. A megye jövőképeének kulcseleme, hogy mind a gazdasági szereplők, mind a közintézmények dinamikusan reagáljanak a környezet változásaira. Az egyik legfontosabb fejlesztéspolitikai törekvés 2020-ig, hogy megerősödjenek az ország termelési és szolgáltatási funkciói, ezáltal egyre fokozottabb mértékben integrálódni tudjunk Európai fejlett magterületihez. A hazai horizontális fejlesztési célokkal összhangban fontos a helyi gazdaságszereplők megerősödése, egyre intenzívebb exporttevékenysége. A stratégiai cél fókusza a K+F+I tevékenységek, valamint együttműködések ösztönzése annak érdekében, hogy a vállalkozások (KKV-k) egyre magasabb hozzáadott értékű termékeket és szolgáltatásokat tudjanak kifejleszteni. Mindez erősíti versenyképességüket, de képessé kell tenni a gazdasági szereplőket vállalkozásuk innováció-alapú fejlesztésére, a növekedés, a külföldön való intenzív versenyben való helytállásra. A megyei intézményeknek, köztisztviselőknek, kutatóknak is innováció- és együttműködési gondolkodás- és viselkedésmódot kell kialakítani.

Hosszú távú hatások

Több, magasabb hozzáadott értékét előállító, így GDP növekedést megtestesítő, illetve a külföldön is növekedésre képes vállalkozást, vállalkozáscsoportot eredményez, aminek a megyei foglalkoztatás növelésére is jelentős hatása van. Ezeknek a munkahelyeknek jelentős hányada „tudás-intenzív”, amit „tudásmunkások” töltenek be. Elősegíti a kormányzati célok megvalósítását, azaz, hogy Magyarország közép-európai termelési-szolgáltatási központtá váljon. A prioritás hatásai közé tartozik a bővülő foglalkoztatás, a magasabb hozzáadott érték és növekvő GDP, a K+F ráfordítások növekedése.

Tervezett programok és intézkedések

A Megyei Gazdaság- és Vállalkozásfejlesztési Program célja a helyi gazdasági szereplők megerősítése és export tevékenységének a fokozása. Különösen hangsúlyos része a programnak a helyi vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének és ilyen típusú együttműködésének megerősítésére annak érdekében, hogy a vállalkozások, kiemelten a KKV-k egyre magasabb hozzáadott értékű termékeket és szolgáltatásokat tudjanak kifejleszteni.

A Megyei Beszállítói Program a megyében működő klaszterek, beszállítói hálózatok (kiemelten a járműipar, élelmiszer-feldolgozás, fa- és bútoripar területén) minőségi fejlesztését és hatékonyságának erősítését célozza, a valós igényeken alapuló közös fejlesztések támogatásával. A program meghatározóan az együttműködő beszállítói hálózatok, klaszterek technológia- és tudástranzfer tevékenységét ösztönzi és az ahhoz kapcsolódó fejlesztéseket támogatja.

A Megyei Vállalkozói és Vezetői Továbbképzési Program egyrészt a megye képzési rendszereinek fejlesztését célozza a munkaerő piaci igényekhez való gyors alkalmazkodás elősegítése érdekében, valamint új képzési formák elterjedését (flexible learning, e-learning, nyitott egyetem) és azoknak a helyi gazdasági szereplőkkel történő közös kifejlesztését és bevezetését támogatja. A program hathatós segítséget kíván nyújtani a gazdasági szakemberek középfokú és felsőfokú képzésekbe történő bevonására, valamint az egyetemi oktatók és a kutatók vállalati környezetben történő tapasztalatszerzésének támogatásába.

A Megyei Szolgáltató- és Kompetencia Központok Programja a megyében működő ipari parkok minőségi fejlesztését, innovációs szolgáltatásaik bővítését, a szolgáltató fókuszú technológiai parkok, kompetencia központok fejlesztésének és fenntartható módú működésének támogatását, Nyílt Innovációs Műhelyek, osztott használatú műszer- és tesztközpontok, Living Lab-ek létrehozását és fenntartható működési modelljük kialakításának támogatását jelenti.

6.2.B. A turisztikai kínálat feltételeinek javítása

Indoklás

Az idegenforgalom a megye gazdaságának meghatározó szegmense, amely átlagon felüli jövedelemteremtő képességgel rendelkezik. Győr-Moson-Sopron megye hazánkban belül kiemelten gazdag örökségvédelmi szempontból. Meghatározó turisztikai térségek: a Pannonhalmi Apátság, a Fertő-táj, a Szigetköz, a Rábaköz; Sopron és Győr a műemlékek számát tekintve első és második leggazdagabb vidéki város. Világörökségi szempontból jelentős világörökségi területekkel és világörökség-várományos területekkel rendelkezik.⁷

Általános célok

- A turisztikai kínálat feltételeinek folyamatos javítása, a megye értékeinek, vonzerejének egymást kiegészítő, egymást erősítő jellegének hangsúlyozása, a kölcsönösen előnyös együttműködés kialakítása, összehangolt fejlesztések megvalósítása, a kulturális turizmus komplex rendszerének kialakítása, középpontban a helyi értékek megőrzése és bemutatása.⁸
- A nemzeti fejlesztési célok terén megfogalmazódott a termálvízre épülő gyógyturizmus, az egészség-, a kulturális⁹-, az örökség-, a vidéki és az üzleti turizmus bővítése, célzott turisztikai K+F+I programok kialakítása, a sporttal és rekreációval kapcsolatos turizmusfejlesztés. A kulturális turizmus komplex rendszerének kialakítása, középpontban a helyi értékek megőrzése és bemutatása, a települési értékek (műemlékek, a helyi kulturális

⁷ Emberi Erőforrások Minisztériuma

⁸ Emberi Erőforrások Minisztériuma

⁹ Emberi Erőforrások Minisztériuma

örökség, településkép, szerkezet) megóvása, a helyi örökség digitális megőrzésének támogatása és európai szinten történő megjelenítése.¹⁰

- Horizontális cél a gazdasági potenciál javítása, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű térségek gazdasági felemelkedése, a térségi együttműködések erősítése.
- A megye hosszú távú fejlődéséhez hozzájárulhat a különféle turisztikai ágazatok szorosabb együttműködése, új turisztikai attrakciók kialakítása¹¹ a folyók menti területek vízi turisztikai adottságainak kiaknázása, a kerékpárút-hálózat bővítése a perifériák irányába.
- A világörökségi területek és világörökség-várományos területek esetében a fenntartható fejlődés megalapozása, a kultúrtáji jelleg, a tájból-régióból fakadó művelési, gazdálkodási, építési tevékenységek, fejlesztések biztosítása.¹²
- A társadalomnak az egészséges identitás megőrzéséhez, a lakosság helyben megtartásához szüksége van a múltjába nyúló gyökerekre, melyek materiális megjelenése az épített örökség. Az örökségvédelem a múltra épülő, élhető jövő építésének elengedhetetlen eszköze.¹³

Hosszú távú hatások

- Gazdasági fejlesztés, a lakosság jólétének növelése, lakosságmegtartó képesség fokozása, nemzetközileg is versenyképes turisztikai termékkínálat kialakítása, tájidentitás erősítése.
- A megye turisztikai szerepe megközelítheti Budapestét és a Balatonét. 14
- Egészségügy, vidékfejlesztés, közlekedéspolitika emelhető ki a kapcsolódási pontok közül.
- Vendégéjszakák száma, az egy vendégre jutó bevétel, az átlagos tartózkodási idő nő, a kerékpárutak kiépítettsége eléri az EU átlagot, az idegennyelv-tudás javul.
- Az ökoturizmus fejlesztése.¹⁵¹⁶

Tervezett programok és intézkedések

A Megyei Egészség- és Gyógyturizmus Fejlesztési Program célja a szálláshelykínálat színvonalának növelését elősegítő, valamint az innovációs fejlesztéseket ösztönző kezdeményezések támogatása. Különösen hangsúlyos a kölcsönösen előnyös együttműködések kialakításának ösztönzése helyi, térségi és határon átnyúló vonatkozásban. A program támogatja a kiemelt turisztikai vonzerőre épülő foglalkoztatást bővítő fejlesztéseket, valamint a foglalkoztatottak szakmai továbbképzését támogató elképzeléseket.

A Megyei Örökségturizmus Fejlesztési Program támogatást kíván nyújtani a vonzerő bemutatását és hasznosítását segítő szolgáltatások fejlesztésére, illetve a kulturális és idegenforgalmi központok kialakítására irányuló beruházásokra. Különösen hangsúlyos a turisztikai vonzerőre épülő, foglalkoztatást bővítő fejlesztések ösztönzése. A program célja a megyei szinten kiemelkedő jelentőségű (történelmi, szakrális, kulturális stb.) épített örökség felújítására, turisztikai kínálatának bővítésére irányuló beruházások támogatása, valamint a megyei szinten kiemelkedő jelentőségű természeti örökségek turisztikai kínálatának bővítése.

¹⁰ Emberi Erőforrások Minisztériuma

¹¹ Emberi Erőforrások Minisztériuma

¹² Emberi Erőforrások Minisztériuma

¹³ Örökségvédelem

¹⁴ A megye jelentős ország- és megyehatárokon átnyúló világörökség várományos helyszíne a római limes magyarországi szakasza- A Ripa Pannonica Magyarországon - A megye alábbi 14 települését érinti: Rajka, Mecsér, Bezenye (Gerulata), Máriakálnok (Ad Flexum), Mosonmagyaróvár (Ad Flexum vicus), Kimle, Lébény (Quadrata), Mosonszentmiklós, Öttevény (Quadrata), Kunsziget, Abda, Győr (Arrabona) Győr-Gyórszentiván, Gönyű, Nagyszentjános.

¹⁵ Emberi Erőforrások Minisztériuma

¹⁶ Kunsziget

A Megyei Aktív Turizmus Fejlesztési Program célja a kölcsönösen előnyös együttműködések kialakításának ösztönzése (helyi, térségi, határon átnyúló), az információs központok kialakítását célzó beruházások, valamint a turisztikai vonzerőre épülő, foglalkoztatást bővítő fejlesztések támogatása. Hangsúlyos a vízi turizmus bővítésére vonatkozó beruházások ösztönzése a Mosoni-Dunán, a szigetközi mellékágrendszerben és a Rábán, valamint kerékpárút-hálózat fejlesztése.

A Megyei Agroturizmus Fejlesztési Program támogatni kívánja a hagyományörzésre épülő és a foglalkoztatottság növelését célzó turisztikai fejlesztéseket. Különösen hangsúlyos a szőlészetre és borászatra épülő turisztikai fejlesztések támogatására és a megyei agroturizmus márka kialakítására vonatkozó törekvések ösztönzése. A program támogatni kívánja a tradicionális mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó kézműves és népi mesterségek oktatását.

6.2.C. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése

Indoklás

A megye központi területét egy kiváló mezőgazdasági adottságokkal rendelkező síkság alkotja. A mezőgazdasági területek aránya megfelel az országos átlagnak, a szántóké azonban meghaladja azt. Jellemző a hagyományos mezőgazdasági ágazatok, az intenzív zöldségtermesztés, gyümölcsstermesztés és az erre épülő élelmiszeripari leépülése.

Általános célok

- A mezőgazdasági termelés feltételeinek javítása (pl. csatornahálózat bővítése), az élelmiszerfeldolgozó-ipar újraélesztése. Prioritást élveznek a 85-ös úttól délre elhelyezkedő, nagy hagyományú mezőgazdasági kultúrával rendelkező térségek.
- Nemzeti fejlesztési a környezeti adottságokkal összhangban lévő, azokat megőrző és a helyben élőket gazdagító agrár- és élelmiszergazdaság kialakítása, amely növekvő szerepet tölt be a nemzetgazdasági teljesítményben, az exportban, a vidéki térségek fejlesztésében és a foglalkoztatásban.
- Horizontális célként jelenik meg a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű térségek gazdasági felemelkedésének előmozdítása, a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, az ivóvízvédelem, az élelmiszertermelés biztosítása, a hatékony erőforrás felhasználás.
- A megye agroökológiai potenciáljának kihasználása révén a belföldi piac minőségi élelmiszerrel történő ellátása mellett az élelmiszeripari termékek exportja is bővíthet, különleges módként a bécsi és a pozsonyi élelmiszerpiacon való megjelenéssel is¹⁷. A vidéki lakosság foglalkoztatása révén népességmegtartó hatása is meghatározóvá válhat.

Hosszú távú hatások

- Egy többfunkciós agrár- és élelmiszergazdaság alakul ki, a szektorban működő, versenyképes vállalkozások száma és a foglalkoztatottak aránya is emelkedik.
- A termelési és a termékszerkezet javítása révén a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek hozzáadott értéke növekszik, megkönnyítve a piacra jutást.
- Az ökológiai, ill. a vegyszertakarékos gazdálkodás támogatása a fenntarthatóságot és az egészséges táplálkozás térnyerését segíti elő.
- A termelés optimalizálása, a „jó gyakorlat” alkalmazása révén a mezőgazdasági környezetszennyezés csökken. A gyenge termőképességű külterületi hulladékterületek fásítása, település- és szántóvédő erdősávok, fasorok létesítése.¹⁸

¹⁷ Baross Klub

¹⁸ Baross Klub

- A mezőgazdasági infrastruktúra javul az országos és a helyi¹⁹ utak korszerűsítése révén.
- A hagyományokkal rendelkező mezőgazdasági és élelmiszeripari gépgyártás fellendül.
- A falusi turizmus jelentősége növekszik, a tradicionális mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó kézművesség, népi mesterségek újraélednek.
- Az EU-átlaghoz közelítenek a termésátlagok, ill. az ökológiai gazdálkodásba vont területek aránya; az öntözhető területek aránya meghaladja az országos átlagot, a zöldségtermesztésre épülő élelmiszeripar újjáéled, a horizontális és a vertikális integrációk erősödnek.

Tervezett programok és intézkedések

A Megyei Élelmiszer-feldolgozóipar Fejlesztési Program célja beruházásösztönző beavatkozások és foglalkozásbővítő akciók támogatása az élelmiszeripar és a kapcsolódó ágazatok területén (cukoripar, konzervipar, tejipar, húsipar, malomipar, élelmiszeripari gépgyártás). Kiemelt prioritást élvez a helyi termelői piacok támogatása, a helyi értékesítés ösztönzése és ezzel kapcsolatosan egy célzott marketingkampány működtetése. Fontos részterület a helyi hagyományos, egyedi, speciális termékek előállítására modern technológia segítségével (bioinnováció), illetve ezzel kapcsolatosan start-up és spin-off vállalkozások támogatása.

A Megyei Mezőgazdaság-fejlesztési Program célja a hálózati kapcsolatok fejlesztését (TÉSZ, BÉSZ) elősegítő elemek ösztönzése. Kiemelt prioritást élveznek a kézimunka-igényes ágazatok (pl. zöldségtermesztés (melegházas), gyümölcsstermesztés) innovációs és foglalkozásbővítő fejlesztései. A program támogatja az állattenyésztő telepek hatékonyságának növelését szolgáló telephely-fejlesztési beruházásokat. Különösen hangsúlyosak az alap-infrastruktúrát érintő fejlesztések (pl. csatornahálózat korszerűsítése).

A hal- és vadgazdálkodás területén a termékek feldolgozását és/vagy piacra jutását elősegítő beruházások támogatása, különös tekintettel az új eljárások, technológiák és termékek fejlesztésére, a versenyképesség növelésére, a munkahelyek számának növelésére.

A Megyei Értéktár kialakításának ösztönzése, a települési és a tájegységi termékértéktárak felállítása, a „megyericum” márka kialakítása, különös tekintettel a brandingre, valamint a minőségellenőrzési eljárások kidolgozására a feldolgozás és forgalmazás területén.

Megyei Fenntartható Mezőgazdaság Program célja az ökológiai gazdálkodás térnyerését elősegítő intézkedések, a vegyszertakarékos gazdálkodást ösztönző projektek, valamint a kapcsolódó képzések támogatása. Különösen hangsúlyos a gyengébb minőségű területeken az extenzív állattenyésztést és a legelőgazdálkodást elősegítő projektek, valamint a kapcsolódó képzések ösztönzése.

¹⁹ Baross Klub

6.3. Prioritás: Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél

Baross Gábor program

Pruzsina, 1848 - Budapest, 1892

A dualizmus korának kiemelkedő gazdaság- és közlekedéspolitikusa. A vasútfejlesztés terén elért eredményei miatt „vasminiszternek” nevezték.

Széchenyi István közlekedéspolitikai eszméinek megvalósítója.

A megye kohéziójának erősítése

6.3.A. A közlekedési kapcsolatok javítása

Indoklás

Győr-Moson-Sopron megyében a közlekedési rendszer kettős feladatot lát el: a terület fejlődéséhez elengedhetetlen belső kapcsolatokat, valamint az észak-dél és kelet-nyugat összekötő tengely zavartalan biztosítását, s ezzel a megye nemzetközi és hazai közlekedési rendszerbe való terjesztés integrálását. E kettős feladathoz komplex közlekedésfejlesztési szemlélet szükséges, amely a személyszállítás területén a közforgalmú és az egyéni közlekedés megfelelő egyensúlyát biztosítja, míg az áruszállításban a vasút-közút, illetve a vízi közlekedés megfelelő szerepét alkalmazza.

Általános célok:

A megyei közlekedési rendszer célja, hogy kiszolgálja a dinamikusan fejlődő gazdaságot, biztosítsa a megyei nagyközpontok és városok hazai és nemzetközi összeköttetést, lehetőséget adjon az áruk, a szolgáltatások és az emberek folyamatos és zökkenőmentes szállításához. A megye földrajzi helyzetéből is következik, hogy közlekedési rendszere integratív része a nemzetközi hálózatoknak, így nemzetközi kötelezettség is, hogy ezek a rendszerek megfelelő módon működjenek, azok minősége elérje a nemzetközi normákat. Napjainkra a településközi kapcsolatok felértékelődtek, a munkába járás, a telephelyi kínálatok, az egyes kisebb és nagyobb központok szolgáltatási aktivitása, azok igénybevétele megnőtt. A települések közötti közlekedési hálózatok rohamosan leépültek, minőségük megújítása nélkülözhetetlen. Megnöttek az alternatív közlekedési módok, így a turizmushoz köthető kerekpáros közlekedés, de különféle kiegészítő rendszerek használata is, illetve ezek összekapcsolása. A fejlesztések célja, hogy növekedjék a megyében a települések elérhetősége, azok bekapcsolódása a hazai és nemzetközi hálózatokba.

Hosszú távú hatások

A közlekedési hálózatok fejlesztésével az áruk, szolgáltatások és emberek szállításának, mozgásának körülményei javulnak, ami kedvezően hat a termelési kapcsolatokra, a gazdasági folyamatokra. A hálózatok és rendszerek kiépülésével a megye nemzetközi és hazai viszonylatokban is jobban képes integrálódni, ami növeli telepítési tényezőinek versenyképességét, s ezzel javul a települések feltártsága, az ott élők életminősége.

Tervezett programok és intézkedések

Közúti közlekedés

Országos főutak (tengelyek):

- M9, Sopron-Szekszárd kapcsolat, Térségfejlesztési Tanács kezdeményezése (2027 után)
- M85 autópálya kiépítése, beleértve a Sopron keleti elkerülőt, megteremtve a kedvező határkapcsolatot (2017-2020 között),
- **M86 autópálya kiépítése, tekintettel a teherforgalomra (Szombathely-Csorna) (2016-ig),**
- **M15 2*2 sávú kiépítés, mint az M86 –észak-déli tengely folytatása (2016-ig),**
- Nagyszombat-Győr-Székesfehérvár tengely kiépítése (új Duna híd) (nincs tervben),
- **83. sz. főút Győr-Pápa közötti 11,5 tonnás burkolat megerősítése (pápai repülőtér elérése) (2016-ig),**
- 82. sz. főút fejlesztése a korábbi megyeszékhelyeket összekötő úthálózat fejlesztési elve szerint, illetve az ország „belső” területeinek, valamint a Balaton jobb elérhetősége érdekében (nincs tervben),
- M85 autópálya Sopron kelet (84.sz.főút) - Pereszteg (84.sz főút) Nagycenk keleti elkerülő (2017-2020)

Kiemelt mellékutak:

- Kapuvár-Beled tengely,
- Fertőszentmiklós-Kőszeg tengely,
- „győri gyűrű” – Dunaszentpál-Enese-Tét-Kisbér gyűrű megújítása.

Mellékutak, belterületi utak fejlesztése:

- külön kiemelés nélkül fontos fejlesztési terület a régi és rossz állapotú mellékúthálózat fejlesztése (gondolva a kerékpáros közlekedésre is),
- országhatár közeli utak, határkapcsolatok kiépítése.

Vasúti közlekedés

A vasúti közlekedés területén is a tengely szerep az elsődleges. Ezek közül is kiemelkedik:

- Bécs-Budapest nagysebességű vasútvonal kiépítése,
- Győr-Sopron-(Bécs) kapcsolat kétvágányúsítása,
- Győr-Pápa-Cellsdömölk vasútvonal villamosítása,
- Hegyeshalom-Csorna-Porpác vasútvonal villamosítása.

A vasúti fejlesztéseknél szem előtt kell tartani a várhatóan bevezetésre kerülő közúti teljesítményarányos útdíj alkalmazását, hiszen ez lehetőséget adhat a Ro-La szerelvények újraindítására, mivel az útdíj alkalmazásával a vasút és a közút használata hasonló árkategóriába kerül.

Vízi közlekedés

Győr-Moson-Sopron megyében a vízi közlekedés két nagy területre bontandó. A turisztikai és szabadidős tevékenységek szempontjából tovább fejlesztendő a Fertő térsége. A turisztikai szempontú vízi közlekedést még két területre lehet osztani:

- Yacht - és kishajóforgalom – yacht kikötő Győr,
- vízitúrázás – Rába, Szigetköz.

A szállítási feladatok tekintetében a megyében a **Duna** tekinthető gyakorlati szempontból hasznos vízi útnak. A Dunán a legfontosabb fejlesztési irány a **Győr-Gönyű** kikötő medencéssé alakítása, valamint ehhez kapcsolódóan a Mosoni-Duna vízszintjének rehabilitációja.

Légi közlekedés

Megyénkben összesen öt sport- és kereskedelmi célú repülőtér működik. Ezek közül messze kiemelkedik a **Győr-Pér repülőtér**, ennek további fejlesztése és funkcióbővítése (közforgalmú személyszállítás) kiemelt feladat, tekintettel a város egyre fokozódó gazdasági szerepére.

A légi közlekedés fejlesztésénél figyelembe kell venni egy **légi mentőbázis kialakítását** is, hiszen megyénkben halad át több nemzetközi közút.

Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros közlekedésnél a korábbi extenzív (mennyiségi) bővítést **minőségi irányba kell továbbfejleszteni**. Ez alatt értendő az egységes szerkezetű, **összefüggő kerékpárút-hálózat kialakítása**, illetve a **meglevő szakaszok minőségi fejlesztése** (vonalvezetés, burkolatszélesség, közúti átvezetések).

Kiemelten fejlesztendőek a kerékpáros létesítmények (kerékpárutak és az azokat kiszolgáló kerékpáros-barát vendéglátó- és szálláshelyek) a megye turisztikailag frekvenciált területein (Fertő térsége, annak kapcsolódása Kapuvár irányába, EuroVelo 6 nemzetközi kerékpárút).

Emellett a megye belső kapcsolatait javítandó, meg kell teremteni a kerékpározható mellékúthálózat rendszerét is.

6.3.B. A centrumok elérhetősége

Indoklás

A megye nagyközpontjainak (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár), valamint térségi központjainak funkciói megnöttek, azok ellátása csak a térségükkel kialakított közlekedési kapcsolatok folyamatos megújításával lehetséges. A nagyvárosok körül település - agglomerációk alakultak ki, amelyek fejlődése a jövőben erőteljes lesz, megfigyelhető a településhatárok elmosódása, azok összenövése. A tömegközlekedésben a környezet - és energiakímélő fogyasztási módok jelennek meg, megváltoznak az utazási szokások, azokban a költségérzékenység növekszik. A települések közötti kapcsolatok javítása szükséges a kistérségekben, itt a szervező központok elérhetőségének biztosításával, az ottani intézmények és funkciók elérésének garantálásával.

Általános célok

A nagyvárosok és környezetük közlekedési kapcsolatainak megújítása, azok új rendszerbe történő szervezése, új típusú hálózati rendszerek kiépítése, a megközelíthetőség javítása, annak időbeli és technikai feltételeivel. Cél, hogy 2020-ig jelentősen javuljon a nagyváros környéki közlekedési hálózat, a centrumok és a kapcsolódó települések elérhetősége növekedjék.

Hosszú távú hatások

A hálózatfejlesztés eredményeként a területi funkciómegosztás jelentősen javulni fog, a munkahely-lakóhely kapcsolatok gyorsabbá és kényelmesebbé válnak, a környezeti terhelés csökken, a kistérségi központok funkciói bővíthetnek, azok alakításának optimumaihoz közelebb kerülhet a térség és a központok, ezzel a térségi összetartozás erősödik, ami az erőforrások teljesebb kihasználását teremtheti meg.

Tervezett programok és intézkedések

Elővárosi Közlekedés Hálózat:

A megye nagyvárosai megközelíthetőségének javítása, a hálózatok és szervezeti keretek korszerűsítése, a különféle rendszerek kapcsolatának megteremtése, a tájékoztatási rendszerek megújítása, a tarifarendszerek összehangolása, a hálózatra történő ráfűződés feltételeinek megteremtése. Az országhatáron átnyúló közlekedési kapcsolatok integrálása a rendszerbe, tekintettel arra, hogy mindhárom centrum - változó mértékben – országhatár menti viszonylatban is egyre nagyobb mértékben érdekelt.

Kistérségi Közlekedésfejlesztés:

A kisvárosok és térségük közlekedési kapcsolatainak áttekintése, a rendelkezésre álló eszközállomány felmérése, a hálózati rendszerek tervezése, szervezése, az ezekhez szükséges intézményi és technikai feltételek megteremtésével.

6.4. Timaffy László Program

Timaffy László program

Mosonszentandrás, 1916 –
Győr, 2002

Néprajzkutató, tanár.
Szűkebb szakterületei: néphit, népi
gazdálkodás, állattartás,
közlekedés, vízrajz.

Környezet, kultúra, életminőség

6.4.A. Környezeti adottságok hasznosítása

Indoklás

A megye kedvező környezeti adottságainak funkcionális hasznosítása, a környezeti elemek beépítése a gazdasági funkciókba, a vállalkozások kapacitásának megújításába (turizmus, helyi nyersanyagokra épülő termelés), a környezettudatos életmód és fogyasztás terjesztése, ezek közvetítőrendszereinek támogatása (termelői piacok, „megyericumok” katasztere). (Szigetköz, Hanság, Sokoróalja, Fertő-tó környéke, Pannonhalmi dombvidék). Ellátási (energia, nyersanyag) rendszerek lokális megoldása.

Általános célok

- Az erőforrás-hasznosítás, továbbá a gazdálkodási struktúrák és megoldások tervezése során a helyi (természeti- és erőforrásbeli) adottságok és készletek figyelembevétele szükséges a versenyképes, fenntartható megye kialakításához.
- Törekedni kell a decentralizált erőforrások előállítására és a gazdaság, társadalom igényeinek lokális, önfenntartó ellátására, az ezzel kapcsolatos tevékenységek ösztönzésére, továbbá a szemléletformálásra. Célul kell kitűzni a nyílt gazdasági láncok zárását, a gazdaság anyagtalanítását.
- Törekedni kell az anyag- és energiahatékony gazdálkodás feltételeinek kialakítására, továbbá a megye területén jó energiasűrűséggel elérhető megújuló kapacitás minél nagyobb arányú alkalmazására.

Hosszú távú hatások

A környezeti állapot megóvásával elérhető a megyei természeti környezet minőségének megóvása, ezzel a gazdasági működésének új erőforrásaihoz jutunk. A sokoldalú energia-hasznosítással elérhető a termelési költségek csökkentése, ami javítja a versenyképességet, s egyben a lakosság életminősége is kedvezően alakulhat.

Tervezett programok és intézkedések

- Környezeti potenciál hasznosítása
- A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az adottságoknak megfelelő jó mezőgazdasági gyakorlat (Pl.: trágyázás helyes módja, növényvédőszeres helyes alkalmazása, stb.) alkalmazása, illetve ennek támogatása szükséges ahhoz, hogy a gazdálkodás fenntartható szintje elérhető legyen.
- A vizekkel való takarékos bánásmód érdekében a táji adottságoknak megfelelő öntözéses gazdálkodást kell kialakítani, melyhez szükséges az öntözés feltételeinek javítása is.
- Megnyugtató választ kell találni a Víz Keretirányelvből származó, parti sávokat érintő szabályozások (mezőgazdasági művelés megszüntetése) gyakorlati átültetésére.
- Természetközeli gazdálkodási módozatok strukturált támogatása.
- Zöldgazdaság.
- A stratégiai célok elérése érdekében megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és speciális térségi programok indítása szükséges.
- Támogatni kell az alacsonyabb környezeti terhelést jelentő technológiák megyén belüli megtelepedését. E célból kiemelten fontos K+F tevékenységek indítása, valamint a tudástranszfer erősítése.
- Szükséges a hulladékok keletkezésének minimalizálása, részben technológiai fejlesztésekkel, részben az újrahasználat – újrahasznosítás erősítésével. Ehhez többoldalú gazdasági együttműködések kialakítása, valamint az ipari ökológia alapelveinek megvalósítása szükséges.
- A pozitív változások egyértelmű hatótényezője a környezettudatos szemléletmód. Ennek erősítése érdekében a fenntartható fogyasztással és termeléssel kapcsolatos mintaprojektek és szemléletformáló kampányok indítása szükséges.
- Energiagazdálkodás: Támogatni kell az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérést (infrastruktúra és lakásépítés egyaránt).
- A jövőbeni energetikai beruházások előkészítése érdekében fel kell tártani a helyi önkormányzatok energiagazdálkodását, különös tekintettel az energiahatékonyság kérdésére. Meg kell állapítani a fejlesztendő területeket, illetve azokat a pontokat, ahol jelentős hatékonyságnövelés lehetséges.
- Ezzel párhuzamosan a jelenlegihez képest erőteljesebben kell támogatni az energiahatékonyság-növelő intézkedéseket (különös tekintettel a középületek épületenergetikai fejlesztésére, előnyben részesítve a megújuló megoldásokat).
- A megyére is vonatkozó regionális szintű energiastratégia konzekvens megvalósítása a fenntartható energiagazdálkodás kialakításának egyik fontos kulcsmozzanata.
- A hosszú távú fenntarthatóság és az ellátás biztonságának növelése érdekében indokolt a megújuló energiaforrások (vízenergia – akár meglévő duzzasztókba beépíthető törpe vízerőművek), nap- és szélenergia, geotermikus energia, biogáz üzem) arányának karakterisztikus növelése (célszerű a lokális előállítás támogatása). Megyénk kiemelkedő lehetőségekkel rendelkezik ezen energiaforrások tekintetében, a lehetőségek kihasználása nem csak az energiabiztonságot növelné, hanem értékes munkahelyeket is teremtené.
- Támogatni kell a lakossági és vállalkozói energiatakarékosságot. Ezt a folyamatot erősíteni kell olyan szemléletformáló kampányokkal, melyek az energiatakarékosság jelentőségére és ezen belül az egyes szereplők felelősségére hívják fel a figyelmet.

6.4.B. Táj, település, ember, értékmegóvás

Indoklás

Környezet, táj, település, emberi és kulturális értékek megóvása, a természeti erőforrások hasznosítási előfeltételeinek kidolgozása (megyei kataszter és hasznosítási terv), műemléki felújítási igények számbavétele, felújítási programok integrálása a térségközponti és térségi fejlesztésekbe, a Natura 2000 hálózat felülvizsgálata, azok szakszerű újrahasonosítása (megye egész területe). Értékalapú, fenntartható hasznosítás feltételeinek kidolgozása.

Általános célok

- A megye területén található környezeti és természeti értékek állapotának feltárása, azok állapotának megítélése és az állapot megóvására, illetve javítására irányuló tervek kidolgozása és konzekvens megvalósítása szükséges az értékalapú hasznosításhoz.
- Fel kell tárnai a megye területén található épített értékek, műemlékek állapotát állapotmegőrző és –javító programok kidolgozása és konzekvens megvalósítása szükséges.
- Ki kell dolgozni az értékalapú hasznosítás alapjait és meg kell teremteni annak feltételeit.

Hosszú távú hatások

A táji, települési értékek megóvása jelentősen javítja az életkörülményeket, szolgálja a stratégiai célt, az otthonos megyét, ami növeli a népességmegtartást, s egyben a vonzó környezet révén az életminőséget kedvezően befolyásolja.

Tervezett programok és intézkedések

1. Környezeti állapot javítása

- Célul kell kitűzni a felszíni és felszín alatti vizek minőségi, mennyiségi és ökológiai „jó állapotának” elérését, továbbá annak fenntartását. Ennek kapcsán el kell végezni a következő feladatokat: sérülékeny vízbázisok diagnosztikai programjának befejezése; felszíni vizek diffúz szennyeződésének csökkentése érdekében védősávok kialakítása, a már kialakult fás kísérő állomány, erdőszűcség megőrzése; az illegális és nem megfelelő lerakók rekultiválása, felszámolása.
- A környezeti elemek károsodásának megelőzése érdekében vállalni kell a szennyvíztisztítás és csapadékvíz-elvezetés helyzetének tisztázását (kis településeknél akár természetközeli tisztítási módokkal). Ebbe beleértendők a következő tevékenységek: települési szennyvízhálózat kiépítése a szennyvízszikkasztásból származó szennyezés csökkentése érdekében, továbbá a rákötési arány növelése; belterületi és külterületi jó csapadékvíz-gazdálkodás megvalósítása, a lehetőségekhez mérten az elválasztott rendszerű csatornahálózat kiépítésének előmozdítása.
- A felhagyott hulladéklerakók szakszerű rekultiválása és az illegális hulladéklerakók felszámolása egyaránt alapfeltétele a környezeti elemek szennyezése megelőzésének.
- Fel kell készülni a globális klímaváltozás következtében a jövőben gyakrabban előforduló árvíz- és belvízvédelmi helyzetek kezelésére, elsősorban a megelőzésre helyezve a hangsúlyt. Ennek keretében cél a megelőzés, a vizek lehetőség szerinti visszatartása, illetve a tározás növelése (Pl.: Duna-projekt – árvízvédelmi célú fejlesztések).
- Kiemelt feladat a felhagyott ipari, mezőgazdasági telephelyek felszámolása, illetve kármentesítése.

- Síkvidéki, dombvidéki vízfolyások ökológiai mederrendezése (belterületen és külterületen egyaránt), vízpótlása a jó ökológiai állapot/potenciál elérése érdekében. pl.: Mosoni-Duna-projekt megvalósítása, Mosoni-Duna torkolati műtárgy megvalósítása, szigetközi vízpótlórendszer rehabilitációja, Rába folyógazdálkodási terv megvalósítása, Rábaköz-Tóköz vízpótlása, Ikva ökológiai mederrendezés.

2. *Települések értékmegővését* célzó intézkedések (rozsdáövezetek helyreállítása, barna mezős területek rehabilitációja és a légszennyezettség csökkentése) előmozdítása, támogatása kiemelten fontos, csakúgy, mint a településkép javítása és a kistépülési életszínvonal emelése.

- Hosszabb távon célul tűzhető ki a Szigetközi Nemzeti Park létrehozása, ezzel párhuzamosan az élőhelyvédelem, -helyreállítás, -fejlesztés, valamint a gyűjteményes kertek és védett történelmi kertek élőhely-rekonstrukciója.
- A megye már meglévő, az UNESCO által világörökségi helyszínné nyilvánított térségei (Pl.: az ezeréves „Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete”, valamint az Ausztriával közös „Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj”) értékmegővő fejlesztése.
- Kulturális értékek továbbfejlesztése, új lehetőségek kialakítása (Pl.: fertőszéplaki Hármashalom; Kapuvár: határon átnyúló 56-os Történelmi Téma-park, illetve honfoglalás kori gyepű rekonstrukciója; Kunsziget: római limes magyarországi szakasza; Sopron: Óváros-történelmi Belváros újjáélesztése, stb.).

3. *Víz, mint erőforrás* kapcsán folyamatosan erősíteni és korszerűsíteni szükséges a határvízi együttműködést és ezzel elő kell segíteni az összehangolt vízkészlet-gazdálkodást.

- Nagyvízi mederkezelési tervek elkészítése és azok figyelembevétele a terület-, településfejlesztések során.
- A megyében található vízfolyások ökológiai revitalizációja, hasznosítás (Pl.: turisztikai) tervezése, ehhez ösztönző rendszer kidolgozása.
- Vízkészletek fenntartható hasznosítása (Pl.: helyi fogyasztás támogatása, marketing-koncepció kidolgozása, helyi termékek összekapcsolása, kataszter kidolgozása és ezek támogatása).

6.4.C. Életminőség javítása

Indoklás

Egészségügy, életminőség fejlesztése, a természeti, táji, kulturális és települési értékek megővásával, azok folyamatos fejlesztésével, élhető európai otthon biztosítása az itt élők és ide költözők számára, törekvés a társadalmi felzárkóztatásra, az egészséges társadalom megvalósítására (prevenációs, életminőség javítását elősegítő programok; aktív, egészséges, összetartó helyi közösségek fejlesztését támogató programok; aktív szabadidő-eltöltés, egészségipari infrastruktúra-fejlesztés).

A megye gazdag termál- és gyógyvízkészletének, geotermikus adottságainak hasznosítására alapozva az egészség megőrzését és helyreállítását, az egészségtudatos életmódot támogató szolgáltató és termelő iparágak kialakítása. Beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra. Az egészség-kultúra-innováció hármas nemcsak a városnak, hanem a térség számára is munkahelyeket és fejlődést eredményez.

Általános célok

- Az „egészséges, érték tudatos és szolidáris társadalom” megteremtésének célkitűzése.
- Egészségügyi ellátás javítása, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése; egészségipari fejlesztések; idősek életminőségének javítása.
- A megye gazdag termál- és gyógyvízkészletének, geotermikus adottságainak hasznosítására alapozva az egészség megőrzését és helyreállítását, az egészségtudatos életmódot támogató szolgáltató és termelő iparágak kialakítása.
- A kulturális infrastruktúra fejlesztése, fenntartásának támogatása.

Hosszú távú hatások

Az életminőség-javítás komplex programja a gazdasági és társadalmi folyamatokat kedvezően alakítja, hasznosítja a megye természeti erőforrásait, de új gazdasági szektorok felé nyitva.

Tervezett programok és intézkedések

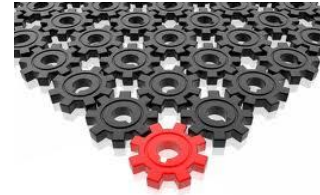
- Társadalmi felzárkózás. A közoktatás infrastruktúrájának fejlesztése (óvodák építése, tornatermek építése + eszközbeszerzés) és az oktatási integráció feltételrendszerének megteremtése. Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációjának támogatása, esélyegyenlőségének javítása. Fogyatékos személyek, megváltozott munkaképességű emberek, hátrányos helyzetű személyek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának elősegítése. A romák iskolázottsági és munkaerő-piaci hátrányainak csökkentése. Az egészséges életmód népszerűsítése, szabadidős sportolási lehetőségek megteremtése, sportinfrastruktúra fejlesztése, a mozgás népszerűsítése, az aktív szabadidő eltöltés lehetőségeinek fejlesztése, megteremtése.
- Az idősek életminőségének javítása, idősek ellátórendszereinek fejlesztése (ideértve az „alkonyatipar” támogatását is). Az egészségügyi ellátás fejlesztése, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése.
- Egészségipari fejlesztések, prevenciók, az életminőség javítását elősegítő programok; aktív, egészséges, összetartó helyi közösségek fejlesztését támogató programok; aktív szabadidő-eltöltés.
- A művészeti nevelés támogatása; közgyűjtemények fejlesztése, könyvtárak fejlesztése. közösségi kezdeményezések támogatása; szemléletformálás, prevenció, felvilágosítás, konfliktuskezelés eszközeinek fejlesztése, kampányok, programok megvalósítása.
- Egészségügyi centrum fejlesztése, egészséges életmód alakítása. A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház regionális feladatokat ellátó kórház, melynek infrastrukturális és szakmai bázisa kiváló adottságokat kínál a megyei szintű egészségügyi megelőző és fejlesztő program lebonyolítására. A program célja, hogy az egészségtudatos életmód kialakulását segítse, preventív, megelőző szakmai keretek és feltételek között, javítva egyben a betegellátás színvonalát, az ehhez szükséges eszközök és épületállomány megújításával. A hagyományos egészségügyi szolgáltatások mellett fejlesztendőek azok a szakmai területek, amelyek erőteljesen kötődnek a megye és a Győr megújuló gazdaságához (ipari hatások, turizmus, sport), valamint az itt élők életminőségének javításához.

6.5. Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél:

Gyóró, 1915- Győr, 2009

Hazánk egyik legnevesebb földrajztudósa. Földrajztanár és –tudós, a földrajztudomány kandidátusa, Állami díjas (1973), a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagja.

Belső kohézió, centrumok és perifériák

Indoklás

A megye térszerkezetében a kettősség figyelhető meg. A nagyvárosok és azok környezete kimondottan fejlett, mivel a gazdasági potenciál itt koncentrálódik, de még nem alakultak ki a nagyközpontok és vonzáskörzetük összehangolt fejlesztése, így az erőforrások megoszlanak, azok koncentrációja kevésbé érvényesül. Ellenpontként áll a megye középső része, a Rábaköz, valamint néhány, a centrumoktól távolabb lévő mikro térség (Tóköz, Bakonyalja, Sokoró vidéke, Répce mente), ahol a hátrányos helyzet a jellemző, a gazdasági funkciók hiányosak, a népesség elöregedése megindult, a települések kapcsolata a központokkal gyenge, maguk a települések is fokozatosan leépülnek. Ezt a kettősséget a fejlesztéssel célszerű mérsékelni. Egyrészt a nagyvárosi agglomerációs folyamatok és a gazdasági funkcióterítés, valamint a település és a központ kapcsolatainak javításával. Másrészt az elmaradott, hátrányos helyzetű kistérségek, településhalmazok megújításának támogatásával, a meglévő gazdasági, társadalmi, emberi, települési erőforrások feltárásával és újszerű hasznosításával. A megye belső kohézióját tehát úgy javíthatjuk, ha a nagyvárosok funkcióit gyarapítjuk, egyben azok elérhetőségét biztosítjuk, valamint megteremtjük a leszakadó – értékes adottságokkal rendelkező - táji, térségi település-együttesek helyzetének stabilitását, valamint felzárkózását.

Általános célok

A megyei belső kohézió azt jelenti, hogy a területi funkciók vonatkozásában egységesebbé, homogénebbé válik a megye, ezzel biztosítható a kialakult dinamizmus terjedése, a helyi erőforrásokra épülő innovációs folyamatok felgyorsítása, valamint ezek segítségével az életminőség növekvő szintjének biztosítása. A térszervezés rendszere a jövőben csak a központi települések funkcióinak megújításával, azoknak a változó igényekhez való alakításával érhető el, de ezeket biztosítani kell azoknak a településeknek is, amelyek részben a vonzáskörzetben, vagy azok metszéspontjaiban, érintkezési zónáiban helyezkednek el, vagy éppen az ország/megyehatárhoz való közelségük képezi a fejlődés korlátait. A tervezési időszak végére olyan helyzetbehózási stratégiákat és megvalósításuk metszeteit kell kidolgozni, amely az elmaradott helyzetben lévő települések integrálását segíti, valamint hozzájárul a nagyvárosi agglomerációs folyamatok kedvező alakulásához.

Hosszú távú hatások

A megye belső kohéziójának javításával arányosabb térszerkezet alakul ki, növekszik a területi erőforrások hasznosítása, a gazdasági integráció terei jelentősen bővülnek, a települési funkciók letisztulnak, azok között egészséges hierarchia alakul ki. A fejlesztési program többi eleme is jobban érvényesül, ha csökkennek a megyén belüli területi ellentmondások, a térségek belső és köztes kapcsolata javul, a különbségek mérséklődnek, s a tényleges funkciók köre kellően felosztott.

Tervezett programok és intézkedések

6.5.A Rábaköz Fejlesztési Program:

A 44 települést magában foglaló táji és települési jellemzőkben, valamint történelmi, néprajzi, de termelési kultúrában is sajátos karaktert mutató térség önmagában is belső ellentmondásokat hordoz. A térség három városa más és más vonatkozásban formálja mikrotérségeit, a tartós gazdasági vákuum következtében a gazdasági szerkezet nem kiegyensúlyozott, miközben számos értékes jövőt alakító adottsággal rendelkezik. A program kidolgozásával még alaposabban feltárhatók ezen értékes vidéknek az adottságai, s az arra épülő fejlesztésekkel, valamint más megyei programoknak a Rábaközre fókuszáló támogatásaival a térség felzárkózása megindulhat.

6.5.B Helyzetbe Hozás Programja:

A megye elmaradott helyzetben lévő mikrotérségeinek, településhalmazainak, periférikus településeinek fejlesztését kiemelten kell kezelni. A program célja, hogy helyzetbe hozásukhoz támogatást adjon. A Répce mente, az osztrák határ menti vákuumtérség (84-es úttól nyugatra), a Tóköz vidéke, a Sokoró-alja, a Bakony-alja települései, településhalmazai hátrányos helyzetének javítása (elérhetőség javítása, munkalehetőségek, települési együttműködés ösztönzése, helyi erőforrások hasznosítása, stb.) együttesen kezelhető, de az adott térségekre jellemzően értelmezhető programot kíván meg, szorosan kapcsolódva a többi megyei fejlesztési célhoz.

6.5.C Győri Járműipari Körzet Program:

Győr és térsége (győri, téti, pannonhalmi járás, valamint a megyehatáron és országhatáron túli területek) ma és a jövőben a magyar, de a közép-európai gazdaság egyik dinamikus csomópontja, amelyben a járműipar a meghatározó, prosperitást jelentő ágazat. A város gazdasága erőteljesen fejlődik, térségi kapcsolatai szerteágazóak, népességvonzása kiemelkedő, így szükséges programba rendezni a fejlesztési irányokat, erősítve a rendelkezésre álló potenciálokat, s segítve azok térbeli terítését.

6.5.D Centrumok és Térségük Integrációs Program:

Sopron, Mosonmagyaróvár és a megye kisvárosai térségszervező funkciónak erősítése, azokhoz kapcsolódó eszközrendszerek támogatása, a helyi igényekhez igazodó fejlesztések ösztönzése, az újszerű város és vidék kapcsolati rendszer támogatása, beépülve a városok által készített Integrált Városfejlesztési Stratégiába, támogatva az egyes városok Integrált Területi Beruházásainak térségre fókuszáló fejezeteit.

6.6. Esterházy János Stratégiai Fejlesztési Cél

Esterházy János program

Nyitraújlak, 1901 -
Mírov (börtön), 1957

felvidéki gróf, a magyarság
parlamentari képviselője Prágában,
majd Pozsonyban,
a kisebbség- és üldözött-védő
mártír politikus

Együttműködés a szomszédokkal

Indoklás

Győr-Moson-Sopron sajátos helyzetű megye, mivel fejlődése – földrajzi adottságaira tekintettel – elválaszthatatlan a határ túloldalán található szereplőkkel történő együttműködéstől. Ennek oka egyrészt abban keresendő, hogy a megye térszerkezeti szempontból meghatározó települései (Győr, Mosonmagyaróvár, Sopron) *határtérségben* fekszenek, *vonzáskörzetük csonka* (Soproné extrém mértékben az), ezért fejlődésük alapvető feltétele a területi potenciál kihasználását lehetővé tevő *funkcionális vonzáskörzetek rehabilitációja*.

Másrészt a megye *Közép-Európa legdinamikusabban fejlődő várostérségéhez* (CENTROPE) tartozik, amelynek meghatározó szereplői (Bécs és Pozsony) közvetlenül is hatással vannak mindazon területileg értelmezhető folyamatokra, amelyek a megye további sorsát befolyásolják.

Meg kell továbbá említeni, hogy az ország többi részéhez viszonyítva kedvezőbb közlekedés-földrajzi és városhálózati adottságoknak köszönhetően *a megye erősen kötődik a határ túloldalán található pólusvárosokhoz*, azok térszervező hatásai a megye jelentős részén érezhetők, ez több határhoz közeli településen *agglomerációs hatásokkal* is kiegészül. Mindez szoros és tartalmas határon átnyúló együttműködésre predesztinálja a megyei szereplőket. Az elérhetőséget azonban szlovák-magyar viszonylatban nagyban befolyásolja a Duna, mint határfolyó, ahol a folyón való átkelés lehetősége, ennek jövőbeni fejlesztése a kapcsolati térpályákat is újrarajzolja. Az észak-nyugati határszélen a magyar-osztrák viszonylatot pedig a Fertő-tó elhelyezkedése és speciális helyzete határozza meg.

Általános célok

Igazodva a formálódó OFTK határ menti és határon átnyúló fejlesztésekkel kapcsolatos javaslataihoz, a szomszédosági kapcsolatok tekintetében több, a lehetőségekre és a hátrányok kompenzálására bontható elvi kiindulópontot célszerű megemlíteni. A korábban már említett *külső és belső szomszédosági kapcsolatokban rejlő lehetőségek jobb kiaknázása* az egyik fő cél. Ide tartozik minden olyan kezdeményezés és fejlesztés, amellyel a megyében tevékenykedő szereplők a szomszédos országok és megyék gazdasági, ill. infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódását elősegíthetik. Megyei szereplők közé sorolhatjuk a lakosságot és különböző intézményeket, szolgáltatókat, akik között segíteni kell új kapcsolatok kiépítését és a már meglévő kapcsolatok ápolását, nem utolsósorban a kapcsolatokból fakadó hatások jobb hasznosulását.

A határhelyzet azonban nem csak lehetőségeket, de hátrányokat is rejt magában, ezért második fő célként *a speciális elhelyezkedésből fakadó hátrányok kompenzálását* kell, hogy megemlítsük.

Határtérség ebben az esetben éppúgy lehet a közigazgatási határral elválasztott belföldi országrész, mint a megye államhatárként funkcionáló térsége egyaránt. Az organikusan szerveződő határ menti kapcsolatok élénkítése, megerősítése és a peremhelyzetekből fakadó lemaradás megszüntetése a legfontosabb beavatkozási terek ebből a szempontból.

Tekintettel arra, hogy - a megyehatár-térségek helyzetéről - a szomszédos magyar megyék hasonlóan gondolkodnak koncepcióikban, mód nyílhat komplexebb, együttes beavatkozásokra is.

6.6.A. A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása

A megye része a CENTROPE régióknak. A négy országra (Ausztria, Csehország, Magyarország, Szlovákia) kiterjedő, mintegy hat és fél millió ember lakóhelyét jelentő, nyolc szövetségi tartományt, régiót illetve megyét érintő CENTROPE alapját tulajdonképpen a Bécs–Pozsony gazdasági tengely jelenti, melyhez északon Brno, délen pedig Győr gazdasági térsége csatlakozik.

Az integráció és a megye céljai között számos közös pont található. A CENTROPE esetében az egyes célcsoportokon belül egyszerre van jelen a külső és belső kohézió elérésének igénye. Ez érthető, hiszen e térségben (Bécs és Pozsony kiemelkedő szerepe miatt) a két cél csak egymással összefüggésben értelmezhető, a megyén belül azonban nincs kiemelkedő jelentőségű nagytérségi központ, így a külső kapcsolódások erősítése a térség egésze számára egyformán cél, melynek egyben előfeltétele a belső kohézió megteremtése.

A CENTROPE stratégiája négy beavatkozási terület mentén csoportosítja a célokat, ezek:

- a tudásrégió,
- a humántőke,
- a területi integráció és
- a kultúra, illetve a turizmus.

A CENTROPE stratégiájának **humántőke-fejlesztést célzó beavatkozási területe** esetében jelentős súlyt képvisel az integrált munkaerő-piac megteremtése, az akadályok elhárítása a határok feletti munkaerő-migráció elöl, illetve a térségen belüli társadalmi kapcsolatok erősítése (többek között a nyelvtanulás által). A CENTROPE a minőség fokozását, a képzettségi szint emelését társítja ehhez a beavatkozási területhez. Mindezek megvalósítása Győr-Moson-Sopron megye érdekeit is szolgálná.

A CENTROPE stratégiájának fennmaradó két beavatkozási területe, a **tudásrégió** megteremtése és a **kulturális és turisztikai kínálat** kiaknázása a gazdaság térségi fejlődésének elősegítését célozza. A közös pontokat a befektetések ösztönzése, valamint a gazdasági szereplők hálózatba szervezése jelentik, ennek érintett szektorai azonban eltérőek. Győr-Moson-Sopron megye esetében a gazdasági fejlődés két fő letéteményese az autóipar és az agrárszektor, illetve az ezekre szerveződő hálózatok, az autóipar esetében a beszállítók rendszere, a mezőgazdaság esetében pedig a feldolgozó és forgalmazó vállalatok. A CENTROPE ugyanakkor a biotechnológia (illetve tágabban az élettudomány) és az energetikai szektor terén tűzi ki célul a hálózatosodás elősegítését, ezen felül pedig a kutatás-fejlesztés területén kíván bekapcsolódni a nagytérségi munkamegosztásba.

A határon átnyúló integráció céljai tehát számos beavatkozási területen átfedést, illetve egyezést mutatnak, a különbségek pedig betudhatók a térségek társadalmi-gazdasági sajátosságaiból eredő hangsúlyeltolódásoknak. A térségi integráció pozitív eredményei tehát kiegészíthetik a megyei törekvéseket, kedvező szinergiák érhetők el, ehhez azonban a konkrét beavatkozások, projektek kidolgozása esetén mindenképpen szükséges azok egymással való összehangolása. Fontos ugyanakkor, hogy a CENTROPE-tagság jövőben ne csupán hangzatos stratégiák megalkotásában merüljön ki, a megvalósuló projektek ne csupán a CENTROPE magtérségének érdekeit szolgálják. A megyének határozott álláspontot kell képviselnie az együttműködésben, anyagi és humán forrásokat pedig kizárólag abban az esetben érdemes az együttműködés fenntartására áldozni, amennyiben e fenti irányokba elmozdulás történik, az együttműködés egyoldalúsága megszűnik. Az egyoldalúság megszüntetéséhez a megye oldaláról proaktív viselkedés kívánatos.

6.6.B. Az országhatár menti együttműködések fejlesztése

Az alábbi fejlesztési prioritás a határ menti kapcsolatok sokszínű és határrészről határrészre változó minősége miatt változatos elemek sorát tartalmazza. Más jellemzőkkel írható le és más kapcsolati

lehetőségeket rejt a megye Szlovákiával határos, Győr vonzáskörzetéhez kapcsolódó területe, a pozsonyi agglomeráció megyei településeket érintő területe, a Fertő-tó menti magyar-osztrák kapcsolatok és Sopron vonzáskörzete a megye nyugati határszélén. Szintén különbséget kell tenni a határon túli, de magyar ajkú többséggel rendelkező területek és az osztrák, ill. szlovák ajkú lakossággal rendelkező területekkel való kapcsolattartásban is.

A foglalkoztatási helyzet határ menti (gyakran éles) különbségei például jelentős munkaerő-piaci együttműködési lehetőségeket tartogatnak. Ez azonban a két oldal irányában igen eltérő módon alakul, hiszen Szlovákia irányában lényegesen rosszabb, míg Ausztria irányában kedvezőbb foglalkoztatási helyzet állandósult. De Győr-Moson-Sopron megye esetében hosszú szakaszokon az országon belüli megyehatárok is jelentős területi különbségek elválasztó vonalai. A jobb területi kohézió elérése érdekében a különbségekből adódóan prognosztizálható *munkaerőmozgások kezelését tervezni szükséges, szakképzési együttműködésekre és összehangolt munkaügyi irodai tevékenységre van szükség.*

A határ menti kapcsolatok mennyiségének és minőségének javítása szorosan összefügg az **elérhetőség javításával**, infrastrukturális fejlesztésekkel. Létezik az infrastrukturális fejlesztésnek makro (vasúthálózat bővítése, hidépítés, úthálózat fejlesztése) és mikro kapcsolati (kompok, tömegközlekedés szervezése, kerékpárutak). Ezek többsége nem megyei hatáskörű intézkedés, országos illetve kormányközi egyeztetések szükségesek megvalósításukhoz. Emellett számos olyan európai szintű beavatkozás prognosztizálható a jövőben, ami alapjaiban változtatja meg a határközeli szolgáltatások kihasználtságát, gondolunk itt például a külföldi egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés változására. A megye szempontjából rendkívül fontos szempont, hogy felkészülten várhassa, majd kiaknázhassa a fejlesztésekkel és a változásokkal járó lehetőségeket. *A felkészüléshez és a jövőbeni együttműködéshez szükséges informális és formális kapcsolatépítés támogatandó cél a megye részéről.*

Formális kapcsolatként a magyar-szlovák határtársaság mindennapjaiban az **Európai Területi Társulások (ETT)** vesznek részt. A megye intézményes szinten a Rába-Duna-Vág ETT munkájában vesz részt. Az RDV ETT stratégiájának tervezett beavatkozásaiban a területi, gazdasági és társadalmi kohézió erősítése jelenik meg legfontosabb célként, kiemelten kezeli az alapítók (Győr-Moson-Sopron megye, Komárom-Esztergom megye és a Nagyszombati Önkormányzati Kerület) területén megvalósuló közlekedésfejlesztési elképzeléseket. Erősen épít a hasonló gazdasági adottságokra, amelyek számos együttműködési lehetőséget rejtenek. Különös figyelmet fordít a járműipar ágazatára, amely a térség legjelentősebb foglalkoztatója és értéktermelője. Az RDV20 ETT fejlesztési stratégiájából az egyes beavatkozások beemelhetők a területfejlesztési koncepcióba is. Ennek keretében *beazonosításra kerülnének a szélesebb partnerségben megvalósítható integrált területi beruházások* is (ezek szintén szükségszerűen fognak kapcsolódni az agglomerációs prioritási terület tervezett fejlesztéseivel).

Szintén a formális kapcsolattartás letéteményese az **Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás**, amelyet Győr, Mosonmagyaróvár, Dunaszerdahely és Somorja önkormányzatai és további 17 magyar település alapítottak 2011-ben. A gazdasági és társadalmi kohézió megteremtése mellett a Duna-völgy, mint ökológiai rendszer egyensúlyának megőrzésében és fenntartásában is érdekelt a társulás. Ezen célok összecsengenek az Európai Unió Duna Régió Stratégiájának főbb célkitűzéseivel.

A felkészítésben nagy szerepet kell, hogy kapjon *az emberek és közösségek közötti társadalmi és kulturális koherencia növelése* is, melynek következtében a kapcsolatépítés és az együttműködés olajozottan működhet a jövőben. Ezalatt értjük minden olyan, alulról jövő kezdeményezés támogatását, legyen az civil, vagy szakmai jellegű (egészségügy, katasztrófavédelem, környezetvédelem, munkaügy, oktatás, közlekedésszervezés, vízügy) kapcsolat, ami előmozdítja a határ menti területek közötti együttgondolkodást és együttműködést.

²⁰ A Rába-Duna-Vág EGTC integrált területfejlesztési stratégiája. Határ Menti Innovációs Kft., 2013. május.

6.6.C. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok - a vonzáskörzetek rehabilitációja

A fejlesztési prioritás célja az, hogy a megye meghatározó városai nyerjék vissza **természetes vonzáskörzetüket** és váljanak a formális jellegű régiók mellett funkcionális szerveződések központjaivá.

1. Kezdődjön meg a természetes vonzáskörzetek tényleges működtetése. Ennek érdekében meg kell határozni az egyes városok elméleti vonzáskörzetének kiterjedését és be kell azonosítani azokat a funkciókat, amelyek ezeknek a tereknek a kitöltését segíthetik.
2. A potenciális határon túli vonzáskörzetre számot tartó funkciók fejlesztésén túl, biztosítani kell ezek egyenletes területi hozzáférhetőségét is, a határtérség jobb területi gazdaságosságának elérése érdekében. Itt számos olyan beavatkozásra van lehetőség, amely az adott térség belső területi, gazdasági és társadalmi kohézióját erősíti.
3. Ugyancsak itt lehet megfogalmazni a funkcionalitást segítő intézményi megoldásokat, illetve elemezni a már formálódó ETT-k potenciális szerepét ezeknek a városhálózati funkcióknak a helyreállításában, fejlesztésében. Ennek kapcsán célszerű ezeket a várostérségeket integrált fejlesztési térségekként beazonosítani (pl. Győr agglomerációs térsége, a Fertő-tó térsége, Pozsony agglomerációs térsége).
4. Ugyancsak ennek a célnak a keretei között kell reflektálni a megyei centrumok országhatárokon belüli térszervező erejéből következő, az egyes megye- és régióhatárokon átívelő fejlesztési lehetőségekre is.

A koncepció egyeztetési fázisában tartott fórumok, a beérkezett javaslatok, az érintett megyék területfejlesztési koncepcióihoz készített helyzetelemzések anyagait áttekintve kijelenthető, hogy jelenleg nem ismerjük pontosan a országon belüli megyehatárokat átívelő kapcsolatok akadályozó tényezőit, az eddig elért eredményeket, az érintett térségek érdekeit, céljait, szükségleteit.

Ennek ellenére az ilyen irányú együttműködési kapcsolatok erősítése egyértelmű igényként merült fel az érintett települések képviselőinek körében.

Lehetséges fejlesztési tengelyek/zónák:

1. Csorna – Beled – Répcelak – Sárvár
2. Győr - Tét – Pannonhalma – Pápa – Zirc
3. Győr - Kisbér – Mór
4. Győr - Bábolna – Ács – Komárom - Tatabánya.

Gazdasági együttműködések erősítése

1. megyehatáron átnyúló munkaerő-piaci kapcsolatok, munkaerő-piaci áramlás segítése
2. megyehatáron átnyúló turisztikai desztinációk, turisztikai tengelyek beazonosítása

Környezeti és infrastrukturális hálózatok összekapcsolása

1. határtérségeket megfelelően összekapcsoló közlekedési rendszerek (migráció, munkaerőpiaci-áramlás, foglalkoztatottság érdekében)
2. egy ökoszisztémát alkotó, elválasztott területek integrált kezelése (pl. közlekedés, környezetvédelem, erőforrás-gazdálkodás)
3. természetvédelmi és kulturális értékek összehangolt hasznosítása

Intézményi együttműködések és kapacitások bővítése

4. Határ menti közösségek, a lakosság, a civil szféra, illetve az oktatási és kulturális intézmények kapcsolatfelvételének ösztönzése.

A projektötletek között szereplő „5. projekt A megye déli határán található települések együttműködési potenciáljának növelése” című kezdeményezés ezen kooperációs irányok beazonosításának megalapozását segítené elő első lépésben. A programozási szakasz kiemelt feladata pedig az lenne majd (orvosolva az eddig jellemző információhiányt), hogy az érintett térségekben feltárja és összehangoltan rendszerezze a lehetséges együttműködési irányokat, szükségleti alapon közelítve a kérdéshez.

7. A területfejlesztés elvei és intézményei

7.1. A területfejlesztés elvei

A megyei területfejlesztési koncepció alapelvei megegyeznek az Európai Unió által kidolgozott kohéziós politika iránymutatásaival, így a szubszidiaritás, az addicionális és a partnerség követelményeivel. Ezen elvek kifejtése nem szükséges. Viszont érdemes hangsúlyozni, hogy a területfejlesztésben erőteljesebben érvényesüljön a nyitottság, a különféle szereplőknek, így az állam, az önkormányzatok, a gazdasági szereplők, azok érdekképviselői, a vállalkozások és a civil szervezetek együttműködése a horizontalitás igények megvalósításával. Hasonlóan döntő éppen a megye sajátos jellege miatt a fejlesztés **nyitottsága és az együttműködési kezdeményezései**. A horizontalitás magával hozza, hogy részben területi szintek és szektorális viszonylatok is kapcsolódjanak egymással, de ezeknek a kooperációknak nem csak a megyén belül kell maradnia, hanem a megyével határos térségekkel is. Kiemelten kezelendő az országhatáron átnyúló kapcsolatok erősítése, azok szervezettebb integrálása a megyei területfejlesztésbe, megteremtve a programok harmonizációját, azok közötti átjárhatóságot. Az országon belüli területi relációban alapelveként kell a fejlesztésekben megjeleníteni a megyehatáron átnyúló kapcsolatokat, azok közös elemeinek egyeztetését. Különösen érvényes ez Veszprém és Vas megyére, mert itt érintkeznek a hátrányos helyzetű települések, településhalmazok, így a fejlesztés hatékonysága növekedhet az összehangolással.

Az Európai Unió kohéziós politikájának **11 tematikus célját** a tervezés során figyelembe vettük, sőt annak összefüggéseit a továbbiakban be is mutatjuk.

Érvényesülnie kell a területfejlesztésben a **programozás és a területiség elvének**, ami megjelenik az Integrált Területi Beruházás (ITI) és a Közösség-vezérelt Helyi Fejlesztés (CLLD) rendszerében. A fejlesztési megoldások, - amelyek a különböző megyei és országos programokból merítenek, azok forrásainak felhasználásával, komplex módon, egymás erősítve valósulnak meg - megjelennek a megye területfejlesztés koncepcióban, különösen annak térségi dimenzióban.

Hangsúlyozottan érvényesíteni kell a területfejlesztésben a **megye globális kitétségeinek csökkentését**, növelve a szereplők alkalmazkodóképességét, egyben a változásokhoz való igazodását. A fejlesztés alapelve a kreatív munkaerő képzése, az innovációs folyamatok felgyorsítása, körülményeinek megteremtése, így ezeknek a határozott megjelenítésével csökkenthető a szereplők kitétsége, növelhető a változó körülményekhez való alkalmazkodás.

Nem elhanyagolható ezen elvek mellett a **fejlesztések fenntarthatósága**, amely nem csak a környezeti állapotra, hanem a programok által megteremtett objektumokra vagy kezdeményezésekre egyaránt érvényes. A támogatásnak arra kell irányulnia, hogy folyamatosan érvényesüljön **az energiahatékonyság, a területi erőforrások legkedvezőbb felhasználása és azok újrahasonosításának követelménye, megteremtődjenek az „okos” rendszerek**, amelyekben az informatikai bázisokon a rendszerek optimális működése biztosított. Nem feledkezhetünk meg ebben a viszonylatban a klímaváltozás hatásainak csökkentéséről, az ahhoz illeszkedő fejlesztési módok és rendszerek alkalmazásáról.

Kiemelten kell kezelni a területfejlesztésben a **beavatkozás mérését**, azok tényleges hatásainak megjelenítését, mind a programok tervezésénél, mind azok megvalósításánál. Az európai és a hazai közforrások leghatékonyabb felhasználását lehet csak támogatni, amit folyamatos méréssel, értékeléssel és természetesen a tartós fennmaradással lehet garantálni.

A területfejlesztés elvei között érvényesítendő az **esélyegyenlőség**, ami a különféle, döntően hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, közösségek (esetenként települések) helyzetbehozását, képességeinek, adottságainak növelését, de egyben a fejlesztéseikhez szükséges szakszerű, alapos információellátást jelenti, s annak biztosítását, hogy alkalmasak legyenek saját érdekeiket megvédeni, szervezeti rendszereiket működtetni.

7.2. A területfejlesztés intézményrendszere

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) szerint **a megyei önkormányzat** területi önkormányzat, amely törvényben meghatározott

- **területfejlesztési,**
- vidékfejlesztési,
- területrendezési, valamint
- koordinációs **feladatokat lát el.**

Fontos, stratégiai cél a megye területfejlesztési és vidékfejlesztési funkcióinak alakítása, az azokhoz kapcsolódó intézmény- és eszközrendszer működtetése.

E cél eléréséhez szükséges legfontosabb intézkedések:

- A megyei területfejlesztési és vidékfejlesztési intézményrendszer megerősítése. A fejlesztést segítő intézményrendszer klaszterbe szervezése, a különféle szinten (megyei, városi, térségi, valamint szervezeti) működő tanácsadó szervezetek kapcsolatának kiépítése, egységes információs rendszer megteremtése, források (információk, humánkapacitások) összehangolása (egyablakos tanácsadás) (megyei központok, városok). Partnerség (állami, önkormányzati, vállalkozói, civil szféra)
- Programok és pályázatok kidolgozása, országos, nemzetközi támogatásra érdemes programok kidolgozásának segítése, programtár létrehozása, szereplői együttműködések ösztönzése.
- Folyamatos eredmény-monitoring, a programok folyamatos értékelése, egységes adatbázisban történő regisztrálása, eredménymarketing (kiadványok, megjelenés, megyei szintű tájékoztatás).

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § (2) b) szerint **a megyei önkormányzat** a megye területén összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében

- **kidolgozza és elfogadja** – az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban – a megye hosszú távú **területfejlesztési koncepcióját**, illetve – a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével – a megye **fejlesztési programját és az egyes alprogramokat**;
- részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában;
- a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A területfejlesztés rendszerének megújítása kapcsán a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január 1-ei hatályba lépésével a jogalkotó a területfejlesztési feladatokat területi szinten - a regionális fejlesztési tanácsok (a továbbiakban: RFT) megszüntetésével - **a megyei önkormányzatok hatáskörébe** utalta. A Tftv. módosítása a korábbi öt területi szint helyett (kistérség, megye, régió, kiemelt térség, országos szint) alapvetően **két területi szintet** határozott meg (megyei és országos) azzal, hogy ezentúl csak egy, kötelezően a megyék által létrehozandó kiemelt térségi tanácsot ismer, mégpedig a Balaton térségében. A korábban működő regionális fejlesztési tanácsok jogutódjai az adott NUTS II-es szintet alkotó megyei önkormányzatok lettek.

A megyei szint tervezési, fejlesztési koordinációs szerepe, feladatai és kompetenciái három területen jelennek meg:

- Az önkormányzati rendszer átalakítása és ezen belül a közszolgáltatási feladatellátás minden eddiginél szélesebb körének állami irányítás alá kerülése miatt a területi tervezésben is lényegesen megnő az **ágazatközi (fejlesztéspolitikai) koordináció szerepe**. A 2014-2020-as

penzügyi keret felhasználásának időszakára való felkészülésben is kiemelt jelentősége van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek. A területi tervek alapul szolgálnak a 2014-2020-as uniós költségvetési időszakban a Közösségi Stratégiai Keret alá tartozó alapokból finanszírozandó operatív programok tervezéséhez, annak érdekében, hogy az uniós finanszírozású ágazati és területi operatív programokban a területi fejlesztési igények is megjelenítésre kerüljenek. Ez a megyét érintő ágazati fejlesztési stratégiák, tervek, konkrét pályázati kiírások véleményezését jelenti, valamint a beérkezett pályázatok véleményezését, prioritási sorrend felállítását.

- **A megyei szintű tervezési és fejlesztési szerep** jelenti az alapvető és legfontosabb tevékenységét a megyei önkormányzatnak, amely magába foglalja a megyét érintő területfejlesztési stratégiák, tervek készítését, ezek alapján a megyei területfejlesztési források felhasználásának koordinálását, vagyis konkrét pályázati konstrukciók kialakítását, pályázati döntést, szakmai felügyeletet, valamint a projektek utánkövetését, szakmai monitoringját. A megye kiemelt feladata továbbá a Széchenyi Programirodával együttműködve a pályázati projektek előkészítésében nyújtott szakmai támogatás a pályázó szervezetek számára, projektötletek generálása.
- **Határon átnyúló együttműködésekben** való részvétel jelenti a megyei önkormányzat területfejlesztési funkciójának harmadik dimenzióját. A megye részt vesz a határon átnyúló projekteket megalapozó Előkészítő Bizottságban, illetve a pályázati döntéseket meghozó Monitoring Bizottságban, biztosítva ezáltal a megyét érintő ágazati és megyei fejlesztési stratégiák, tervek összehangolását, szinergiáit.

A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat feladata a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseinek összehangolása, melynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

Az érintett három megyei önkormányzatnak a regionális állásfoglalást kívánó ügyek intézésére, a Tftv. előírásai alapján létre kellett hozniuk a **Nyugat-dunántúli Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórumot**, melynek titkársági feladatait közös megegyezéssel valamely érintett megyei önkormányzat hivatala lát el. A területfejlesztési hatáskör címzettjei a megyei önkormányzatok lettek.

A megyén belüli szereplők közötti egyeztetések és információcsera eszköze a **Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum**, amelynek tagjai a megyei jogú városok.

A Széchenyi Programiroda által megvalósuló „Területfejlesztési, területi tervezési és szakmai koordinációs rendszer” kialakítása (kiemelt projekt) a 1071/2013.(II.21.) kormányhatározat alapján:

- a) a területfejlesztés területi tervezési folyamatainak, módszerének, szabályozásának és intézményrendszerének újragondolása,
- b) a területfejlesztési területi tervezés központi koordinációs rendszerének kialakítása, a területi és ágazati tervezés közti koordinációs rendszer megteremtése,
- c) a tervezést támogató egységes és a tervezésben résztvevők számára elérhető információs rendszer kialakítása,
- d) az uniós és hazai fejlesztési források pályázati rendszereinek egységes tervezését és végrehajtását támogató monitoring és kontrolling információs rendszer szabályozási koncepciójának kialakítása,
- e) a területi tervezés partnerségi hálózatának megteremtése.

Az ÁROP 1.2.11 konstrukció megyei területfejlesztési feladatokat támogató kiemelt projektje támogatja a Széchenyi Programiroda szervezetének, működési folyamatainak kialakítását. A program az ezt követő tervezési feladatokat szolgálja támogatni, elsősorban a tervezés módszertani hátterének megteremtésével, a fejlesztések intézményi rendszerének elméleti megalapozásával, másrészt a kapcsolódó informatikai rendszer kiépítésének elősegítésére irányuló fejlesztésekkel, valamint a területi tervezésben és a fejlesztések előkészítésében résztvevő helyi szereplők képzésével, illetve a partnerség erősítésével. A területi tervezési feladatok az átfogó fejlesztéspolitikai tervezés részét képezik. A fejlesztéspolitikai tervezés és végrehajtás egységességét, nyomon követését és értékelését

a kialakítás alatt lévő Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR) szolgálja, a források kezelésének egységességét pedig a hozzá kapcsolódó analitikus rendszerek biztosítják.

A területfejlesztés Európai Unió támogatási rendszere kormányzati irányításának egységes rendszerét a jövőben **az egyes szakmai minisztériumokhoz kerülő ágazati irányítás** váltja fel. Vélhetően **két területfejlesztési operatív program** kerül kialakítására: az egyik a központi régióra, a másik az ún. konvergencia régiókra. Győr-Moson-Sopron megye az utóbbiban lesz érintett.

Várhatóan a területfejlesztésben megerősített megye hatásköre nem terjed ki a forráselosztásra, csupán döntések előkészítésére (pl. helyi gazdaságfejlesztés, vidékfejlesztés, speciális térségi programok, közszolgáltatások alakítása tekintetében). Valószínűsíthető, hogy a minisztériumok kezelik majd az egyes operatív programokat (Gazdaság és Innovációs OP, Intelligens Közlekedés OP, Környezet és Energiahatékonyság OP, Terület- és Településfejlesztési OP, Emberi Erőforrás-fejlesztés OP).

Új területpolitikai eszközként értelmezhetők a **szabad vállalkozási zónák**, amelyeket a 27/2013. (II.12.) Korm. a leghátrányosabb helyzetű térségek települései közül jelölt ki azzal a céllal, hogy segítse felzárkózásukat, ösztönözze a határon átnyúló kapcsolatokat, a high-tech tudásipart szolgálják. Győr-Moson-Sopron megyében egyetlen település sem került be az első fordulóba, a jövőben újabb települések kijelölésével lehet számolni.

A területfejlesztési források között megemlítendő a közös stratégiai keretben meghatározott **nagyprojektek**, amelyek szektorális jellegűek és 50 millió eurót meghaladnak, s jelentős integrált fejlesztést indítanak meg egy-egy térségben. Néhány országos jelentőségű **nagyprojekt érintheti a megyét**, de önálló megyei szinten indukált fejlesztésekre nagyprojekt nem valószínűsíthető. Viszont érinthetik a megyét az ún. közös cselekvési tervben meghatározott támogatások, az előzőnél kisebb értékben (min. 10 millió euró), tervezett irányultságuk egy rendszerbe szervezett megyei szintű fejlesztés, legyen az a világörökség helyeinek komplex megújítása, vagy tájrehabilitáció, integrált energia-hasznosítás, turizmusfejlesztés.

Az **agrár- és vidékfejlesztés**, valamint a **halászati vertikum** jelenthet fejlesztési támogatásokat a megyei területfejlesztés számára. Az EMVA-nak jobban meg kell jelenítenie a 11 prioritást és az I. és II. pillér közötti horizontális kapcsolatokat. Az I. pillérenél így a biológiai sokféleség és a tájdiverzifikáció erősítése nyújthat új forrásokat, de nagyobb hangsúlyt kap az erőgazdálkodás is. A halászati vertikumban szintén lehetőségek rejlenek, erre a megyének határozottabban kell figyelmet fordítani.

Az Európai Területi Együttműködések rendszerében jelentkező programok a megyében kedvező lehetőségeket teremtettek. Az magyar-osztrák és a magyar-szlovák határ menti együttműködések tervezése megkezdődött. Osztrák vonatkozásban Burgenland nem lesz kohéziós régió, így a magyar fél nagyobb érdekérvényesítést folytathat. Magyar-osztrák relációban a kutatás és innováció (megyei kiemelt program), a fenntartható közlekedés/szállítás, a KKV-k versenyképessége, a foglalkoztatás-fejlesztés, a munkaerő-mobilitás növelése jelenik meg stratégiai célként. Ezek jó összhangot kínálnak a megyei célokkal, így a tervezés során határozottan kell a programkapcsolatokat megeremteni. A Magyarország-Szlovákia Határ menti Együttműködési Program tervezése is megkezdődött, ennek prioritásai nagyban megegyeznek az osztrák együttműködéssel, csak a sorrendben vannak különbségek, így a KKV-k versenyképessége, a foglalkoztatás-fejlesztés, a munkaerő mobilitása, a fenntartható közlekedés/szállítás, az oktatás, a készségfejlesztés, az élethosszig tartó tanulás jelenik meg irányként. A megye települései, területfejlesztési szereplői nagy tapasztalatot szereztek ezen programokban való részvételben.

Említésre érdemes, hogy a megyében jelenleg két Európai Területi Együttműködés került bejegyzésre (Arrabona ETT, Rába-Duna-Vág ETT), s további három tervezés alatt áll. Ezeknek az ETT-ek a forrásaktivitása megnőhet a jövőben.

A megye területét is érinti az **Európai Duna Stratégia**, amelynél a korábbiaktól eltérően mégis megjelennek források, bár az egyes nemzeti OP-ok szintjén, de elkülönülten. A megyei területfejlesztési programnak ki kell térni azokra a fejlesztési elemekre, amelyek kapcsolódhatnak a EDS-hez (vízgazdálkodás, turizmus, kutatás-fejlesztés).

Forrásaiban nem nagy jelentőségű, de az európai fejlesztési politika figyelme egyre határozottabban fordul a **Centrope kezdeményezésre**, amelynek a megye is a tagja. Itt nem többletforrásokhoz lehet jutni, hanem olyan nagytérségi fejlesztésekben lehet részt venni, amelyek közvetlen brüsszeli forrásokat céloznak meg.

A megyei területfejlesztés számára **decentralizált nemzeti forrásokat** is szükséges biztosítani, hiszen ezzel támogatni lehet az amúgy is kedvezőtlen anyagi helyzetben lévő települések önrészét az uniós támogatások megszerzésében, és számos kisebb, térségi és települési szinten fejlesztést ösztönözni (megindítani) lehet. Az önálló megyei decentralizált területfejlesztési források korábbi rendszere bizonyította, hogy **viszonylag kisebb összegek is fejlesztéseket indíthatnak meg**, serkentően hatnak a szereplők programokra történő pályázásában, s ezzel további forrásokat generálhatnak.

Ösztönözni kell a területfejlesztés szereplőit, hogy minél előbb kezdjék meg **fejlesztési programjaik kidolgozását**, hiszen az uniós támogatások elérhetősége felgyorsul, s azok a térségek, települések lehetnek sikeresek, amelyek felkészülten, kidolgozott programokkal vágnak neki a 2013-2020 tervezési időszaknak.

8. A koncepció üzenetei

Az üzenetek kidolgozásának célja, hogy a területfejlesztési koncepció kidolgozása során – a partnereink által – megfogalmazott **több száz igény és elvárás összegzésre kerüljön**, s azokat eljuttassuk a területfejlesztés irányítóhoz, hogy támogatási elveiknél, intézményi és működési rendszereiknél ezeket az igényeket figyelembe vegyék. Egyben a tervezők és fejlesztők üzenetei is megfogalmazódnak, mert egy távlati gondolkodást igénylő, ugyanakkor számos forrást, s ezzel érdeket, eljárást megjelenítő koncepciónál maguknak a fejlesztési szereplőknek is meghatározott korlátok között kell mozogni, figyelembe kell venni a különböző szinteket és azok funkcióit, lehetőségeit.

8.1. Üzenetek a Kormány számára

- Győr-Moson-Sopron megye egyenletesen, dinamikusán fejlődő megye, fejlett gazdasággal, képzett munkaerővel, egyre határozottabban kiépülő oktatási-képzési intézményrendszerrel, de a fejlődési ütemet **már nem követő közlekedési infrastrukturális rendszerrel bír**. A megye közlekedési hálózata elmarad a megye fejlődésétől, az úthálózat erősen leterhelt, a központok elérhetősége lassult, ami akadályozza az áruk, személyek szállítását, a logisztika kapcsolatok gyors, zökkenőmentes lebonyolítását. A megyei főútvonal-hálózat mellett a belső mellékutak állapota is kedvezőtlen, minősége erősen leromlott, ezáltal akadályozzák a gazdaság szereplők szétterjedését, a kisközpontok gazdasági megélénkülését. A közlekedési hálózat a legfőbb akadálya a megye még dinamikusabb fejlődésének, így annak folyamatos felújítása nem halasztható.
- Az innováció és a vállalkozások fejlesztésének egyik legfontosabb feltétele **a stabil jogi háttér és makrogazdasági környezet megteremtése**, valamint a bürokrácia mérséklése. Mind a kormánzatnak, mind a kormányzati szervezeteknek el kell sajátítani a választási ciklusokon túlmutató, hosszú távú gondolkodási módot, ami **a vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének az alapját jelenti**. Ugyanis rövid távú döntések, napi operatív ügyek és problémák megoldására kényszerített vállalkozások nem fogják érdemben növelni kutatás-fejlesztési és innovációs ráfordításaikat, amivel veszélybe kerül Magyarország fontos vállalása, hogy 2020-ig a GDP 1,8%-át költi majd K+F-re.
- Nemzeti szinten a másik neuralgikus és rövid távon beavatkozást igénylő téma **a vállalkozói oktatás és vállalkozói kultúra fejlesztése**. Sajnos az elmúlt húsz évben nem épült be sem a hazai közép-, sem a felsőfokú képzésbe a gyakorlati vállalkozói ismeretek oktatása. Nagymértékben elősegítené a vállalkozói kultúra terjedését és a vállalkozókról alkotott társadalmi képet, ha sikerülne megnyerni és az oktatásba bevonni és példaképnek állítani sikeres magyar vállalkozókat, akiknek nemzetközi sikere például egy magyar tudományos eredményre vagy találmányra épül.
- Emellett az oktatáspolitikának célszerű lenne általánossá tenni **a projektalapú oktatást** mind a közép-, mind a felsőoktatásban, illetve újragondolni és a kor, a „tudás-alapú társadalom” igényeinek megfelelően átalakítani a tanterveket és szakokat, azok képzési és kimentei követelményeinek megváltoztatásával, illetve a gyakorlati, közérthető tárgyalási mód bevezetésével.
- A nemzetgazdasági és különösképpen a területfejlesztési célok elérését nagymértékben gátolja, hogy **a pályázati rendszer keretében számos párhuzamos és egymással versengő projektelképzelés** nyer el támogatást, ami a megvalósítás után nem lesz életképes, vagy pedig számos kisebb, egymással össze nem kapcsolt fejlesztés valósul meg. Ennek következtében célszerű lenne, ha a pályázati rendszer figyelembe venné a **méretgazdaságossági szempontokat** és nem csak a pályázati elképzelések, tervek - amelyek valójában ígéretek (!) - alapján kerülnének odaítélésre a források a 2014-2020 tervezési időszakban.

- Az **országhatár menti kapcsolatok** az elmúlt húsz évben meghatározóak voltak a megye fejlődésében, az ebben elért eredmények nagyban hozzájárultak az területi integráció felgyorsulásához. Bécs, Pozsony európai viszonylatban egyre meghatározóbb központtá válik, s ezeknek a fővárosoknak a vonzó hatása, terület-felhasználási igénye és lakossági kiáramlása egyértelműen érződik a megyében. Nagyobb erővel és fejlesztési forrásokkal kell támogatni a határ menti kapcsolatokat ebben a térségben, mert ennek kedvező hatásai az egész nemzetgazdaságra pozitívak lehetnek.
- Közép-Európának új jelensége, hogy **a járműgyártás erős koncentrációja figyelhető meg** a Győr-Komárom-Esztergom-Szentgotthárd-Zsolna-Nagyszombat-Pozsony-Bécs-Grác nagytérségben, ami nem csak az járműipari termelőbázisokat és azok beszállítói kapacitásainak fokozott megjelenését mutatja, hanem a szellemi bázisok kiépülését, vagy éppen a fokozódó gazdasági kapcsolatokat. Így támogatandók azok a törekvések, amelyek ezeknek **a járműipari központok** a szervezettebb összeköttetését segítik elő, új közlekedési hálózati kapcsolatokkal, illetve segítik Győrnek, mint a közép-európai járműipari centrumnak a teljesebb kiépülését.
- A megye gazdasága csak a folyamatos megújítással, az innovációs rendszerek állandó jelenlétével képes alkalmazkodni a világpiac változó rendszeréhez. Ez a kutatás-fejlesztési kapacitások fejlesztésével, a felsőoktatás, a szakképzés, az alapképzés kiemelt megújításával érhető el. Látni kell, hogy a megyében, s azon belül **a győri térségben nem a hagyományos fejlesztéseket kell támogatni**, hanem azokat, amelyek a gazdasági működési feltételeit **minőségi oldalról javítják**, hozzásegítik a térségeket és azok vállalkozásait az állandó innovációhoz.
- A megyének az ipari potenciálja mellett rendkívül kedvező **mezőgazdasági adottságai** is vannak. Ezeket nem képes teljes mértékben hasznosítani, sőt egyre több mezőgazdasági üzem, élelmiszeripari vállalkozás roppan meg, esik ki a piacról. A mezőgazdasági potenciál megtartása és fejlesztése alapvető nemzetgazdasági érdek, s ez a megyében még határozottabban jelentkezik.
- Felhívjuk a figyelmet arra, hogy kizárólag a mezőgazdasági alapanyag-termelők, a feldolgozók és a hatóságok, valamint a regionális és nemzeti döntéshozók közötti **hatékony együttműködés** vezethet a helyi, minőségi élelmiszeripari termékekbe vetett bizalom megerősítéséhez. A **helyi élelmiszeripari gazdaság** fellendülése gazdasági, szociális és fenntarthatósági előnyei révén hosszú távon hozzájárul a sikeres vidékfejlesztéshez.
- A környezeti adottságok szintén értékesek a megyében, ennek védelmi és értékmegővási intézményei jól működnek, de változatlanul megoldatlan **a Duna vízellátása, a Szigetköz stabil**, hosszú távon garantált természeti környezetének biztonsága. Ennek az értékes tájnak a megővése nem csak a természeti potenciál miatt kívánatos, hanem termelési adottságai miatt is, de a településhálózat (agglomerációs folyamatok) gyors átrendeződése következtében úgyszintén. A Duna vízellátásának megoldása nemzetpolitikai érdek, egyben a térségfejlesztés meghatározó feltételi rendszere.
- A megyében kimagaslóan jelentős **a történelmi, műemléki értékekkel rendelkező települések száma**, két világörökségi hellyel büszkélkedhetünk. Ezen értékek jelentős turisztikai vonzást gyakorolnak, ugyanakkor fenntartásuk, megővésük erőforrásokat von el más szükségszerű fejlesztésektől. Kiemelt támogatást kívánnak meg a műemlékekben, történelmi emlékekben gazdag helyek, azért hogy a nemzeti értékeinket színvonalasan bemutathassák, egyben képesek legyenek azokat megővni.
- A megye területfejlesztésben betöltött szerepe megváltozott, ezt azonban még **nem követte az intézményi és finanszírozási keretek kiépülése**. Szükségszerű, hogy minél előbb váljanak egyértelművé ennek keretei, feltételei, mert csak egy felkészült, forrásokkal rendelkező megyei szint lehet képes a sikeres jövőalakításra.

- A határ menti települések **funkcionális vonzáskörzete csonka**, ennek kiteljesítéséhez az elérhetőség javítása és a megközelíthetőség alapját képező infrastrukturális makro- és mikrokapcsolatokra van szükség, amihez állami és nemzetközi együttműködés szükséges. A megye kelet-nyugati irányú összekapcsoltságához észak-déli ráhordó infrastruktúra kiépítése szükséges, ami a határon túli területek és a megye hátrányos helyzetű, periferikus térségeinek fejlődésére is pozitívan hathat. A kelet-nyugati irányú kapcsolatok fő elemeként a Duna Régió Stratégia prioritásait is szem előtt kell tartani.

8.2. Üzenetek a gazdasági szereplőknek

A megyei gazdasági potenciál fejlesztése alapvetően a **vállalkozásokon** múlik, amit befolyásol a termékek minősége, de befolyásolnak a piaci viszonyok és a termelési feltételek is. A megyei területfejlesztés koncepció keretét kíván adni a gazdasági működéséhez, nem célja, és nincs módja, hogy annak természetes mechanizmusait befolyásolja. Olyan kereteket kívánunk teremteni, amivel az innovációt, a megújítást, a munkaerő minőségének alakítását befolyásolhatjuk és segíthetjük a reálisan és középtávon jelentkező igények kielégítését.

A megyei területfejlesztési koncepció alapvető fejlesztési szempontnak tekinti a megyében működő **vállalkozások munkahely-teremtési, kutatásfejlesztési és külpiacon való** megjelenését. A koncepcióhoz kapcsolódó pályázati kiírások alapvetően csak az ilyen típusú fejlesztéseket kívánják támogatni. Emellett az induló, tudásintenzív, valamint a nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások élveznek prioritást, összhangban a nemzeti célokkal és az Európai Unió ajánlásaival. A mikro, a kis- és középvállalkozások számára az együttműködések, a közös fejlesztések és közös külpiacon megjelenés támogatása áll a 2014-2020 időszak fókuszában. E célok érdekében folytatódik a megye **ipari parkjainak és innovációs központjainak fejlesztése**, hogy azok, a magas színvonalú infrastruktúra mellett hasznos szolgáltatásokat nyújtsanak a nevezett vállalati kör számára, és a fokozott együttműködések eredményeképpen bővüljön és szélesedjen a megyei beszállítói hálózat, ami elsősorban a járműiparra és az élelmiszerfeldolgozó-iparra irányul.

Ösztönözzük a vállalkozásokat, hogy a **megye kevésbé fejlett térségeibe ruházzanak be**, használják ki az ott rendelkezésre álló kedvezőbb költségvetéssel bíró munkaerőt, telephelyi tényezőket.

Az **innovációs potenciál növelését** a megyei koncepció támogatja, kereteinek kialakításába a vállalatok tanácsaira és észrevételeire támaszkodunk.

A mezőgazdasági vállalkozásoknál a **helyi termék programot ajánljuk**, ösztönzéseket dolgozunk ki a biogazdálkodásra, a kistérségi élelmiszeripari feldolgozó egységek telepítésére, az együttműködésen alapuló termelésre, gazdálkodásra.

A **mezőgazdasági termelési és piaci ismeretek fejlesztését**, azok különböző képzési formában történő átadását a területfejlesztési koncepció támogatja, segítséget kérünk a „jó gazdaságok” megismertetésére, a kiváló eredmények terjesztésére, a tapasztalatcserek biztosítására.

A megfelelően tervezett és irányított **turizmus** alapvetően meghatározza a megye sokszínű kulturális örökségének jövőjét. Nélkülözhetetlen tartjuk, hogy a **kulturális és turisztikai tevékenységben** érintett szereplők **együttműködjenek** a turizmus előmozdítása érdekében, különös tekintettel a társadalmi-gazdasági fejlődésre, valamint a fenntarthatóságra.

Ösztönözzük a vállalkozásokat, hogy a **társadalmi felelősségvállalás** keretében vegyenek részt a **helyi és térségi programokban**, azokhoz járuljanak hozzá, segítsék a közösségi akciókat, mutassanak példát jó működésükkel, jelenlétünkkel a közösségeknek, a fiataloknak, a kezdő vállalkozásoknak.

8.3. Üzenet az önkormányzatoknak

Az önkormányzatok fontos szereplői a területfejlesztési koncepciónak, annak megvalósításának. Ugyanakkor világos, hogy **forrásaik szűkösek, a fejlesztések megvalósulásának feltételei kevésbé állnak rendelkezésre**, miközben egyre nagyobb igény jelentkezik az alapvető működéshez szükséges

folyamatos megújításokhoz. A források csak nagyon mérsékelten adnak lehetőséget az önkormányzati funkcióhoz kapcsolódó létesítmények felújításához, vagy azok kapacitásainak bővítéséhez. Az erőforrások koncentrációját célszerű kezdeményezni, amit csak tervezéssel, a megyei célokhoz kapcsolódó programokkal lehet jól megoldani.

Napjainkra egyértelművé válik, hogy a **térségi összefogás** új lehetőségeket ad a fejlesztéshez. Több település együttes fejlesztése, a funkciók bölcs megosztása, a párhuzamosságok kiküszöbölése kedvezőbb helyzetbe hozhatja a programokra pályázókat. A megyei önkormányzat ezen összefogásokat határozottan támogatja és ösztönzi.

A 2014-2020 közötti időszak egyik leglényegesebb fejlesztéspolitikai célja az eddig elkészült **beruházások, fejlesztések összekapcsolása**, és az együttműködések minden típusának a támogatása. A közsféra és a közintézmények magatartása nagymértékben tudja elősegíteni a gazdasági fejlődését. Ennek megfelelően saját hozzáállásukon, magatartásukon célszerű változtatni, hiszen az többnyire nem is jár anyagi ráfordítással. A közsféra intézményeinek kezdeményező, a folyamatokat egyszerűsítő, az igénybevevőkkel szembeni szolgáltatási szemléletmódja még a beruházásoknál is jelentősebb hatást tud elérni. A közsféra ilyen módon jellemzett innovációs tevékenysége ösztönzően fog hatni a gazdálkodó szervezetekre is.

Kiemelt jelentősége lehet ebben az összefogásnak a **nagyvárosok és agglomerációjuk, de a kisvárosok és térségük új típusú fejlesztési és intézményműködtetési kapcsolatainak**, így a funkcionális térségi rendszerek megteremtésének. Irányuljon ez a közösségi közlekedésre, a térségmarketingre, a telephely-kínálat összehangolására, a településüzemeltetés különféle megoldásainak összeillesztésére. Támogatandók ezek az együttműködések, új típusú szervezeti, intézményi kapcsolatok.

Támogatjuk a **Térségi Fejlesztési Társulásokat**, vagy tanácsokat a térségi szintű **ITB-k kidolgozását**, vagy a **közösségi szinten irányított helyi fejlesztéseket**. Ezekhez a nem kormányzati szervek (civil mozgalmak, egyházak, non-profit vállalkozások, lakossági csoportok) bevonása szükséges, ezeknek a tereit biztosítani kell a helyi, térségi nyilvánosság működtetésével.

8.4. Üzenetek a civil szervezeteknek

A megyei területfejlesztési koncepció nem nélkülözheti a **civil szervezeteket**, a nem kormányzati szereplőket. Nélkülük nem integrálódhatnak a programok helyi és térségi szinteken. Szorgalmazzuk számukra az összefogást, az érdekek egyeztetését és a közös fellépést.

Számos **új közösségi funkció jelentkezik** (egészségügy, szociális ellátás, környezetvédelem, hasznosítás, kulturális szolgáltatások stb.), ezek működtetése a civil szektor nélkül nem lehetséges. Ösztönözzük ezen akciókat, különösen, ha azok a fejlesztési alapelvekhez is kapcsolódnak (esélyegyenlőség, fenntarthatóság, hátrányos rétegek bevonása).

A **külföldön megszerzett** készségek, tudás és jó gyakorlatok hazai viszonyok közé történő beillesztésével a helyi gazdaság termelékenysége és versenyképessége is növelhető. A határon túli kapcsolatok bevonásával a szolgáltatások és áruk piaca jelentősen növelhető.

9. Koherencia vizsgálata

Jelmagyarázat a 9.1 és 9.2 fejezetek táblázataihoz:

J.: Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél

- J1. Szakképzés fejlesztése
- J2. KKV kultúra terjesztése és vállalkozási aktivitás
- J3. Felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata

K.: Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél

- K1. Helyi gazdaságfejlesztés és innovációk
- K2. Turisztikai kínálat feltételeinek javítása
- K3. Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, értékesítés ösztönzése

B.: Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél

- B1. A közlekedési kapcsolatok javítása
- B2. A centrumok elérhetősége

T.: Timaffy László stratégiai fejlesztési cél

- T1. A Környezeti adottságok hasznosítása
- T2. Táj, település, ember értékmegóvás
- T3. Életminőség javítása

G.: Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél

- G1. Rábaköz Fejlesztési Program:
- G2. Helyzetbe Hozás Programja:
- G3. Győri Járműipari Körzet Program:
- G4. Centrumok és Térségük Integrációs Program:

E. Esterházy János stratégiai fejlesztési cél

- E1. A CENTROPE-kezdemenyezés térszervező hatásainak kiaknázása
- E2. Országhatár menti együttműködések fejlesztése
- E3. Megyehatáron átnyúló városi/települési kapcsolatok-a vonzáskörzetek rehabilitációja

9.1. Belső koherencia vizsgálata

Belső koherencia leírása: A koncepcióban szereplő átfogó, stratégiai fejlesztési, valamint horizontális célok összefüggéseit és kapcsolatait mutatja be.

Először a **3 átfogó cél** és a stratégiai fejlesztési célok összefüggéseit és kapcsolatait vázoljuk fel:

	Átfogó célok (2030)	Stratégiai fejlesztési célok (2014-2020)
1.	A gazdaságszerkezet folyamatos megújítását szolgáló humán erőforrás fejlesztés;	J, T, K
2.	A településhálózat és infrastrukturális rendszerek adottságainak bővítése a környezeti állapotok megóvásával	B, T, G
3.	A megye belső kohéziójának és interregionális kapcsolatainak erősítése	E, B, G

A következő oldal táblázata alapján megállapítható, hogy a megye 6 stratégiai fejlesztési céljához tartozó összesen **18 stratégiai prioritási terület** között szoros kapcsolat van. 13 prioritás esetében 10 vagy annál több kapcsolat figyelhető meg, ami jelzi, hogy ezek egymással szinergikus hatásokra képesek, a fejlesztések belső egymásrautaltsága magas, meghatározó, egyben érzékeltetve a területfejlesztési hatások sokszínűségét. A 10 alatti kapcsolatok döntően a környezeti, táji, települési, kulturális és életmódfejlesztést szolgáló prioritásokra igazak, valamint megyehatáron átnyúló kapcsolatok alakítására, ezek összetett hatásokkal rendelkező fejlesztések, viszont a megye egészének megújítása szempontjából szükségesek.

A **horizontális célok** (természetükénél fogva) mindhárom átfogó célhoz és az összes stratégiai célhoz kapcsolódnak.

Kapcsolat az egyes stratégia célok különböző prioritási területe között

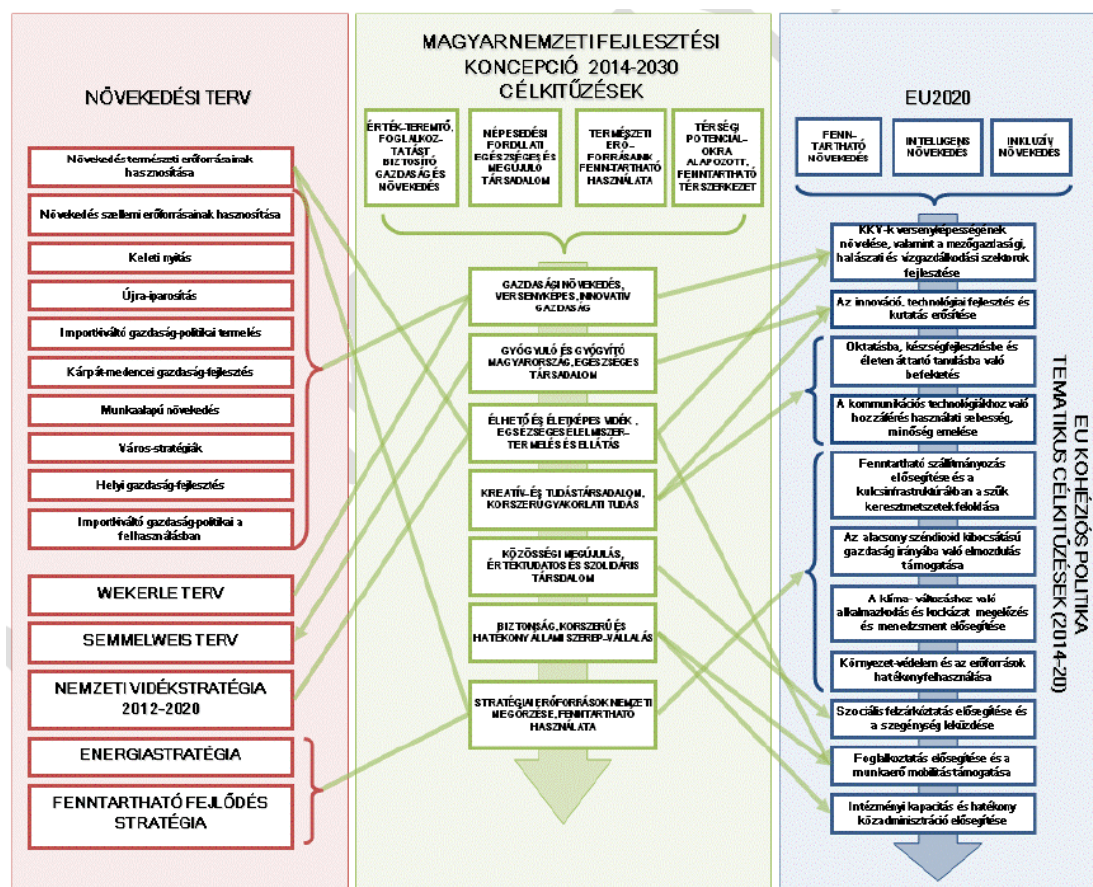
Kód	Stratégiai fejlesztési célok és azok azok prioritási területei	J1	J2	J3	K1	K2	K3	B1	B2	T1	T2	T3	G1	G2	G3	G4	E1	E2	E3
J	Jedlik Ányos Stratégiai Fejlesztési Cél - Kreatív humán erőforrások																		
J1	Szakképzés fejlesztés		X	X	X	X	X					X	X	X	X	X		X	
J2	KKV kultúra terjesztése és vállalkozási aktivitás	X		X	X	X	X				X		X	X	X	X		X	
J3	Felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X
K	Kühne Károly Stratégiai Cél - Innovatív gazdaság																		
K1	Helyi gazdaságfejlesztés és innováció támogatása	X	X	X		X	X	X	X				X	X	X	X		X	X
K2	Turisztikai kínálat feltételeinek javítása	X	X	X	X		X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	
K3	Mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés és értékesítés ösztönzése	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X		X		X	X
B	Baross Gábor Stratégiai Fejlesztési Cél - Megyei kohézió																		
B1	A közlekedési kapcsolatok javítása			X	X	X	X		X			X	X	X	X	X	X	X	X
B2	A centrumok és környezetük közlekedési kapcsolatainak javítása				X		X	X				X	X	X	X	X	X	X	X
T	Timaffy László Stratégiai Fejlesztési Cél - Környezet, kultúra, életminőség																		
T1	Környezeti adottságok hasznosítása			X		X	X				X	X		X	X	X	X		
T2	Táj, település, ember, értékmegóvás		X	X		X				X		X	X		X	X		X	
T3	Életminőség fejlesztése	X					X	X	X	X	X		X	X			X		
G	Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztési Cél - Helyzetbehozás, térszervezés																		
G1	Rábaköz Gazdaságfejlesztési Program	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X				X	X
G2	Helyzetbe Hozás Programja	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X				X	X	X
G3	Győri Járműipari Körzet Program	X	X	X	X	X		X	X	X	X							X	X
G4	Centrumok és Térségük Integrációs Program	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X			X	X	X
E	Esterházy János Stratégiai Cél - Együttműködés a szomszédokkal																		
E1	A CENTROPE-kezdeményezés térszervező hatásainak kiaknázása			X		X		X	X	X		X		X		X		X	
E2	Országhatáron átnyúló szomszédosági együttműködések	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	X		
E3	Belföldi megyei határ menti együttműködések			X	X	X	X	X					X	X	X	X			

9.2. Külső koherencia vizsgálat

Külső koherencia leírása: A megyei célok és azok rendszerének meghatározása a hatályos és a készülő országos koncepciók, programok és tervek ismeretében, azokhoz illeszkedve történt.

Először azokat az összefüggéseket és kapcsolatokat vázoljuk fel, amelyek az Európai Unió kohéziós politikai dokumentumai, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztés Terv, valamint más, a jövő szempontjából fontos nemzeti terv célkitűzései között fennállnak, kapcsolatot mutatnak.

17. ábra: Összefüggés és kapcsolat a hazai és az uniós dokumentumok között

A következőkben áttekintjük, hogy a Győr-Moson-Sopron Megyei Területfejlesztési Konceptió céljai miként illeszkednek a jövőt meghatározó uniós, valamint nemzeti fejlesztési célkitűzésekhez.

AZ EURÓPA 2020 STRATÉGIA ALAPJÁN KIJELELT TEMATIKUS CÉLKITŰZÉSEK	<i>Magyei célok</i>		
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése	J	K	
2. Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása	K	G	
3. A KKV-k versenyképességének fokozása	J	K	G
4. Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása	K	B	G

minden ágazatban			
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése	K	B	G
6. A környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	K	T	
7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	B	G	E
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése	J	B	G
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	B	G	
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	J	T	
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása	G	E	

Európai Unió Közös Stratégiai Keret 11 Tematikus Célkitűzése

A megyei területfejlesztési koncepció stratégiai céljai jól illeszkednek a tematikus célkitűzésekhez, azoknak az elveit és megoldási módjait érvényesítik, jelezve, hogy a területi egység gazdasági potenciáljához az **innovációs fejlesztésekkel** és a **humánerőforrások** alakításával lehet közelíteni, miközben a társadalmi és környezeti tényezők fenntarthatóságát fokozni kell.

TERÜLETI AGENDA 2020	Megyei célok		
1. A policentrikus és kiegyensúlyozott területi fejlődés elősegítése	G	B	
2. Az integrált fejlesztés ösztönzése a városokban, valamint a vidéki és sajátos adottságú régiókban	G	E	
3. A határokon átnyúló és transznacionális funkcionális régiók területi integrációja	E		
4. A régiók erős helyi gazdaságokon nyugvó globális versenyképességének biztosítása	J	K	
5. A területi összeköttetés javítása az egyének, a közösségek és a vállalkozások érdekében	B		
6. A régiók ökológiai, táji és kulturális értékeinek kezelése és összekapcsolása	K	T	
A DUNA RÉGIÓ STRATÉGIÁJA	MEGYEI CÉLOK		
A) A DUNA RÉGIÓ ÖSSZEKAPCSOLÁSA A TÖBBI RÉGIÓVAL			
1. A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése – belvízi hajóutak (PA 1/a)	B		
2. A mobilitás és az intermodalitás fejlesztése – vasúti, közúti és légi közlekedés (PA 1/b)	B	E	
3. A fenntartható energia használatának ösztönzése (PA 2)	T		
4. A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása (PA 3)	K	T	
B) KÖRNYEZETVÉDELEM A DUNA RÉGIÓBAN			

TERÜLETI AGENDA 2020	Megyei célok		
5. A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése (PA 4)	T		
6. Környezeti kockázatok kezelése (PA 5)	T		
7. A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése (PA 6)	T		
C) A JÓLÉT MEGTEREMTÉSE A DUNA RÉGIÓBAN			
8. Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, az oktatás és az információs technológiák segítségével (PA 7)	J	K	
9. A vállalkozások versenyképességének - beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) - fejlesztésének támogatása (PA 8)	K	G	
10. Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés (PA 9)	J	K	G
D) A DUNA RÉGIÓ MEGERŐSÍTÉSE			
11. Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése (PA 10)	E		
12. A biztonság javítása a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával (PA 11)	T	E	

Területi Agenda 2020

A 2011-ben elfogadott Területi Agenda szemléletét, céljait a megyei területfejlesztési koncepció követi. Céljai között jelen van a területi fejlődés új elvárása és pedig **a városi, nagyvárosi térségek együttes fejlesztése**, a kisváros-hálózat funkcióinak javítása. A megye sajátos helyzetéből fakadóan az országhatár menti kapcsolatok erősítése, azok integrálása a városi terek megújításába.

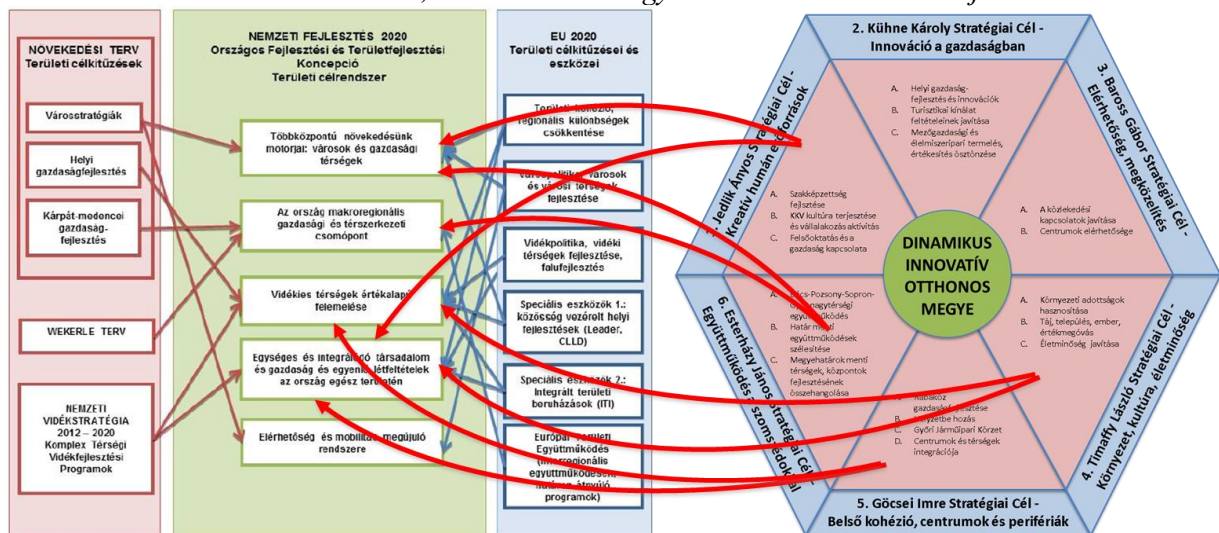
Európai Duna Stratégia

A stratégiai célok közül egy-egy, illetve néhány kapcsolódik az Európai Duna Stratégia fejlesztési céljaihoz. A Duna régió összekapcsolásában kimondottan **a közlekedési jellegű célkitűzések**, illetve **a határon átnyúló kapcsolatok erősítése** nyújthat együttműködési kereteket, míg a környezetvédelemben egyértelműen a természeti erőforrások hasznosítása a domináns, jólét szolgáló célrendszerben pedig a gazdaságfejlesztés, a humán erőforrások megújítása kapcsolódhat.

OFTK SPECIFIKUS TERÜLETI CÉLOK	MEGYEI CÉLOK			
1. Az ország makroregionális térszerkezeti csomópont	E			
2. Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek	J	K	G	E
3. Vidéki térségek értékalapú felemelése	T	G		
4. Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság, egyenlő létfeltételek az ország egész területén	J	T		
5. Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere	B	T		

Az alábbi ábra összefoglalóan mutatja be a megyei célrendszer és a formálódó Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció koherenciáját.

18. ábra: Az uniós, a nemzeti és a megyei célrendszer koherenciája

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési koncepció célrendszerének kapcsolata az uniós és hazai célkitűzésekkel

Győr-Moson-Sopron megye stratégiai célrendszere

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) **speciális területi céljaihoz** a megyei koncepció illeszkedik. A megye jelentős szerepet játszik az ország gazdaságában, de a makroregionális térszerkezet alakításában is, hiszen meghatározó együttműködés-hordozó a közép-

európai nagyközpontokkal (Bécs, Pozsony), illetve számos alközponttal, s maga is részese ezen szerveződő nagytertség alakításának. Nagyvárosai ezen **nagyrégió alközpontjaiként** működnek, s a fejlesztésekkel éppen azt kívánjuk szolgálni, hogy egyediségük, specialitásuk feltételei még karakteresebben megjelenjenek, s ezzel makroregionális folyamatok integrálóiává váljanak.

OFTK SPECIFIKUS TEMATIKUS CÉLOK	MEGYEI CÉLOK		
1. Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság	J	K	G
2. Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság)	K	T	G
3. Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás	K	T	G
4. Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I	J	K	
5. Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció	T		
6. Biztonság, korszerű és hatékony állami szerepvállalás	E	B	
7. Stratégiai erőforrások nemzeti megőrzése, használata és környezetünk védelme	T		

OFTK Specifikus Tematikus Célok

A készülő országos koncepcióban meghatározott 7 **stratégiai célhoz** a megyei fejlesztési **stratégiai célok többsége kapcsolódik**. Meghatározó az Innovatív Gazdaság Kühne Károly Stratégiai Fejlesztési Cél, hiszen ezzel a megyei **gazdaság versenyképességét** kívánjuk növelni, egyben fokozva a **gyógy- és egészség turizmus** kínálatát, megteremtve a **vidéki térségek gazdasági és települési felzárkózását**. A megyei célok kimondottan harmonizálnak a nemzeti tematikus célokhoz, azokat tartalmuk és szellemiségük megjelenítik.

PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS	J, K, B, T, G, E
---------------------------------	-------------------------

Partnerségi Megállapodás

A Partnerségi Megállapodásban foglalt célrendszer a magas hozzáadott értékű termelést, a fenntarthatóságot, a foglalkoztatás növelését szolgálja, ami aztán az operatív programokban fog megjelenni. A megyei területfejlesztési koncepció stratégiai céljai ezekhez egyértelműen igazodnak, hiszen elő kívánják teremteni a **gazdaság versenyképességét** (K), a foglalkoztatás növelését (J), az energia- és erőforrás-hatékonyság javítását (T), a társadalmi felzárkózást (G), s a helyi és térségi fejlesztést (G).

NEMZETI VIDÉKSTRATÉGIA STRATÉGIAI CÉLJAI	MEGYEI CÉLOK		
1. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése	T		
2. Sokszínű és életképes agrártermelés	K		
3. Élelmezés és élelmiszerbiztonság	K	T	
4. A vidék gazdasági létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése	K	G	

5. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása	G	T	
6. Horizontális cél: Fenntarthatóság	K	G	T
7. Horizontális cél: Területi és Társadalmi Kohézió	G	T	
8. Horizontális cél: Város-vidék Kapcsolatok	G	B	

Nemzeti Vidékstratégia

A 2012-ben kidolgozott Nemzeti Vidékstratégia olyan elveket jelölt meg, amelyek segítették a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozását. A megye középső része, valamint több összetartozó területi egysége vidéki térségnek minősül, így helyzetük javítása, gazdasági szerkezetünk megújítása, a településhálózat integrálása meghatározó szempontja a fejlesztésnek. Külön fejlesztési célt határoztunk meg a **vidéki térségeknek (G), valamint a gazdaságfejlesztésben (K) önálló programfejlesztet szánunk a vidéki tereknek**, folyamatosan jelezve a táji, települési, környezeti értékek megővését, fenntarthatóságának biztosítását (T).

NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZTATÁSI STRATÉGIA	MEGYEI CÉLOK		
1. A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre	J	K	G
2. A szegénység, a szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása	G		
3. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése	T	G	

Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia (NTFS)

A 2011-ben elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia alapelvei (mélyszegénység, gyermekszegénység, társadalmi kirekesztés) több stratégiai fejlesztési célban érvényesül, különösen a Helyzetbehozás, Térségszervezés-Göcsei Imre Stratégiai Fejlesztés Célban, és annak tervezett programjaiban. A megyében mérsékelten vannak jelen ezen társadalmi problémák, inkább a hátrányos helyzetű térségekben bukkannak fel, így a térségi szintű programokban kívánjuk ezeket kezelni.

NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS STRATÉGIÁJA: A KÖRNYEZET ELTARTÓKÉPESSÉGÉNEK MEGŐRZÉSE	MEGYEI CÉLOK		
1. A természeti értékek védelme, a természetes ökoszisztémák működőképességének megőrzése	K	T	
2. Felkészülés a klímaváltozásra: Az üvegházhatású gázok légkörbe való kibocsátásának csökkentése	K	T	
3. Felkészülés a klímaváltozásra: A változó időjárási és éghajlati hatásokra való felkészülés	K	G	
4. Felkészülés a klímaváltozásra: Fenntartható vízgazdálkodás, takarékos, értékvédő gazdálkodás	K	T	G

NÖVEKEDÉSI TERV ESZKÖZEI	MEGYEI CÉLOK		
1. A növekedés természeti erőforrásainak hasznosítása	K	T	
2. A növekedés szellemi erőforrásainak hasznosítása	J	K	
3. Újra-iparosítás	K	G	
4. Importkiváltó gazdaságpolitikai termelés	K	G	
5. Kárpát-medencei gazdaságfejlesztés	G	E	
6. Munkaalapú növekedés	J	K	G
7. Város-stratégiák	G	E	
8. Helyi gazdaságfejlesztés	K	G	
9. Importkiváltó gazdaságpolitika a felhasználásban	K		

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (NFFS): A környezet eltartó-képességének megőrzése

A 2007-ben elkészített dokumentum 2010-ben a más európai irányelvekkel kiegészítve és megújítva a területfejlesztés számára fontos elveket határoz meg. Különösen érvényes **ez a klímaváltozás hatásainak** figyelemmel kísérésére, annak különböző környezeti hatásainak (üvegház, időjárás és éghajlat, vízgazdálkodás) számbavételére. A megyei területfejlesztési koncepció szemléletében és stratégiai fejlesztési céljaiban figyelembe veszi a fenntartható fejlődés kritériumait, s programjaiban erősíteni kívánja a klímaváltozás hatásainak csökkentését.

Nemzeti Növekedési Terv (NNT)

A 2011-ben kidolgozott Nemzeti Növekedési Terv keretrendszerét kívánja meghatározni a dinamikus, térbeli kapcsolatokat erősítő, az erőforrások újszerű felhasználását ösztönző és alkalmazó gazdaságnak. A megyei területfejlesztési koncepció alapelve, hogy **a gazdaság további dinamizálása szükséges**, s azt csak az innovációs folyamatok terítésével, a humán erőforrások megújításával, valamint a gazdaság működési környezetének folyamatos fejlesztésével lehet elérni. A megyei gazdaság teljesítménye és potenciálja magas, ebben a minőségi fejlesztéseknek kell dominálni, így a koncepció néhány stratégiai fejlesztési célja kapcsolódik a Nemzeti Növekedési Tervhez.

Wekerle Terv célrendszere	Megyei stratégiai fejlesztési célok
Infrastruktúra összehangolása a Kárpát-medencében	B, E
Egységes munkaerőpiac megteremtése	J, E
Jármű- és gépipari beszállítói hálózat	K, G, E
Zöldgazdaság	K, G, T, E
Élelmiszergazdaság	K, G, E
Turizmus és egészségipar	K, G, T, E
Kreatív ipar és infokommunikáció	J, K, G, E

WEKERLE TERV	E
---------------------	----------

Wekerle Terv

A magyar gazdaság **Kárpát-medencei kapcsolatainak** alakítását és fejlesztését szolgáló, 2012-ben kidolgozott Wekerle Terv célrendszere kiválóan kapcsolódik a megyei területfejlesztési koncepció stratégiai fejlesztési céljaihoz. A megye jelentős, **közép-európai szinten is kiemelkedő gazdasági bázisának** szinte minden eleme felfűzhető tervben foglaltakra, kihasználva a **határmentiségből fakadó előnyöket**, s évtizedes tapasztalatokat.

SEMMEIWEIS TERV

J, T

Semmelweis Terv

A 2012-ben elfogadott Semmelweis Terv az egészségmegőrzését szolgálja, de számos elemében ösztönzi a rekreációt, az egészségügyi szolgáltatások fejlesztését, a megelőzés rendszereit, amelyek kapcsolódnak a népességmegtartáshoz, annak képességeinek fejlesztéséhez. A megyei területfejlesztési koncepció stratégiai fejlesztési céljai közül döntően a **humán erőforrások fejlesztése és a Környezet, kultúra, életminőséget fejlesztő célok kapcsolódnak a Tervhez.**

Megjegyzés:

- *További országos ágazati fejlesztési stratégiák kidolgozás alatt vannak (pl. Nemzeti Közlekedési Stratégia).*
- *Az ezekkel történő koherencia vizsgálatára az adott országos stratégia elfogadását követően kerülhet sor.*

Zárógondolatok

A megyei területfejlesztési koncepciót – az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció parlamenti jóváhagyását követően – a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés rendelettel fogadja majd el.

Fontos elvárás, hogy a megyei területfejlesztési koncepció megalkotása Sopron és Győr megyei jogú városokkal szoros együttműködésben történjen.

Ábrajegyzék

1. ábra: Európa országai	7
2. ábra: CENTROPE régió	8
3. ábra: Győr-Moson-Sopron megye az európai és a szomszédsági térben	9
4. ábra: Győr-Moson-Sopron megye térszerkezeti modellje és együttműködési zónái	9
5. ábra: A települések népességszám változása 2001-2011 között	10
6. ábra: Az 5 meghatározó város vonzáskörzetei	12
7. ábra: Győr-Moson-Sopron megye kiváló termőhelyi adottságú szántóterületei és meglévő erdőterületei.....	15
8. ábra: Győr-Moson-Sopron megye településszerkezete	18
9. ábra: Győr-Moson-Sopron megye járásai 2013-tól.....	21
10. ábra: A SZE és az NYME vonzáskörzete (2010).....	25
11. ábra: Az egy főre jutó GDP a Pest megye nélküli vidéki átlag százalékában, megyénként (2000-2010, %)......	29
12. ábra: Transzeurópai közlekedési folyosók hálózata (2012)	35
13. ábra: Győr-Moson-Sopron megye közúthálózata (2012).....	36
14. ábra: A Centrope régió	44
15. ábra: Az Európai Területi Társulások Magyarországon.....	45
16. ábra: Megyei stratégiai fejlesztési célok és intézkedések	50
17. ábra: Összefüggés és kapcsolat a hazai és az uniós dokumentumok között.....	88
18. ábra: Az uniós, a nemzeti és a megyei célrendszer koherenciája.....	91

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A lakónépesség változása a kistérségekben.....	22
2. táblázat: A GDP ágazati megoszlása (2000–2009, %)	30
3. táblázat: Néhány K+F adat területi megoszlása (2010)	32
4. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma Győr-Moson-Sopron megyében (2000-2011)	34
5. táblázat: A szolgáltatott ivóvízminőség kifogással érintett települései Győr-Moson-Sopron megyében (2012)	39
6. táblázat: Az 1000 lakosra jutó internet előfizetések számának alakulása (2003-2010)	42
7. táblázat: Kistérségek és önkormányzati társulások Győr-Moson-Sopron megyében a 2000. évet követő évtizedben	45

MELLÉKLETEK

1. Győr-Moson-Sopron megye kiemelt fejlesztési irányai

- 1.1. „A vidék kincsei” falusi és ökoturisztikai fejlesztési program
- 1.2. „Zöldező” energiaracionalizálási-gazdaságfejlesztési program
- 1.3. „Felzárkóztatás” elmaradott térségek foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programja
- 1.4. „Háló” szociális gazdaságfejlesztési program
- 1.5. „Batthyány-Strattmann László” megyei gyógy- és egészségturisztikai és rekreációs program
- 1.6. „Rábaköz” térségi gazdaságfejlesztési program
- 1.7. „Villanydelejes forgony (dinamó)” kreatív humán erőforrás fejlesztési program
- 1.8. „Megújuló gazdaság” innovációban gyarapodó gazdaság fejlesztési programja
- 1.9. „Dr. felpéczi Petz Aladár” egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése program
- 1.10. „Egyetemi járműipari K+F (Győr)” oktatás-, humán erő-, foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési program
- 1.11. „Földön, vízen, levegőben” megyei közlekedésfejlesztési program
- 1.12. „Életminőség” megyei közmű-szolgáltatás fejlesztési program
- 1.13. „Újhelyi Imre” megyei élelmiszer-gazdaság-fejlesztési és foglalkoztatási program
- 1.14. „Xántus János” megyei hal- és vadgazdálkodási program
- 1.15. „Győri Járműipari Régió” megyei járműipar-fejlesztési program
- 1.16. „Világörökségek Győr-Moson-Sopron megyében” megyei örökségvédelmi program
- 1.17. „Tehetség-gondozás” megyei ösztöndíj és gyakornoki program

2. Projektötletek egyesített táblázata

A koncepció készítés során a területfejlesztési partnerektől összesen 262 db projektötlet érkezett.

A melléklet bemutatja

- egyrészt a beérkezett konkrét fejlesztési javaslatok legfontosabb paramétereit,
- másrészt az adott projektötlet illeszkedését a koncepció stratégiai céljaihoz,

J: Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél

K: Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél

B: Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél

T: Timaffy László stratégiai fejlesztési cél

G: Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél

E: Esterházy János stratégiai fejlesztési cél

- harmadrészt az egyes projektötletek jelentőségét

1: nagytérségi és/vagy nemzetközi,

2: térségi (több települést érintő),

3: helyi (csak az adott településre hatást kifejítő)

3. Észrevételek és tervezői válaszok (kidolgozás alatt)

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

01

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„A vidék kincsei” falusi és ökoturisztikai fejlesztési program</p> <p>- <i>A kistelepülések értékeit integrált módon kínáló, a munkahelyteremtést szolgáló falusi és ökoturizmus fejlesztésének programja: csendkúra, gyalog- és kerékpártúra, sport- és hobbyhorgászat, vadászat, természetjárás, helyi termékek kínálata. (ERFA)</i></p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A falusi turizmus területén vállalkozók működési feltételeinek javítása. A falusi szálláshelyek kapacitásának és minőségének fejlesztése.</i> - <i>A kedvező környezeti adottságú, természetközeli szabadidős tevékenységek kínálatának bővítése.</i> - <i>A falusi és ökoturizmusban dolgozók létszámának bővítése.</i> - <i>A megye térségeire jellemző helyi termékek („megyerikumok”) marketingjének és értékesítésének bővítése, a termékek e a versenyképességének javítása.</i>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A fenntartható pályára álló falusi és ökoturizmus fejlesztése.</i> - <i>A túrázás, természetjárás, kerékpározás, horgászat, vadászat feltételeinek javítása, a kapcsolódó szálláshelyek kapacitásának bővítése és színvonalának emelése.</i> - <i>A falusi portákon, szövetkezetekben és vállalkozásokban előállított helyi termékek piacra jutását támogató intézkedések.</i>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>A falusi termékeket előállító és szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások és személyek.</i> - <i>A megyében élő szakképzett munkaerő és a szolgáltatásokat igénybe vevők köre.</i>

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

02

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Zöldelő” energiaracionalizálási-gazdaságfejlesztési program</p> <p>- Győr-Moson-Sopron megye energiaracionalizálási programja a megyei zöldgazdaság kialakítása érdekében (ERFA)</p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<p>- A felhasznált energia mennyiségének csökkentése, és azon belül a megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelése</p> <p>- A megyére különösen jellemző adottságok (erős szél, geotermikus, víz...) adottságok megújuló energiaforrásként történő hasznosítása</p> <p>- Megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztési, közszolgáltatás-fejlesztési és speciális térségi programok (mindezek a zöldgazdaság Győr-Moson-Sopron megyei térhódítása érdekében)</p>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<p>- Megújuló energetikai alapú beavatkozások (települések – közvilágítás, ipar cégek és intézményi energiaracionalizálása, közösségi közlekedés – járműpark, mezőgazdaság)</p> <p>- Energiahatékonyság javítását célzó intézkedések (telephelyfejlesztések)</p> <p>- Innovatív megoldások alkalmazása (biomassza, geotermikus energia, biogáz, napenergia)</p> <p>- A megyei „zöldelő” program népszerűsítését szolgáló egységes arculat és marketing kialakítása (minden generáció megszólítása: tanterv, kampány, nyugdíjas egyetem, média))</p> <p>- Hulladék-gazdálkodásintézkedések (szelektív gyűjtés és újrahasznosítás mind teljesebbé tétele, szeméttelpek biogáz termelése).</p>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat - Nyugat-magyarországi Egyetem (Sopron, Mosonmagyaróvár), Széchenyi István Egyetem (Győr) - Megújuló energiát előállító szervezetek <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - felhasználók (a megye lakói, vállalkozói, a megyében tevékenykedő cégek) - a zöld (megújuló) energiát előállító szervezetek

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

03

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Felzárkóztatás” elmaradott térségek foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programja</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>A leszakadó térségek (Rábaköz, Sokoró- és Bakonyalja, Répce-sík) foglalkoztatási lehetőségeinek bővítését és a helyi gazdaság fejlesztését támogató intézkedési csomag.</i> - <i>integrált programja a szükséges közlekedési kapcsolatok megteremtésével (ESZA)</i>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A leszakadó térségekben élők foglalkoztatásának növelése (különösen a hátrányos helyzetű célcsoportokban, a foglalkoztatási kapacitások komplex fejlesztésével</i> - <i>aktivitási ráta növelése, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokban</i> - <i>a szakképzett munkaerő elvándorlásának csökkenése, a szak- és felnőttképzés intézményrendszerének megújítása</i> - <i>a közfoglalkoztatás és az elsődleges munkaerőpiac közötti átjárást megkönnyítő szolgáltatási csomagok kialakítása</i> - <i>a foglalkoztatási program céljának megvalósítását elősegítő, ahhoz szorosan kapcsolódó közúti fejlesztések megvalósítása és az érintett térségek munkaerő-piaci migrációját elősegítő közösségi közlekedés menetidejének csökkentése</i>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>innovatív, kísérleti foglalkoztatási és társadalmi befogadási programok indítása</i> - <i>a már kialakított foglalkoztatási együttműködési megállapodások hálózatára építve a foglalkoztatási kapacitások komplex fejlesztése</i> - <i>első munkahely-programok kialakításával a fiatal pályakezdők munkához juttatása</i> - <i>az érintett térségek szociális gazdaságának megerősítése</i> - <i>a komplex foglalkoztatási program kialakításának és működtetésének alapjául szolgáló infrastruktúra fejlesztésének megvalósítása</i>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja</i> <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>a hátrányos helyzetű célcsoportokat foglalkoztató gazdálkodó szervezetek</i> - <i>a térségben élő gazdasági és munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű foglalkoztatottak</i>

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

04

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Háló” szociális gazdaságfejlesztési program</p> <p>- <i>A falugondnoki hálózat megyei koordinációjának programja a megyei szociális háló továbbfejlesztésével Győr-Moson-Sopron megye aprófalvas, elnéptelenedő és elöregedő településekből álló térségeiben. (ESZA)</i></p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<p>- <i>A megyeidősödő társadalmára, valamint a prognosztizálható demográfiai folyamatokra tekintettel a megyei szociális háló infrastrukturális és szakmai hátterének fejlesztése és megerősítése</i></p> <p>- <i>a megyében működő falugondnoki hálózat egységes megyei szintű koordinálásának megvalósítása a megyei szociális háló kibővítésének eredményeként</i></p>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<p>- <i>Szociális alap- és szakellátást nyújtó intézmények infrastrukturális bővítése, a szakemberállomány egységes szempontok alapján történő szakmai továbbképzésének megvalósítása.</i></p> <p>- <i>A szétagolt falugondnoki hálózat által nyújtott szolgáltatások minőségi bővítése érdekében megyei koordinációs szint meghatározása és az ehhez szükséges fejlesztések megvalósítása.</i></p>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <p>- <i>Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat</i></p> <p>Végző kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <p>- <i>A megye szociálisan rászorult állampolgárai, a szociális ellátást nyújtó intézmények, a falugondnokok</i></p>

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

05

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

„Batthyány-Strattmann László”

megyei gyógy- és egészségturisztikai és rekreációs program

- A már fürdővel rendelkező településeken (pl. Csorna, Győr, Hegykő, Kapuvár, Lipót, Mosonmagyaróvár, Sopron-Balf) és a fürdőlétesítésre, egészségcentrum kialakítására készülő településeken (pl. Pannonhalmán a Pannonhalmi Bencés Főapátság általi kialakításban), valamint ezek térségében a gyógy- és egészségturizmus, a wellness, a sport és rekreációs szolgáltatások fejlesztését célzó integrált területi program **(ERFA)**

2. Fejlesztési irány célja

(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

- Győr-Moson-Sopron megye kiváló termál- és gyógyvízkincsének hasznosítása elmarad a hasonló adottságú vasi és zalai fürdőközpontoktól. A fejlesztés a gyógy- és egészségturisztikai szolgáltatási kapacitások bővítését és minőségi fejlesztése (wellness, sport és rekreációs szolgáltatások)
- a fejlesztési irány célját képező szolgáltatások igénybevételének alapjául szolgáló szálláshely kapacitás bővítése, az elérhetőség javítását szolgáló közlekedési feltételek javítása, munkahelyteremtés megvalósítása

3. Fejlesztési irány rövid tartalma

(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- A megye már fürdővel rendelkező és a fürdőlétesítésre készülő településein ez ideig nem mindenütt alakult ki magas látogatói létszámmal működő gyógy- és egészségturisztikai szolgáltatás.
- A magasabb színvonalú ellátást lehetővé tevő fejlesztési program e hiányosságok megszüntetését célozza (a bővebb szolgáltatási kapacitások kialakítása, valamint az ehhez szorosan kapcsolódó szálláshely bővítés és munkahely teremtési feltételek megvalósításával)

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):

- Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,
- A megye már fürdővel rendelkező és a fürdőlétesítésre készülő településeinek önkormányzatai

Végző kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):

- a fejlesztés tárgyát képező szolgáltatásokat nyújtó gazdálkodó szervezetek, a szolgáltatásokat igénybe vevő látogatók, az érintett térségekben élő szakképzett munkaerő

Győr-Moson-Sopron megye

előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

06

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Rábaköz” társégi gazdaságfejlesztési program
<ul style="list-style-type: none"> - A csornai és kapuvári ipari parkokban megvalósuló integrált társégi fejlesztési program a szükséges közlekedési kapcsolatok megteremtésével (ERFA)
2. Fejlesztési irány célja
(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - A megye leszakadó térségének központjaiban lévő csornai és kapuvári ipari parkok működési feltételeinek és a kapcsolódó közlekedési feltételek fejlesztése, a megyei szintű decentralizált gazdaságfejlesztés előmozdítása érdekében. - A csornai és kapuvári ipari parkok gazdaságfejlesztését szolgáló gazdasági tevékenységek összehangolása, ezáltal a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek térségbe telepítésének fokozása
3. Fejlesztési irány rövid tartalma
(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek ²¹ , melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - A csornai és kapuvári ipari parkok gazdasági tevékenységeinek összehangolása, egymáshoz kapcsolódó egyedi profiljainak kialakítása, közös menedzsment működési feltételeinek kialakítása - Egységes befektetési csomag kialakítására és marketingjére javaslat készítése - A csornai és kapuvári ipari parkok jövőbeli hatékony és a gazdaságfejlesztést elősegítő működését szolgáló közlekedési kapcsolatok összehangolása, valamint a szükséges fejlesztések megvalósítása
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:
(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet): Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Csorna és Kapuvá városok önkormányzatai. - <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - A csornai és kapuvári ipari parki fejlesztések eredményeit igénybe vevő gazdálkodó szervezetek - A csornai és kapuvári ipari parkokban működő gazdálkodó szervezetek által foglalkoztatottak

²¹ Például: képzés, szolgáltatás, beruházás, alap infrastruktúra-fejlesztés, stb.

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok

07

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

**„Villanydelejes forgony - dinamó”
kreatív humánerőforrás fejlesztési program**

- *Kreatív humán erőforrások - az értékteremtő foglalkoztatás, valamint a kreatív (a gazdaságfejlesztést segítő) humánerőforrások támogatása (ESZA)*

Megyei szakképzési rendszer fejlesztési program

- o *A szakképzési rendszer fejlesztése, annak piaci igényekhez való igazítása, új rendszerű képzési programok, az intézményi bázisok korszerűsítése (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár, Csorna, Kapuvár)*

Felsőoktatás és kutatás-fejlesztés-innováció program

- o *A felsőoktatás képzési szerkezetének megújítása, új képzési formák terjesztése (távoktatás, e-learning, nyitott egyetem, vállalati egyetem), helyi gazdaság kutatás-fejlesztési-innovációs igényeinek felmérése, s az azokhoz igazodó képzési programok kidolgozása, azok bevezetése, a gazdasági szakemberek bevonása a képzésbe, a kutatás-fejlesztési-innovációs programokba (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár)*

A vállalkozási kultúra és tudásbázis program

- o *A KKV kultúra terjesztése a középfokú és felsőfokú oktatásban, a vállalkozási tanácsadó rendszer bővítése, azok elterjedtségének javítása, a vállalkozások fejlődésének segítése, a helyi gazdasági potenciál vállalkozói környezetének javítása, beszállítói hálózatok fejlesztése, azok szervezeti, intézményi kereteinek bővítése (megyei városok)*

2. Fejlesztési irány célja

(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

- *Munkaerő minőségének növelése (képzettségi szint emelkedése, képzésben résztvevők száma)*
- *A vidéki térségekben a foglalkoztatási szint növelése (foglalkoztatottak száma, munkanélküliségi ráta csökkenése)*
- *Képzési programok, azok formának szélesedése (rövid képzési programok száma, a beiratkozottak száma, a végzettek száma)*
- *Kutatás-fejlesztési-innovációs aktivitás növelése (K+F+I tanácsadás száma, szabadalmak száma, megbízások száma)*
- *Vállalkozások számának és gazdasági teljesítményének növekedése (helyi iparüzési adó mértéke, a vállalkozások számának változása, a KKV szektorban foglalkoztatottak száma)*
- *A megyei belső gazdasági együttműködések növekedése (ipari parkokban letelepedettek száma, teljesítménye, klaszterek száma, azok tagjai)*
- *Fejlődő megyei vállalkozások (KKV teljesítmény növekedése létszám kategóriák szerint, a 200 legjobb megyei vállalkozásban a KKV száma, helyezése)*
- *Helyi termékkateszter összeállítása (termékek száma, azokat előállító szervezetek, minősítési rendszer, címek kiadása)*
- *Turisztikai kínálat bővülése (a turizmus mérőszámai adottak, ezek alapján az eredmények lemérhetőek).*

3. Fejlesztési irány rövid tartalma

(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- *Beruházások: telephelyi kínálat növelése (ipari parkok alakítás, azok kínálatának növelése, szálláshelyek), termelési kapacitás bővítése (föld, gépek, eszközök beszerzése), termelési infrastruktúra javítása (utak, közlekedési, szállítási kapcsolatok alakítása, tárolási kapacitások bővítése).*
- *Képzési kínálat bővítése, a meglévő programok tartalmának megújítása, új képzési területek kialakítása, új képzési formák bevezetése.*
- *Szolgáltatások: piaci kapcsolatok szélesítése, üzleti működés javítását segítő tanácsadás, fejlesztési tanácsadás, termék, tevékenység, szolgáltatás kínálatának és minőségének fejlesztése.*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):

- *Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,*
- *Megyei Kereskedelmi és Ipar Kamara, Vállalkozók Szövetsége, Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Széchenyi István Egyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem,*
- *középfokú szakképző intézmények, képzésben résztvevő vállalkozások, tanácsadó szervezetek, ipari parkok, innovációs központok, klaszterszervezetek, gazdaság és területfejlesztést segítő nonprofit szervezetek*

Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):

- *Gazdasági centrumokban található fejlődő gazdasági szervezetek*
- *Kezdő vállalkozások, vállalkozók*
- *Vidéki térségekben található vállalkozások, termelő szervezetek*
- *Alacsony képzettségű rétegek*
- *Gazdaságfejlesztést segítő nonprofit szervezetek*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
08

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése

**„Megújuló gazdaság”
 innovációkban gyarapodó gazdaság fejlesztési programja**

Az innovációkban gyarapodó gazdasági szerkezet kialakítása **ERFA**

Helyi gazdaságfejlesztés támogatásának programja

- *A helyi gazdaság innovációs potenciáljának növelése, a haladó gazdasági szerkezettel rendelkező KKV-k telephelyi, műszaki, technikai, piaci (marketing) és együttműködési (termelési kooperációs) rendszerének támogatása (megye városai, központi települései).*

A megyei gazella program

- *A dinamikus vállalkozások további fejlődési pályára állítása, a kiemelt gazdasági szerkezetben működő (járműipar, faipar, élelmiszer feldolgozás, műanyagipar, gépipar, egészségipar és turizmus) már bizonyított gazdasági szervezetek erőteljesebb növekedésének támogatása (képzés, kutatás-fejlesztés-innováció, piaci kapcsolatok, marketing), az együttműködési rendszereik alakítása (klastterek, hálózatok, értékláncok), a sikerek kommunikációja és terjesztése. (A vállalkozások székhelye)*

Értékes termékek az értékes vidékről. A megyerikum program

- *A vidéki térségek speciális, helyhez köthető termékei előállításának ösztönzése, azok termelési, termesztési feltételeinek kialakítása, javítása (képzés, termékfejlesztés, termelési rendszerek, kultúrák terjesztése), a feldolgozási bázisok kialakításának ösztönzése, a piacjutás segítése, mindezekkel a vidéki térségek gazdasági szerkezetének és foglalkoztatási körülményeinek alakítása. (Rábaköz, Répce-mente, Sokoró-vidék, Bakonyalja, Pannonhalmi kistérség, Bakony-ér mente)*

A vendéglátó megye. A turisztikai program

- *A megye turisztikai kínálatának szélesítése, a meglévő bázisok megújításának segítése, újabb térségek, települések bekapcsolása, a szolgáltatási kínálat bővítése (öko-, kulturális-, sport- és egészségturizmus), a kapcsolódó infrastrukturális rendszer és intézmények (szálláshelyek, kerékpárutak, különféle létesítmények, kulturális és műemléki központok, szervező központok) fejlesztése, azok működési feltételeinek javítása, ezzel egyben a foglalkoztatási helyzet javítása. (Turisztikai központok, potenciális központok)*

2. Fejlesztési irány célja

(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)

1. Innovatív megoldások

- *Kutatás - fejlesztési - innovációs aktivitás növelése (K+F+I tanácsadás száma, szabadalmak száma, megbízások száma)*
- *Fejlődő megyei vállalkozások (KKV teljesítmény növekedése létszám kategóriák szerint, a 200 legjobb megyei vállalkozásban a KKV száma, helyezése)*

2. Beruházás támogatás

- *Gazdasági termelés támogatása – gépek, beruházások, telephelyek korszerűsítése, beszerzések támogatása a megye teljes területén*
- *Vállalkozások számának és gazdasági teljesítményének növekedése (helyi iparüzési adó mértéke, a vállalkozások számának változása, a KKV szektorban foglalkoztatottak száma)*
- *Helyi termékkateszter összeállítása (termékek száma, azokat előállító szervezetek, minősítési*

rendszer, címek kiadása)

3. Foglalkoztatás, humánfejlesztés

- Munkaerő minőségének növelése (képzettségi szint emelkedése, képzésben résztvevők száma)
- A vidéki térségekben a foglalkoztatási szint növelése (foglalkoztatottak száma, munkanélküliségi ráta csökkenése)
- Képzési programok, azok formának szélesedése (rövid képzési programok száma, a beiratkozottak száma, a végzettek száma)
- A megyei belső gazdasági együttműködések növekedése (ipari parkokban letelepedettek száma, teljesítménye, klaszterek száma, azok tagjai)
- Turisztikai kínálat bővülése (a turizmus mérőszámai adottak, ezek alapján az eredmények lemérhetők).

3. Fejlesztési irány rövid tartalma

(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)

- *Beruházások: telephelyi kínálat növelése (ipari parkok alakítás, azok kínálatának növelése, szálláshelyek), mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése, termelési kapacitás bővítése (föld, gépek, eszközök beszerzése), termelési infrastruktúra javítása (utak, közlekedési, szállítási kapcsolatok alakítása, tárolási kapacitások bővítése).*
- *A versenyképesség erősítése érdekében a gazdasági és üzleti környezet megújítása (a hagyományos iparágakra, valamint tudás- és kompetencia-rendszerekre alapozva).*
- *A kapcsolódó szakképzési, felsőoktatási rendszer megújítása (képzési kínálat bővítése, a meglévő programok tartalmának megújítása, új képzési területek kialakítása, új képzési formák bevezetése).*
- *A szolgáltatások: piaci kapcsolatok szélesítése, üzleti működés javítását segítő tanácsadás, fejlesztési tanácsadás, termék, tevékenység, szolgáltatás kínálatának és minőségének fejlesztése.*
- *Az infrastrukturális fejlesztések megvalósítása révén megfelelő szociális és gazdasági környezetet biztosítása már működő vállalkozások és a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek részére.*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):

- Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,
- Megyei Kereskedelmi és Ipar Kamara, Vállalkozók Szövetsége, Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Széchenyi István Egyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem,
- középfokú szakképző intézmények, képzésben résztvevő vállalkozások, tanácsadó szervezetek, ipari parkok, innovációs központok, klaszterszervezetek, gazdaság és területfejlesztést segítő nonprofit szervezetek
- termelői értékesítői szervezetek (TÉSZ-ek)

Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):

- Gazdasági centrumokban található fejlődő gazdasági szervezetek
- Kezdő vállalkozások, vállalkozók
- Vidéki térségekben található vállalkozások, termelő szervezetek
- Alacsony képzettségű rétegek
- Gazdaságfejlesztést segítő nonprofit szervezetek

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
09

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Dr. felpéczi Petz Aladár” egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése program</p> <p>- <i>Beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra.</i></p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Petz Aladár Megyei Oktató Kórház telephelyeinek szakmai, infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése</i> - <i>Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése Győrben – rekreációs gyógyászati központ a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára</i> - <i>Az idősek életminőségének javítása, aktív és egészséges idősödés biztosítása nyugdíjasházak építésével és szolgáltatásfejlesztéssel (ESZA és ERFA típusú támogatás is)</i>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház telephelyeinek szakmai, infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése</i> <ul style="list-style-type: none"> o <i>Központi telephely (Vasvári P. u.) Az 1980-as évek elején épült A, B, C, D épülettömbök, valamint az 1954-ben épült E épület infrastrukturális (épület, épületgépészet, informatika) felújítása, korszerűsítése. Amortizálódott eszközpark cseréje, fejlesztése. A kor követelményeinek megfelelő orvos-technológiai berendezések beszerzése.</i> o <i>A Püspök erdő déli részén, valamint a Rábca holtágban egészség- és rekreációs központ kialakítása (alternatív gyógyászati központ, sportgyógyászat és edzőközpont), részben a 2017. évi Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál infrastruktúrájának (uszoda, sportközpont) fenntartható hasznosításával. E téma területhez illeszkedik a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Híd utcai telephelyének fejlesztése A projekt szerves részét képezhetné mind a Győr Újvárosi városrész rehabilitációs programjának, mind az (EYOF) infrastruktúra , egészség-, rekreációs központ kialakításának, mivel az épület a két városrész határán helyezkedik el. A jelenleg működő reumatológiai és mozgásszervi rehabilitációs osztályok szolgáltatásait szeretnénk kiterjeszteni a meglévő épület felújításával és emelet-ráépítéssel korszerű hotelszobák kialakításával, a szomszédos termálfürdővel való közvetlen kapcsolat megteremtésével. A hagyományos egészségügyi orvosi szolgáltatások alternatív gyógyászzal, sportgyógyászzal, sport rehabilitációval, homeopátiás, wellnes -, kozmetikai tevékenységgel és étkezési tanácsadással egészíthetők ki.</i>

- *A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Zrínyi utcai telephelyének fejlesztése*
Az elkészült új kórházi szárnyba való átköltözéssel ezen a telephelyen több épület felszabadul az aktív gyógyászati tevékenység területéről. Az épületek patinás jellege és a szociális funkció megőrzésével a város szociális ellátásának szolgáltatásai bővíthetők.
A telephely fizikai adottságai (zárt építészeti egység, kellemes, parkos zöldfelület, városközpontúság, jó megközelíthetőség) kiválóan alkalmassá teszik szociális szolgáltatások ellátására: ápolási részleg, időskoriak otthona, fogyatékosok otthona, szenvedélybetegek otthona stb.). Továbbá az egyes különálló épületekben a nyugdíjas ház is kialakítható.

- *A kórház nagytérsegi ellátó-szerepének megfelelő, elegendő létszámú és szakmai színvonalú humánerőforrás biztosítása, a fiatal egészségügyben dolgozók részére bérlakás és ösztöndíj program kialakításával, továbbá az egész életen át tartó tanulás elvének megfelelő képzési programok megvalósításával.*

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):

- Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,
- Győr Megyei Jogú Város önkormányzata
- GYEMSZI, Petz Aladár Megyei Oktató Kórház

Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):

- *a fejlesztés tárgyát képező szolgáltatásokat nyújtó gazdálkodó szervezetek, a szolgáltatásokat igénybe vevő látogatók, az érintett térségekben élő szakképzett munkaerő*

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
 10

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése Kérjük, hogy válasszon az ERFA és ESZA típusú programok között! Kérjük, hogy a megcélzott fejlesztési programonként külön-külön egy-egy alaptábla kerüljön kitöltésre!
<p style="text-align: center;">„Egyetemi járműipari K+F”</p> <p>Győri Járműipari Kutatóközpontlétesítése a Széchenyi István Egyetemen oktatás-, humánerő-, foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p> <ul style="list-style-type: none"> - A Széchenyi István Egyetem bázisán járműipari kutatási kompetencia központ létesítése, annak infrastrukturális feltételeinek, valamint gép-, műszer-, eszköz állományának megteremtése, kutatási programok indítása, kutatói munkahelyek létesítése, ipari kapcsolatok támogatása, a kutatás-fejlesztési eredmények hasznosítása. (ESZA és ERFA típusú támogatás is) -
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - Kutatóközpont felépítése, a jelenlegi földszintes laboratóriumi épület egy szinttel történő megemelésével (kb. 3000 m²) - Az Egyetem műszaki és gazdaságtudományi képzésének és kutatási potenciáljára építve, annak szellemi erőforrásaira alapozva járműipari kutatóközpont (önálló szervezet) létrehozása, az ahhoz szükséges gép, műszer, eszközpark megteremtésével - Oktatási (új programok; alap és mesterképzés, doktori képzés gépjármű mérnöki irányban történő fejlesztése) programok, illetve rövid idejű képzések indítása vállalati igények alapján - Kutatói álláshelyek létrehozása, fiatalok foglalkoztatása (doktori program keretében), spin-off vállalkozások alapításának támogatása, fejlődő-haladó vállalkozások segítése.
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - A Széchenyi István Egyetem kutatási infrastruktúrájának és humánerőforrás bázisának fejlesztése, járműipari kutatási kompetencia központ kialakításával. - Új egyetemi laboratóriumok építése, a meglévők megújítása, bővítése a járműipari kutatásokhoz kapcsolódva. - Kutatási eszközpark bővítése, új kutatási irányokhoz kapcsolódó gépek, műszerek, eszközök beszerzése, a meglévő megújítása. - Hallgatók kutatásba történő bevonása, meglévő alap és mester programok megújítása (idegen nyelvű képzés), új doktorandusz program indítása. - Járműipari vállalkozások szakembereinek oktatása az új kutatási eredmények fogadására, alkalmazására - Járműipari vállalkozások hálózatépítésének támogatása, az ehhez szükséges szakmai ismeretek oktatása, innovációs tanácsadás rendszerének kiépítése. - Új spin-off vállalkozások támogatása a járműipar különböző ágazataira.

4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):

- Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat
- Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Széchenyi István Egyetem

Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):

- **Járműipari beszállító vállalatok, fejlesztő szervezetek**

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
II

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Földön, vízen, levegőben” megyei közlekedésfejlesztési program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p> <p>- <i>A települések elérhetőségét javító, ezáltal befektetőbarát környezetet teremtő megyei közlekedésfejlesztési fejlesztési program.</i></p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<p>- <i>Közúthálózat, vasúthálózat, vízi- és légi közlekedés, kombinált fuvarozás, közösségi közlekedés fejlesztése</i> (ERFA típusú támogatás)</p>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>közúthálózat fejlesztése (a nemzetközi jelentőségű és egyben TEN-T folyosó M1, M15 és M86, valamint az M85 és M9 gyorsforgalmi utak; főutak települési elkerülésekkel; országos mellékúthálózat; önkormányzati kezelésű helyi közutak; kerékpárutak; határ közeli utak)</i> - <i>vasúthálózat fejlesztése (a nemzetközi jelentőségű TENT-T vasúti folyosók villamosítása; törzsforgalmi hálózat kétvágányúsítása; gönyői kikötői vasút; az európai nagysebességű vasút győri megállóhellyel; mellékvasútvonalak; hiányzó kapcsolatok újraindítása – pl.: Győr-Pozsony)</i> - <i>vízi- és légi közlekedés fejlesztése (Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő; Győr-Pér és Fertőszentmiklós kiemelt repülőterei; Bőny, Pustacsalád és Sopron-Piuszpuszta repülőterei)</i> - <i>kombinált fuvarozás fejlesztése (Ro-Ro; Ro-La; logisztikai központok)</i> - <i>közösségi közlekedés fejlesztése (Volán, MÁV, GySEV összefogásával)</i>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, - NIF Zrt., közlekedési társaságok (Volán, MÁV, GySEV) <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - a megye lakossága, vállalkozói, a gazdasági élet szereplői (közlekedők) - közlekedési pályák kezelői és közlekedési társaságok

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
12

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Életminőség” megyei közmű-szolgáltatás fejlesztési program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p> <p>- A „közműolló” zárását szolgáló, azaz a megye több tucat településén még hiányzó műszaki infrastruktúrák megvalósítását – ezáltal befektető-barát környezetet – eredményező megyei közmű-szolgáltatás fejlesztési program.</p> <p>- Győr-Moson-Sopron megye területére kidolgozott vízgyűjtőgazdálkodási tervek végrehajtása</p> <p>ERFA</p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<p>- szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás</p> <p>- a megye folyói (Duna, Mosoni-Duna, Rába, Ikva, Marcal, Cuhai Bakony-ér), valamint a Fertő-tó vízgyűjtőgazdálkodási terveinek végrehajtása</p>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<p>- szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás (a megye még nem csatornázott településeinek szennyvízkezelési programjának végrehajtása)</p> <p>- a megye vízgyűjtőgazdálkodási terveinek végrehajtása (A projekt célja az ökológiai zöld és kék folyosók folytonosságának biztosítása. A mellékágak és holtágak revitalizációja, vizes élőhelyek kialakítása. Élő kapcsolat biztosítása a főmeder és a hullámtéri, valamint a mentett oldali holtágak között. (Hallépcsők létesítése, árvízvédelmi beavatkozások, komplex természetvédelmi rekonstrukció, Nicki duzzasztómű felújítása. Fertő-tavi nádasok vízellátását biztosító csatornák rekonstrukciója stb.)</p>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <p>- Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,</p> <p>- csatornázatlan települések önkormányzatai</p> <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <p>- a megye lakossága, vállalkozói, a gazdasági élet szereplői (közművek használói)</p> <p>- közművállalatok</p>

*Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
13*

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Újhelyi Imre” megyei élelmiszergazdaság-fejlesztési és foglalkoztatási program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p> <p>- <i>A munkaerő-igényes és minőségi élelmiszergazdaságot eredményező fejlesztési program.</i></p>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<p><i>Munkaerő-igényes mezőgazdasági alaptervékenység</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>zöldség- és gyümölcstermesztés</i> - <i>biogazdálkodás</i> - <i>kertészeti kultúrák fejlesztése</i> - <i>állattenyésztés, stb.</i> <p><i>Munkaerő-igényes élelmiszer feldolgozóipar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>konzervgyártás</i> - <i>húsüzem (vágóhid)</i> - <i>hűtőüzem</i> - <i>cukoripar</i> - <i>növényi olajipar</i> - <i>tejipar</i> <p><i>Mezőgazdasági (mellék) termékek hasznosítása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ERFA és ESZA típusú támogatás)
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<p><i>Korszerű technológia, innovatív megoldások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>kertészeti gépek beszerzésének támogatása</i> - <i>konzervipari fejlesztések</i> - <i>hűtőházak - hűtési technológia alkalmazása</i>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat</i> <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>a megye lakossága,</i> - <i>mezőgazdasági vállalkozók, őstermelők, a gazdasági élet szereplői</i> - <i>termelői értékesítő szervezetek (TÉSZ-ek)</i>

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
14

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Xántus János” megyei hal- és vadgazdálkodási program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A vizekben és erdőkben gazdag megye által kínált lehetőségek kiaknázásaként fejlesztendő a hal- és vadgazdálkodás.</i>
2. Fejlesztési irány célja
<p>(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)</p>
Munkaerő-igényes vad- és halgazdálkodás
<ul style="list-style-type: none"> - <i>zárttéri fogoly tenyésztés</i> - <i>zárttéri fácán tenyésztés</i> - <i>őshonos halfajok ivadéknevelése (kecsege, viza, tokfélék, nyurga ponty, aranykárász, csuka, süllő)</i> - <i>halastavi haltenyésztés</i>
Vadászati és halászati turizmus fejlesztése
<ul style="list-style-type: none"> - <i>szálláshely bővítés (vadászházak, horgász tanyák)</i> - <i>vadgazdálkodás, vadászati és halászati berendezések létesítése (etetők, lesek, sózók, esőbeállók, stégek, horgászállások, csónakok)</i>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma
<p>(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A megye vadászterületei apróvadállománya létszámának bővítése, visszatelepítése mesterséges tenyésztésből származó egyedekkel (fogoly, fácán)</i> - <i>A megye halászati vízterületei halállományának őshonos halfajokkal történő (kecsege, aranykárász, balin, csuka, süllő, nyurgaponty) állománydúsítása, a halfajok mesterséges tenyésztésből származó egyedeinek telepítésével optimális halállomány-szerkezet elérése.</i> - <i>A vadászati és halászati turizmus infrastruktúrájának fejlesztése, szálláshelyek, faházak, lesek, stégek, egyéb berendezések kialakításával.</i>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:
<p>(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)</p>
Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat,</i> - <i>Sporthorgász Egyesületek Győr-Moson-Sopron Megyei Szövetsége</i> - <i>Vadász Szövetségek</i>
Végző kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):
<ul style="list-style-type: none"> - <i>a megye lakossága,</i> - <i>halgazdaságok, horgászegyesületek, halászatra jogosultak, vadászatra jogosultak, hal és vadtenyésztők</i> - <i>nemzeti parkok</i>

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
15

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Győri Járműipari Régió” megyei járműipar-fejlesztési program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - A Győrben működő Audi Hungaria Motor Kft. tervezett motorgyártási, gépjárműgyártási és kutatásfejlesztési beruházásai. - A megyehatáron messze túlnyúló foglalkoztatási körrel működő járműipari nagyvállalat, az Audi beszállítói körének bővítése. Ezáltal fejlődési lehetőséget nyújtva a megyében működő beszállítóknak: a kkv-knak, valamint a szintén nagy hagyományú és győri székhelyű Rába Járműipari Holding Nyrt.-nek (pl.: autóbuszgyártás bevonásával) Járműiparhoz beszállítóként kapcsolódó cégek pl. Kunszigeten, Mosonszolnokon, Győrladaméron - A győri Széchenyi István Egyetem bázisán alternatív hajtású járművek kutatási fejlesztési programja. (ERFA, + ESZA)
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - A győri gazdasági térség központja, azaz az Audi Hungaria Motor Kft. és a Rába Járműipari Holding Nyrt. (mint már működő járműipari-gépipari-mechatronikai központok) további fejlesztése, pozíciójának erősítése. - A Győri Járműipari Régió működési feltételeinek fejlesztése a megyei szintű decentralizált iparfejlesztés előmozdítása érdekében, kiemelt hangsúlyt fektetve a szak- és felsőoktatási képzések minőségi és szükség szerinti mennyiségi fejlesztésére - A Győri Járműipari Régió gazdaságfejlesztését szolgáló tevékenységeinek összehangolása révén a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek térségbe telepítésének fokozása, a munkahelyteremtés céljának megvalósulása.
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - a versenyképesség fenntartása és további fejlesztése érdekében a térség gazdasági és üzleti környezetének megújítása a hagyományos iparágakra és a kialakult tudás- és kompetencia-rendszerekre alapozva, továbbá a kapcsolódó szakképzési, felsőoktatási rendszer megújítása - az infrastrukturális fejlesztések megvalósítása révén megfelelő szociális és gazdasági környezetet biztosítása a térségben már működő vállalkozások részére, továbbá a foglalkoztatást bővítő gazdálkodó szervezetek térségbe telepítésének elősegítése
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat - Audi Hungaria Motor Kft., továbbá az érintett cégek <p>Végző kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - a Győri Járműipari Régió fejlesztésének eredményeit igénybe vevő gazdálkodó szervezetek, különös tekintettel a kkv-kra és a Rábára. - a Győri Járműipari Régióban működő gazdálkodó szervezetek által foglalkoztatottak

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
16

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
<p>„Világörökségek Győr-Moson-Sopron megyében” megyei örökségvédelmi program (megyei kiemelt fejlesztési irány)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A megye már meglévő, az UNESCO által világörökségi helyszínné nyilvánított térségei az ezeréves „Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete”, valamint az Ausztriával közös „Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj” értékmegőrző fejlesztése.</i> - <i>A világörökség várományos „Danube Limes” Győr-Moson-Sopron megyei helyszíneinek értékmegőrző fejlesztése. (ERFA, + ESZA)</i>
2. Fejlesztési irány célja (1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<p>Az UNESCO Pannonhalmát 1996-ban, a Fertő-tavat és az azt övező településeket 2001-ben, mint kultúrtájat vette fel a Világörökségi Listára.</p> <p>A magyarországi teljes Duna-szakasz mellett húzódó egykori limes római értékeket őrző települései pályáznak a világörökségi címre. Ezen belül Győr-Moson-Sopron megyéből tucatnyi település világörökség várományos.</p> <p>A három (Pannonhalma, Fertő-táj, Duna Kulturális Folyosó) világörökségi helyszíncsoport értékmegőrző fejlesztése a gyakorlatban foglalkoztatási, humán fejlesztési és gazdaságfejlesztési programnak tekintendő: a megyei önkormányzat ezért kiemelt fejlesztési irányként kezeli azt.</p>
3. Fejlesztési irány rövid tartalma (Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>A „Danube Limes” világörökség várományos Győr-Moson-Sopron megyei helyszínei (15 Duna-közeli település) római kori értékeinek feltárása, bemutatása, megőrzésem marketingje, a Világörökségi cím elnyerésének előkészítése. Az EU által elfogadott Duna makro-régiós stratégiába illeszkedő zászlóshajó projekt megvalósításának támogatása.</i> - <i>A Pannonhalmi és a Fertő-táj világörökségi helyszíneken kiemelt feladat az elnyert cím megőrzése, az ezzel kapcsolatos értékmegőrző intézkedések támogatása, továbbá olyan fejlesztés, beruházás támogatása, mely az önfenntartás háttereként szolgál.</i> - <i>Kiemelt figyelmet érdemel a megyét érintő nemzetközi zarándokútvonalak (Szent Jakab-, Szent Márton-, Mária út), valamint a kijelölés előtt álló Sacra Velo magyar-szlovák kerékpáros zarándokútvonal fejlesztése.</i>
4. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei: (Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)
<p>Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat - Fertőtáj Világörökség Magyar Tanácsa - Pannonhalmi Bencés Főapátság - Magyar Limes Szövetség <p>Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):</p> <ul style="list-style-type: none"> - a világörökségi helyszíneken élők - a világörökségi helyszínek vállalkozásai

Győr-Moson-Sopron megye
előzetes megyei gazdaságfejlesztési és megyei foglalkoztatási, humán fejlesztési irányok
 17

1. Megyei kiemelt fejlesztési irány megnevezése
„Tehetség-gondozás” megyei ösztöndíj és gyakornoki program
2. Fejlesztési irány célja
(1-2 fontosabb gazdaságfejlesztési célt szükséges meghatározni, amelyekhez később mérhető indikátorok, mérőszámok is kapcsolhatók – max. 5 bulletpont)
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Illeszkedés az OTK célkitűzésekhez (EU 11-hez):</i> <ul style="list-style-type: none"> o Befektetés a képességfejlesztésbe, az oktatásba és az egész életen át tartó tanulásba - <i>Horizontális célokhoz való igazodás</i> <ul style="list-style-type: none"> o A gazdasági és Innovációs potenciál javítása, a humán erőforrások kreativitásának alakítása
3. Fejlesztési irány rövid tartalma
(Felsorolásszerűen azon tartalmi elemek, melyek a fejlesztési irány későbbi támogatási elemeit fogják képezni, és amelyekre EU támogatás fordítható: beruházások, szolgáltatási elemek stb. - max. 8 sor)
<ul style="list-style-type: none"> - hiányszakmák feltérképezése-megszüntetése/munkaerőpiaci kereslet-kínálat koordinációja; - szakmai kompetencia növelése; - gyakornoki program intenzitásának növelése; - mentorok számának növelése; - gyakorlati helyek számának növelése; - szakmai és ún. „soft skill” (pl. konfliktus-kezelés, kommunikációs készség, stb.) kompetenciák erősítése; - hazai elhelyezkedési lehetőségek elősegítése rendszeres konzultációkkal; - a hiányszakmák népszerűsítésének növelése (céglátogatás); - meghívott gyakorlati szakemberek tanításba való rendszeres bevonása; - esettanulmányok nagyobb arányú bevonása az oktatásba; - a szakképesítések szakmai tartalmának és a képzési időknél rendszeres felülvizsgálata a munkaerőpiac igényeinek és visszajelzéseinek felhasználásával; - az iskolarendszerű szakképzésben a duális képzés elterjesztése, a feltételrendszer biztosítása; - a gyakorlati képzés hatékonyabbá tétele; - Mobilis oktatásba történő hatékonyabb bevonása; - hatékony pályaorientációs rendszer; - hatékony és rugalmas szakképzési rendszer; - a felnőttképzés minőségének és tartalmának javítása; - a megfelelő követelményrendszer kidolgozása és bevezetése; - a távoktatás hatékonyabbá tétele, és kiterjesztése; - idegen nyelvi képzés vonzóbbá tétele; - gyakorlati helyek (practing) számának bővítése, „mentorálási rendszer” elterjesztése (néhány diák+egy gyakorlati szakember, mint mentor); - tanuló párok, tanuló csoportok motiválása (□ tanulási folyamat elősegítése); - projekt-orientált gondolkodásmód oktatásba való bevezetése (kisebb esettanulmányok megoldása diákok által); - térségi integrált szakképző központok fejlesztése; - gyár-, vállalkozás-, üzemlátogatások; iskolafalakon kívüli oktatás elősegítése (minták: Lernen auf dem Bauernhof, Lernen vor Ort, stb.) a „hallani – látni – megtapasztalni □ megtanulni” folyamat alapelveinek megfelelően;

4. Indikátorok

(kötelező és ajánlott kulcsindikátorok, valamint benchmark indikátorok)

- iskolai tanműhelyben és külső gyakorlólhelyen eltöltött gyakorlati órák aránya
- adott szakmát megkezdett és befejezett tanulók aránya
- különféle versenyeken eredményesen szereplő tanulók száma
- elhelyezkedési esélyek (3/6/12 hónapon belül)
- elhelyezkedés a végzett szakképző iskolai tanulók arányában
- gyakornoki programon való részvétel
- mentori programban való részvétel mentoráltként
- PISA mérés eredményei az intézményben mérési csoportonként
- országos kompetenciamérés eredményei
- szervezett szakmai bemutatók száma
- gyár-/vállalkozás-látogatások száma
- igényelt EuroPass mobilitási igazolványok száma a szakképző évfolyamokon tanulók létszámához viszonyítva
- egy szakképző iskolában tanító pedagógusra jutó szakképző iskolai tanulók száma
- szakiskolákkal együttműködő vállalatok száma
- különböző szakmákban tevékenykedők számának növelése
- egyéni vállalkozások/Kft./egyéb gazdasági formában tevékenykedő szakemberek száma
- cégek által meghirdetett ösztöndíjak
- gyakornoki program intenzitásának növelése

5. Fejlesztési irány fő kedvezményezettjei:

(Azon szervezet vagy szervezetek, amelyek a program előkészítéséért, menedzseléséért és végrehajtásáért felelősek, és amelyek a támogatást igénylik – kerüljön külön kiemelésre az a fő kedvezményezett, amely a fejlesztés hordozó szervezete, gesztora)

Gesztor szervezet (max. 1-2 szervezet):

- GYMS Megyei Önkormányzat
- GYMSKIK
- SZE

Végső kedvezményezettek (max. 5 bulletpont):

- Munkaügyi Központ
- Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet
- A Jövő Szakképzésért Alapítvány
- SZE (FSZ képzés, kifutó is)
- GYMSTISZK

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
1	A Fertő-táj Világörökség által érintett Fertő-parti települések villamos gerincvezetékeinek földkábelre való kiváltása	Fertő-táj Világörökség Magyar tanácsa Egyesület	E-ON		T	2	01 Fertőszéplak
2	A "Fertőszéplaki Hármashalom" szakrális zárandokközponttá történő fejlesztése.	Fertőszéplak Község Önkormányzata	Fertő-táj Világörökség	100	T	2	01 Fertőszéplak
3	Széchenyi Ferenc Kulturális és Idegenforgalmi Központ létrehozása	Fertőszéplak Község Önkormányzata	Megyei önkormányzata	1 500	T	2	01 Fertőszéplak
4	Turizmus Nezsiderből Balatonra	GYSEV,	Fejlesztési Minisztérium		K	1	02 Csapod
5	Szennyvízkezelés, szennyvízberuházás	Önkormányzat		450	T	3	03 Tápszentmiklós
6	Járdaépítés	Önkormányzat		50	T	3	03 Tápszentmiklós
7	Duna-stratégia: folyami utak fejlesztése	NIF Zrt.	Szlovákiai Fejlesztő cége		B	1	04 Nagyszombat
8	Bécs-Pozsony-Budapest-Győr regionális együttműködés	NIF Zrt.	Szlovákiai fejlesztő cége		E	1	04 Nagyszombat
9	Dunaszerdahely és Győr vasúti híddal való összekötése	NIF Zrt.	Szlovákiai fejlesztő cége		B	1	04 Nagyszombat
10	Idegenforgalom fejlesztése- kerékpár utak	Érintett Önkormányzatok			K	1	04 Nagyszombat
11	Idegenforgalmi komp Dunaremete és Bős között	Lipót önkormányzata	Bős önkormányzata		B	1	04 Nagyszombat
12	A Kis-Csallóköz falvait (Bodak, Vajka, Doborgaz) a felvízcsatornán keresztül- híddal összekötni Csallóközzel. Idegenforgalmi komp létesítése Dunakiliti és Doborgaz között	Érintett önkormányzatok			E	1	04 Nagyszombat
13	A Medve-i híd teljes felújítása	NIF Zrt.	Szlovákia fejlesztő cége		B	1	04 Nagyszombat
14	Hosszútávú hálózatfejlesztési tervek (Nagyfeszültségű állomások, 132 kV-os távvezetékek)	EON	Tenderiztetést követően állapítható meg		T	2	05 EON
15	85-86. számú főutak Győr-Csorna-Szombathely szakasza	NIF Zrt.		N.A.	B	1	06 GYMSMO
16	M9 Sopron országhatár-Szombathely-M8-Zalaegerszeg-Nagykanizsa közötti szakasz építése	NIF Zrt.		850 millió EUR	B	1	06 GYMSMO
17	Hegyeshalom-Csorna-Porpác vasútvonal teljes felújítása	Gysev Zrt.		64 000 Ft	B	1	06 GYMSMO
18	Győr-Sopron vasútvonal kétvágányúsítása	Gysev Zrt.		382 m EUR	B	1	06 GYMSMO
19	Győr-Gönyű országos Közforgalmú Kikötő fejlesztése	NIF Zrt.	ÉDUVIZIG		B	1	06 GYMSMO
20	Győr keleti elkerülő út megépítése	Győr megye Jogú Város Önkormányzata		N.A.	B	2	07 Győr
21	A 82. sz. főút nyugati elkerülő szakaszának megépítése	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata		bruttó 25 M Euro (nettó 6 Mrd, bruttó 7,5 Mrd Ft)	B	2	07 Győr
22	Intermodális csomópont kialakítása Győrött	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata	MÁV Zrt. + Kisalföld Volán Zrt.	75 m EUR	B	1	07 Győr
23	M85 gyorsforgalmi út Sopron-országhatár-Győr szakasza	NIF Zrt.		N.A.	B	1	08 Sopron
24	Intermodális közlekedési Csomópont kialakítása Sopron-Gysev	Sopron Megyei jogú Város Önkormányzata	Gysev+Volán	17 m EUR	B	1	08 Sopron
25	Sopron Ény-i. közúti összekötő szakasz megépítése	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata		20 m EUR	B	2	08 Sopron
26	Sopron Ikva patak záportározók kialakítása	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	ÉDUVIZIG	16 m EUR	T	2	08 Sopron

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
27	Pannon-Fertő régió ivóvízbázis fejlesztés	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	Soproni Vízmű	5500 m EUR	T	1	08 Sopron
28	Rába vízgyűjtőgazdálkodási terv végrehajtása	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		35m EUR	T	1	09 Vízügy
29	A Széchenyi István Egyetem K+F+I tevékenysége INFRASTRUKTÚRÁJÁNAK fejlesztése együttműködésben a Győr és Győr környéki járműipari szereplőkkel (ERFA)			2000	J	1	10 Győr ITS
30	A Széchenyi István Egyetem K+F+I tevékenysége HUMÁNERŐFORRÁS fejlesztése együttműködésben a Győr és Győr környéki járműipari szereplőkkel (ESZA)			2000	J	1	10 Győr ITS
31	A Széchenyi István Egyetem és az NYME Apáczai Csere János Kar fejlesztése			3000	J	1	10 Győr ITS
32	A belváros kulturális infrastruktúrájának funkcióbővítő fejlesztése			10000	T	2	10 Győr ITS
33	Új közigazgatási/köszolgáltatási központ kialakítása Városrét (FOGLALKOZTATÁS)			5000	G	2	10 Győr ITS
34	Új közigazgatási/köszolgáltatási központ kialakítása Városrét (IKT)			2000	G	2	10 Győr ITS
35	Új közigazgatási/köszolgáltatási központ kialakítása Városrét területén (HUMÁNERŐFORRÁS)			2000	G	2	10 Győr ITS
36	Az új innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a városréten			2000	J	2	10 Győr ITS
37	Új innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a Városréten (inkubátorházak)			2000	J	2	10 Győr ITS
38	Új innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a Városréten (inkubátorházak)			2000	J	2	10 Győr ITS
39	Új igazgatási, innovációs és gazdasági szolgáltatóközpont kialakítása a Városréten			5000	G	2	10 Győr ITS
40	Óko-városközpont kialakítása a Városréten			5000	T	2	10 Győr ITS
41	Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése Győrben-rekreációs gyógyászati központ a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára (ERFA) (FOGLALKOZTATÁS)			7000	T	1	10 Győr ITS
42	Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése Győrben-rekreációs gyógyászati központ a fizikai és szellemi sérülésekkel küzdő emberek, valamint az idősek számára (KA) (ELLÁTÁS)			3000	T	1	10 Győr ITS
43	Társadalmi felzárkóztatás, a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciók, életvezetési és képzési programokkal (ESZA) (SZEGÉNYSÉG)			2000	T	2	10 Győr ITS
44	Társadalmi felzárkóztatás, a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciók, életvezetési és képzési programokkal (ESZA) (FOGLALKOZTATÁS)			2000	T	2	10 Győr ITS
45	Társadalmi felzárkóztatás, a munkaerőpiacra való eljutás/átképzés elősegítése prevenciók, életvezetési és képzési programokkal (ESZA) (MOBILITÁS)			2000	T	2	10 Győr ITS
46	Intermodális csomópont kialakítása, a belső városi környékű, valamint alacsony szén-dioxid-kibocsátású helyi közösségi közlekedési rendszer kialakítása Győrött (ERFA+KA) (FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS)			25000	B	2	10 Győr ITS
47	Intermodális csomópont kialakítása, a belső városi környékű, valamint alacsony szén-dioxid-kibocsátású helyi közösségi közlekedési rendszer kialakítása Győrött (ERFA+KA) (KÖRNYEZETFEJLESZTÉS)			5000	T	2	10 Győr ITS

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
48	A Győri Nemzetközi Ipari Park fejlesztése, elsősorban a járműipar hazai beszállítói hálózatának erősítése és új munkahelyek teremtése érdekében			2000	G	1	10 Győr_ITS
49	Az üzleti infrastruktúra adottságainak fejlesztése, térségi szolgáltató központ létrehozása-az InnoNet innovációs és technológiai park fejlesztése			3000	J	1	10 Győr_ITS
50	A várostérségi ökoturisztikai, kulturális és gasztronómiai kitérési pontok azonosítása és közös fejlesztése			10000	T	2	10 Győr_ITS
51	Győr és térsége kötőtpályás közösségi közlekedési rendszerének fejlesztése, beleértve a Győr-Pér és a Győr-Audi kötőtpályás kapcsolat kiépítését			40000	B	1	10 Győr_ITS
52	Vasúti teherszállítás Győrön kívülre terelése			30000	B	1	10 Győr_ITS
53	Győr Megyei Jogú Város óvodai ellátórendszerének fejlesztése (ERFA)			3000	T	2	10 Győr_ITS
54	Győr Megyei Jogú Város óvodai ellátórendszerének fejlesztése (ESZA)			2000	T	2	10 Győr_ITS
55	Működő vízimalom az Öreg-Dunán	Nagybajcs Község Önkormányzata	Nagybajcs Község Polgáraiért és Környezetéért Alapítvány (helyi civil szervezet), szlovákiai	100	T	2	11 Nagybajcs
56	Kishajó turizmus a körtvélyesi holt-ágon	Nagybajcs Község Önkormányzata	Nagybajcs Község Polgáraiért és Környezetéért Alapítvány (helyi civil szervezet), szlovákiai Medve település (Duna túlsó partján)	100	T	2	11 Nagybajcs
57	Utak, járdák felújítása	Völcsej Község Önkormányzata	-	30	B	2	12 Völcsej
58	Kerékpárút megépítése	Völcsej község Önkormányzata	Szomszédos önkormányzatok, és konzorciumban	100	B	2	12 Völcsej
59	Teljesítés, közművesítés	Völcsej Község Önkormányzata	-	40	T	3	12 Völcsej
60	Csapadékvíz elvezetése	Völcsej Község Önkormányzata	-	30	T	3	12 Völcsej
61	Középületek felújítása	Völcsej Község Önkormányzata	-	20	T	3	12 Völcsej
62	Völcseji falufejlesztés	Völcsej Község Önkormányzata	-	12	T	3	12 Völcsej
63	Intézmények energiafelhasználásának csökkentése	Lövő Község Önkormányzata	Szolgáltató és Kulturális Központ Nonprofit Kft.	40	T	3	13 Lövő
64	Teljesítés, közművesítés	Lövő Község Önkormányzata	-	45	T	3	13 Lövő
65	Utak, járdák felújítása	Lövő Község Önkormányzata	-	30	B	2	13 Lövő
66	Közvilágítás korszerűsítése	Lövő Község Önkormányzata	-	15	T	1	13 Lövő
67	Csapadékvíz elvezetése	Lövő Község Önkormányzata	-	50	T	1	13 Lövő
68	Kerékpárút megépítése	Lövő Község Önkormányzata	Szomszédos Önkormányzatok és konzorciumban	21+40	B	2	13 Lövő
69	Sportcsarnok építése	Lövő Község Önkormányzata	Alpokalja Mikrotérség tagjai	300	T	2	13 Lövő
70	Szabadidő park, horgásztó építése	Lövő Község Önkormányzata	Lövői Horgász Egyesület	50	T	2	13 Lövő
71	Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése	Nemeskér Község önkormányzata	-	280	T	3	14 Nemeskér
72	Utak, járdák felújítása	Nemeskér Község Önkormányzata	-	20	B	2	14 Nemeskér
73	Teljesítés, közművesítés	Nemeskér Község Önkormányzata	-	30	T	3	14 Nemeskér

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérségi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
74	Csapadékvíz elvezetése	Nemeskér Község Önkormányzata	-	35	T	3	14 Nemeskér
75	Középületek felújítása	Nemeskér Község Önkormányzata	-	10	T	3	14 Nemeskér
76	Falumegújítás és fejlesztés	Nemeskér Község Önkormányzata	-	29	T	3	14 Nemeskér
77	Időotthon építés	Vásárosfalu Község Önkormányzata			T	2	15 Vásárosfalu
78	Látványtó, halastó létesítés-körülötte telek kialakítások, közművesítés	Vásárosfalu Község Önkormányzata			T	3	15 Vásárosfalu
79	Szélenergia hasznosítás	SZ.ENERGIA Kft.	MVM energia Hivatal, MAVII, Önkormányzat	85 mill. EUR	T	2	16 Újkér
80	Iskolaépület hasznosítás	Önkormányzat	Önkormányzat, Szakmai befektető	100	T	3	16 Újkér
81	Útfelújítás	Markotabödöge Község Önkormányzata		15	B	2	17 Markotabödöge
82	Járdaépítés	Markotabödöge Község Önkormányzata		10	B	2	17 Markotabödöge
83	Faluközpont kialakítása	Markotabödöge Község Önkormányzata		8	T	3	17 Markotabödöge
84	Közösségi Ház épületének felújítása	Cakóháza Község Önkormányzata		10	T	3	18 Cakóháza
85	Útfelújítás	Rábcakapi Község Önkormányzata		12	B	2	19 Rábcakapi
86	Járdaépítés	Rábcakapi Község Önkormányzata		10	B	2	19 Rábcakapi
87	Faluközpont kialakítása	Rábcakapi Község Önkormányzata		5	T	3	19 Rábcakapi
88	Győr-Sopron vasútvonal 2 vágányúsítása	GYSEV	NFÜ, KIKSZ	110 000	B	1	20 GYSEV
89	Intermodális közlekedési rendszer fejlesztése a Győr-Sopron GYSEV vonal térségében	GYSEV	Magyar Közút NZrt.		B	1	20 GYSEV
90	Foglalkoztatási viszonyok javítása-bérlakás építés, albérletek biztosítása	Mosonszolnok Község Önkormányzata, ill. Mosonszolnoki Községüzemeltető Kft.	ipari üzemek	150	G	2	21 Mosonszolnok
91	Turisztikai kínálat fejlesztése-Nagybányató Szabadidőpark, Turistaszálló, Szélmalom-Kilátó építés és horgászturizmus fejlesztés	Mosonszolnok Község Önkormányzata, ill. Mosonszolnoki Községüzemeltető Kft.	Erdész Horgászegyesület	300-400	T	2	21 Mosonszolnok
92	Környezet és gazdaság-Biogáz üzem építése	Mosonszolnok Község Önkormányzata, ill. Hanság Biogáz Kft.	Aqua Kft.	750	K	2	21 Mosonszolnok
93	Bentlakásos Nyugdíjasotthon építése	Mosonszolnok Község Önkormányzata	Mosonszolnoki Községüzemeltető	1 mrd.	T	2	21 Mosonszolnok
94	Holt-Marcal és mellékágainak revitalizációjára, vizes élőhelyek rekonstrukciója	ÉDUVIZIG		1668	T	1	22 ÉDUVIZIG
95	Ikva völgy árvízi biztonságának fejlesztése	ÉDUVIZIG		2978	T	2	22 ÉDUVITIG
96	Kis-Rába ökológiai potenciójának, átjárhatóságának javítása, rekonstrukciója	ÉDUVIZIG		1077	T	2	22 ÉDUVIZIG
97	Rábaköz, tóköz többcélú vízgazdálkodási fejlesztése	ÉDUVIZIG		4824	T	2	22 ÉDUVIZIG
98	Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint rehabilitációja	ÉDUVIZIG		5032	T	2	22 ÉDUVIZIG
99	Fertő-tó ökológiai állapotának javítása és megőrzése	ÉDUVIZIG		5614	T	2	22 ÉDUVIZIG
100	Rába-völgy projekt	ÉDUVIZIG		11607	T	2	22 ÉDUVIZIG

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
101	Öreg-Duna vízszint rehabilitációja	ÉDUVIZIG		8688	T	1	22 ÉDUVIZIG
102	01.12 Koroncó-Mórichidai árvízvédelmi szakasz árvízi biztonságának javítása	ÉDUVIZIG		5681	T	2	22 ÉDUVIZIG
103	01.09 Árpás-Répceszemerei árvízvédelmi szakasz árvízi biztonságának javítása	ÉDUVIZIG		4380	T	2	22 ÉDUVIZIG
104	Cuhai Bakony-ér rekonstrukciója, Cuha völgy árvízvédelmi fejlesztése	ÉDUVIZIG		2128	T	2	22 ÉDUVIZIG
105	ÖKO park kialakítás Sopronnémetiben	Sopronnémeti Önkormányzat	Helben működő civil szervezetek	25	T	2	23 Sopronnémeti
106	Közpark kialakítása a község Dél-délnyugati részén	Sopronnémeti Önkormányzat	Fertő-Hanság Nemzeti park, Helyben működő civil szervezetek	10	T	3	23 Sopronnémeti
107	Viziturizmus fejlesztés Sopronnémetiben	Sopronnémeti Község Jövőkéért Egyesület	Helyben működő civil szervezetek, és az Önkormányzat	30	T	2	23 Sopronnémeti
108	Turisztikai vonzerővel rendelkező műemléképületek felújítása a Pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság		120	T	2	24 pannonhalmi Főapátság
109	Gyógynövénykultúra fejlesztése a pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság		220	K	2	24 Pannonhalmi Főapátság
110	Medicalwellness Hotel építése Pannonhalmán	Pannonhalmi Főapátság		2400	K	2	24 pannonhalmi Főapátság
111	Épületenergetikai fejlesztések a pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság		450	T	3	24 pannonhalmi Főapátság
112	Kulturális rendezvények a Pannonhalmi Főapátságban	Pannonhalmi Főapátság	Bencés Apátságok Európa különböző országaiból	420	T	2	24 Pannonhalmi Főapátság
113	Vezetőképzés a bencés Regula alapján	Pannonhalmi Főapátság	AUDI Hungária, Széchenyi István Egyetem	160	J	1	24 Pannonhalmi Főapátság
114	Hunyadi János Gimnázium tornatermék felújítása az iskolai és utánpótlás sporttevékenység támogatása	Csorna Város Önkormányzata		12	J	2	25 Csorna
115	Széchenyi István körzeti Általános Iskola Infrastruktúra fejlesztése	Csorna Város Önkormányzata		40	T	2	25 Csorna
116	Bölcsődei fejlesztés	Csorna Város Önkormányzata		30	T	2	25 Csorna
117	Kommunális gépeszközpark kialakítása	Csorna Város Önkormányzata	Vilmos Park Kft., mint önkormányzati cég	40	T	2	25 Csorna
118	Vidékről bejáró tanulók szállítási szolgáltatásának biztosítása	Csorna Város Önkormányzata	vállalkozások	30	J	2	25 Csorna
119	Településrendezési terv felülvizsgálata	Csorna Város Önkormányzata	tervező iroda	20	T	3	25 Csorna
120	Kapocs a nemzetiségek között	Kimle Község Önkormányzata	ÉDUKÓVIZIG	70	E	2	26 Kimle
121	Kimlei vízisárkány telep	Kimle Község Önkormányzata	Kimlei Sárkányhajó Egyesület	98	T	2	26 Kimle
122	Kerékpáron a Szigetközbe	Kimle Község Önkormányzata	Magyar Közút	250	B	2	26 Kimle
123	Kézművestábor tábor	Kimle Község Önkormányzata	Kimlei Kulturális Egyesület	40	T	2	26 Kimle
124	Fertőd, Esterházy kastély; Közép-Európai Kulturális Központ IV-V. ütem	Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatói Központ	Környező települések önkormányzatai; Fertő-Hanság Nemzeti park; V. ütem kapcsán GYSEV	IV. ütem-16500 (Operaház rekonstrukciója 9 Mrd Ft) V. ütem-15 Mrd Ft (komplex közlekedési fejlesztés)	E	2	27 Emb. Erőfg. Min.

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sor- szá m	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költés (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérsegi 2:Térsegi 3:Helyi	Bővebb információ
125	Fertőrákos, Püspöki palota fejlesztése	Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ	Önkormányzat; Fertő-Hanság nemzeti park	1200	T	2	27 Emb. Erőfg. Min.
126	Fertőszéplak-volt Széchenyi-kastély műemléki rekonstrukciója és turisztikai hasznosítása	Foster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ		500	T	2	27 Emb. Erőfg. Min.
127	Kerékpárút-fejlesztés a Fertő-tó körül	Környező települések önkormányzatai; Fertő-Hanság nemzeti Park	Forster Gyula Nemzeti örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ		B	2	27 Emb. Erőfg. Min.
128	A pannonhalmi Világörökség helyszín fejlesztése	Pannonhalmi Főapátság	Forster Gyula örökséggazdálkodási és szolgáltatási Központ		K	1	27 Emb. Erőfg. Min.
129	ZSIRA, RIMANÓCZY-PEJACSEVICH-KASTÉLY fejlesztése	Forster Gyula Nemzeti örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ			T	2	27 Emb. Erőfg. Min.
130	A Mosonmagyaróvári vár látogatóbarát turisztikai fejlesztése	Nyugat-magyarországi Egyetem			T	2	27 Emb. Erőfg. Min.
131	A győri pályaudvar fejlesztése	MÁV Zrt.	Forster Gyula Nemzeti örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ		B	2	27 Emb. Erőfg. Min.
132	A Vaskakas Bábszínház számára megfelelő épület kialakítása	Győr Megyei Jogú Város önkormányzata	Vaskakas Bábszínház		T	2	27 Emb. Erőfg. Min.
133	Hrabal Mozi újrainyitása és fejlesztése	Győr Megyei jogú Város önkormányzata			T	3	27 Emb. Erőfg. Min.
134	Modern megyei könyvtárépület kialakítása	Dr. Kovács Pál Megyei könyvtár és Közösségi Tér	2014-2020 TOP uniós fejlesztési forrásai	500	T	2	27 Emb. Erőfg. Min.
135	Szolgáltatásfejlesztés	Dr. Kovács Pál Megyei könyvtár és Közösségi Tér	2014-2020 TOP uniós fejlesztési forrásai, a megyei települési önkormányzatai	200	T	3	27 Emb. Erőfg. Min.
136	Csatornázás	Iván Község Önkormányzata		700	T	3	28 Iván
137	Játszótér	Iván Község Önkormányzata	Tűzoltó Egyesület	8-10	T	3	28 Iván
138	Urnafal	Iván Község Önkormányzata		2-3	T	3	28 Iván
139	Faluközpont kialakítása	Iván Község Önkormányzata		5-7	T	3	28 Iván
140	Utak, járdák	Iván Község Önkormányzata		20-30	B	2	28 Iván
141	Kamera rendszer SOS!	Iván Község Önkormányzata		2-2,5	T	3	28 Iván
142	Járdaépítés-felújítás	Mosonudvar Község Önkormányzata		25-30	B	3	29 Mosonudvar
143	Útépítés	Mosonudvar Község Önkormányzata		100	B	2	29 Mosonudvar
144	Faluház létrehozása	Mosonudvar Község Önkormányzata		150	T	3	29 Mosonudvar

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérsegi 2:Térsegi 3:Helyi	Bővebb információ
145	Közvilágítás korszerűsítése, bővítése	Mosonudvar Község Önkormányzata		5	T	3	29 Mosonudvar
146	Kerekező Mikrotérsegeink	Érintett települések önkormányzatai	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	500	B	2	30 Szigetköz
147	HAJÓ-Projekt	Mosoni-Duna melletti települések Önkormányzatai	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	100	B	2	30 Szigetköz
148	Kapásunk van...	Települési Horgászegyesületek, Megyei Horgász Szövetség	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	50	T	2	30 Szigetköz
149	A Nap kapujában	Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület	Térség településeinek Önkormányzatai, civil szervezetei	2	T	2	30 Szigetköz
150	Új óvoda építése	Szárföld község Önkormányzata	Szárföldért egyesület, Szárföldi Sportegyesület, szülői munkaközösség	120-150	T	2	31 Szárföld
151	A szárföldi kultúrház külső nyílászáróinak cseréje és az épület hőszigetelése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	15	T	3	31 szárföld
152	Az önkormányzati hivatal külső nyílászáróinak a cseréje és az épület hőszigetelése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	20	T	3	31 Szárföld
153	Az iskola épületének hőszigetelése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	10	T	3	31 Szárföld
154	Szárföld településképeének javítása	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	5	T	3	31 Szárföld
155	Szárföld település útjainak, járdáinak felújítása	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	25	B	2	31 Szárföld
156	Teniszpálya építése	Szárföld Község Önkormányzata	Szárföldért Egyesület, Szárföldi Sportegyesület	10	T	3	31 Szárföld
157	Határon átnyúló 56-os Történelmi Témapark kialakítása	Kapuvár Város Önkormányzata	Burgerland Tartomány, Andau/Mosontarcsa, Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége (Bécs)	400-500	E	1	32 Kapuvár
158	Vasfüggöny kerékpárút kialakítása	GYMSM és partnersége	Burgerland Tartomány és más érintett szervezetek		B	1	32 Kapuvár
159	SACRA-VELO kerékpárút fejlesztése	GYMSM és Szil Község Önkormányzata	Pozsony és Nagyszombat megyék, érintett megyei települések	400	B	1	32 Kapuvár
160	Honfoglalás kori gyeprü rekonstrukció Kapuvár térségében	Kapuvár Város Önkormányzata	Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület	350	T	2	32 Kapuvár
161	Kapuvár Medical Wellness Egészségturisztikai központ	Kapuvár Város Önkormányzata	befektetők, kormányzati intézmények	3000-4000	T	2	32 Kapuvár

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérégi 2:Térégi 3:Helyi	Bővebb információ
162	Rábaközi Mesepark	Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület	Tájegységi önkormányzatok, turisztikai vállalkozások	150	T	2	32 Kapuvár
163	Járdafelújítás	Zsebeháza község Önkormányzata		15	B	3	33 Zsebeháza
164	Harangláb felújítás	Zsebeháza község Önkormányzata		6	T	3	33 Zsebeháza
165	A temetőhöz vezető és a temetőn át vezető út felújítása	Zsebeháza Község Önkormányzata		5	B	3	33 Zsebeháza
166	Tároló helyiség építése	Zsebeháza Község Önkormányzata		4	T	3	33 Zsebeháza
167	Szabadtéri rendezvények megtartásához, félig nyitott helyszín kialakítása	Zsebeháza Község Önkormányzata		4	T	3	33 Zsebeháza
168	Kötőpályás (vasúti) szállításra alapozott logisztikai és raktárbázis megvalósítása	Full-Sopron Kereskedelmi és Szolgáltató KFT., Kapuvár, Ipartelepi u. 8		230	G	2	34 Kapuvár_Full-Sopron
169	Az önkormányzati hivatal külső nyílászáróinak cseréje, fűtéskorszerűsítés	Babót Község Önkormányzata		25	T	3	35 Babót
170	Az iskola épületének hőszigetelése	Babót Község Önkormányzata		10	T	3	35 Babót
171	A tűzoltószertár épületének hőszigetelése	Babót Község Önkormányzata		5	T	3	35 Babót
172	Az óvoda épületének hőszigetelése, tetőfelújítása, külső nyílászáróinak cseréje, fűtéskorszerűsítése és az épület hőszigetelése, tetőfelújítás	Babót Község Önkormányzata		25	T	3	35 Babót
173	Babót településképének javítása	Babót Község Önkormányzata		10	T	3	35 Babót
174	Önkormányzati bérlakás (Babót, Széchenyi u. 28) külső nyílászáróinak cseréje, fűtéskorszerűsítése és az épület hőszigetelése, tetőfelújítás	Babót Község Önkormányzata		15	T	3	35 Babót
175	Babót település útjainak, járdáinak felújítása	Babót Község Önkormányzata		40	B	2	35 Babót
176	Közös hivatalok megközelíthetőségének javítása	Önkormányzatok	Önkormányzatok, civilszervezetek	100	B	2	36 Gyarmat
177	Kerékpárutak kialakítása a 83-as számú főút mellett.	Önkormányzatok	Önkormányzatok, civilszervezetek	500	B2		36 Gyarmat
178	Vízvezetési, csatornafejlesztési beruházások.	Önkormányzatok	Önkormányzatok, civilszervezetek	100	T	2	36 Gyarmat
179	Időseket ellátó gyógyászati központ				T	2	37 Hédekvár
180	Vízilabda uszoda				T	2	37 Hédekvár
181	M85 gyorsforgalmi út Sopron-országhatár-Győr szakasza, M84 (M9)-gyorsforgalmi út várostérséget érintő, a várost elkerülő szakaszának megépítése	A Nemzeti Közlekedésfejlesztési Stratégia része, a fejlesztést a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ tervezi.			B	1	38 Sopron MJV
182	Térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése, a Magyar-Oszták hátárt mettsző településközi közutak és kerékpár utak kiépítése	SOPRON MJV Önkormányzata	Burgenland Tartomány, Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	1200	B	1	38 Sopron MJV
183	Intermodális Közlekedési Csomópont kialakítása Sopron -GySEV	SOPRON MJV Önkormányzata	GySEV Zrt.	4800	B	1	38 Sopron MJV
184	Sopron Ény-i. közúti összekötő szakasz megépítése, Ny-i, D-i forgalmi gyűrű megépítése	SOPRON MJV Önkormányzata	Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	11200	B	2	38 Sopron MJV

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérsegi 2:Térsegi 3:Helyi	Bővebb információ
185	Sopron Ikva patak, Sós patak záportározók kialakítása, csapadék csatorna hálózat fejlesztése	SOPRON MJV Önkormányzata	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	5700	T	2	38 Sopron MJV
186	Várkerület új arculatának, térszerkezetének kialakítása II.-ütem	SOPRON MJV Önkormányzata		2000	T	2	38 Sopron MJV
187	Óváros-Történelmi belváros újjáélesztése, belső várfal övének kívüli belváros felújítása	SOPRON MJV Önkormányzata	Nyugat-magyarországi Egyetem, a területen jelen lévő gazdasági szereplők	4000	T	2	38 Sopron MJV
188	Városi-egyetemi közös infrastruktúra fejlesztése, könyvtár építése	SOPRON MJV Önkormányzata	Nyugat-magyarországi Egyetem	3150	J	2	38 Sopron MJV
189	Kurucdomb városrész funkcionális gazdagítása	SOPRON MJV Önkormányzata		4500	T	2	38 Sopron MJV
190	Északi városrész differenciált fejlesztése, közút, közmű, közterület fejlesztés	SOPRON MJV Önkormányzata		3500	T	2	38 Sopron MJV
191	Jereván lakótelep felújítása	SOPRON MJV Önkormányzata	Lakó közösségek	1500	T	2	38 Sopron MJV
192	Iparterületek (Ény-I, DK-i- ipartelep)közlekedési, közmű és környezetfejlesztése, környezet/természet kímélő gazdaság fejlesztés, munkahely teremtés	SOPRON MJV Önkormányzata	letelepülő gazdasági szereplők	7000	G	2	38 Sopron MJV
193	Sopron és térsége természeti és kulturális értékeinek védelme, turizmus fejlesztés. A viágörökség részét képező Fertő-tó kultúrtáj védelme és fejlesztése, Balf gyógyfürdő fejlesztése	SOPRON MJV Önkormányzata	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Soproni Borvidék Hegyközségi Tanács, Soproni Víz és Csatornamű Zrt., Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület	5000	K	2	38 Sopron MJV
194	Belterületi utak építése, javítása	Ikrény Község Önkormányzata	Helyi vállalkozók	40	B	2	39 Ikrény
195	Járdák javítása, újjáépítése és építése a településen	Ikrény Község Önkormányzata	Helyi vállalkozók	20	B	3	39 Ikrény
196	Csapadékvíz elvezetésének megoldása	Ikrény Község Önkormányzata	Vízügyi Igazgatóság, helyi vállalkozók	60	T	2	39 Ikrény
197	Merán kastély, magtár és kastélytér felújítása, szolgáltató funkcióval való ellátása	Ikrény Község Önkormányzata	Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, vállalkozók, Rábatorok Sport és Szabadidőközpont, turisztikai szervezetek	1000	T	2	39 Ikrény
198	Meglévő szennyvízelvezetési rendszer korszerűsítése	Ikrény Község Önkormányzata	Pannon-Víz Zrt.		T	3	39 Ikrény
199	Játszóterek korszerűsítése	Ikrény Község Önkormányzata	Vállalkozók, TÜV	8	T	3	39 Ikrény
200	Közösségi tér létrehozása	Ikrény Község Önkormányzata	Helyi civil szervezetek, Római Katolikus Egyházközség, helyi vállalkozók	25	T	3	39 Ikrény

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
201	Veszélyeztetett madárfajok természetes élőhelyinek megőrzése a Duna mellékág rendszerében	ÉDUVIZIG	Pozsonyi Regionális Természetvédelmi Egyesület (BROZ), Szlovákia, Pozsonyi Komensky Egyetem Természetudományi Kara, Szigetközi Természetvédelmi Egyesület	1332 (86 önrész)	E	2	40 ÉDUVIZIG
202	CEFRAME az árvízvédelem harmonizálása a Duna határon átnyúló vízgyűjtőin a CENTROPE régióban	ÉDUVIZIG	Regional Government	913,26	E	2	40 ÉDUVIZIG
203	Árterületek rehabilitációja a Duna Szap-Szob között	ÉDUVIZIG	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	107,33	E	2	40 ÉDUVIZIG
204	Fertő tó nádasainak és a tömber vízpótló csatornáinak rekonstrukciója 1. forduló (előkészítés-tervezés)	ÉDUVIZIG	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 9021. Győr, Árpád u 28-32. +36 96 500-000, +36 96 315-342 e-mail: titkarsag@eduvizig.hu	996,73	T	2	40 ÉDUVIZIG
205	"A Duna régió talajvédelmi hálózata.Együttműködés Nyugat-Magyarország és Alsó-Ausztria között" SONDAR	ÉDUVIZIG	Nyugat-magyarországi Egyetem 9400. Sopron, Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata Universität BOKU (A-1180 Bécs P, Bio Forschung Austria(12020. Bécs,Zunderfeld 12.)	132,54	E	2	40 ÉDUVIZIG
206	A Fertő tó – Hansági-főcsatorna rendszer új geodéziai felmérése- GENESEE	ÉDUVIZIG	LP: Bécsi Agrártudományi Egyetem	245,5	E	2	40 ÉDUVIZIG
207	Rába árvízi előrejelző modell	ÉDUVIZIG	Land Steiermark, Vienna	404,2	E	2	40 ÉDUVIZIG
208	Duna hordalék menedzsment - hordalékegyensúly helyreállításának vizsgálata a Duna vízgyűjtőjén	ÉDUVIZIG	magyar, osztrák, szlovák, román és bologár egyetemi-vízügyi-tudományos partnerek (Budapest, Bécs, Pozsony, Szófia, Bukarest, Ploiesti)	634,5	E	2	40 ÉDUVIZIG
209	"TELEDAN" Szlovák-magyar vízrajzi információs rendszer a Dunán és mellékfolyóin	ÉDUVIZIG	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	197,17	E	2	40 ÉDUVIZIG
210	SEDDON - A Duna hordalékvizsgálata	ÉDUVIZIG	Gregor Mendel Straße 33, 1180 Vienna, Austria	12	E	2	40 ÉDUVIZIG
211	Gyalogos és kerékpáros híd Doborgaz-Dunakiliti	ÉDUVIZIG	Regionálna rozvojevá agentúra ISTER	összktg.: 255,8(ÉDUVIZIG költsége: 20,2	B	2	40 ÉDUVIZIG

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagytérégi 2:Térégi 3:Helyi	Bővebb információ
212	Idősek otthona, nyilvános kifejezetten iskolás korú gyermekek számára látogatható úszómedence építése	Csornai Premontrei Prépostság, Soproni út 65., Csorna, 9300	Csorna Város Önkormányzata, Margit Kórház Csorna, Nagybaldogasszony Premontrei Plébánia	1,2 Milliárd	T	2	41 Premontrei
213	Pereszteg-Nagylózs teleplésközi út	Önkormányzat			B	2	42 Pereszteg
214	Pereszteg-Nagyecenk teleplésközi út	Önkormányzat			B	2	42 Pereszteg
215	Kerékpárút építés Pereszteg belterületén	Önkormányzat			B	2	42 Pereszteg
216	Iskola bővítése, fejlesztése	Beled Város Önkormányzata	KIK	350	T	2	43 Beled
217	Barthodeiszky Kastély felújítása	Beled Város Önkormányzata	Műemlékvédelem	300	T	2	43 Beled
218	Óvoda bővítése	Beled Város Önkormányzata		65	T	2	43 Beled
219	Egészségház felújítása, bővítése	Beled Város Önkormányzata		45	T	2	43 Beled
220	Városrehabilitáció	Beled Város Önkormányzata		70	T	2	43 Beled
221	Utak, járdák felújítása	Beled Város Önkormányzata		évente 15	B	2	43 Beled
222	Csapadékvíz elvezetés	Beled Város Önkormányzata		200	T	2	43 Beled
223	Kerékpárút építése	Beled Város Önkormányzata		100	B	2	43 Beled
224	Ipari Park kialakítása	Beled Város Önkormányzata	Vállalkozók	200	K	2	43 Beled
225	Bevásárló központ létesítése	Beled Város Önkormányzata	Helyi, térségi vállalkozók	200	G	2	43 Beled
226	Alternatív energia felhasználás	Beled Város Önkormányzata	KEOP pályázat	250	T	2	43 Beled
227	Lelátó építése a sportpályán	Beled Város Önkormányzata		28	T	3	43 Beled
228	Szabadidő központ kialakítása	Beled Város Önkormányzata		30	T	2	43 Beled
229	Műfüves pálya építése	Műfüves pálya építése		50	T	3	43 Beled
230	Sétatér kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		20	T	3	44 Vásárosfalu
231	Járdafelújítás	Vásárosfalu Község Önkormányzata		40	B	3	44 Vásárosfalu
232	Csapadékvíz elvezetés	Vásárosfalu Község Önkormányzata		100	T	3	44 Vásárosfalu
233	Turisztikai szálláshely kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		45	T	2	44 Vásárosfalu
234	Kerékpárút építése	Vásárosfalu Község Önkormányzata		180	B	2	44 Vásárosfalu
235	Közösségi tér belső udvarának kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		20	T	3	44 Vásárosfalu
236	Idősek háza építése	Vásárosfalu Község Önkormányzata		100	T	3	44 Vásárosfalu
237	Alternatív energia felhasználása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		80	T	3	44 Vásárosfalu
238	Sportpálya kialakítása	Vásárosfalu Község Önkormányzata		20	T	2	44 Vásárosfalu
239	Horgásztó létesítése	Vásárosfalu Község Önkormányzata		80	T	3	44 Vásárosfalu
240	Élő Marcal	Aquaprofit Zrt.	Érintett önkormányzatok, ÉDUVIZIG		T	2	45 Élő Marcal

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
241	Győri Rába part	Győr Megyei Jogú Város			T	2	46 Győri Rába part
242	Gyógynövény termelő, feldolgozó és értékesítő üzem létesítése	Magyar Műhely Alapítvány vagy az alapítvány tulajdonában álló Nappalos Kft. Mezőörs	Magyar Műhely Általános Művelődési Központ, Mosonmagyaróvári Agrártudományi Egyetem	250	T	2	47 Mezőörs
243	Magyar Műhely Alapítvány fenntartásában működő térségi, alap és középszintű közoktatási intézmény infrastruktúrájának fejlesztése	Magyar Műhely Alapítvány Mezőörs	Magyar Műhely Általános Művelődési Központ, Széchenyi István Egyetem, Műszaki tudományi Kar Környezetmérnöki Tanszék	1000	J	2	47 Mezőörs
244	Magyar-osztrák határt metsző településközi utak újjáépítése	Érintett önkormányzatok	szomszédos osztrák települési önkormányzatok, Burgenland tartomány, Magyar Közút Zrt., NIF Zrt.		B	2	48 Osztrák határ közeli utak újjáépítése
245	Magyar-szlovák határt metsző településközi utak újjáépítése, kompok és hidak létesítése	Érintett önkormányzatok	szomszédos szlovák települési önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., NIF Zrt.		B	1	49 Szlovák határ közeli utak újjáépítése
246	Baltikumtól a Balkánig - észak déli zöld közlekedési folyosó (CETC Route 65)	Érintett települések	Szlovákia, Magyarország, Horvátország; közvetve érintett országok: Ausztria, Lengyelország, Észtország, Litvánia, Lettország, Csehország, Szlovénia, Olaszország.		B	1	50 Duna stratégia
247	Az evezős turizmus fejlesztése a Duna mentén	Érintett települések	Szigetköz – Felső-Duna Mente Térségi Fejlesztési Tanács		B	2	50 Duna stratégia
248	Dunai Limes - UNESCO Világörökség	Érintett települések	Emberi Erőforrás Minisztérium, Magyar Limes Szövetség		T	1	50 Duna stratégia
249	SACRA-VELO Zarándok kerékpárutak Rábától – Dunán keresztül – Morváig	Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzati Hivatal	érintett önkormányzatok, egyházak, szlovák megyék		B	1	51 Sacra-Velo
250	Egészségügyi együttműködés a határ mentén	Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat	Győr (PAMOK) Mosonmagyaróvár (Karolina kórház), Dunaszerdahelyi kórház, Galántai kórház?		E	2	52 Egészségügyi együttműk.
251	"Duna-busz"	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2	53 Duna-busz
252	Dunakiliti-Doborgaz kapcsolat	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2	54 Dunakiliti-Doborgaz
253	Vének-Csicsó (Sk)kapcsolat	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2	55 Vének-Csicsó

Projektlista
a Győr-Moson-Sopron megyei területfejlesztési koncepcióhoz

2. sz. melléklet

Sorszám	Fejlesztés (projekt ötlet) címe	Lehetséges projektgazda	Lehetséges partnerek	Becsült költség (millió Ft)	Illeszkedés a koncepcióhoz	Jelentősége 1: Nagyterületi 2:Térségi 3:Helyi	Bővebb információ
254	Győr-Nagyszombat (Sk) gyorsforgalmi úti és vasúti kapcsolat	Érintett önkormányzatok	magyar és szomszédos szlovák települési önkormányzatok		B	2	56 Győr-Nagyszombat út-vasút
255	Uszodák létesítése	Érintett települések	Önkormányzatok, iskola fenntartók, sportkörök, szponzor cégek		T	2	57 Uszoda
256	Vízisport és Ökoturisztikai Központ Mosonmagyaróváron	Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata	Mosonmagyaróvári Vízisport Egyesület, Pisztráng Kör Egyesület, Fertő-Hanság NPI, Regionalverband Leithaauen Neusiedler See, Kanuverein Zurndorf, ASKÖ Burgenland	170	T	2	58 Vízisport_M. óvár
257	Minőségi Magyar élelmiszert a körülöttünk élőknek	Malcsik Hús Kft.	Majsa Béláné EV. (Ötvevény), Tibaliti Bt. (Gyarmat)	160	G	2	59 Ötvevény_Malcsik Hús Kft.
258	"Szociális ellátások komplex fejlesztése"	Mezőörsi Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Magyar Műhely Alapítvány	1.000	T	2	60 Mezőörs-Pér
259	"Gazdasági tevékenység elindítása a Mezőörsi Református Egyházközségben"	Mezőörsi Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Magyar Műhely Alapítvány	1.000	K	2	60 Mezőörs-Pér
260	"Turisztikai tevékenység elindítása a Mezőörsi Református Egyházközségben"	Mezőörsi Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Magyar Műhely Alapítvány	500	T	2	60 Mezőörs-Pér
261	"Szociális ellátások fejlesztése"	Péri Református Egyházközség	Dunántúli Református Egyházkerület, Pápai Református Egyházmegye, Pér Község Önkormányzata	200	T	2	60 Mezőörs-Pér